

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Gymraeg yn ogystal â Saesneg.

This document is available in Welsh as well as English.

COMISIYNYDD HEDDLU A THROSEDDU DYFED-POWYS

DATGANIAD O GYFRIFON GRŴP

AM Y FLWYDDYN YN DIWEDDU
31 MAWRTH 2020

COMISIYNYDD
HEDDLU A THROSEDDU
DYFED-POWYS
POLICE AND CRIME
COMMISSIONER

Cynnwys

Adroddiad Naratif.....	4
Datganiad o Gyfrifoldebau	36
Adroddiad archwilydd annibynnol Archwilydd Cyffredinol Cymru i Gomisiynydd Heddlu a Throsteddu Dyfed-Powys	37
Dadansoddiad o Wariant a Chyllid.....	41
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.....	43
Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn	45
Mantolen	47
Datganiad Llif Arian Parod.....	48
Cronfa Bensiwn yr Heddlu	49
Nodiadau i'r Cyfrifon.....	50
1. Polisïau cyfrifyddu.....	50
2. Addasiadau cyfnod blaenorol	58
3. Safonau cyfrifyddu sydd wedi cael eu cyhoeddi ond nad ydynt wedi'u mabwysiadu eto	58
4. Dyfarniadau hollbwysig wrth gymhwyso polisïau cyfrifyddu	58
5. Rhagdybiaethau a ffynonellau mawr eraill o ansicrwydd amcangyfrif	59
6. Digwyddiadau ar ôl y cyfnod adrodd.....	59
7. Nodyn i'r Dadansoddiad o Wariant a Chyllid	59
8. Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifyddu a'r Sail Gyllido o dan y Rheoliadau	62
9. Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd	67
10. Incwm a gwariant gweithredu arall	69
11. Incwm a gwariant ariannu a buddsoddi	69
12. Trethiant ac incwm grant amhenodol.....	70
13. Eiddo, offer a chyfarpar	71
14. Eiddo buddsoddi.....	74
15. Ymrwymadau Cyfalaf	75
16. Offerynnau Ariannol	75
17. Dyledwyr Byrdymor	78
18. Arian Parod a'r Hyn sy'n Cyfateb i Arian Parod	78
19. Asedau a ddelir i'w gwerthu	78
20. Credydwyr Byrdymor	78
21. Darpariaethau.....	79
22. Cronfeydd wrth gefn anefnyddiadwy	79
23. Datganiad llif arian parod – gweithgareddau gweithredu	83
24. Datganiad llif arian parod – gweithgareddau buddsoddi	84
25. Datganiad llif arian parod – gweithgareddau ariannu.....	84

26.	Gwasanaethau Asiantaeth	84
27.	Trefniadau Cydweithio	85
28.	Cydnabyddiaeth swyddogion	90
29.	Costau archwilio allanol.....	93
30.	Incwm Grant	93
31.	Partion cysylltiedig	94
32.	Gwariant cyfalaf ac ariannu cyfalaf.....	95
33.	Prydlesau	95
34.	Buddiannau terfynu	96
35.	Cynlluniau pensiwn buddiannau diffiniedig	97
36.	Rhwymedigaethau Digwyddiadol.....	104
37.	Natur a graddau'r risgiau sy'n deillio o offerynnau ariannol.....	106
38.	Cronfeydd Ymddiriedolaeth.....	109
	Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar y Cyd 2019-20	110

Adroddiad Naratif

1. Cyflwyniad

- 1.1. Nod yr adroddiad naratif hwn yw rhoi gwybodaeth am y materion pwysicaf a nodwyd o fewn cyfrifon y Grŵp ar gyfer y gwasanaethau a ddarparwyd gan Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddau (y Comisiynydd) a Phrif Gwnstabl Dyfed-Powys a hefyd roi cyd-destun sefydliadol ehangach.
- 1.2. Creodd Deddf Diwygio'r Heddlu a Chyfrifoldeb Cymdeithasol 2011 ddwy gorfforaeth undyn o fewn pob ardal heddlu, sef y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl. Mae gan bob unigolyn gylch gwaith statudol clir ac ar wahân. Caiff y Comisiynydd ei ethol gan y cyhoedd ac, felly, mae'n cynrychioli llais y cyhoedd ar faterion plismona. Etholwyd Mr Dafydd Llywelyn yn Gomisiynydd ym mis Mai 2016. Penodwyd Mr Mark Collins yn Brif Gwnstabl Dyfed-Powys gan y Comisiynydd ym mis Rhagfyr 2016.
- 1.3. Fel rhan o ystod o fesurau, mae Deddf Coronafeirws 2020 wedi gohirio etholiadau ar gyfer Comisiynwyr yr Heddlu a Throseddau, a oedd i fod i gael eu cynnal ym mis Mai 2020, ac a fydd bellach yn cael eu cynnal mewn un flwyddyn ar 6 Mai 2021. Mae'r Ddeddf yn ymestyn cyfnod swydd y deiliad presennol am un flwyddyn ac yn lleihau cyfnod y swydd ar gyfer y deiliad nesaf o un flwyddyn.
- 1.4. Mae'r adroddiad hwn yn nodi'r prif amcan, strategaethau a'r prif risgiau y mae'r Comisiynydd a Phrif Gwnstabl Dyfed-Powys yn eu hwynebu. Mae'n rhoi sylwadau ynglŷn â sut mae adnoddau wedi cael eu defnyddio er mwyn cyflawni canlyniadau a ddymunir yn unol â'r amcanion a'r strategaethau hyn.
- 1.5. Mae'n ceisio rhoi dadansoddiad teg, cytbwys a dealladwy o berfformiad ariannol a gweithredol, y gellir ei ddefnyddio i roi cyd-destun i'r wybodaeth ariannol a geir yn y datganiadau ariannol er mwyn gwella dealltwriaeth y darllenwr. Bydd yr adroddiad naratif yn canolbwyntio ar y meysydd canlynol:
 - Trosolwg o'r Sefydliad ac Amgylchedd Allanol
 - Llywodraethu a Pherfformiad Gweithredol
 - Model Sefydliadol
 - Perfformiad Ariannol
 - Risgiau, cyfleoedd a'r Rhagolwg Ariannol Tymor Canolig
 - Ymateb a Goblygiadau Pandemig y Coronafeirws
 - Sail gwaith paratoi a chyflwyno

2. Trosolwg o'r Sefydliad ac Amgylchedd Allanol

2.1. Gan rychwantu 4,188 o filltiroedd sgwâr, ardal Heddlu Dyfed-Powys yw'r mwyaf yng Nghymru a Lloegr. Gyda 13,842 milltir o ffyrdd, 2 borthladd mawr, 350 milltir o arfordir ac ardaloedd mawr o gefn gwlad, mae'r ddaearyddiaeth yn creu galw sylweddol a heriau o ran adnoddau.

- 2.2. Mae'r boblogaeth breswyl o 518,062 wedi'i gwasgaru dros ardaloedd gwledig helaeth, trefi marchnad a gwyliau, yn ogystal ag ardaloedd mwy poblog. Mae twristiaeth yn creu galw unigryw, wrth i nifer fawr o dwristiaid yn ymweld â threfi allweddol. Mae i hyn ei oblygiadau ei hun o ran plismona'r ffyrdd, trosedd ac ymddygiad gwrthgymdeithasol.
- 2.3. Mae 40.9% o breswylwyr Dyfed-Powys yn siarad Cymraeg o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 28.4%. Fel gwasanaeth, rydym yn ymrwymedig i sicrhau bod y gweithlu yn gynrychioliadol o'r cymunedau y mae'n eu gwasanaethu fel bod y cyhoedd, lle bo hynny'n bosibl, yn cael y cyfle i gyfathrebu â ni yn Gymraeg.
- 2.4. Mae sgiliau'r gweithlu a lefelau adnoddau yn hollbwysig o ran delio â'r galw a'r ddeddfwriaeth sy'n newid ac yn datblygu o hyd. Mae'r Prif Gwnstabl yn rheoli'r Heddlu drwy drefniadau llywodraethu mewnol, gyda'r Comisiynydd yn goruchwyllo ac yn craffu ar ran y cyhoedd.
- 2.5. Yn groes i dueddiadau cenedlaethol, mae niferoedd Swyddogion Heddlu Dyfed Powys wedi aros yn gymharol sefydlog dros y 10 mlynedd diwethaf, er i 2018/19 weld gostyngiad bwriadol bach o ganlyniad i gynllun diswyddo cynnar gwirfoddol ar gyfer Swyddogion yr Heddlu. Cafodd hyn ei gynllunio a'i reoli'n ofalus er mwyn sicrhau bod sgiliau allweddol yn cael eu cadw. Cyfrannodd y cynllun £1.2 miliwn o ostyngiadau mewn costau a hwylusodd waith cynllunio ar gyfer olyniaeth er mwyn sicrhau cymysgedd sgiliau effeithiol a da. O ganlyniad, mae nifer y swyddi Staff Cymorth yr Heddlu sydd wedi'u cyllidebu wedi codi ers hynny i 701. Mae'r gweithlu hefyd yn cynnwys 148 o Swyddogion Cymorth Cymunedol yr Heddlu (PCSO) a 98 o gwnstabiadaid gwirfoddol. Bydd goblygiadau ymrwymiad y Llywodraeth i recriwtio 20,000 o swyddogion heddlu ychwanegol ledled Cymru a Lloegr erbyn Mawrth 2023 yn cael effaith ar y niferoedd hyn ar gyfer y dyfodol a chyfeirir at hyn yn Adran 4 a 6.

Home Office Police Workforce Statistics as at 31st March each year										
	2,010	2,011	2,012	2,013	2,014	2,015	2,016	2,017	2,018	2,019
Police Officers	1,195	1,157	1,131	1,112	1,123	1,176	1,149	1,160	1,186	1,145
Police Staff	720	673	606	606	600	536	584	622	633	651
Police Community Support Officers	83	80	97	143	150	147	135	143	145	146
Total	1,998	1,910	1,834	1,861	1,873	1,859	1,868	1,925	1,964	1,942
England and Wales Total	248,397	237,250	224,272	218,052	214,024	212,380	205,860	203,135	204,330	206,569

2.6. Mae'r hinsawdd ariannol parhau i fod yn heriol ac mae Heddlu Dyfed-Powys wedi gweld gostyngiadau o 21% neu £13 miliwn mewn arian grant canolog rhwng Adolygiad

Cynhwysfawr o Wariant 2010 a 2019/20. Bu'n rhaid i'r Heddlu arbed £29.5 miliwn dros y cyfnod hwn ac mae ganddo gynllun effeithlonrwydd ac arbedion helaeth i'r dyfodol, ond bydd hefyd yn ofynnol arbed mwy er mwyn sicrhau cyllideb gytbwys, o ystyried y pwysau o ran costau a ddisgwyllir yn arbennig mewn perthynas â chostau pensiwn. Yn y cyd-destun hwn, mae gan yr Heddlu hefyd anghenion sylweddol o ran buddsoddi cyfalaf dros y deng mlynedd nesaf mewn perthynas â safleoedd newydd a systemau TGCh, yn ogystal â gwaith cynnal a chadw parhaus hanfodol.

- 2.7. Mynegwyd llawer o sylwadau annibynnol dros y blynyddoedd diwethaf mewn perthynas â chynaliadwyedd, cyllid a chadernid yr Heddlu yn ogystal â'r baich cynyddol sydd arno. Mae pwysau yn parhau i ddeillio o'r newid yn natur troseddu ac, yn fwy diweddar, yr amrywiaeth gymhleth o oblygiadau a chanlyniadau ariannol ac economaidd pellgyrhaeddol a fydd yn codi o ganlyniad i bandemig y Coronafeirws. Mae'r rhain yn amlygu'r sefyllfa ddifrifol ac ansicr iawn y mae Dyfed-Powys, gwasanaeth yr heddlu, gwasanaethau cyhoeddus a'r wlad gyfan yn ei hwynebu.

Mae'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl yn parhau i fynegi pryderon ynglŷn â'r effeithiau a'r risgiau sylweddol sy'n bygwth cymunedau Dyfed-Powys. Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig ar gyfer 2020/21 yn manylu ymhellach ar agweddau, er mae'n rhaid nodi y cymeradwywyd y cynllun cyn pandemig y Coronafeirws, ac felly nad yw'n adlewyrchu goblygiadau penodol hyn eto:

<http://www.dyfedpowys-pcc.org.uk/media/9088/2021-mtffp-and-precept-report-for-panel-final-translation.pdf>

- 2.8. Ochr yn ochr â'r cyd-destun ariannol anodd hwn, mae'r galw yn parhau i gynyddu ac yn dod yn fwyfwy cymhleth. Mae nifer y troseddau cofnodedig wedi cynyddu yn y blynyddoedd diwethaf er bod newidiadau i'r ffordd y caiff troseddau eu cofnodi yn genedlaethol wedi cael effaith fawr ar hyn. Mae pob heddlu yng Nghymru a Lloegr wedi profi cynnydd tebyg gyda'r cynnydd mwyaf nodedig mewn troseddau treisgar.
- 2.9. Gofynnir i swyddogion a staff yr heddlu ddelio ag ystod eang o faterion pwysig sy'n effeithio ar y cyhoedd.

Antisocial Behaviour	Fraud	Property crime
Brexit	Governance	Resources
CCTV	Justice	Roads policing
Children and young people	Mental health	Sexual crime
Crime investigation	Modern Day Slavery	Specialist capabilities
Cyber crime	Neighbourhood policing	Stop and search
Digital technology	Organised Crime	Terrorism
Domestic abuse	Police Effectiveness	Violent crime
Drugs and alcohol	Police legitimacy	Workforce
Firearms	999 Response	Youth and Policing

- 2.10. Mae'r gwasanaeth yn parhau i ddatblygu'n gyflym er mwyn ymateb i risgiau newydd, bygythiadau a newidiadau mewn technoleg, y mae llawer ohonynt wedi gofyn am ffyrdd newydd o weithio.

- 2.11. Datblygodd yr Heddlu a Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throseddau gynllun cyflenwi ar gyfer 2017-21 i ategu Cynllun yr Heddlu a Throseddau a chrëwyd Gweledigaeth ar gyfer 2025. Yna datblygwyd cynlluniau cyflenwi manwl i ategu'r dogfennau strategol lefel uchel hyn. Mae'r cynlluniau'n cydnabod yr amgylchedd gweithredol ac ariannol anodd, yr angen i barhau i fuddsoddi er mwyn sicrhau gwasanaethau cynaliadwy a'r angen i sicrhau bod gan yr heddlu adnoddau ac asedau cyfatebol i ateb y galw'n briodol.
- 2.12. Gyda chefnogaeth y Comisiynydd, mae'r heddlu wedi buddsoddi'n sylweddol mewn plismona digidol, gan sicrhau y gall swyddogion rheng flaen a SCCH ddefnyddio systemau'r heddlu drwy ddyfeisiau data symudol a chamerau fideo a gaiff eu gwisgo ar y corff, yn ogystal â chyflwyno systemau telemateg mewn cerbydau er mwyn ymateb yn well i ddigwyddiadau. Mae systemau teledu cylch cyfyng wedi parhau i gael eu cyflwyno'n eang ar draws yr ardal, gan weithio fel ataliad yn ogystal ag arf gwerthfawr ac effeithiol i'w ddefnyddio mewn ymchwiliadau troseddol.
- 2.13. Nid yw plismona yn wasanaeth sydd wedi'i ddatganoli i Lywodraeth Cymru, ond mae cryn dipyn o'r gwaith a wneir ledled y pedair Sir yn cael ei wneud mewn partneriaeth ag Awdurdodau Lleol, Awdurdodau Tân, Byrddau Iechyd Lleol a llawer o bartneriaid eraill, gan gynnwys y trydydd sector. Hefyd, caiff nifer o wasanaethau pwysig, fel Ymateb Arfog ac ymateb i'r bygythiad o Droseddau Cyfundrefnol a Therfysgaeth, eu darparu ar y cyd â heddluoedd eraill.
- 2.14. Mae Heddlu Dyfed-Powys yn cyfrannu at weithgareddau plismona cenedlaethol ac mae swyddogion a staff yr heddlu wedi helpu gyda nifer o ddigwyddiadau plismona proffil uchel yn ystod y flwyddyn, fel gwaith a gafodd ei ad-dalu, gan gynnwys:
- Dathliadau 75 mlynedd ers D-Day - Mehefin 2019
 - Ymchwiliad i farwolaethau 39 o bobl o Fietnam mewn lori oergell yn Essex
 - Cynhadledd NATO - Rhagfyr 2019
 - Ymweliad Arlywydd yr UD - Mehefin 2019
 - Cynhadledd y Blaid Geidwadol - Manceinion
 - Amryw o Brotestiadau Hinsawdd
 - Uwchgynhadledd Buddsoddi Affrica - Ionawr 2020
 - Clwb Pêl-droed Dinas Abertawe V Dinas Caerdydd - Hydref 2019
- 2.15. Yn fwy lleol, mae Heddlu Dyfed-Powys wedi ymdrin â nifer o ymgyrchoedd a digwyddiadau mawr, wedi'u cynllunio a heb eu cynllunio, gan gynnwys:
- Ymchwiliad i berson coll o Nantgaredig, Caerfyrddin
 - Ymchwiliadau niferus i weithgarwch sy'n ymwneud â chyflenwi cyffuriau gan gynnwys gwaith mewn cysylltiad â'r NCA i ganfod ac adennill gwerth £60m o gocên o gwch hwylio yn Abergwaun. Plediodd dau ddyn a ddaliwyd ar fwrdd y cwch yn euog ac fe'u dedfrydwyd i 19.5 a 13.5 o flynyddoedd
 - Nifer o ddigwyddiadau trasig eraill a oedd wedi cyflwyno heriau gweithredol sylweddol a gofynion anghyffredin o ran adnoddau
 - Nifer o ddigwyddiadau a gweithgareddau lleol gan gynnwys Sioe Frenhinol Cymru a Gŵyl y Gelli
- 2.16. Hefyd, ddechrau 2020 gwelwyd argyfwng yr datblygu yn sgil y Coronafeirws, gyda Sefydliad Iechyd y Byd yn datgan ei fod yn bandemig ar 12 Mawrth 2020. Bu'r effaith a'r ymateb i hyn

yn ddigynsail yn y sector cyhoeddus yn gyffredinol, yn fwyaf sylweddol mewn perthynas â'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol ond hefyd o ran plismona'n benodol.

- 2.17. Cymerodd Dyfed-Powys ystod o gamau cynnar er mwyn sicrhau ei fod yn barod i ymateb ar lefel leol, ranbarthol a chenedlaethol. Roedd y trefniadau llywodraethu a sefydlwyd yn sylweddol er mwyn sicrhau bod pob agwedd ar berfformiad gweithredol a sefydliadol a darparu gwasanaethau yn optimaidd ac yn ddeinamig er mwyn ymateb yn briodol i'r sefyllfa a oedd yn datblygu'n gyflym, gydag iechyd a lles y gweithlu yn gwbl hanfodol. Mae'r trefniadau hyn wedi'u hamlinellu ymhellach yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ac mae adran ychwanegol wedi'i chynnwys yn rhan 7 yr adroddiad naratif hwn er mwyn tynnu sylw at rai o'r materion ehangach o ran y sefydliad a darparu gwasanaethau, ynghyd â'r goblygiadau ariannol.

3.0 Llywodraethu a Pherfformiad Gweithredol

- 3.1 Mae trefniadau Llywodraethu'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl yn gymhleth a chawsant eu hadolygu'n feirniadol yn ystod 2018/19 ac maent yn parhau i ddatblygu er mwyn sicrhau gwaith rheoli, goruchwyllo a chraffu effeithiol gan y sefydliad. Mae Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn rhan o'r Datganiad o Gyfrifon hwn, sy'n manylu ar y trefniadau sydd ar waith i sicrhau gwaith craffu ac atebolrwydd cadarn gan y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl. Mae'r Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol ar y Cyd yn nodi'r egwyddorion, y strwythurau a'r prosesau ar gyfer llywodraethu Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a Heddlu Dyfed-Powys, ar y cyd ac ar wahân, a chaiff hyn ei adolygu a'i ddiweddarau'n flynyddol.
- 3.2 Mae gan y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl gylch gwaith statudol clir ac ar wahân. Diogelir annibyniaeth weithredol y Prif Gwnstabl mewn deddfwriaeth. Mae ganddo gyfrifoldeb statudol am reolaeth, cyfeiriad a darpariaeth gwasanaethau plismona gweithredol Heddlu Dyfed-Powys. Mae'r Prif Gwnstabl yn atebol o dan y gyfraith am arfer pwerau'r heddlu ac i'r Comisiynydd am ddarparu gwasanaeth plismona effeithlon ac effeithiol a rheoli adnoddau a gwariant yr heddlu. Mae'r Prif Gwnstabl yn dal ei Swydd o dan y Goron ac mae'n gyfrifol am gadw Heddwch y Frenhines.
- 3.3 Mae gan Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddau gyfrifoldeb statudol am sicrhau bod yr heddlu yn effeithlon ac yn effeithiol a dwyn y Prif Gwnstabl i gyfrif am gyflawni ei swyddogaethau. Y Comisiynydd sy'n gyfrifol am bennu cyllideb flynyddol yr heddlu (gan gynnwys y praesept) a sicrhau y rhoddir cyfrif am arian cyhoeddus a'i fod yn cael ei ddefnyddio mewn ffordd ddarbodus, effeithlon ac effeithiol.
- 3.4 Y Comisiynydd sydd hefyd yn gyfrifol am bennu blaenoriaethau strategol Heddlu Dyfed-Powys drwy lunio'r Cynllun Heddlu a Throseddau, sicrhau bod materion busnes yn cael eu cyflawni yn unol â'r gyfraith a bod safonau priodol yn cael eu cyrraedd a'u cynnal.

3.5 Mae Cynllun Heddlu a Throseddau'r Comisiynydd yn ddogfen bwysig sy'n nodi pedair blaenoriaeth a phum egwyddor gyflawni allweddol, sef:

Blaenoriaethau	Egwyddorion Cyflawni
Cadw Cymunedau'n Ddiogel	Sicrhau Gwerth am Arian
Diogelu'r Rhai Agored i Niwed	Ymgysylltu â'r Cyhoedd
Amddiffyn ein cymunedau rhag bygythiadau difrifol	Gweithio gyda'n Gilydd
Cysylltu â chymunedau	Cefnogi Dioddefwyr
	Cydraddoldeb a Thegwch

3.6 Mae'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl wedi parhau i atgyfnerthu'r gydberthynas gadarn a phroffesiynol rhwng y ddwy swyddogaeth ond maent yn rhannu'r un weledigaeth ar gyfer gwella Heddlu Dyfed-Powys a'r gwasanaeth y mae'n ei roi i'r cyhoedd.

3.7 Ariannodd y Comisiynydd nifer o wasanaethau yn ystod 2019/20 i gynorthwyo'r gwaith o gyflawni'r blaenoriaethau a amlinellwyd yn ei Gynllun Heddlu a Throseddau:

- Parhaodd y Comisiynydd i ariannu gwasanaeth pwynt cyswllt cyntaf hanfodol ar gyfer dioddefwyr troseddau ac ymddygiad gwrthgymdeithasol. Mae'r gwasanaeth hwn yn sicrhau bod pawb sy'n dioddef troseddau, a rhai sy'n agored i niwed neu sydd mewn mwy o berygl o ddioddef ymddygiad gwrthgymdeithasol, yn cael gwasanaeth cymorth i'w helpu i ymdopi ac ymadfer yn sgil eu profiadau. Adolygwyd y gwasanaeth hwn yn annibynnol yn ystod 2019 a darparwyd cyfres o argymhellion i'r Comisiynydd er mwyn sicrhau bod dioddefwyr yn cael y gwasanaeth gorau posibl. Ynghyd ag ymarfer craffu dwys a gynhaliwyd gan dîm y Comisiynydd, yr adolygiad hwn fydd conglaen prosiect o fewn yr heddlu a fydd yn gweithredu nifer o welliannau i'r gwasanaethau a ddarperir i ddioddefwyr yn ardal Dyfed-Powys.
- Yn dilyn llwyddiant gwaith y Comisiynydd gydag Awdurdodau Lleol i ddarparu gwasanaeth cynghori annibynnol (IDVA) i ddioddefwyr cam-drin domestig yr asesir eu bod yn wynebu risg uchel, mae nifer o ddatblygiadau wedi bod er mwyn rhoi cymorth pellach i ddioddefwyr cam-drin domestig ar draws ardal yr heddlu. Mae'r rhain yn cynnwys cyflwyno canolfan ar gyfer pobl fregus o fewn Heddlu Dyfed-Powys a nifer o brosesau amlasiantaeth i adolygu, asesu risg a gweithredu cynlluniau diogelwch ar gyfer dioddefwyr yn ddyddiol. Cynhelir gwerthusiad o'r prosesau hyn er mwyn llywio gofynion y gwasanaeth IDVA yn y dyfodol, yn barod ar gyfer aildendro ar ôl 2021.
- Parhaodd y Comisiynydd i weithio gydag asiantaethau partner ar lefel Cymru gyfan i wella'r ymateb i ddioddefwyr cam-drin rhywiol. Roedd hyn yn cynnwys datblygu manyleb i adolygu'r galw a gofynion gwasanaeth y gwasanaethau 'pwrpasol' yn y model newydd; a fydd yn rhoi cymorth i ddioddefwyr drwy'r system cyfiawnder troseddol ac yn dwyn ynghyd becyn cymorth sy'n cynnwys cwrsela a gwasanaethau cymorth cymunedol eraill. Mae New Pathways yn parhau i ddarparu gwasanaeth cymorth mewn argyfwng sy'n gweithio'n agos gyda'r heddlu i ddarparu archwiliadau meddygol fforensig a mynediad ar unwaith i ofal iechyd ar ôl digwyddiad. Llwyddodd swyddfa'r Comisiynydd i sicrhau arian

ychwanegol ar gyfer 2020/21 gan y Weinyddiaeth Gyfiawnder a fydd yn darparu swydd Ymgynghorwr Trais Rhywiol Annibynnol ychwanegol o fewn y tîm, sy'n adlewyrchu natur wledig yr heddlu a'r angen am wasanaethau allgymorth yng nghymunedau Dyfed-Powys.

- Mae'r Comisiynydd yn bartner hanfodol o fewn y Byrddau Cynllunio Ardal, sy'n gyfrifol am ddarparu atebolrwydd, llywodraethu a chraffu ar waith cynllunio strategol, perfformiad a rheolaeth ariannol ym maes camddefnyddio sylweddau. Mae gan Fyrddau Cynllunio Ardal yr un ôl troed â Byrddau Iechyd a'r aelodau yw'r awdurdodau cyfrifol o dan Ddeddf Trosedd ac Anhrefn 1998. Mae'r Comisiynydd wedi gweithio gyda phartneriaid i fireinio'r fanyleb ar gyfer y gwasanaeth Haen 2 a gomisiynir ar y cyd yn Nyfed, gyda ffocws mwy sylweddol ar weithio gyda'r Heddlu er mwyn darparu gwasanaethau allgymorth a chefnogi gweithrediadau'n rhagweithiol. Cafodd y gwasanaeth hwn ei aildendro a'i ddyfarnu'n llwyddiannus, er mwyn dechrau ym mis Mai 2020. Bydd ymarfer tebyg yn dilyn ym Mhowys yn barod ar gyfer dechrau'r contract yn 2021. Ar ôl treialu'r Cynllun Dargyfeirio Troseddwr yn llwyddiannus, cafodd ei gyflwyno ar draws holl ardal yr heddlu, gyda Pobl Care and Support yn llwyddo i ennill y contract ym mis Tachwedd 2019. Y cynllun hwn oedd y cyntaf o'i fath i gael ei ddarparu yng Nghymru ac mae wedi ymsefydlu'n dda, gan ddarparu cymorth i nifer o droseddwr er mwyn mynd i'r afael ag achosion sylfaenol eu troseddau, gyda'r nod yn y pen draw o leihau nifer y dioddefwyr yn Nyfed-Powys.
- Roedd Cwmni Adsefydlu Cymunedol Cymru wedi parhau i ddarparu gwasanaeth cyfiawnder adferol a arweinir gan ddiodefwyr a gweithio'n agos gyda Goleudy i sicrhau bod pob diodefwyr yn ymwybodol o'r opsiynau sydd ar gael iddo o ran ymarfer adferol. Mae ymyriad Cyfiawnder Adferol yn broses lle mae'r diodefwyr a'r troseddwr yn dod ynghyd i benderfynu sut y dylid ymdrin â'r hyn sydd wedi digwydd ar ôl trosedd.
- Aildendrodd y Comisiynydd y gwasanaeth i ddarparu cymorth ôl-drafod a chyfryngu annibynnol i blant a phobl ifanc sy'n cael eu cofnodi fel rhai sydd ar goll ac sydd mewn perygl o gamfanteisio neu fod yn ddiodefwyr. Mae effaith y gwasanaeth presennol i'w weld yn amlwg yn y gostyngiad yn nifer yr achosion o bobl ifanc y rhoddir gwybod eu bod ar goll. Lleihodd nifer y digwyddiadau lle hysbyswyd bod pobl ifanc dan 18 oed ar goll yn Nyfed-Powys o tua 35% rhwng 2015/16 a 2019/20, sy'n cyfateb i ostyngiad o dros 650 o achosion unigol o bobl ar goll. Yn dilyn ymarfer tendro, mae Llamau wedi llwyddo i gadw eu contract i barhau o Ebrill 2020 am gyfnod cychwynnol o ddwy flynedd.

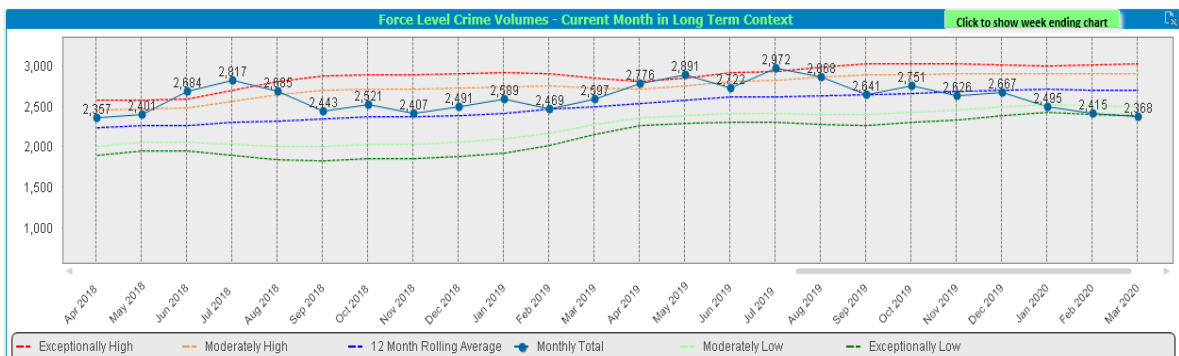
3.8 Mae'r Prif Gwnstabl yn gyfrifol am helpu'r Comisiynydd i gyflawni'r blaenoriaethau a nodir yn y Cynllun Heddlu a Throseddau. Mae ei drefniadau cyflawni gweithredol, ei fframweithiau monitro perfformiad a'i benderfyniadau ariannu yn canolbwyntio ar y blaenoriaethau hyn. Adroddir ar hysbys y cynllun bob chwarter yng nghyfarfodydd y Bwrdd Atebolrwydd Plismona; cyfarfod cyhoeddus yw hwn lle mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau yn dwyn y Prif Gwnstabl a'i uwch dîm i gyfrif. Mae'r Adroddiad diweddaraf ar Berfformiad ar gael yn yr agenda ar gyfer y cyfarfod diwethaf yn:

<http://www.dyfedpowys-pcc.org.uk/cy/atebolrwydd-a-thryloywder/bwrdd-atebolrwydd-yr-heddlu/>

3.9 Mae nifer o fetrigau maint ac allbwn yn cael eu monitro fel rhan o'r trefniadau sicrwydd a llywodraethu. Mae'r dadansoddiad hwn yn rhoi dangosyddion o gynnydd a pherfformiad yn erbyn y blaenoriaethau yn y Cynllun Heddlu a Throseddau. Mae Byrddau priodol o fewn y strwythur Llywodraethu'n monitro perfformiad ac yn craffu arno gan ganolbwyntio'n benodol ar welliant.

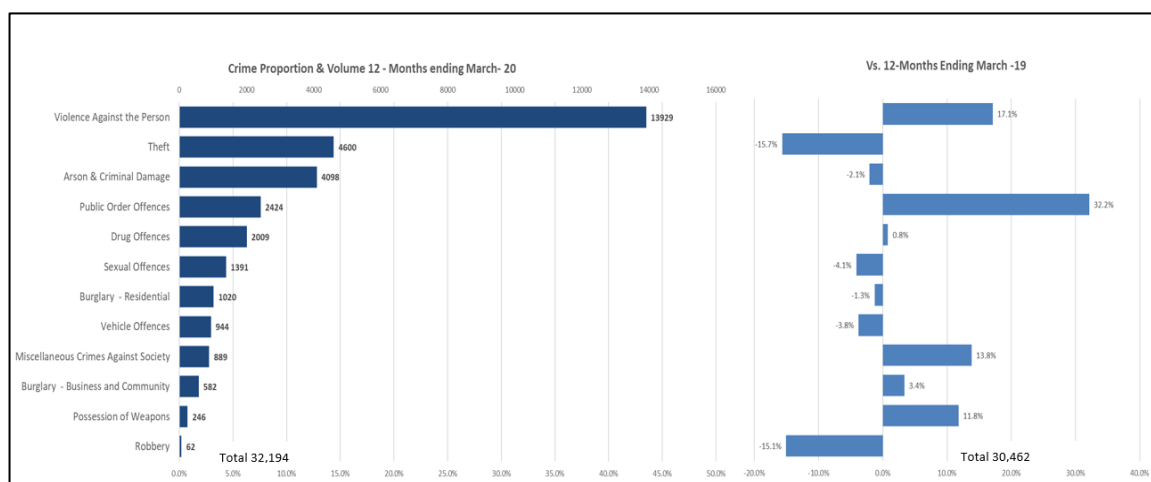
- 3.10 Mae Heddlu Dyfed-Powys wedi parhau i ateb galwadau 999 ymhell o fewn y targed o 10 eiliad a osodir gan y Cod Ymarfer ar gyfer y Gwasanaeth Galwadau Brys Cyhoeddus (PECS). Mae perfformiad o ran cyflymder cyfartalog ateb galwadau 101, yn ogystal â'r galwadau nas atebir, wedi dirywio ers yr un cyfnod y llynedd. Mae cynllun amlochrog ar waith i wella perfformiad galwadau 101. Mae'r cynlluniau a gynigir yn cynnwys newidiadau i systemau TGCh, prosesau Canolfan Gyswilt yr Heddlu (CGH) (a phrosesau'r heddlu'n ehangach), gwella gwaith partneriaeth mewnol a lledaenu newid diwylliannol. Nid yw nifer y galwadau am wasanaeth a dderbyniwyd yn ein CGH wedi newid fawr ddim yn y pedair blynedd diwethaf. Rhagwelir y bydd y galw'n newid wrth i'r CGH ddarparu sianelau cyswilt digidol ychwanegol drwy'r cyfryngau cymdeithasol a'r hafan ar-lein unigol yn y flwyddyn i ddod.
- 3.11 Mae amseroedd ymateb i alwadau am wasanaeth, yn unol â'r flaenoriaeth a roddir iddynt, yn dda iawn. Mae rhai heriau daearyddol i'w hwynebu mewn lleoedd fel Llanbedr Pont Steffan a Sir Faesyfed ond mae'r amseroedd ymateb yn llawer gwell o gymharu â heddluoedd eraill.
- 3.12 Mae'r siart canlynol yn dangos bod cyfanswm y troseddau cofnodedig wedi cyrraedd uchafbwynt ym mis Gorffennaf 2019. Dechreuodd gostyngiad o ran troseddu o fis Rhagfyr 2019 a pharhaodd yn gyson. Daeth cyfyngiadau symud i rym ledled y DU ar 23 Mawrth oherwydd y sefyllfa COVID-19. Mae cyfradd y troseddau'n dangos dechreuadau gostyngiad a barhaodd i mewn i fis Ebrill 2020.

Cyfanswm y troseddau cofnodedig dros amser

- 3.13 Yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf, gwelwyd y cynnydd mwyaf o ran troseddau cofnodedig mewn Troseddau Trefn Gyhoeddus, Troseddau Treisgar a Throseddau Amrywiol yn erbyn Cymdeithas. Nodwyd cynnydd hefyd mewn troseddau Meddu ar Arf er bod y niferoedd hyn yn fach, ond o ystyried difrifoldeb y troseddau ac, yn wir, y ffocws cenedlaethol ar droseddau'n ymwneud â chyllyll, mae'n bwysig bod yr heddlu'n parhau i gofnodi'r holl droseddau o'r fath a delio â nhw'n effeithiol. Bu gostyngiad o 15% mewn troseddau Lladrata a Dwyn. Yn gyffredinol, bu cynnydd o 5.7% mewn troseddu o gymharu â 2018/19.

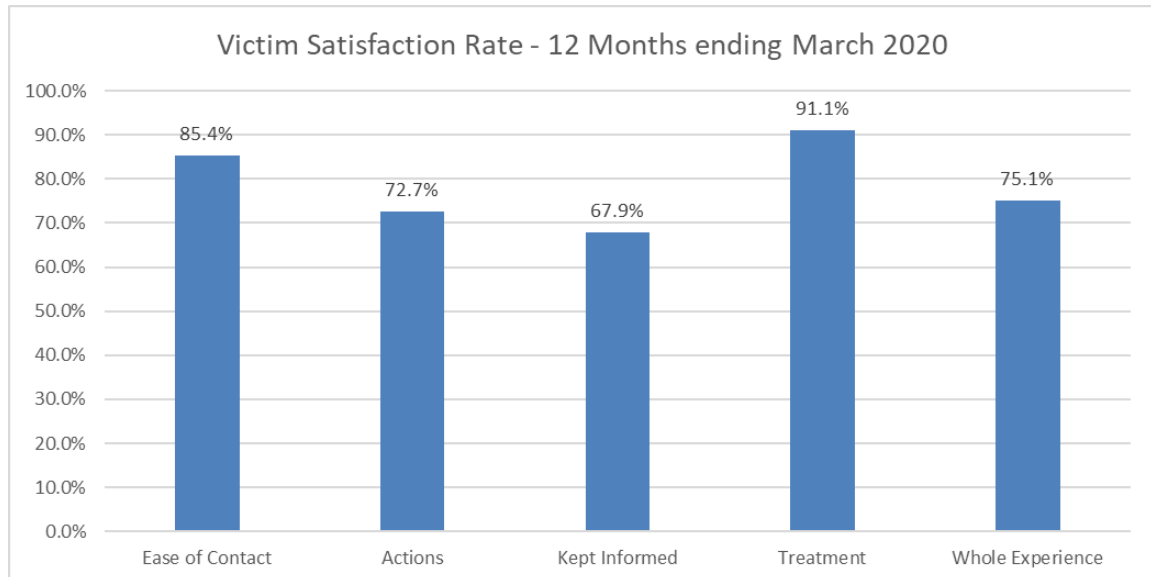
Cymharu categorïau troseddau 2018/19 a 2019/20

- 3.14 Bellach, mae gan y rhan fwyaf o ymchwiliadau elfen o seiber-ddibyniaeth o ran y ffordd y mae'r drosedd yn cael ei chyflawni. Wrth i nifer y dyfeisiau gynyddu ac wrth i gapasiti storio ehangu, mae brysbennu ac asesu cynnar yn hanfodol er mwyn blaenoriaethu ymchwiliadau ac ymdopi â'r galw. Mae gwaith i ddiwygio prosesau o fewn yr Uned Troseddau Digidol a Seiberdroseddau (DCCU) wedi sicrhau bod gwaith brysbennu effeithiol yn digwydd wrth atafaelu ac wrth drosglwyddo i'r DCCU. Mae'r gallu i ddelio ag ymchwilio i ddyfeisiau digidol sy'n ymwneud â throseddau lefel is hefyd wedi cynyddu, trwy hyfforddi Archwilwyr Troseddfannau i adalw data o ddyfeisiau symudol yn unol â safonau ISO. Mae hyn, ynghyd â mesurau eraill, wedi cynorthwyo gyda gostyngiad sylweddol o ran llwyth gwaith o fewn y DCCU ac wedi galluogi gwell gwasanaeth i ddioddefwyr.
- 3.15 Mae Llinellau Cyffuriau yn parhau i fod yn fygythiad cenedlaethol gyda Grwpiau Troseddau Cyfundrefnol o ddinasoedd mawr yn targedu cymunedau gwledig ac yn cymryd rheolaeth ar farchnadoedd cyffuriau lleol. Mae ymyrraeth gynnar gan Heddlu Dyfed-Powys i darfu ar weithgarwch wedi helpu i leihau'r effaith niweidiol o fewn ardal yr heddlu. Mae creu byrddau Trais Difrifol a Throseddau Cyfundrefnol ym mhob Sir wedi helpu i ddatblygu dull amlasiantaeth o ymdrin â'r bygythiad hwn ac amddiffyn y rhai sy'n agored i niwed sy'n cael eu targedu gan y grwpiau hyn.
- 3.16 Gwneud yr hanfodion yn dda yw un o brif ymrwymïadau'r Prif Gwnstabl ac mae hyn yn berthnasol i bob maes gwaith. Ar gyfer 2019/20, penderfynwyd bod Plismona yn y Gymdogaeth a Cham-drin Domestig yn feysydd â blaenoriaeth y mae'r tîm Prif Swyddogion ac uwch-arweinwyr eraill yn canolbwyntio arnynt er mwyn ysgogi gwelliannau i ddiogelu ein cymunedau ymhellach.
- 3.17 Mae Heddlu Dyfed-Powys hefyd wedi rhoi blaenoriaeth i godi safonau ymchwiliadau ar gyfer yr holl droseddau a gofnodwyd, gan roi pwyslais penodol ar droseddau mwy difrifol lle gall ymchwiliadau barhau am gyfnodau estynedig. Arweiniwyd y gwaith hwn gan y Pennaeth Troseddau ac mae wedi arwain at leihad sylweddol mewn achosion byw sydd dros 12 mis oed. Rhoddwyd sylw arbennig i Drais a Throseddau Rhywiol Difrifol (RASSO) oherwydd y trawma a brofir gan ddioddefwyr. Rheolir yr ymchwiliadau hyn yn effeithiol gan uwch-arweinwyr a chynhelir cyfarfodydd RASSO rheolaidd gyda Gwasanaeth Erlyn y Goron er mwyn adolygu unrhyw achosion sydd wedi methu ac i graffu ar benderfyniadau'r heddlu ynghylch unrhyw achosion "dim gweithredu pellach (NFA)".

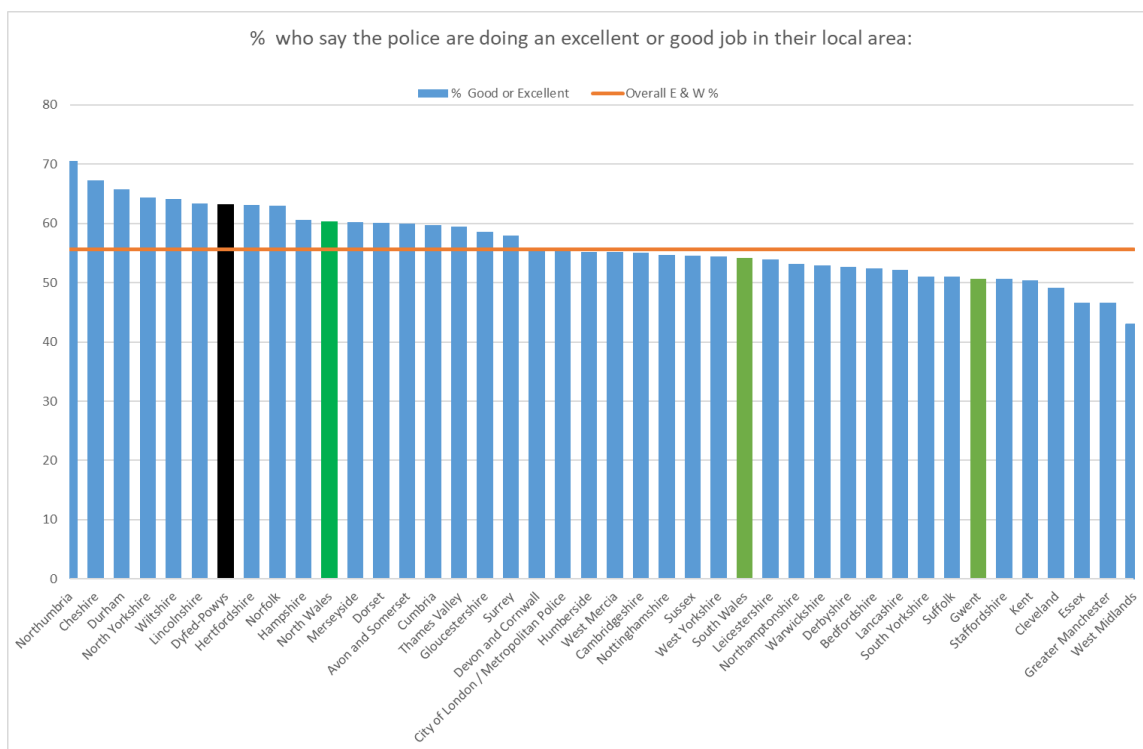
- 3.18 Er mwyn adeiladu ymhellach ar y mesurau a roddwyd ar waith er mwyn gwella'r gwasanaeth a ddarperir i ddioddefwyr troseddau, a oedd yn cynnwys sefydlu Desg Fregusrwydd, mae Uned Asesu Risg Eilaidd (SRAU) wedi'i datblygu er mwyn ymateb yn effeithiol i'r cynnydd mewn achosion o gam-drin domestig ac achosion a gyfeirir at y Pwyllgor Asesu Risg Amlasiantaeth. Mae'r SRAU yn cynnig dull cyson o raddio digwyddiadau domestig ac yn darparu cynllun rheoli risg amserol ac effeithiol drwy drafodaethau amlasiantaeth dyddiol. At hynny, caiff staff eu hyfforddi i gwblhau Asesiad Sgrinio ar gyfer Stelcian ac Aflonyddu.
- 3.19 Mae'r Ganolfan Fregusrwydd yn dwyn ynghyd swyddogaethau allweddol gan gynnwys yr Uned Atgyfeirio Ganolog, yr SRAU, yr Uned Rheoli Troseddau a'r Uned Lleihau Niwed. Rhagwelir y bydd hyn yn gwella ein hymateb i'r holl ddioddefwyr bregus. Drwy ddatblygu uned Brysbennu ac Asesu, bydd yr heddlu'n gallu adolygu pob Ffurflen Atgyfeirio Amlasiantaeth gan ddarparu asesiad cyson o fygythiad, risg a niwed. Bydd hyn yn galluogi ymyrraeth gynnar er mwyn mynd i'r afael â bregusrwydd lefel is gan fabwysiadu dull sy'n gweithio drwy lens Profiad Niweidiol yn ystod Plentyndod. Mae gweithio gyda phartneriaid a chynnal adolygiadau ar y cyd wedi ysgogi diddordeb gan Awdurdodau Lleol i fod yn rhan o'r gwaith Brysbennu ac Asesu. Gellir gwneud hyn yn gorfforol neu drwy ddulliau rhithwir gan ddefnyddio'r feddalwedd a brynwyd yn ddiweddar ac sydd o'r radd flaenaf, gan liniaru rhai o'r heriau daearyddol sy'n berthnasol i ardal Dyfed-Powys.
- 3.20 Yn ystod y flwyddyn ariannol hon, mae'r cyfraddau colffarnu yn Nyfed Powys ar gyfer llys y Goron a'r llys ynadon wedi parhau'n gyson uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol. Er bod y cyfraddau colffarnu wedi amrywio'n chwarterol, mae'r tueddiadau wedi aros yn sefydlog h.y. 82.4% i 86.9% yn Llys y Goron a 87.2% i 90.9% (data Ch3 oedd yr uchaf yng Nghymru) yn llys yr ynadon.
- 3.21 Rydym yn defnyddio dwy ffynhonnell o wybodaeth allweddol i ganfod barn y cyhoedd ar blismona lleol, sef Arolwg Troseddu Cymru a Lloegr sy'n rhoi safbwynt y cyhoedd ar blismona a'r Arolwg o Fodddhad Dioddefwyr sy'n rhoi gwybod am brofiad dioddefwyr o blismona. Caiff yr Arolwg Troseddu ei gynnal gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol a chaiff yr Arolwg o Fodddhad Dioddefwyr ei gynnal gan staff yr heddlu o fewn Heddlu Dyfed-Powys, gwasanaeth a gomisiynir gan ein Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu. Yn gyffredinol, mae'r Arolwg o Fodddhad Dioddefwyr yn awgrymu bod dioddefwyr yn fodlon ar y profiad cyfan ond mae rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i ddioddefwyr am hynt ymchwiliadau i droseddau yn faes y nodir yn gyson y mae angen ei wella.
- a. Canlyniadau Troseddau
- O ystyried troseddau a gafodd eu dwyn i'n sylw ac y pennwyd canlyniad (terfynol) iddynt yn 2019/20, pennwyd canlyniad i 65.7% (19,911) ohonynt o fewn 30 diwrnod i ni gael gwybod amdanynt. Mae hyn yn gynydd o 2.7% o gymharu â 2018/19. Mae nifer y troseddau y pennir canlyniad iddynt o fewn 30 diwrnod yn dibynnu'n fawr ar y math o drosedd, a'i natur. Y tebyg yw y bydd yn cymryd mwy o amser i bennu canlyniad ar gyfer troseddau mwy cymhleth, megis troseddau rhyw a lladrad (35.7% a 43.5%, yn y drefn honno), na throseddau a ystyrir yn llai cymhleth, megis difrod troseddol a throseddau sy'n ymwneud â threfn gyhoeddus (75.9% a 71.8%, yn y drefn honno).
- b. Bodddhad dioddefwyr
- Cynhaliwyd 615 o gyfweiliadau dros y ffôn yn 2019/20 er mwyn nodi i ba raddau roedd dioddefwyr troseddau ac ymddygiad gwrthgymdeithasol yn fodlon ar y gwasanaethau plismona a gawsant. Mae'r graff isod yn canolbwyntio ar bum agwedd ar daith ein dioddefwyr.

Dim ond tri arolwg a gynhaliwyd ym mis Mawrth 2020, gan i'r cyfyngiadau cenedlaethol o ganlyniad i COVID-19 olygu na allai arolygu dioddefwyr troseddau barhau gan nad oedd yn dasg a oedd yn addas ar gyfer gweithio gartref. Oherwydd y niferoedd bach, felly, nid yw ffigurau Mawrth wedi'u cynnwys yn y set ddata derfynol.

- 3.22 O ran Boddhad Dioddefwyr, roedd 75.1% yn fodlon ar eu profiad cyfan ond mae'r Heddlu'n cydnabod bod gwaith i'w wneud i ganolbwyntio ar roi'r wybodaeth ddiweddaraf i ddioddefwyr. Ymddengys bod cyfraddau boddhad is o ran cael y wybodaeth ddiweddaraf yn dylanwadu ar gyfradd boddhad profiad cyfan unigolyn. Mae boddhad â chyfraddau triniaeth yn parhau'n gyson uchel.
- 3.23 Er gwaethaf nifer o newidiadau o ran personél yn nhîm Prif Swyddogion yr Heddlu dros y flwyddyn, mae'r Comisiynydd a'r Heddlu'n dal i weithio'n galed gyda'i gilydd i oresgyn heriau parhaus a gwnaed cynnydd mewn nifer o feysydd pwysig. Mae ffocws ar ymgysylltu â'r cyhoedd a chydweithio i ddiogelu pobl sy'n agored i niwed wedi arwain at newid mewn ffocws, i'r hyn sy'n ofal eithriadol i ddioddefwyr fel y'i cydnabuwyd yn genedlaethol bellach.
- 3.24 Mae canfyddiadau'r cyhoedd yn parhau i fod yn uchel o gymharu â mannau eraill yn y wlad gyda 63% yn barnu bod gwaith Heddlu Dyfed-Powys yn dda neu'n ardderchog (Data CSEW Rhagfyr 2019):

Canfyddiadau'r Cyhoedd - Da neu Ardderchog

3.25 Yn ystod mis Hydref 2018, cynhaliodd Arolygiaeth Cwnstablïaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Mawrhydi (yr Arolygiaeth) yr arolygiad PEEL integredig blynyddol cyntaf o'r heddlu. Cafodd y canfyddiadau eu cyhoeddi ddiwedd mis Ebrill 2019 gyda'r graddau canlynol:

Adran	Prawf	Canlyniad
Effeithiolrwydd	Pa mor effeithiol yw'r heddlu wrth leihau troseddau a chadw pobl yn ddiogel?	Da
Effeithlonrwydd	Pa mor effeithlon y mae'r heddlu'n gweithredu a pha mor gynaliadwy yw'r gwasanaethau mae'n eu darparu i'r cyhoedd?	Angen Gwella
Dilysrwydd	Pa mor ddilys yw'r ffordd y mae'r heddlu yn trin y cyhoedd a'i weithlu?	Angen Gwella

3.26 Er bod y graddau'n siomedig, mae'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl yn gwbl ymrwymedig i ddarparu gwasanaeth plismona o'r radd flaenaf i gymunedau Dyfed-Powys. Mae'r Heddlu wedi buddsoddi llawer o amser i geisio sicrhau dealltwriaeth well o'r materion y tynnwyd sylw atynt ac mae'n parhau i ganolbwyntio ar fynd i'r afael â nhw. Y gwanwyn hwn, derbyniodd yr heddlu wahoddiad gan yr Arolygiaeth i dreialu eu fframwaith Asesu Parhaus PEEL yr haf hwn. Fodd bynnag, oherwydd dyfodiad pandemig Covid-19 ym mis Mawrth 2020, ataliwyd yr holl weithgarwch arolygu gan yr Arolygiaeth hyd nes y ceir hysbysiad pellach. Ar hyn o bryd, nid oes unrhyw amserlen ar gyfer ailgychwyn hyn.

3.27 Mae'r Arolygiaeth wedi cydnabod y cynnydd sylweddol y mae'r Heddlu'n ei wneud wrth ailstrwythuro gwasanaethau er mwyn cynnig cymorth arbenigol i gymunedau. Mae hefyd yn galonogol clywed canmoliaeth i waith y staff yng Nghanolfan Gyswllt yr Heddlu, sy'n llwyddo i adnabod pobl agored i niwed yn gyson. Mae'r Arolygiaeth hefyd wedi darparu adborth cadarnhaol ar y cynnydd a wnaed o ran y cyfeiriad strategol newydd a'r model ar gyfer Plismona yn y Gymdogaeth. Dyfarnwyd bod yr Heddlu'n dda wrth drin y cyhoedd yn deg sy'n dyst i'r gwaith a wneir bob dydd i gefnogi a diogelu cymunedau Dyfed-Powys.

- 3.28 Mae'r Comisiynydd a Grŵp y Prif Swyddogion yn glir iawn eu bod am gael diwylliant lle mae pawb yn teimlo y gallant leisio eu barn a herio ond roedd yn amlwg bod gwaith i'w wneud mewn perthynas â phryderon am degwch. Cynhaliodd yr Heddlu arolwg staff yn ystod 2019/20 gyda chyfradd ymateb o 52.5%. Mae'r canfyddiadau'n cael eu dadansoddi ar hyn o bryd gan Brifysgol Durham sy'n gwneud y gwaith ymchwil.
- 3.29 Yn ddiweddar, ailgyflwynodd yr Heddlu gais am achrediad Buddsoddwyr mewn Pobl. Mae'r broses hon yn golygu cael asesiad annibynnol o'r Heddlu yn ei gyfanrwydd, gan gynnwys ei arferion gwaith, ei arweinyddiaeth a'i diwylliant. Braff iawn yw nodi y dyfarnwyd y Wobr Aur mawr ei bri i'r Heddlu gan Buddsoddwyr mewn Pobl yn Ebrill 2020. Llai na 7% o'r sefydliadau sy'n ymgeisio ar gyfer y lefel hon o achrediad sy'n llwyddo, felly mae hyn yn gyflawniad sylweddol ac mae'n amlygu'r gwelliannau a wnaed mewn perthynas â'r dull o arwain, lles y staff a'r prosesau rheoli pobl.
- 3.30 Ategir hyn gan yr arolwg staff, a gynhaliwyd yr un pryd. Mae'r rhain yn rhoi cyfle gwych i Brif Swyddogion ddysgu am farn y gweithlu a gweithredu yn sgil hynny. Ategir hyn yn aml gan Sioeau Teithiol y Prif Swyddogion ac ychwanegir atynt ymhellach gan waith ymgysylltu ar-lein gan Brif Swyddogion ar lwyfannau megis "Holi'r Prif Gwnstabl", y cyfryngau cymdeithasol a "Blog Grŵp y Prif Swyddogion". Bydd y Prif Swyddogion yn adolygu'r adborth gan Buddsoddwyr mewn Pobl ynghyd â chanlyniadau'r arolwg staff er mwyn nodi a mynd i'r afael â phob cyfle i wella ymhellach.
- 3.31 Mae'r heddlu wedi parhau i ad-drefnu gwasanaethau er mwyn ateb y galw ac wedi mynd gryn dipyn o'r ffordd i gyflawni llawer o'r egwyddorion cyflawni sy'n sail i'r Cynllun Heddlu a Throseddau. Heddlu Dyfed-Powys sydd ag un o'r lefelau isaf o droseddau cofnodedig ac mae felly'n un o'r lleoedd mwyaf diogel i fyw yng Nghymru a Lloegr gydag ymddiriedaeth a hyder y cyhoedd yn parhau i fod yn uchel iawn. Fodd bynnag, cydnabyddir bod tirwedd plismona yn newid drwy'r amser, a bod llawer o waith i'w wneud o hyd i ateb heriau yn y dyfodol yn ogystal â mynd i'r afael â'r materion a nodwyd yn Adroddiad diweddaraf yr Arolygiaeth.

4. Y Model Sefydliadol

4.1. Mae Heddlu Dyfed-Powys wedi'i drefnu ar sail ddaearyddol a swyddogaethol. Cefnogir y Prif Gwnstabl gan Dîm o Brif Swyddogion sy'n cynnwys y Dirprwy Brif Gwnstabl, y Prif Gwnstabl Cynorthwyol a'r Cyfarwyddwr Cyllid. Dangosir prif gyfrifoldebau'r tair rôl sy'n cefnogi'r Prif Gwnstabl yn y tabl isod:

Dirprwy Brif Gwnstabl	Prif Gwnstabl Cynorthwyol	Cyfarwyddwr Cyllid
Gwasanaethau Pobl	Plismona Lleol	Cyllid Corfforaethol
Adran Gyfreithiol	Ymchwiliadau	Fflyd
Rheoli Gwybodaeth	Ymateb Arbenigol	Caffael
Cydweithredu ac Effeithlonrwydd	Canolfan Gyswllt	Systemau Gwybodaeth a Thechnoleg
Cyathrebu Corfforaethol	Cymorth Gwyddonol	Uned Cymorth Busnes
Ymddeol Oherwydd Salwch	Cyfiawnder Troseddol	
Ymgyrchoedd Mawr	Partneriaethau	
Iechyd a Diogelwch		
Safonau Proffesiynol		

4.2. Ar gyfer blwyddyn ariannol 2019/20, roedd gan Heddlu Dyfed-Powys 1,149 o swyddogion yr heddlu, 148 o Swyddogion Cymorth Cymunedol yr Heddlu a 701 o staff yr heddlu, wedi'u cyllidebu. Dangosir dadansoddiad o'r dosbarthiad staffio yn y tabl isod:

	Swyddogion yr Heddlu	SCCH	Staff yr Heddlu	Cyfanswm
Swyddi wedi'u Cyllidebu 2019-20	FTE	FTE	FTE	FTE
Plismona Lleol	577	148	9	734
Ymchwiliadau	297	0	159	456
Cymorth Gweithredol (gan gynnwys Ymdrin â Galwadau)	166	0	155	321
Cyfiawnder Troseddol	1	0	51	52
Cymorth Gwyddonol	4	0	20	24
Safonau Proffesiynol	9	0	14	23
Arall gan gynnwys Cymorth Busnes	29	0	265	294
Meysydd Secondiad ac wedi'u Hariannu	66	0	27	93
Cyfanswm	1,149	148	700	1,997

4.3. Mae ymgyrchoedd recriwtio wedi cael eu cynllunio a'u rheoli'n ofalus yn ystod y flwyddyn er mwyn sicrhau'r lefel orau bosibl o adnoddau, argaeledd sgiliau arbenigol a dosbarthu staff yn gymesur ar sail ddaearyddol. Mae trefniadau hyfforddi newydd wedi bod ar waith ers mis Mawrth 2019 o dan Fframwaith Cymwysterau Addysg yr Heddlu sy'n golygu bod cwnstablaid

dan hyfforddiant yn parhau i gael eu recriwtio bob blwyddyn gyda darparwyr cyrsiau allanol yn darparu elfennau creiddiol o'u hyfforddiant.

- 4.4. Ym mis Ionawr 2020, croesawodd yr heddlu ei garfan gyntaf o 22 o recriwtiaid a benodwyd o dan raglen Ymgyrch Uplift y Swyddfa Gartref sydd â'r nod o gynyddu nifer y Swyddogion Heddlu a gyflogir yn genedlaethol o 20,000 erbyn Mawrth 2023. Mae angen i hyd at 6,000 o Swyddogion fod wrth eu gwaith erbyn mis Mawrth 2021 ac mae'r heddlu wedi cael dyraniad o 42 o swyddi cwnstabl o'r dyraniad cychwynnol a gyhoeddwyd. Mae rhaglen recriwtio gynhwysfawr ar waith nid yn unig i gefnogi'r swyddogion ychwanegol ond hefyd i gymryd lle swyddogion sy'n gadael y gwasanaeth yn ystod y cyfnod hwn. Er gwaethaf yr heriau a achosir gan bandemig y Coronafeirws, mae'r heddlu ar y trywydd iawn i gyflawni'r targed hwn. Bydd hyn yn golygu y bydd nifer y Swyddogion yn cynyddu i 1,181 erbyn y dyddiad hwn.
- 4.5. Mae gan y Comisiynydd Swyddfa sy'n ei helpu i gyflawni ei gyfrifoldebau statudol fel y'u nodwyd yng Ngorchymyn Protocol Plismona 2011. Yn ogystal â rolau statudol Swyddog Monitro a Phrif Swyddog Cyllid, mae gan y Comisiynydd dîm o weithwyr proffesiynol i'w gynghori ar faterion sy'n ymwneud ag ystadau, cyllid, polisi, perfformiad, ymgysylltu a phartneriaethau. Mae gan y Comisiynydd gyfanswm o 40.4 o staff cyfwerth ag amser llawn, sy'n cynnwys 22 o fewn y swyddogaeth Ystadau a gafodd eu trosglwyddo i'r Comisiynydd yn ystod 2017.

5. Perfformiad Ariannol

- 5.1. Mae Datganiad o Gyfrifon y Grŵp yn dangos perfformiad ariannol y Grŵp a chafodd ei baratoi ar sail arfer cyfrifyddu priodol sy'n bodloni gofynion Cod Ymarfer y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth. Mae hyn ychydig yn wahanol i'r cyllidebau sy'n cael eu rheoli a'u monitro o ddydd i ddydd gan fod y rhain yn hepgor rhai elfennau megis dibrisiant a symudiadau ar rwymedigaethau pensiwn nad oes angen o dan statud eu cyllido'n llawn yn ystod y flwyddyn.
- 5.2. Mae cost gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn dangos bod £129.4 miliwn wedi cael ei wario ar ddarparu gwasanaethau plismona i gyhoedd Heddlu Dyfed-Powys yn 2019/20 cyn ystyried effaith dyfarniad McCloud / Sargeant ar gostau pensiwn gwasanaeth yn y gorffennol.
- 5.3. Mae'r Datganiad yn rhoi dadansoddiad o brif elfennau'r costau. Mae'r elfennau wedi'u diwygio o gymharu â blynyddoedd blaenorol er mwyn adlewyrchu newidiadau o ran adrodd ariannol sydd wedi'u gweithredu'n fewnol gan yr Heddlu yn ystod 2019/20. Mae ffigurau'r flwyddyn flaenorol wedi'u hailddatgan at ddibenion cymharu. Er enghraifft, gellir gweld mai ar Swyddogion yr Heddlu y gwariwyd yr elfen fwyaf, a oedd yn cyfrif am £64.472 miliwn o'r cyfanswm yn 2019/20.
- 5.4. Mae cost gwasanaethau cyn ystyried effaith dyfarniad McCloud/Sargeant ar gostau pensiwn gwasanaeth yn y gorffennol oddeutu £8.09 miliwn yn fwy na'r ffigur tebyg a wariwyd yn y flwyddyn ariannol flaenorol. O'r cynnydd hwn, gellir priodoli tua £3.40 miliwn i chwyddiant cyflogau a phrisiau ac mae £3.11 miliwn i'w briodoli i gynnydd yng nghyfraniadau pensiwn swyddogion heddlu. Mae £3.19m arall yn ganlyniad i godiadau wedi'u cyllidebu mewn taliadau asiantaeth a chontractau ar gyfer gwasanaethau cenedlaethol a chydweithredol, codiadau wedi'u cyllidebu yn staff yr heddlu, a chynnydd mewn categorïau eraill sydd ddim yn ymwneud â thâl gan gynnwys TGCh. Mae'r codiadau hyn wedi'u gwrthbwysu gan gynnydd o £1.61m mewn incwm a grantiau. Mae effeithiau dyfarniad McCloud/Sargeant ar y cynlluniau swyddfa a staff wedi'u nodi ar wahân ond o fewn cost gyffredinol y gwasanaeth oherwydd eu harwyddocâd.

- 5.5. Mae'r Fantolen yn rhoi cipolwg ar asedau a rhwymedigaethau'r Comisiynydd ar 31 Mawrth 2020.
- 5.6. Y swm mwyaf ar Fantolen y Grŵp yw'r rhwymedigaeth hirdymor o £1,443 miliwn (£1,371 miliwn yn flaenorol) mewn perthynas â rhwymedigaethau pensiwn yn y dyfodol i swyddogion a staff yr heddlu. Dyna'r swm y byddai angen ei neilltuo ar ddyddiad y fantolen ar gyfer taliadau pensiynau'r holl swyddogion a staff presennol ac ymddeoledig yn y dyfodol. Cyfrifwyd y ffigur hwn yn annibynnol ar sail actiwaraid ac mae'n ystyried lefelau cyflog, chwyddiant, cyfraddau marwolaethau ac ati yn y dyfodol. Mae wedi cynyddu £109 miliwn yn ystod y flwyddyn yn bennaf oherwydd newidiadau mewn tybiaethau ariannol a demograffig, effaith dyfarniad McCloud / Sargeant ac effaith Pandemig y Coronafeirws ar werth prisiau asedau'r Cynllun Llywodraeth Leol. Caiff holl gostau pensiwn cyfredol swyddogion yr heddlu (ond nid y staff) a'r costau yn y dyfodol eu talu gan y Llywodraeth.
- 5.7. Yr eitem fwyaf nesaf ar y Fantolen yw'r £73.99 miliwn o eiddo, offer a chyfarpar sy'n eiddo i'r Comisiynydd. Yn ogystal â'r asedau hirdymor hyn, daliodd y Comisiynydd £23.8 miliwn o asedau byrdymor, ar ffurf buddsoddiadau byrdymor yn bennaf.
- 5.8. Mae buddsoddiadau byrdymor £7.7 miliwn yn llai ym mis Mawrth 2020 (£9.9 miliwn) o gymharu â mis Mawrth 2019 (£17.6 miliwn), fodd bynnag roedd tua £2.1 miliwn yn fwy yn cael ei gadw fel arian parod a'r hyn sy'n cyfateb iddo, ddiwedd y flwyddyn. Roedd hwn yn fesur bwriadol fel ymateb byrdymor i effaith y pandemig coronafeirws. At hynny, roedd gan y grŵp lawer mwy o ddyledwyr byrdymor o gymharu â'r flwyddyn flaenorol (£+4.5 miliwn - arian yn ddyledus iddo) a llai o gredydwyr (-£1.3 miliwn - arian yn ddyledus ganddo) ddiwedd y flwyddyn, a oedd hefyd yn effeithio ar y sefyllfa o ran balans buddsoddi. Roedd cyfanswm y symudiad mewn cronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio yn lleihad o £1.641 miliwn.
- 5.9. Mae manylion a dadansoddiadau pellach mewn perthynas ag eitemau'r Fantolen wedi'u cynnwys yn y nodiadau i'r cyrifon.

Dadansoddiad o Berfformiad Ariannol ac Amrywiadau 2019/20

- 5.10. Pennodd y Comisiynydd Heddlu a Throseddau gyllideb o £105.595 miliwn fel Cyllideb Refeniw ar gyfer blwyddyn ariannol 2019/20 a oedd yn ymgorffori defnydd o gronfeydd wrth gefn o £0.981 miliwn yn ogystal ag arbedion ariannol o £2.932 miliwn a dynnwyd o'r cyllidebau sylfaenol. Roedd yr arbedion hyn y gellir eu troi'n arian i'w cyflawni ar draws nifer o fentrau gan gynnwys strwythurau'r gweithlu, trefniadau cydweithio, datblygiadau TGCh, cynhyrchu incwm a gostyngiadau sylweddol mewn gwariant nad yw'n ymwneud â chyflogau a ddarparwyd drwy fentrau caffael a mentrau lleihau costau eraill.
- 5.11. Roedd y gyllideb yn cynnwys tybiaeth o 2% ar gyfer dyfarniadau cyflog swyddogion a staff a chynnydd o 2% mewn chwyddiant cyffredinol ar gostau nad ydynt yn ymwneud â chyflogau. Bu'r dybiaeth hon yn heriol gyda chynnydd cyflog o 2.5% yn cael ei gymeradwyo gan yr Ysgrifennydd Cartref ar gyfer Swyddogion yr Heddlu a chytunwyd ar gynnydd o 2.5% ar gyfer staff yr Heddlu yn ddiweddarach yn y flwyddyn. Hefyd, ym mlwyddyn ariannol 2019/20, gweithredwyd canlyniad prisiad pensiwn swyddogion yr heddlu a arweiniodd at gynyddu cyfraniadau pensiwn cyflogwyr ar gyfer swyddogion o 24.2% yn 2018/19 i 31% yn 2019/20, er bod grant penodol newydd wedi'i ddyrannu i liniaru tua hanner y costau ychwanegol.
- 5.12. O'r gyllideb gyfan, pennwyd £99.6 miliwn fel y gyllideb ar gyfer y Prif Gwnstabl. Mae hyn yn cymryd i ystyriaeth swm o £1.302 miliwn a dalwyd gan y Swyddfa Gartref fel grant pensiwn penodol i wrthbwysu'n rhannol y cynnydd mewn costau y cyfeiriwyd ato uchod.

- 5.13. Ar ôl cydnabod maint yr heriau ariannol yr oedd yr heddlu'n eu hwynebu, sefydlodd y Prif Gwnstabl Grŵp Cyllid Aur yn ystod 2018/19. Cynhaliwyd y Grŵp Aur hwn tan yn agos at ddiwedd 2019 dan gadeiryddiaeth y Prif Gwnstabl ac roedd pob uwch reolwr yn bresennol er mwyn sicrhau bod ymagwedd gydlynol a chlir iawn tuag at reolaeth ariannol a dealltwriaeth ar draws y sefydliad. Mae gwaith y grŵp hwn bellach wedi'i gynnwys yn llawn yn y trefniadau llywodraethu diwygiedig gyda'r Bwrdd Cyllid, Effeithlonrwydd a Dyfodol sydd newydd ei sefydlu.
- 5.14. Sefydlwyd pedwar is-grŵp penodol, ac mae'r rhain yn parhau i weithredu gyda chynrychiolaeth benodol.
- **cynllun ariannol tymor canolig** i ystyried defnyddio cronfeydd wrth gefn, arbedion effeithlonrwydd, lefelau cyllid ac adnoddau yn y dyfodol
 - **goramser** i gynnal adolygiad beirniadol o drefniadau a gofynion;
 - **caffael** i gynnal adolygiad beirniadol o drefniadau a gwariant ar gontractau a chyflenwadau a gwasanaethau
 - **cynhyrchu incwm** i geisio cyfleoedd a manteisio i'r eithaf arnynt.
- 5.15. Mae'r tabl isod yn nodi'r sefyllfa alldro derfynol ar gyfer 2019/20 ac yn ei chymharu â'r gyllideb wreiddiol. Dangosir cyllideb ddiwygiedig hefyd yn y datganiad o amrywiad hwn sy'n adlewyrchu cyllidebau a symudiadau ychwanegol a broseswyd yn ystod y flwyddyn. Caiff trosglwyddiadau eu prosesu yn ystod y flwyddyn er mwyn sicrhau bod y gyllideb yn cael ei diweddarau'n amserol. Cafodd y newidiadau i'r gyllideb y cyfeirir atynt isod eu diweddarau a'u cyhoeddi yng nghyfarfodydd misol y Bwrdd Plismona a'r Byrddau Atebolrwydd Plismona cyhoeddus chwarterol a gynhaliwyd drwy gydol y flwyddyn.

COMISIYNYDD HEDDLU A THROSEDDU DYFED POWYS

Datganiad o Amrywiad	Cyllideb Wreiddiol	Cyllideb Ddiwygiedig	Gwirioneddol	Amrywiad (Cadarnhaol am Arbediad)
Deiliad y Gyllideb	£'000	£'000	£'000	£'000
Comisiynydd yr Heddlu a Throsteddu				
Costau'r Swyddfa a Chomisiynu	1,983	1,945	1,898	47
Costau Ystadau	3,994	3,994	4,078	-84
Trosglwyddiad o'r Cronfeydd Wrth Gefn	0	0	-25	25
Cyfanswm Costau Cyllideb Refeniw'r Comisiynydd	5,977	5,939	5,951	-12
Prif Gwnstabl				
Cyflogau a Lwfansau'r Heddlu	62,667	62,665	62,334	331
Goramser Swyddogion yr Heddlu	1,712	1,712	1,499	213
Gwyliau Banc	625	625	622	3
Cyflogau a Lwfansau Staff yr Heddlu	27,817	27,870	27,908	-38
Goramser Staff yr Heddlu	196	141	98	43
Costau Pensiynau	1,609	1,609	1,647	-38
Recriwtio a Hyfforddi	1,053	1,021	1,232	-211
Costau Eraill nad ydynt yn Ymwneud â Chyflog	8,868	9,448	9,257	191
Dadansoddi Galwadau a Gwaith Fforensig	1,976	2,107	2,174	-67
Taliadau Cydweithredu	3,309	3,321	2,990	331
Grantiau	-6,658	-6,136	-6,371	235
Incwm	-2,052	-3,069	-3,460	391
Ariannu Cyfalaf	776	842	911	-69
Cronfeydd Wrth Gefn	-981	-1,011	-1,460	448
Ailgodiadau	0	-190	-226	36
Cyfanswm Cyllidebau Adrannol - yr Heddlu	100,917	100,954	99,155	1,799
Cyfrif Dal - Gan Bwyll	0	0	400	-400
Gan Bwyll - Trosglwyddiad o'r Cronfeydd Wrth Gefn	0	0	-400	400
Cyfrifon Dal Eraill	3	4	-1	5
Grant Pensiynau – Penodol	-1,302	-1,302	-1,302	0
Cyfanswm y Gyllideb – yr Heddlu	99,618	99,656	97,852	1,804
Gwariant Net gan yr Heddlu a'r Comisiynydd	105,595	105,595	103,803	1,792
Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn a Chyllid Cyfalaf				
Swm y Gronfa Gyfalaf a Ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	-3,150	-1,548	-822	-726
Cronfa Gyfalaf - Ariannu Refeniw Uniongyrchol	3,150	1,548	822	726
Gostyngiad yn y Defnydd Arfaethedig o Gronfeydd Refeniw	0	0	416	-416
Creu Cronfa Wrth Gefn wedi'i Chlustnodi - COVID-19	0	0	650	-650
Gwariant nad yw'n Gwella a ariennir gan Refeniw	0	0	191	-191
Cyllid Refeniw Uniongyrchol i Leihau Benthycia	0	0	535	-535
Cyfanswm Symudiadau Cronfeydd Refeniw	0	0	1,792	-1,792
Cyfanswm y Gyllideb	105,595	105,595	105,595	0

- 5.16. Mae'r sefyllfa alldro derfynol a nodwyd yn y Datganiad o Amrywiant uchod yn dangos bod cyllideb Refeniw'r Comisiynydd yn agos at y targed ar y cyfan, gan ei bod £12k yn uwch na'r nod. O fewn y ffigur hwn, arweiniodd pwysau ychwanegol yn ymwneud â chostau cyfleustodau a rheoli cyfleusterau at orwariant o £84k mewn perthynas ag Ystadau ond cafodd hyn ei wrthbwysu gan reolaeth ariannol ddarbodus i reoli gwariant a gwneud arbedion o ran staff yr heddlu o £47k ym maes Comisiynu a Swyddfa'r Comisiynydd. Gwnaeth trosglwyddiad net o gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi o £25k gefnogi blaenoriaethau'r Comisiynydd yn ystod y flwyddyn.
- 5.17. Mae'r Datganiad o Amrywiad uchod yn dangos bod costau'r Prif Gwnstabl £1,804k islaw'r gyllideb ddiwygiedig ar gyfer y flwyddyn. Rhoddir esboniad o'r prif resymau dros yr amrywiadau mwyaf sylweddol yn y gyllideb ar gyfer 2019/20 isod:
- i. Cyflogau a Lwfansau Swyddogion yr Heddlu: At ei gilydd, roedd tanwariant o £331k yn y gyllideb hon ar ddiwedd y flwyddyn. Mae effaith costau ychwanegol y dyfarniad cyflog o 2.5% a ddaeth yn daladwy o fis Medi 2019 wedi eu gwrthbwysu i raddau helaeth gan swyddi gwag, ymddeoliadau cynharach a throsglwyddiadau swyddogion yr heddlu. Roedd y cynnydd hwn 0.5% yn uwch na'r 2% a ragwelwyd yn y gyllideb.
 - ii. Goramser Swyddogion a Staff yr Heddlu: Cyfyngwyd ar wariant goramser ymhell o fewn y gyllideb am y flwyddyn er gwaethaf gweithgarwch eithaf sylweddol ar rai digwyddiadau mawr yn ystod y flwyddyn. Mae'r gwaith a wnaed gan y Grŵp Goramser wedi bod yn allweddol o ran sicrhau arbedion o £213k a £43k yn y penawdau goramser ar gyfer swyddogion a staff yr heddlu, yn y drefn honno.
 - iii. Penawdau Lwfansau a Gwyliau Banc Swyddogion yr Heddlu: Rheolwyd y penawdau hyn yn dda ac fe'u cadwyd o fewn y gyllideb am y flwyddyn; cofnodwyd arbedion o £3k mewn perthynas â gweithio ar Wyliau Banc.
 - iv. Cyflogau a Lwfansau Staff yr Heddlu: Roedd y rhain £38k dros y gyllideb o ganlyniad i daliadau ar alwad ychwanegol a rhai ailraddiadau hanesyddol ar gyfer staff.
 - v. Costau Pensiynau Swyddogion yr Heddlu: Roedd taliadau pensiwn £38k yn fwy na'r gyllideb o ganlyniad i benderfyniadau ynghylch dyfarniadau sefydlogrwydd ac anafiadau a gymerwyd ar sail feddygol ym mis Mawrth.
 - vi. Recriwtio a Hyfforddi: Gorwariodd yr heddlu o £211k ar y gyllideb yn erbyn y penawdau hyn. Aed i gostau ychwanegol wrth recriwtio, asesu a hyfforddi er mwyn cefnogi Rhaglen Ymgyrch Uplift yn ystod y flwyddyn. Recriwtiwyd carfan ychwanegol o 22 o swyddogion ym mis Ionawr i gefnogi'r fenter Genedlaethol i gynyddu niferoedd swyddogion o 20,000 erbyn Mawrth 2023 a 6,000 erbyn Mawrth 2021. Cafodd y costau ychwanegol hyn eu gwrthbwysu i ryw raddau gan Grant ychwanegol o £203k (gweler isod).
 - vii. Costau Eraill nad ydynt yn Ymwneud â Chyflog: Cofnodwyd arbediad o £191k yn erbyn y pennawd hwn. Gohiriwyd y caffaeliadau a gynlluniwyd mewn perthynas â System Cyfryngau Digidol (£160k) a phrynu oergelloedd newydd at ddibenion arddangosion troseddau (£47k) hyd at flwyddyn ariannol 2020/21 o ganlyniad i broblemau cyflenwi a chaffael.
 - viii. Dadansoddi Galwadau a Gwaith Fforensig: Disgwyliwyd i gyfyngiadau mewn perthynas â gwaith Fforensig Digidol a'r maes Cymorth Gwyddonol Fforensig arwain at arbedion yn erbyn y cyllidebau hyn, ond cawsant eu gwrthwneud gan gostau ychwanegol yn gysylltiedig â gweithgarwch gweithredol penodol ar ddiwedd y flwyddyn gan adael gorwariant bach o £67k ar ddiwedd y flwyddyn.
 - ix. Taliadau Asiantaethau a Chydweithredu: Ni wireddwyd y gorwariant a ragwelwyd mewn perthynas â thaliadau cydweithredu gyda'r Uned Troseddau Cyfundrefnol

Rhanbarthol a phrofwyd tanwariant yn erbyn cyllid a neilltuwyd ar gyfer y Gyd-Uned Arfau Saethu a arweiniodd at danwariant net o £331k yn gyffredinol yn erbyn pob pennawd yn ymwneud ag asiantaethau. Yn ogystal, gweithredwyd rhai newidiadau o ran staffio yn ystod y flwyddyn a leihaodd gostau net y tîm cydweithredu canolog.

- x. Grantiau: Roedd penawdau grantiau ar y trywydd iawn ar y cyfan yn ystod y flwyddyn yn gyffredinol. Fel y nodwyd uchod, cafodd yr heddlu gyllid grant ychwanegol o £203k yn y flwyddyn mewn perthynas â Rhaglen Ymgyrch Uplift nad oedd wedi cyllidebu ar ei chyfer sy'n cyfrif am y rhan fwyaf o'r amrywiant o £235k yn gyffredinol.
- xi. Incwm: Cafodd yr heddlu £391k ychwanegol yn erbyn y swm a gyllidebwyd erbyn diwedd y flwyddyn a wnaeth wrthdroi'r duedd a adroddwyd yn ystod y flwyddyn a oedd yn rhagweld diffyg. Yn y diwedd, roedd y diffyg mewn incwm a ragwelwyd mewn perthynas â derbyniadau llog, trwyddedau arfau saethu, incwm costau erlyn a derbyniadau cyd-gymorth yn is na'r dybiaeth ddarbodus. Cafodd yr heddlu hefyd hysbysiad ym mis Mawrth 2020 bod y Swyddfa Gartref wedi darparu £1 miliwn o gyllid ychwanegol i Heddlu De Cymru er mwyn talu costau'r Rhaglen PEQF (Fframwaith Cymwysterau Addysg Plismona) yn lle cyfraniadau Prentisiaeth. Yn dilyn cyflwyno hawliad dyfarnwyd £250k i Heddlu Dyfed Powys ar gyfer 2019/20.
- xii. Ariannu Cyfalaf: Mae'r Tabl uchod yn dangos gorwariant net o £69k yn erbyn taliadau cyllido cyfalaf ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Arbedwyd swm o £120k yn erbyn y gyllideb hon mewn perthynas ag ad-dalu dyledion a thaliadau llog o ganlyniad i'r penderfyniad i beidio â benthyca yn y flwyddyn oherwydd llithriant mewn gwariant cyfalaf ac yn lle'r sefyllfa gyffredinol o ran gwariant yn erbyn y gyllideb. Yn ogystal, cymeradwywyd trosglwyddiad o £403k o gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi gan y Comisiynydd i gefnogi nifer o gynlluniau cyllid cyfalaf cymwys yn ystod y flwyddyn a oedd yn cynnwys prynu cerbydau ychwanegol ac offer fideo ar gyfer ceir.
- xiii. Trosglwyddiad o'r Gronfeydd Wrth Gefn: Ynghyd â'r defnydd cynlluniedig o'r gronfa benodol i gefnogi'r gyllideb referniw, gweithredodd yr Adran Gyllid nifer o drosglwyddiadau o Gronfeydd Penodol wedi'u Clustnodi ac arian ar gyfer symiau a gymeradwywyd gan y Comisiynydd mewn perthynas â nifer o gynlluniau cyfalaf a referniw cysylltiedig a gweithgareddau fel y nodwyd uchod. Roedd cyfanswm y trosglwyddiad o'r cronfeydd wrth gefn £448k yn uwch na'r hyn a neilltuwyd yn y gyllideb ddiwygiedig.

5.18 Mae cyllideb yr heddlu hefyd yn cynnwys cyfrifon dal sy'n hunan-gydbwysu mewn perthynas â Gan Bwyll, Ailhyfforddi Gyrwyr, swyddi a ariennir ar y cyd a Secondiadau. Roedd y rhain yn agos i'w lle i gryn raddau o'u cymharu â'r gyllideb. Roedd angen trosglwyddo £400k o'r cronfeydd wrth gefn i wrthbwysu costau'r Cynllun Gan Bwyll a ariannwyd o Gronfa Benodol a oedd yn cael ei chynnal ar ran Gan Bwyll ar gyfer cefnogi ei weithgareddau yn y dyfodol mewn perthynas â chyfalaf a referniw.

5.19 Yn gyffredinol, mae'r sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn yn gadarnhaol iawn, sy'n ymddangos yn bur dderbyniol o ystyried maint yr heriau ariannol sydd i ddod mewn perthynas â gweithgarwch a chostau parhaus parthed y Coronafeirws yn 2020/21 a'r heriau ariannol yn y dyfodol a ddaw yn ei sgil yn yr Adolygiad Cynhwysfawr o Wariant ac o Ymgyrch Uplift ac ystyriaethau cyllido fformiwlâ. Mae'r Heddlu wedi arfer cryn reolaeth ariannol a gofal yn ystod y flwyddyn er gwaethaf heriau gweithredol ac ariannol sylweddol gan gynnwys dyfarniadau cyflog a oedd yn uwch nag y cyllidebwyd ar eu cyfer. Mae'r Heddlu hefyd wedi gwneud cynnydd sylweddol o ran Ymgyrch Uplift, gan recriwtio 22 o swyddogion ychwanegol ym mis Ionawr 2020 fel rhan o'r rhaglen hon. Yn weithredol ac yn sefydliadol, mae'r Heddlu wedi parhau i berfformio'n gryf ac wedi gwneud llawer o welliannau fel yr amlinellir yn Adran 4.0 uchod.

- 5.20 Mae adran olaf y Tabl uchod yn dangos y symudiadau net ar gronfeydd wrth gefn a chyllid cyfalaf o gymharu â'r gyllideb. Roedd gwariant cyfalaf yn is na'r proffil yn gyffredinol a oedd yn golygu bod y trosglwyddiad o'r Gronfa Gyfalaf a glustnodwyd tua £726k yn is na'r disgwyl.
- 5.21 Trafodwyd y sefyllfa alldro Derfynol yng nghyfarfod Bwrdd Atebolrwydd yr Heddlu a gynhaliwyd ar 11 Mai 2020. Roedd y Bwrdd Plismona eisoes wedi ystyried ac wedi derbyn papur a argymhellodd, yn amodol ar y sefyllfa derfynol ar ddiwedd y flwyddyn, y dylid creu cronfa Covid-19 newydd o £650k, fel mesur darbodus dros dro gan nad oedd unrhyw sefyllfa gadarn o ran cyllid cenedlaethol. Roedd y papur yn amlinellu'r costau ychwanegol sylweddol a oedd yn ymwneud â chaffael Cyfarpar Diogelu Personol (PPE) a'r costau o reoli'r gwaith plismona a'r ymateb sefydliadol cychwynnol i bandemig y Coronafeirws, a oedd yn gyfanswm o £150k ar gyfer 2019/20. Ceisiodd hefyd ragweld y goblygiadau ariannol yn fisol hyd at fis Medi 2020 gan ystyried ystod o gostau, effeithiau ar incwm ynghyd â meysydd lle gellid gwneud arbedion posibl. Cymerodd yr heddlu gamau cyflym i sicrhau bod lefelau priodol o Gyfarpar Diogelu Personol ar gael er mwyn sicrhau diogelwch y gweithlu.
- 5.22 Yng nghyfarfod Bwrdd Atebolrwydd yr Heddlu ar 11 Mai 2020, cytunwyd hefyd y dylid gweithredu Trosglwyddiad Refeniw Uniongyrchol ychwanegol fel na fyddai angen i'r Comisiynydd fenthycu er mwyn ariannu gwariant cyfalaf ym maes ystadau yn 2019/20. Roedd hyn yn gyfanswm o £535k ar gyfer y flwyddyn. Hefyd, roedd angen ystyried ariannu gwariant nad yw'n gwella mewn perthynas â chynlluniau cyfalaf y gyllideb refeniw gydag arferion cyfrifyddu priodol, sy'n cyfateb i £191k ac a fyddai'n gostwng benthyciadau ar gyfer prosiectau TGCh yn y dyfodol.
- 5.23 Mae hyn wedi gadael gostyngiad net yn yr angen i drosglwyddo cyllid o'r Gronfa Refeniw wedi'i Chlustnodi o £416k a fyddai'n cael ei ddefnyddio i wrthbwysu'r pwysau cyllidebol cyffredinol a ddisgwylir yn y blynyddoedd i ddod. Cytunwyd y byddai'r sefyllfa hon yn cael ei hailystyried yn yr Hydref pan fydd y darlun o ran cyllid cenedlaethol i gefnogi pandemig y Coronafeirws a'r pwysau a'r goblygiadau ariannol wedi dod yn gliriach, gobeithio.
- 5.24 Roedd y sefyllfa alldro refeniw derfynol yn cynnwys nifer o drosglwyddiadau i mewn ac allan o gronfeydd wrth gefn, fel y dangosir yn y tabl canlynol. Gellir gweld bod cyfanswm y cronfeydd wrth gefn wedi gostwng o £16.2 miliwn i £14.6 miliwn yn ystod y flwyddyn, sef gostyngiad o £1.641 miliwn.

COMISIYNYDD HEDDLU A THROSEDDU DYFED POWYS

Reserve Category	Opening Bal 1/4/19	Closing Bal 31/3/20	Net Movement (-ve = Use of Reserve)	Original Budgeted Movement	Difference	Reason
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	
General Reserves	4,032	4,032	0	0	0	No Use of General Reserves budgeted or needed
Total General Reserve	4,032	4,032	0	0	0	
Go Safe Revenue Reserve	531	313	-218	0	-218	Go Save - Utilisation of Reserve in year
Earmarked Revenue Reserve	1,336	774	-562	-977	415	Net contribution from reserves
COVID 19 Reserve	0	650	650	0	650	New Reserve to offset Covid 19 cash flows
Sustainability and Transformation Reser	494	494	0	0	0	No Eligible Spending against this Reserve
Drug Intervention Prog Reserve	135	135	0	-40	40	No Eligible Spending against this Reserve
Driver Retraining Scheme Reserve	1,294	870	-424	-368	-56	Additional allocations Authorised
Incentivisation Revenue Reserve	218	162	-56	-39	-17	Additional allocations Authorised
Collaboration Revenue Reserve	389	262	-127	0	-127	To Meet Eligible Collaoration Spending
Chief Constable Operational Fund	385	485	100	100	0	As budgeted reached threshold of £500K
Total Earmarked Revenue Reserves	4,782	4,145	-637	-1,324	687	
Other Earmarked Capital Reserves	5,785	4,963	-822	-3,150	2,328	
Go Safe Capital Reserve	1,190	1,008	-182	0	-182	Purchase of Vehicles - GO Safe
Earmarked Capital Reserve	6,975	5,971	-1,004	-3,150	2,146	
USEABLE RESERVES SUBTOTAL	15,789	14,148	-1,641	-4,474	2,833	
General Capital Grant	427	427	0	0	0	No Eligible Spending against this Grant
Capital Grants Unapplied	427	427	0	0	0	
TOTAL USEABLE RESERVES	16,216	14,575	-1,641	-4,474	2,833	

- 5.25 Mae sefyllfa derfynol y cronfeydd wrth gefn ar gyfer y Comisiynydd yn dangos ffigur o £14.575 miliwn a ddaliwyd ar 31 Mawrth 2020. Mae hyn yn cynnwys swm o £4.964 miliwn i gefnogi ymrwymadau'r gyllideb gyfalaf yn y dyfodol, cronfa gyffredinol wrth gefn o £4.032 miliwn ar gyfer digwyddiadau annisgwyl a swm o £0.774 miliwn sydd ei angen i ariannu cyfraniadau a diffygion referniw'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig a ragwelir yn y dyfodol. Mae hyn yn cynnwys balans o £1.321 miliwn a ddelir ar ran partneriaeth diogelwch ffyrdd "Gan Bwyll" a £0.262 miliwn a ddelir ar gyfer trefniadau cydweithio rhanbarthol. Mae nifer o gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi a ddelir i gefnogi prosiectau penodol gan gynnwys cronfeydd wrth gefn i gefnogi prosiectau cynaliadwyedd a thrawsnewid gwerth £0.494 miliwn, a chronfa weithredol o £0.485 miliwn i helpu'r heddlu i ddelio â chyfnodau prysur a thawel mewn gweithgarwch gweithredol. Mae cronfa wrth gefn newydd o £0.650 miliwn wedi'i chreu i dalu costau Covid-19 ychwanegol o ran PPE a chostau eraill fel mesur dros dro nes daw'r darlun ar Gyllid Cenedlaethol ar gyfer 2020/21 ac ar setliadau yn y dyfodol yn gliriach.
- 5.26 O ran Gwariant Cyfalaf, pennodd y Comisiynydd gyllideb wreiddiol o £8.617 miliwn ym mis Ionawr 2019 ar gyfer y flwyddyn ariannol 2019/20 ac fe'i gostyngwyd i £5.977 miliwn ym mis Ionawr 2020. Ers hynny, mae'r heddlu wedi gallu sicrhau cyllid ychwanegol o £1.050 miliwn sy'n mynd â'r gyllideb derfynol i £7.026 miliwn fel y dangosir yn y Tabl isod.
- 5.27 Mae'r cyllid ychwanegol yn ymgorffori grant o £0.349 miliwn ar gyfer cyfleusterau cynadledda fideo i ddiodefwyr ar draws yr heddlu, a ariennir gan Lywodraeth Cymru er mwyn cefnogi gweithgareddau Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol gyda phartneriaid. Darparwyd cyllid ychwanegol hefyd i brynu cerbydau ychwanegol ar gyfer yr heddlu a'r Bartneriaeth Gan Bwyll yn ogystal ag i ariannu gwelliannau i asedau cyfalaf yn y Porthladdoedd.
- 5.28 Ariannwyd y gyllideb gyda grantiau, derbyniadau cyfalaf (drwy werthu asedau), cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi a benthyca darbodus. Gwariwyd cyfanswm o £5.124 miliwn erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Mae crynodeb o'r sefyllfa gwariant a chyllid derfynol yn erbyn y gyllideb i'w weld yn y Tabl isod:

	Original Budget 2019/20	Revised Budget Panel	Actual Spending 2019/20	Difference	Reason
	£'000	£'000	£'000	£'000	
Capitalised Expenditure					
Estates Programme	4,250	1,365	520	845	Non Enhancing Spending (£190K) to Revalue and scheme slipp
Vehicles	962	1,035	939	96	Delivery of Some vehicles delayed into 2020/21
ICT Major Projects	1,850	1,755	1,437	318	Records Management System (£164K) and various smaller proj
Recurring ICT Device Replacements	1,136	1,217	1,085	132	ESN Replacement equipment and server replacements
Other Capital Equipment Replacements	420	605	230	375	ANPR (£165K) and Cyber /Other Capitalised Equipment
	8,618	5,977	4,211	1,766	
Self Financing / Own Revenue Financing Project	0	1,050	913	137	Video Conferencing (£92K) and numerous minor variances
	8,618	7,027	5,124	1,903	
Financing					
Capital Grant	-325	-328	-325	-3	On Target
Direct Revenue Financing	-500	-500	-500	0	On Target
Capital Receipts - Buildings & Vehicles	-150	-1,787	-1,788	1	On Target
Reserves - Allocations Agreed in year	-243	-243	-243	0	On Target
Capital Reserve Utilised	-3,150	-1,584	-822	-762	Lower Reserve Utilisation due to scheme slippage
Sustainability Fund	0	-170	0	-170	Schemes Planned in 2020/21
Prudential Borrowing	-4,250	-1,365	0	-1,365	No Borrowing needed in 2019/20
Additional DRF to Negate Borrowing	0	0	-533	533	To Negate Borrowing
	-8,618	-5,977	-4,211	-1,766	
Self Financing / Own Revenue Financing Project	0	-1,050	-913	-137	Grants and funding carried over into 2020/21
	-8,618	-7,027	-5,124	-1,903	

- 5.29 Mae'r Tabl uchod yn dangos y prif amrywiadau yn erbyn y Rhaglen Gyfalaf dros y flwyddyn. Mae anawsterau mewn perthynas ag addasrwydd y safle arfaethedig ar gyfer Prosiect Dalfa Sir Gaerfyrddin wedi arwain at oedi yn y Prosiect hwn ac wedi arwain at rai costau ofer sydd wedi'u codi ar y gyllideb refeniw. At hynny, roedd angen ychwanegu rhywfaint o wariant arall nad yw'n gwella at y refeniw hefyd, megis costau rheoli prosiectau a phrosiectau llai, o dan arfer cyfrifyddu priodol. Bu rhywfaint o lithriad hefyd yn erbyn nifer o fân brosiectau sy'n cael eu goruchwylio gan y Grŵp Ystadau Strategol, a bydd angen i'r cyllid hwnnw gael ei gario drosodd i'r flwyddyn ariannol nesaf.
- 5.30 Cafwyd tanwariant o £96k yn erbyn cyllidebau ar gyfer prynu cerbydau ar ddiwedd y flwyddyn, i'w briodoli i amseroedd aros hirach yn gysylltiedig â'u darparu. Roedd tanwariant hefyd mewn perthynas â rhai prosiectau TGCh bach a chyfarpar newydd. Mae'r heddlu'n disodli ei System Rheoli Cofnodion a gwelwyd tanwariant o £164k yn erbyn y pennawd hwn yn y gyllideb. Mae amserlenni'r prosiect ar gyfer mynd yn fyw ym mis Hydref 2021 yn dal i fod yn weithredol, er gwaethaf anawsterau a brofwyd mewn perthynas â phandemig y Coronafeirws ym mis Mawrth, Ebrill a Mai 2020. Roedd arbedion hefyd o ran prynu cyfarpar newydd a diweddarau cyfarpar megis y system Adnabod Rhifau Ceir yn Awtomatig (ANPR), camerâu a wisgir ar y corff, setiau Airwave newydd, cyfarpar seiberdroseddu ac eitemau eraill o gyfarpar o ganlyniad.
- 5.31 O ran cyllid cyfalaf, mae'r llithriant mewn gwariant wedi golygu nad oes angen i'r Comisiynydd fenthycu yn y flwyddyn ariannol gyfredol fel y rhagwelwyd. Roedd y trosglwyddiad o'r cronfeydd wrth gefn hefyd yn is o ganlyniad. Gellir gweld bod y trosglwyddiad o'r gronfa gyfalaf a glustnodwyd yn £0.822 miliwn yn erbyn cyllideb o £1.584 miliwn. Mae benthycu darbodus a ddangosir yn y Tabl uchod yn ddim o gymharu â chyllideb wreiddiol o £4.250 miliwn yn bennaf oherwydd y llithriant ar Brosiect Dalfa Sir Gaerfyrddin. O ystyried y sefyllfa gadarnhaol mewn perthynas â'r gyllideb refeniw, fe'i hystyriwyd yn ddoeth i'r Comisiynydd beidio â benthycu o gwbl yn 2019/20 ond yn hytrach i weithredu Trosglwyddiad Refeniw Uniongyrchol ychwanegol o £0.535 miliwn er mwyn osgoi costau dyledion ym mlwyddyn ariannol 2020/21 ac yn y dyfodol fel cost ychwanegol.

5.32 Bydd angen gwneud rhagor o waith maes o law i benderfynu a gaiff unrhyw gyllidebau sydd heb eu gwario eu cario drosodd ynghyd â chyllid priodol i flwyddyn ariannol 2020/21.

6 Risgiau, Cyfleoedd a'r Rhagolwg Ariannol Tymor Canolig

6.1 Caiff risgiau eu rheoli ar bob lefel yn y sefydliadau drwy'r Strwythur Llywodraethu a defnyddir Cofrestr Rheoli Risg i gofnodi, rheoli a lliniaru'r prif risgiau a allai effeithio ar y gwaith o gyflawni canlyniadau'r Cynllun Heddlu a Throseddau. Mae'r Gofrestr Risg yn ddogfen fyw a gaiff ei diweddarau o leiaf unwaith yr wythnos. Ymhlith y prif risgiau sy'n parhau i'n hwynebu ar ddiwedd 2019/20 mae:

- Cofnodi Troseddau a'r Arolygiaeth yn peri pryder
- Cyfrifiadur Cenedlaethol yr Heddlu (PNC) – oedi a chywirdeb data ac uniondeb
- Cronfa Ddata Genedlaethol yr Heddlu ac Asedau Gwybodaeth – anghysondeb o ran setiau data
- Llywodraethu a rheolaethau ariannol gwytnwch ariannol a chyflawni cynlluniau arbed mewn perthynas â gweithgareddau Cydweithio
- Cynaliadwyedd marchnadoedd fforensig allanol
- Mae cofrestr risg benodol wedi'i sefydlu i ystyried risgiau sy'n deillio o bandemig y Coronafeirws

6.2 Caiff y Gofrestr Risg ei monitro'n rheolaidd er mwyn sicrhau bod risgiau yn cael eu dyrannu i berchennog sy'n gyfrifol am gymryd camau lliniaru priodol. Ceir rhagor o fanylion am reoli risg yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar y Cyd a gynhwysir fel rhan o'r ddogfen hon.

6.3 O ran y Rhagolwg Ariannol Tymor Canolig, mae Heddlu Dyfed-Powys wedi wynebu heriau ariannol sylweddol ers 2010 oherwydd gostyngiadau yn y cyllid gan lywodraeth ganolog ynghyd â phwysau costau a newidiadau parhaus yn y galw am wasanaethau plismona.

6.4 Ym mis Medi 2019, datganodd y Llywodraeth ei bod wedi "troi'r ddalen ar gynt" gyda'r Canghellor yn cyhoeddi ymrwymiad i daclo trosedd a chadw pobl yn ddiogel. Roedd hyn yn cynnwys cyllid ar gyfer 6,000 o swyddogion heddlu ychwanegol ledled Cymru a Lloegr fel rhan o ymrwymiad ehangach i recriwtio 20,000 o swyddogion ychwanegol. Cyhoeddodd y Swyddfa Gartref y dyraniadau cychwynnol ar gyfer Ymgyrch Uplift ar 9 Hydref 2019, gan arwain at 42 o swyddogion ychwanegol ar gyfer Dyfed-Powys. Nid oes unrhyw arwydd eto o'r ail garfan o swyddogion ychwanegol.

6.5 Wrth amlinellu'r setliadau, cydnabu'r Ysgrifennydd Cartref a'r Gweinidog Plismona yr ymgysylltiad cynhyrchiol a gawsant â'r gwasanaeth, a oedd wedi rhoi darlun cliriach o natur newidiol y galwadau a'r galluoedd sydd eu hangen er mwyn ymateb yn gadarn i'r heriau. Talwyd teyrnged ganddynt hefyd i heddluoedd a staff yr heddlu ledled y wlad am eu dewrder, eu hymroddiad a'u gwaith caled eithriadol, ac amlinellwyd bwriad i ddarparu'r adnoddau yr oedd ar y gwasanaeth eu hangen er mwyn mynd i'r afael â throseddau, delio'n gadarn â'r troseddwy'r sy'n ecsbloetio pobl fregus a gwella canlyniadau i ddioddefwyr troseddau.

6.6 Y setliad grant ar gyfer Dyfed-Powys yn 2020/21 oedd £56.617m, sef £4.967m yn uwch na 2019/20. Roedd y setliad hwn yn cynnwys parhau â'r grant penodol o £1.302m a gyflwynwyd i liniaru'n rhannol y pwysau a ddeilliai o'r newidiadau i gyfradd cyfraniadau cyflogwyr ar gyfer pensiynau Swyddogion yr Heddlu. Mae'r setliad hefyd yn cynnwys cynnydd mewn cyllid craidd o £3.768m ynghyd â grant penodol wedi'i glustnodi o £1.190 miliwn i gefnogi costau recriwtio a seilwaith y swyddogion ychwanegol. Roedd y setliad hefyd yn adlewyrchu gostyngiad sylweddol yn nyranid y grant cyfalaf o £325k i £85k.

- 6.7 Yn dilyn proses graffu fanwl a thrafodaethau ynglŷn â thybiaethau ariannol, risgiau sy'n parhau i fygwth y cymunedau a blaenoriaethau o ran buddsoddi, cyflwynodd y Comisiynydd ei gynneg praesept ar gyfer 2020/21 a Chynllun Ariannol Tymor Canolig 2025/26 i Banel Heddlu a Throsedd Dyfed-Powys ar 7 Chwefror 2020. Roedd y broses hon yn cynnwys nifer o seminarau a chyflwyniadau i'r Comisiynydd, ei staff, Bwrdd Gweithredol Heddlu Dyfed-Powys, cynrychiolwyr o Archwilio Cymru (a elwid gynt yn Swyddfa Archwilio Cymru), y Cydbwyllgor Archwilio, ac Aelodau'r Panel Heddlu a Throsedd.
- 6.8 Cefnogwyd cynnig y Comisiynydd yn unfrydol, a oedd yn codi'r praesept cyfartalog ar gyfer eiddo band D o £12 i £260.56, cynnydd o 4.83% sy'n codi cyfanswm praesept o £58.793m. Bydd hyn yn rhoi cyfanswm cyllid canolog a lleol o £115.402m sy'n cynrychioli cynnydd o 7.96% ar lefelau ariannu yn 2019/20.
- 6.9 Mae hyn, unwaith eto, yn golygu mai praesept Heddlu Dyfed-Powys, sef £260.56, yw'r isaf yng Nghymru o gymharu â £272.71 yn Ne Cymru, £273.39 yng Ngwent a £290.61 yng Ngogledd Cymru. Mae'n werth tynnu sylw hefyd at y ffaith bod Dyfed-Powys wedi cael y cynnydd isaf ond pedwar ym mhraesept y dreth gyngor ledled Cymru a Lloegr ers 2012/13.
- 6.10 Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn cynnwys cynnydd tybiedig o 5% yn y praesept o flwyddyn i flwyddyn ac yn ymgorffori twf tybiedig o 2.25% mewn cyflogau a phwysau chwyddiant o 2021/22 ymlaen gan fodelu pwysau twf a chostau uwch hysbys a grantiau penodol a allai gael eu colli. Hefyd, mae wedi cynnwys y lleihad parhaus yn y cyfraniad blyneddol o gronfeydd wrth gefn a chynnydd ychwanegol mewn cyfraniadau o ran cyllid a thaliadau cyfalaf i gefnogi'r Blaenraglen Gyfalaf. Mae gwariant ychwanegol pellach ar nifer o flaenoriaethau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol, ynghyd â'r costau ychwanegol sy'n deillio o newidiadau i bensynau'r heddlu, wedi cael eu cynnwys.
- 6.11 Mae'r heddlu'n parhau i nodi mesurau effeithlonrwydd ac mae ganddo gynllun lleihau costau sy'n anelu at fanteisio ar fentrau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol gan gynnwys y Bwrdd Masnachol Cenedlaethol, Cwmni TGCh yr Heddlu a gweithgarwch cydweithio drwy Gymru gyfan. Mae'r cynllun hwn yn tybio y caiff y gweithlu a'r sylfaen costau eu had-drefnu drwy effeithlonrwydd a chynhyrchiant ond bydd rhaid parhau i ddatblygu hyn i alluogi'r Comisiynydd a'r heddlu i bennu sefyllfa ariannol tymor canolig gytbwys a ariennir ar gyfer refeniw a chyfalaf gan warchod safon y gwasanaeth a roddir i gymunedau Dyfed Powys

CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOLIG – REFENIW	20-21 £M	21-22 £M	22-23 £M	23-24 £M	24-25 £M	25-26 £M
Cyllid Canolog a Lleol						
Cyllid Canolog Rhagamcanol**	-56.6	-57.7	-58.8	-59.9	-61.0	-62.2
Praesept Lleol	-58.8	-62.2	-65.9	-69.7	-73.8	-78.1
Cyfanswm Cyllid	-115.4	-119.9	-124.7	-129.6	-134.8	-140.3
Gwariant Refeniw	116.7	121.6	126.8	131.9	136.5	141.8
Gwariant Refeniw	116.7	121.6	126.8	131.9	136.5	141.8
Cynllun Lleihau Costau yn y Dyfodol						
Cysylltiedig â Chyflog	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1	
Caffael / Cynhyrchu incwm	-0.7	-0.2	-0.2	-0.1	-0.1	-0.1
Rheolaeth Ariannol	-0.1					
Asedau / Prosiectau Cynaliadwyedd	-0.3	-0.3	-0.2	-0.1		
Gwelliannau Cynhyrchiant	-0.1	-0.4	-0.4	-0.5	-0.1	-0.1
Gostyngiadau Blynyddol Cynlluniedig	-1.3	-1.0	-0.9	-0.8	-0.3	-0.2
Gwariant Net Cynlluniedig	115.4	120.6	125.9	131.1	136.2	141.6
Diffygion yn y dyfodol	0.0	0.7	1.2	1.5	1.4	1.3

** yn cynnwys grantiau penodol ar gyfer pensiynau ac Ymgyrch Uplift

- 6.12 Pennodd y Comisiynydd raglen gyfalaf o £69.469 miliwn ar gyfer 2020/21 i 2024/25 sy'n cynnwys buddsoddiad yn yr Ystadau, y Fflyd a seilwaith TGCh ar gyfer prosiectau lleol a chenedlaethol. Mae'r buddsoddiad hwn wedi cael ei flaenoriaethu tuag at flaenoriaethau strategol, gwariant na ellir ei osgoi, meysydd sy'n lleihau gwariant refeniw yn y dyfodol ac mae'n cydnabod yr angen i baratoi'n ddigonol er mwyn wynebu gofynion newidiol plismona yn yr unfed ganrif ar hugain.
- 6.13 Bu lleihad sylweddol yn y cyllid cyfalaf craidd a ddyrennir gan y Swyddfa Gartref dros y blynyddoedd diwethaf ac ar gyfer 2020/21 mae hyn wedi gostwng o £325k i £85k yn unig. Mae'r rhaglen gyfalaf yn gweld y bydd y cronfeydd cyfalaf wrth gefn yn cael eu disbyddu ac mae'n cynnwys gofynion benthyca allanol o £49.1 miliwn. Bydd y rhan fwyaf o'r benthyca hwn yn ariannu adeiladu dalfa newydd ar gyfer Sir Gaerfyrddin, yn cynnig datrysiad ar gyfer y cyfleuster heddlu sydd angen ei moderneiddio yn Aberhonddu, ac yn ariannu'r cyfleuster hyfforddi newydd ar gyfer y Cyd-Uned Arfau Saethu. Er mwyn bodloni gofynion buddsoddi cyfalaf yn y dyfodol a lliniaru'r lleihad mewn arian grant cyfalaf, mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolog a'r rhaglen gyfalaf yn cynnwys cynyddu cyfraniadau refeniw i gyfalaf.
- 6.14 Mae'r Comisiynydd yn ystyried ei Strategaeth Gyfalaf bob blwyddyn ac mae hefyd yn asesu ei ofynion benthyca bob blwyddyn er mwyn sicrhau eu bod yn ddarbodus, yn gynaliadwy ac yn fforddiadwy. Mae'r dogfennau hyn ar gael ar wefan Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau.
<http://www.dyfedpowys-pcc.org.uk/media/9401/capital-strategy-website.pdf>

- 6.15 Caiff y Rhaglen Gyfalaf ei diwygio i adlewyrchu'r sefyllfa alldro derfynol ar gyfer 2019/20 a chaiff ei hadolygu'n rheolaidd fel rhan o'r gwaith parhaus ar gyfer ailasesu'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig.
- 6.16 Mae'r Comisiynydd yn ystyried ac yn cyhoeddi strategaeth flynyddol ynglŷn â chronfeydd wrth gefn sy'n ategu'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig a'i asesiad o'r amlygiad i risg a mesurau lliniaru. Mae'r strategaeth cronfeydd wrth gefn yn ystyried digonolrwydd cronfeydd cyffredinol wrth gefn ac yn ystyried y risgiau strategol, gweithredol ac ariannol sy'n wynebu Heddlu Dyfed-Powys. Mae'r ystyriaethau hyn hefyd yn rhoi sylw i ganllawiau'r Swyddfa Gartref ar Gronfeydd wrth Gefn yr Heddlu. Dangosir y Strategaeth Cronfeydd Wrth Gefn yn: <http://www.dyfedpowys-pcc.org.uk/media/9089/20-21-reserves-strategy.pdf>
- 6.17 Cyflwynodd Heddlu Dyfed-Powys ei drydydd Datganiad Rheoli Heddlu i Arolygiaeth Cwnstabiliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Mawrhydi sy'n rhoi disgrifiad cynhwysfawr o'r prif heriau gweithredol a chymorth busnes y mae Heddlu Dyfed-Powys yn eu hwynebu. Mae hwn yn ystyried gallu ac adnoddau Heddlu Dyfed-Powys yng nghyd-destun ymdrin â'r galw ar hyn o bryd ac yn y dyfodol. Yn gryno, mae'r ddogfen yn nodi heriau sy'n adlewyrchu'r meysydd hynny a nodwyd eisoes yn y Gofrestr Risg i raddau helaeth ond mae hefyd yn tynnu sylw at heriau mewn perthynas â phobl sy'n agored i niwed, cam-drin domestig a throseddau rhyw / treisgar fel meysydd lle y rhagwelir y bydd galw'n cynyddu yn y dyfodol. Ar hyn o bryd, bwriedir cyflwyno'r Datganiad Rheoli Heddlu nesaf yn hydref 2020 a fydd yn caniatáu gwell cysondeb ag ystyriaethau cynllunio ariannol tymor Canolig.
- 6.18 Mae'r Comisiynydd a Heddlu Dyfed-Powys hefyd yn wynebu nifer o ymrwymadau ariannol anhysbys posibl yn y dyfodol y cyfeirir atynt ymhellach yn y nodyn ar rwymedigaethau digwyddiadol a'r nodyn ar bensiynau, gan gynnwys:
- Her Gyfreithiol Pensiwn yr Heddlu – Enillion Gyrfa Cyfartalog a Ailbrisiwyd
 - Ymchwiliad i Blismona Cudd
 - Hawliadau Lwfans Ar Alw Uned Ymdrin Ffynhonnell Benodedig
 - Hawliad yn ymwneud â Lwfansau Staff yr Heddlu sy'n ymwneud â materion cydredol
- 6.19 Mae'r Llywodraeth yn awr wedi cyhoeddi'r Adolygiad Cynhwysfawr o Wariant hirddisgwyliedig a fydd yn nodi'r cynlluniau gwario am gyfnod o dair blynedd. Mae oblygiadau ariannol y pandemig Coronafeirws a'i effaith ar yr economi ehangach yn eang, sy'n arwain at ansicrwydd ariannol ychwanegol mewn perthynas â nifer o elfennau ariannu, ac yn wir, mae'r Canghellor eisoes wedi dynodi bod dewisiadau anodd o'n blaenau. Mae Cymdeithas Prif Swyddogion yr Heddlu a Chyngor Cenedlaethol Prif Swyddogion yr Heddlu'n parhau i weithio'n agos â'r Swyddfa Gartref a phartneriaid plismona ehangach er mwyn datblygu cyflwyniadau gorfodi'r gyfraith cydlynol sydd wedi'u hanelu at hwyluso ystyriaethau gwario.
- 6.20 Mae'r rhwymedigaeth pensiwn a ddangosir yn y Fantolen a'r symudiad costau ar gyfer y flwyddyn a gynhwysir yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant hwn yn ystyried goblygiadau posibl dyfarniad McCloud a Sargeant ym mhenderfyniad y Llys Apêl bod Diwygiadau Pensiynau Sector Cyhoeddus 2015 y Llywodraeth wedi trin pobl yn wahanol yn anghyfreithlon ar sail oedran, ers 1 Ebrill 2012. Mae hyn yn effeithio ar gynlluniau pensiwn Swyddog a Staff yr Heddlu (Llywodraeth Leol). Er ei bod yn bosibl y bydd yn cymryd tan 2021 i benderfynu ar ateb terfynol, mae amcangyfrif actiwaraidd o'r effaith ariannol wedi'i gynnwys fel cost gwasanaeth yn y gorffennol. O ran Cynlluniau Pensiwn Llywodraethau Lleol, cynyddwyd Cyfradd Cyfraniad y cyflogwr 1.2% o fis Ebrill 2020 er mwyn ystyried y costau

ychwanegol rhagamcanol fel rhan o brisiad pensiynau 2019. O ran Swyddogion yr Heddlu, mae'r broses brisio yn cael ei chychwyn yn 2020 ond ni fydd newidiadau i gyfradd cyfraniadau pensiwn cyflogwyr Swyddogion yr Heddlu yn cael eu gweithredu tan 2023/24.

- 6.21 Mae'r sefyllfa o ran yr Adolygiad o'r Fformiwla Gyllido hefyd yn ansicr, fodd bynnag, deellir y gallai'r Swyddfa Gartref ystyried gwneud newidiadau i'r fformiwla ar ôl yr Adolygiad Cynhwysfawr o Wariant. Byddai effaith yr adolygiad diwethaf na chafodd ei weithredu wedi arwain at £8 miliwn yn llai ar gyfer Dyfed-Powys.
- 6.22 Fel yr amlinellwyd o'r blaen, cafwyd llawer o sylwadau annibynnol dros y blynyddoedd a'r misoedd diwethaf mewn perthynas â chynaliadwyedd, ariannu, gwytnwch a chynnydd o ran beichiau'r heddlu sy'n amlygu'r sefyllfa fregus y mae Dyfed-Powys, gwasanaeth yr heddlu, y gwasanaethau cyhoeddus a'r wlad fel ei gilydd yn ei hwynebu.

7. Ymateb a Goblygiadau Pandemig y Coronafeirws

- 7.1 Fel yr amlinellwyd yn y cyflwyniad, yn gynnar yn 2020 gwelwyd yr argyfwng cenedlaethol a ddatblygodd yn sgil pandemig y Coronafeirws. Cafwyd ymateb digynsail i hyn ymhlith y sector cyhoeddus yn gyffredinol ac yn benodol ym maes plismona wrth iddo addasu'n gyflym i orfodi deddfwriaeth newydd y DU a Chymru, gan hefyd gynnal y gwaith o ddarparu gwasanaeth a diogelu ei weithlu.
- 7.2 Cymerodd Dyfed-Powys ystod o gamau cynnar er mwyn sicrhau ei fod yn barod i ymateb ar lefel leol, ranbarthol a chenedlaethol. Roedd y trefniadau llywodraethu a sefydlwyd yn sylweddol a phellgyrhaeddol er mwyn sicrhau bod pob agwedd ar berfformiad gweithredol a sefydliadol a darpariaeth gwasanaethau yn optimaidd ac yn ddeinamig er mwyn ymateb yn briodol i'r sefyllfa a oedd yn datblygu, gydag iechyd a llesiant y gweithlu y pwysicaf oll. Mae'r strwythurau Trefn Reoli Aur, Arian ac Efydd yn gweithio ar y cyd â Grŵp Trefn Reoli Strategol, Grŵp Trefn Reoli Tactegol a'r Fforwm Lleol Cymru Gydnerth; amlinellir y trefniadau llywodraethu ymhellach yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Mae grwpiau llywodraethu priodol wedi cyflwyno achosion gan Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throseddau i barhau i hwyluso gwaith goruchwyllo a chraffu.
- 7.3 Mae diogelwch a llesiant y gweithlu wedi bod yn hollbwysig yn yr ymateb plismona, a defnyddiwyd gwahanol gamau ar gyfer defnyddio'r gweithlu wrth i'r argyfwng ddatblygu. Cymerwyd nifer sylweddol o gamau cychwynnol i sicrhau parhad busnes, gwytnwch a'r broses o ddarparu gwasanaethau allweddol. Yn eu plith mae rhannu Canolfan Gyswllt yr Heddlu rhwng dau safle, nifer sylweddol o staff nad ydynt ar y rheng flaen yn gweithio gartref, ail-flaenoriaethu a dyrannu TG i rolau hanfodol, cyfuno adnoddau er mwyn sicrhau bod gwasanaethau'n cael eu darparu ac addasu ffyrdd o weithio ar gyfer swyddogaethau rheng flaen a swyddfa gefn gyda chyfarfodydd mewnol ac allanol yn cael eu cynnal yn electronig a darparu hyfforddiant ar-lein. Mae llawer o staff yn parhau i weithio gartref gyda rhai bellach yn ôl yn y gweithle gyda threfniadau ymbellhau cymdeithasol priodol cadarn ar waith. Mae'r trefniadau hyn wedi cyflymu prosiect gweithio ystwyth yr heddlu.
- 7.4 Mae effaith y Coronafeirws ar lefelau adnoddau wedi cael ei fonitro'n ofalus ar draws y sefydliad; Canolfan Gyswllt yr Heddlu yw'r unig ran o'r sefydliad i ddisgyn o statws gwyrdd i ambr am gyfnod cyfyngedig pan gyrhaeddodd nifer y staff a oedd yn hunanynysu uchafbwynt o 14%. Mae'r gostyngiad yma ym mhresenoldeb y gweithlu bellach wedi dychwelyd i lefel gyfartalog o 5%, sydd tua 1% yn uwch na'r cyfartaledd, a braf yw gweld bod y rhain wedi bod yn llawer is na'r cyfartaleddau cenedlaethol o fewn heddluoedd.

- 7.5 Mae goresgyn yr heriau y mae pob sector ledled y DU yn eu hwynebu o ran cyflenwad Cyfarpar Diogelu Personol (PPE) wedi ei gwneud yn ofynnol i'r heddlu fabwysiadu gweithdrefnau caffael brys er mwyn cyrchu cyfarpar o'r fath mewn modd amserol. Hyd yn hyn, mae'r heddlu wedi gallu cynnal lefelau priodol ar gyfer sicrhau diogelwch y gweithlu. Mae gweithwyr caffael proffesiynol wedi parhau i weithio gydag arweinwyr gwasanaethau i asesu a monitro'r cadwyni cyflenwi a sefyllfa'r cyflenwyr sy'n angenrheidiol er mwyn sicrhau bod pob agwedd ar ddarparu gwasanaethau yn llwyddiannus. Bu rhywfaint o bwysau cenedlaethol o fewn y farchnad fforensig ac mae'r rhain wedi'u lliniaru yn ôl yr angen.
- 7.6 O ran y galw, ac yn unol â'r holl heddluoedd eraill, mae Dyfed-Powys wedi gweld gostyngiad ystadegol arwyddocaol yn nifer y troseddau y rhoddir gwybod amdanynt. Fodd bynnag, mae adroddiadau am achosion o Ymddygiad Gwrthgymdeithasol wedi cynyddu'n aruthrol, yn bennaf o ganlyniad i adroddiadau am dorri rheolau'r cyfyngiadau. Hyd yma, mae'r gallu i ymateb i'r adroddiadau hyn yn dda. Mae'r heddlu hefyd wedi bod yn rhagweithiol wrth ymdrin â materion yn ymwneud â theithio nad yw'n hanfodol gan bobl sy'n dymuno teithio i fwynhau ardal yr heddlu a'r rhai sy'n dymuno ymweld ag ail gartrefi yn yr ardal. Cafodd ymgyrch benodol ei chynnal hefyd i rybuddio yn erbyn cynulladau torfol posibl yn ystod y cyfnod o gyfyngiadau symud cenedlaethol.
- 7.7 Yn ogystal, mae'r heddlu, yn unol ag arferion gorau, wedi sefydlu Cell Dysgu ac Adfer Sefydliadol i gynllunio ac i ddelio â chanlyniadau'r pandemig. Bydd hyn yn ymdrin ag unrhyw wersi a ddysgwyd, arferion gwaith sydd i'w cynnal, blaenoriaethu a chynllunio ar gyfer ailddechrau prosiectau strategol ac ystyriaethau lles parhaus ar gyfer staff.
- 7.8 O ran goblygiadau ariannol cychwynnol, roedd angen i'r heddlu ymrwymo i gostau ychwanegol sylweddol o ran cael PPE ar gyfer Swyddogion a staff rheng flaen, darparu iwnniform ychwanegol, goramser ychwanegol, cyfarpar TGCh, glanhau a phrofi. Wrth i'r sefyllfa sefydliadol barhau i ddatblygu, ynghyd â'r costau ychwanegol hyn, mae nifer o feysydd lle mae rhai arbedion yn cael eu gwireddu a'u rhagweld ond mae hefyd rai colledion o ran derbyniadau incwm ar gyfer nifer o weithgareddau a gwasanaethau. Mae pob agwedd ar gostau ac arbedion yn cael eu cofnodi ac, yn wir, adroddir amdanynt yn genedlaethol er mwyn llywio trafodaethau a negodiadau mewn perthynas â chyllid yn y dyfodol.
- 7.9 Mae nifer o bosibiliadau'n cael eu hystyried ar lefel leol a chenedlaethol, ond nid oes unrhyw arwyddion cadarn gan y Llywodraeth eto ynglŷn â chyllid ychwanegol ar gyfer plismona, er bod rhywfaint o hyblygrwydd wedi'i roi yng nghyswllt y grant penodol ar gyfer Ymgyrch Uplift. O ystyried yr ansicrwydd hwn, ac fel y cyfeirir ato yn y sefyllfa alldro, mae'r Comisiynydd wedi sefydlu cronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi ar ddiwedd y flwyddyn i helpu i liniaru'r goblygiadau ariannol yn rhannol, tra bo'r darlun cenedlaethol yn dod yn fwy eglur. Caiff y sefyllfa hon ei hadolygu yn yr hydref, neu wrth i wybodaeth ddod i law.
- 7.10 O ran prisiadau a ddefnyddir yn y Datganiad o Gyfrifon hwn, mae hefyd yn bwysig nodi effaith y pandemig ar y marchnadoedd ariannol byd-eang, gan yr effeithiwyd ar weithgarwch mewn sawl sector. Ar y dyddiadau prisio, mae gwerthoedd yr Ystâd o'r farn y gallant roi llai o bwys ar dystiolaeth flaenorol o'r farchnad ac felly adroddir y prisiadau ar sail 'ansicrwydd prisio materol'. Maent wedi argymhell y dylid adolygu'r eiddo sydd i'w brisio yn rheolaidd.
- 7.11 Cynhaliwyd Prisiad y Cynlluniau Pensiwn ar gyfer Swyddogion a Staff gan Mercer ac mae hwn yn darparu asesiad arbenigol annibynnol o werth presennol rhwymedigaethau ac asedau pensiwn yn y dyfodol, fel y'u haseswyd ar 31 Mawrth 2020. Adlewyrchir y newidiadau yn y prisiadau dros y flwyddyn yng nghost y gwasanaeth, a adroddir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ôl arferion cyfrifyddu priodol.

- 7.12 Mewn cylchlythyr dyddiedig 31 Mawrth 2020, cadarnhaodd Mercer fod rhagdybiaethau actiwaraidd wedi eu pennu yn fuan ar ôl diwedd y flwyddyn – a olygai fod effaith y cythrwfl yn y farchnad a ddaeth yn sgil y pandemig Covid-19 wedi ei hymgorffori. Ym mis Mawrth 2020, cafwyd gostyngiadau sylweddol mewn marchnadoedd ecwiti sydd wedi effeithio ar werth Asedau a ddelir o dan y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a ariennir. Fel cynllun heb ei ariannu, nid yw hyn yn effeithio ar Gynllun Pensiwn yr Heddlu.
- 7.13 Yn ystod yr un mis, mae'r gostyngiadau yn y farchnad hefyd wedi ymestyn i elw bondiau corfforaethol gydag elw bondiau AA yn cynyddu tua 0.5% y flwyddyn. Mae'r gyfradd ddisgownt a ddefnyddir yn y cyfrifiadau wedi gostwng o 2.5% ar gyfer 2018/19 i 2.3% yn 2019/20 sy'n adlewyrchu amodau'r farchnad fel yr oeddent ar 31 Mawrth 2020 ac a fydd wedi cynyddu'r rhwymedigaeth ar gyfer cynlluniau pensiwn Swyddogion a Staff yr Heddlu. Cyfeirir at y rhagdybiaethau hyn yn fanylach yn y nodyn pensiwn manwl.
- 7.14 Mewn cylchlythyr a gyhoeddwyd gan Gyngor Sir Gâr (gweinyddwyr ein pensiwn) ar effaith y Pandemig, adroddwyd bod gwerthoedd asedau ar gyfer ei gynlluniau wedi gostwng tua 14% rhwng Rhagfyr 2019 a Mawrth 2020. Ni fydd effaith ariannol lawn tymor hwy hyn ar gyfraddau cyfraniadau i'w teimlo ar gyllidebau tan y dyddiad prisio nesaf, h.y. 2023. Yn y tymor byr, amcangyfrifir y bydd y gymhareb asedau i gostau wedi gostwng o 100% i rhwng tua 90% a 95% yn seiliedig ar gylchlythyr diweddaraf y Gronfa Bensiwn Llywodraeth Leol.
- 7.15 Cynhaliodd y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl sesiwn frifio ddiwedd mis Ebrill ar gyfer aelodau'r Cyd-bwyllgor Archwilio, a oedd yn ymwneud yn benodol â'r ymateb a materion sy'n gysylltiedig â phandemig y Coronafeirws. Rhoddodd hyn drosolwg o'r trefniadau llywodraethu, y cyd-destun cenedlaethol, y risgiau cysylltiedig, goblygiadau ariannol ac ystyriaethau archwilio mewnol ac allanol.
- 7.16 Bydd gwaith yn parhau i asesu'r goblygiadau ariannol ar gyfer 2020/21 a thu hwnt, ond bydd angen cryn dipyn o amser i grisialu'r sefyllfa o ran y problemau a'r effaith leol ond hefyd o fewn y dirwedd economaidd ehangach. Mae ymyrraeth economaidd y Llywodraeth wedi bod yn helaeth ac, o'r herwydd, bydd goblygiadau sylweddol yn ddi-os i gyllid a gwasanaethau cyhoeddus.
- 7.17 Mae'r Prif Gwnstabl a'r Comisiynydd ill dau wedi parhau i ymgysylltu'n rhagweithiol â Llywodraeth Cymru a'r DU, ac mae'r Comisiynydd hefyd yn gwneud hynny yn ei rôl ganolog fel Cadeirydd Plismona yng Nghymru. Mae'r Comisiynydd yn cynnal cyfarfodydd wythnosol gyda Dirprwy Brif Weinidog a Phrif Chwip Llywodraeth Cymru ac mae hefyd yn mynychu cyfarfodydd wythnosol gyda'r Gweinidog dros Blismona yn Llywodraeth y DU. Yn ystod cyfarfodydd o'r fath, mae wedi manteisio ar y cyfle i lobïo mewn perthynas â phryderon allweddol i Heddlu Dyfed-Powys yn ogystal â phlismona yng Nghymru yn yr ystyr ehangach, er enghraifft, mewn perthynas â phrofi ar gyfer swyddogion a staff yr heddlu. At hynny, mae cysylltiad agos wedi'i gynnal drwy'r cyfnod ag Aelodau o'r Senedd ac Aelodau Seneddol lleol, ac mae'r Prif Gwnstabl a'r Comisiynydd wedi cynnal sesiwn frifio ar gyfer cynrychiolwyr etholedig, lle'r oedd y trafodaethau'n cynnwys y tensiynau cymunedol sy'n gysylltiedig ag ail gartrefi, a beth yw teithio hanfodol. Rhoddodd hyn gyfle i'r Prif Gwnstabl a'r Comisiynydd roi arweiniad clir ar sut roedd swyddogion yn gorfodi'r ddeddfwriaeth.
- 7.18 Bydd y Cynllun Ariannol Tymor Canolig ar gyfer 2020/21 a'i gynlluniau a'i strategaethau cysylltiedig, a gymeradwywyd ym mis Chwefror 2020, yn cael eu hailystyried gan ystyried y goblygiadau ehangach hyn gan ganolbwyntio'n benodol ar gynaliadwyedd a gwytnwch ariannol. Mae'r penderfyniad i greu'r gronfa Covid-19 benodol a'r gostyngiad yn y defnydd arfaethedig o gronfeydd refeniw wrth gefn i gefnogi cyllideb 2019/20 yn sicr yn helpu i liniaru

rhai o'r goblygiadau ariannol ond mae'n amlwg bellach bod llawer o ansicrwydd a nifer o gymhlethdodau yn gysylltiedig â chyllid y Llywodraeth yn y dyfodol, yr adolygiad cynhwysfawr o wariant, adolygiad o'r fformiwla gyllido, effeithiau ar y sylfaen dreth, amodau'r farchnad ar gyfer cyflenwi nwyddau a gwasanaethau, y gallu i gyflawni arbedion effeithlonrwydd cynlluniedig, yr effaith ar brosiectau a mentrau cenedlaethol ynghyd â newidiadau posibl i wasanaethau plismona yn gyffredinol a fydd oll yn gorfod cael eu hystyried yn ofalus.

8 Sail Gwaith Paratoi a Chyflwyno

- 8.1 Dyma'r wythfed set o gyfrifon statudol a baratowyd o dan y trefniadau llywodraethu newydd. Mae'n rhaid i'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl fel endidau cyfreithiol ar wahân baratoi eu Datganiadau o Gyfrifon eu hunain, gyda'r Comisiynydd yn gyfrifol hefyd am baratoi Cyfrifon y Grŵp, sy'n cynnwys cyfrifon y Comisiynydd.
- 8.2 Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2015 yn ei gwneud yn ofynnol i gyrrff llywodraeth leol baratoi Datganiad o Gyfrifon yn unol ag arferion priodol. Ystyrir mai Cod Ymarfer y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth sy'n cynrychioli arferion priodol.
- 8.3 Mae'r canlynol yn esbonio'r datganiadau sy'n dilyn, eu diben a'r gydberthynas rhyngddynt:
- **Adroddiad yr Archwilydd Annibynnol** – mae hwn yn nodi barn yr archwilydd allanol, sef Archwilydd Cyffredinol Cymru, ynghylch p'un a yw cyfrifon y Grŵp yn rhoi 'darlun gwir a theg' o sefyllfa ariannol a gweithrediadau'r Comisiynydd ar gyfer 2019/20;
 - **Datganiad o Gyfrifoldebau am y Datganiad o Gyfrifon** – mae'r datganiad hwn yn nodi cyfrifoldebau'r Comisiynydd a'i Brif Swyddog Cyllid;
 - **Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr** - mae'r datganiad craidd hwn yn crynhoi'r adnoddau a gynhyrchwyd ac a ddefnyddiwyd wrth ddarparu gwasanaethau plismona a gostwng troseddu yn ystod y flwyddyn. Mae'n cynnwys treuliau o ddydd i ddydd ac incwm cysylltiedig ar sail croniadau, yn ogystal â thrafodion yn mesur gwerth asedau sefydlog a ddefnyddiwyd mewn gwirionedd a gwerth amcangyfrifedig gwirioneddol buddiannau ymddeol a enillwyd gan gyflogeion yn ystod y flwyddyn;
 - **Mantolen** – mae'r datganiad craidd hwn yn dangos gwerth asedau a rhwymedigaethau a gydnabyddir gan y Grŵp fel ag yr oeddent ar ddyddiad y Fantolen. Y Comisiynydd sy'n berchen ar y tir, yr adeiladau a'r asedau eraill a ddefnyddir gan Heddlu Dyfed-Powys. Mae'r asedau net (asedau llai rhwymedigaeth) yn cael eu cyfateb i'r cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy ac annefnyddiadwy;
 - **Nodiadau i'r datganiadau ariannol** - mae'r rhain yn rhoi gwybodaeth ychwanegol sy'n esbonio ymhellach eitemau sydd wedi'u cynnwys yn y prif ddatganiadau gyda'r nod o helpu'r darllenwyr i ddeall y prif ddatganiadau ariannol yn well ac maent yn nodi'r Polisiâu Cyfrifyddu a ddefnyddiwyd fel sail dros baratoi'r datganiadau ariannol fel sy'n ofynnol gan y Cod Ymarfer;
 - **Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn** - mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiad yn ystod y flwyddyn yn y cronfeydd wrth gefn a ddelir gan y Grŵp, wedi'u dadansoddi'n "gronfeydd wrth gefn defnyddiadwy" (arian y gellir ei ddefnyddio i ariannu gwariant cyfalaf neu leihau trethiant lleol) a chronfeydd wrth gefn annefnyddiadwy (arian na ellir ei ddefnyddio i ddarparu gwasanaethau ac sy'n bodoli

drwy gymhwyso safonau cyfrifyddu, er enghraifft, y gronfa bensiwn wrth gefn sy'n cyfateb i'r rhwymedigaeth pensiwn);

- **Datganiad Llif Arian Parod** - mae'r datganiad hwn yn crynhoi newidiadau i arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod yn ystod y cyfnod adrodd;
- **Dadansoddiad o Wariant a Chyllid** – mae'r datganiad hwn yn dangos sut y caiff gwariant blynyddol ei ddefnyddio a'i ariannu gan y Grŵp o adnoddau fel y'u nodir gan reolwyr, wedi'u rhannu yn ôl cyfarwyddiaeth a gwasanaeth ac adran o'u cymharu â'r adnoddau hynny sy'n cael eu defnyddio neu eu hennill gan y Grŵp a nodir yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol;
- **Cyfrif Cronfa Bensiwn yr Heddlu** - datganiad sy'n dangos gwariant, incwm, asedau a rhwymedigaethau sy'n ymwneud â Phensiynau'r Heddlu yn ystod y flwyddyn. Mae'r cyfrif yn dangos y grant ychwanegol sy'n ddyledus o'r Grŵp i Gyfrif y Gronfa Bensiwn. Wedyn mae'r Swyddfa Gartref yn ad-dalu'r Grŵp am arian a dalwyd i'r cyfrif ac yn tanysgrifennu'r diffyg i bob diben. Byddai'r arfer hwn yn gweithio i'r gwrthwyneb pe bai gan Gyfrif y Gronfa Bensiwn warged ar ddiwedd y flwyddyn;
- Mae **Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar y Cyd** wedi'i gynnwys o fewn y Datganiad o Gyfrifon hwn sy'n nodi manylion ynglŷn â sut mae'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl yn llywodraethu eu materion. Mae'r Datganiad yn ddogfen statudol ar gyfer pob corfforaeth undyn, ond mae datganiad ar y cyd wedi cael ei lunio ar gyfer 2019/20 sy'n anelu at sicrhau tryloywder a gwella dealltwriaeth y darllenydd, gan ddangos yn glir ble mae trefniadau'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl yn gyson a ble maent yn wahanol. Mae'r datganiad yn cynnwys adolygiad blynyddol o ddigonolrwydd y trefniadau llywodraethu, ac mae hefyd yn rhoi sicrwydd ar y systemau rheolaeth fewnol.

Datganiad o Gyfrifoldebau

Diben y datganiad hwn yw nodi cyfrifoldebau'r Comisiynydd a'r Prif Swyddog Cyllid mewn perthynas â'r Datganiad o Gyfrifon.

Cyfrifoldebau'r Comisiynydd

Mae'n ofynnol i'r Comisiynydd wneud y canlynol:

- gwneud trefniadau i weinyddu ei faterion ariannol yn briodol a sicrhau bod un o'i swyddogion yn gyfrifol am weinyddu'r materion hynny, y Prif Swyddog Cyllid yw'r swyddog hwnnw;
- rheoli ei faterion er mwyn sicrhau defnydd darbodus, effeithlon ac effeithiol o adnoddau a diogelu ei asedau;
- cymeradwyo'r Datganiad o Gyfrifon.

Cymeradwyaf y Datganiad o Gyfrifon ar gyfer blwyddyn ariannol 2019/20.

Comisiynydd Heddlu a Throsteddu Dyfed Powys

Dyddiad: 2 Medi 2020

Cyfrifoldebau'r Prif Swyddog Cyllid

Y Prif Swyddog Cyllid sy'n gyfrifol am baratoi'r Datganiad o Gyfrifon yn unol ag arferion priodol fel y'u nodwyd yng Nghod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig CIPFA/LASAAC (y Cod).

Wrth baratoi'r Datganiad o Gyfrifon hwn, mae'r Prif Swyddog Cyllid wedi:

- dewis polisïau cyfrifyddu addas ac yna'u cymhwyso'n gyson;
- llunio barn ac amcangyfrifon a oedd yn rhesymol ac yn ddoeth;
- cydymffurfio â'r Cod i awdurdodau lleol.

Mae'r Prif Swyddog Cyllid hefyd wedi gwneud y canlynol:

- cadw cofnodion cyfrifyddu priodol a oedd yn gyfredol;
- cymryd camau rhesymol i atal a chanfod twyll ac achosion eraill o afreoleidd-dra.

Ardystiaf fod y Datganiad o Gyfrifon yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol y Grŵp/Comisiynydd ar y dyddiad adrodd ac o'i wariant a'i incwm ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2020.

Prif Swyddog Cyllid

Dyddiad: 2 Medi 2020

Adroddiad archwilydd annibynnol Archwilydd Cyffredinol Cymru i Gomisiynydd Heddlu a Throseddu Dyfed-Powys

Adroddiad ar yr archwiliad o'r datganiadau ariannol

Barn

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol:

- Comisiynydd Heddlu a Throseddu Dyfed-Powys;
- Cronfa Bensiwn Heddlu Dyfed-Powys ; a
- Grŵp Comisiynydd Heddlu a Throseddu Dyfed-Powys

ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2020 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Comisiynydd Heddlu a Throseddu Dyfed-Powys yn cynnwys y Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian Parod a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiau cyfrifyddu pwysig.

Mae datganiadau ariannol Cronfa Bensiwn Heddlu Dyfed-Powys yn cynnwys Cyfrif y Gronfa a'r Datganiad Asedau Net a nodiadau cysylltiedig.

Mae datganiadau ariannol Grŵp Comisiynydd Heddlu a Throseddu Heddlu Dyfed-Powys yn cynnwys y Datganiad o Symudiad yng Nghronfeydd wrth Gefn y Grŵp, Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y Grŵp, Mantolen y Grŵp a Datganiad Llif Arian Parod y Grŵp a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiau cyfrifyddu pwysig.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith gymwys a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019-20 yn seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Comisiynydd Heddlu a Throseddu Heddlu Dyfed-Powys; Cronfa Bensiwn Heddlu Dyfed-Powys; a Grŵp Comisiynydd Heddlu a Throseddu Heddlu Dyfed-Powys ar 31 Mawrth 2020 a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â'r gofynion deddfwriaethol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019-20.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol yn y DU (ISAs (DU)). Caiff fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hynny eu disgrifio'n fanylach yn yr adran 'cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol' yn fy adroddiad. Rwyf yn annibynnol ar Gomisiynydd Heddlu a Throsedd Dyfed-Powys, Cronfa Bensiwn Heddlu Dyfed-Powys a Grŵp Comisiynydd Heddlu a Throsedd Heddlu Dyfed-Powys yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio rwyf wedi'i chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barn.

[Pwysleisio Mater: Ansicrwydd o ran Prisiad](#)

Tynnaf sylw at Nodyn 5 o'r datganiadau ariannol, sy'n disgrifio cymal ansicrwydd prisiad materol yn yr adroddiad gwerthuso ar eitemau eiddo penodol sy'n deillio o amgylchiadau a achoswyd gan y pandemig COVID-19. Nid yw fy marn wedi newid mewn perthynas â'r mater hwn.

[Pwysleisio Mater: Ansicrwydd o ran Prisiad Cronfa Bensiwn](#)

Tynnaf sylw at Nodyn 35 o'r datganiadau ariannol, sy'n disgrifio effaith ansicrwydd materol a ddatgelwyd yn adroddiad rheolwr y gronfa pensiwn yn ei adroddiad gwerthuso diwedd flwyddyn ar gyfer y gronfa eiddo y mae'n rheoli yn y DU ar ran Cronfa Bensiwn Dyfed. Mae'r Cyngor wedi datgelu'r ansicrwydd materol hwn ac nid yw fy marn archwilio wedi newid mewn perthynas â'r mater hwn.

Casgliadau yn ymwneud â busnes gweithredol

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol y mae'r Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU) yn ei gwneud yn ofynnol i mi gyflwyno adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol:

- nid yw'r defnydd o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol; neu
- nid yw'r swyddog ariannol cyfrifol wedi datgelu, yn y datganiadau ariannol, unrhyw ansicrwydd perthnasol a allai godi amheuaeth sylweddol am allu Comisiynydd Heddlu a Throsedd Dyfed-Powys neu Grŵp Comisiynydd Heddlu a Throsedd Heddlu Dyfed-Powys i barhau i ddefnyddio proses gyfrifyddu sy'n seiliedig ar fusnes gweithredol am ddeuddeg mis o leiaf o'r dyddiad pan roddir awdurdod i gyhoeddi'r datganiadau ariannol.

Gwybodaeth arall

Mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am y wybodaeth arall yn yr adroddiad blynyddol a chyfrifon. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys y wybodaeth a geir yn yr adroddiad blynyddol heblaw am y datganiadau ariannol a'm hadroddiad fel archwilydd ar y datganiadau hynny. Nid yw fy marn am y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, ar wahân i'r graddau a nodir yn benodol yn ddiweddarach yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd ar hynny.

Mewn cysylltiad â'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol, fy nghyfrifoldeb yw darllen y wybodaeth arall er mwyn nodi anghysondebau perthnasol â'r datganiadau ariannol archwiliedig a nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos fel petai'n berthnasol anghywir ar sail y wybodaeth a ddaeth i law wrth i mi gyflawni'r archwiliad neu sy'n berthnasol anghyson â'r wybodaeth honno. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau perthnasol amlwg, ystyriaf y goblygiadau i'm hadroddiad.

Adrodd ar ofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Adroddiad Naratif wedi ei baratoi yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019-20; ac
- mae'r wybodaeth a roddwyd yn y Datganiad Llywodraethu ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu wedi ei baratoi yn unol â'r canllawiau.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth ynghylch Comisiynydd Heddlu a Throsedd Dyfed-Powys, Cronfa Bensiwn Heddlu Dyfed-Powys a Grŵp Comisiynydd Heddlu a Throsedd Heddlu Dyfed-Powys a'u hamgylchedd y gwneuthum eu meithrin yn ystod fy archwiliad, nid wyf wedi nodi unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu.

Nid oes gennyf unrhyw beth i gyflwyno adroddiad arno mewn perthynas â'r materion canlynol, yr wyf yn cyflwyno adroddiad i chi os, yn fy marn i:

- nad oes cofnodion cyfrifyddu cywir wedi'u cadw;
- nad yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nad wyf wedi cael yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau'r archwiliad

Ardystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Comisiynydd Heddlu a Throsedd Dyfed-Powys, Cronfa Bensiwn Heddlu Dyfed-Powys a Grŵp Comisiynydd Heddlu a Throsedd Heddlu Dyfed-Powys yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol am y datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau am y Datganiad o Gyfrifon a nodir ar dudalen 34, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad o gyfrifon, gan gynnwys datganiadau ariannol Grŵp Comisiynydd Heddlu a Throseddau Heddlu Dyfed-Powys a datganiadau ariannol Cronfa Bensiwn Heddlu Dyfed-Powys, sy'n rhoi darlun gwir a theg, ac am y cyfryw reolaeth fewnol sydd ei hangen ym marn y swyddog ariannol cyfrifol er mwyn paratoi datganiadau o gyfrifon sy'n rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny drwy dwyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiad o gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu Comisiynydd Heddlu a Throseddau Dyfed-Powys, Cronfa Bensiwn Heddlu Dyfed-Powys a Grŵp Comisiynydd Heddlu a Throseddau Heddlu Dyfed-Powys i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n gymwys, faterion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail cyfrifyddu busnes gweithredol oni thibir nad yw'n briodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch p'un a yw'r datganiadau ariannol gyda'i gilydd yn rhydd o gamddatganiad perthnasol, boed hynny drwy dwyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwilio sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol y DU bob amser yn canfod camddatganiad perthnasol pan fo'n bodoli. Gall camddatganiadau ddeillio o dwyll neu wall ac fe'u hystyrir yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, y gellid disgwyl iddynt yn rhesymol ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wneir ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol yn: www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o'm hadroddiad archwilio.

Anthony J Barrett

Dros ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru

3 Medi 2020

24 Heol y Gadeirlan

Caerdydd

CF11 9LJ

Comisiynydd Heddlu a Throseddau Dyfed-Powys sy'n gyfrifol am gynnal ei wefan; nid yw'r gwaith a wnaed gan yr archwilwyr yn cynnwys ystyried y materion hyn ac yn unol â hynny nid yw'r archwilwyr yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb am unrhyw newidiadau a all fod wedi digwydd i'r datganiadau ariannol ers iddynt gael eu cyflwyno'n gyntaf ar y wefan.

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi ardystio'r cyfrifon hyn yn y ffurf y cawsant eu drafftio'n wreiddiol. Cyfieithiad o'r fersiwn Saesneg gwreiddiol yw'r fersiwn hwn. Comisiynydd Heddlu a Throseddau Dyfed-Powys sydd yn gyfrifol am gywirdeb y cyfieithiad, nid yr Archwilydd Cyffredinol.

Dadansoddiad o Wariant a Chyllid

Dengys y Dadansoddiad o Wariant a Chyllid sut y caiff gwariant blynyddol ei ddefnyddio a'i ariannu gan y Grŵp o adnoddau (grantiau'r llywodraeth, rhenti a'r dreth gyngor), o gymharu â'r adnoddau hynny a ddefnyddiwyd neu a enillwyd gan y Grŵp yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Caiff Incwm a Gwariant y cyfrifir amdanynt o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol eu cyflwyno'n llawnach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae Datganiad 2018/19 wedi cael ei ailddatgan er mwyn adlewyrchu newidiadau a wnaed i'r Trefniadau Adrodd. Darllenwch Nodyn 2 'Addasiadau Cyfnod Blaenorol' i gael esboniad o'r newidiadau hyn.

Dadansoddiad o Wariant a Chyllid 2019/20	Gwariant Net y gellir ei godi ar y Gronfa Gyffredinol £'000	Addasiadau (cyfeiriwch at Nodyn 7 i weld manylion) £'000	Gwariant Net yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant £'000
Cyflog Swyddogion yr Heddlu	63,969	503	64,472
Goramser Swyddogion yr Heddlu	2,272	0	2,272
Pensiynau Swyddogion yr Heddlu	1,646	14,716	16,362
Cyflog Staff yr Heddlu	30,265	554	30,819
Goramser Staff yr Heddlu	108	0	108
Pensiynau Staff yr Heddlu	0	4,977	4,977
Costau Eraill sy'n Gysylltiedig â Gweithwyr	1,271	(31)	1,240
Costau Safleoedd	4,427	(320)	4,107
Costau Trafnidiaeth	1,983	(54)	1,929
Cyflenwadau a Gwasanaethau	10,570	(162)	10,408
Gwasanaethau dan Contract ac Asiantaeth	5,387	(110)	5,277
Costau Cyllido Cyfalaf	2,504	1,893	4,397
Grantiau	(8,270)	737	(7,533)
Incwm Arall	(8,896)	(531)	(9,427)
Cost Net Gwasanaethau (cyn McCloud)	107,236	22,172	129,408
Pensiynau Swyddogion yr Heddlu - Effaith Bosibl Her Gyfreithiol Pensiynau'r Heddlu (McCloud)	0	5,145	5,145
Pensiynau Staff yr Heddlu - Effaith Bosibl Her Gyfreithiol (McCloud)	0	561	561
Cost Net Gwasanaethau	107,236	27,878	135,114
Incwm a Gwariant Arall	(105,595)	16,192	(89,403)
Gwarged/(Diffyg) (Cyn Trosglwyddiadau Cronfeydd Wrth Gefn)	1,641	44,070	45,711
Trosglwyddiadau o Gronfeydd wedi'u Clustnodi	(1,641)		
Gwarged neu Ddiffyg ar gyfer y Flwyddyn	0		
Balans Agoriadol y Gronfa Gyffredinol ar 1 Ebrill 2019	(4,032)		
Llai o Ddiffyg ar Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Flwyddyn	0		
Balans Olaf y Gronfa Gyffredinol ym mis Mawrth 2020	(4,032)		

COMISIYNYDD HEDDLU A THROSEDDU DYFED POWYS

Dadansoddiad o Wariant a Chyllid 2018/19 (Wedi'i Ailddatgan)	Gwariant Net y gellir ei Godi ar y Gronfa Gyffredinol £'000	Addasiadau (cyfeiriwch at Nodyn 7 i weld manylion) £'000	Gwariant Net yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant £'000
Cyflog Swyddogion yr Heddlu	62,447	(211)	62,236
Goramser Swyddogion yr Heddlu	2,469	0	2,469
Pensiynau Swyddogion yr Heddlu	1,375	12,803	14,178
Cyflog Staff yr Heddlu	28,794	285	29,079
Goramser Staff yr Heddlu	164	0	164
Pensiynau Staff yr Heddlu	0	3,802	3,802
Costau Eraill sy'n Gysylltiedig â Gweithwyr	1,569	(14)	1,555
Costau Safleoedd	3,551	(382)	3,169
Costau Trafnidiaeth	2,046	9	2,055
Cyflenwadau a Gwasanaethau	9,167	381	9,548
Gwasanaethau dan Gontract ac Asiantaeth	4,022	(520)	3,502
Costau Cyllido Cyfalaf	3,104	1,268	4,372
Grantiau	(8,368)	2,463	(5,905)
Incwm Arall	(7,261)	(1,648)	(8,909)
Cost Net Gwasanaethau (cyn McCloud)	103,079	18,236	121,315
Pensiynau Swyddogion yr Heddlu - Effaith Bosibl Her Gyfreithiol Pensiynau'r Heddlu (McCloud)	0	75,453	75,453
Pensiynau Staff yr Heddlu - Effaith Bosibl yr Her Gyfreithiol (McCloud)	0	3,278	3,278
Cost Net Gwasanaethau	103,079	96,967	200,046
Incwm a Gwariant Arall	(99,100)	11,640	(87,460)
Gwarged/(Diffyg) (Cyn Trosglwyddiadau Cronfeydd Wrth Gefn)	3,979	108,607	112,586
Trosglwyddiadau o Gronfeydd wedi'u Clustnodi	(3,979)		
Gwarged neu Ddiffyg ar gyfer y Flwyddyn	0		
Balans Agoriadol y Gronfa Gyffredinol ar 1 Ebrill 2018	(4,032)		
Llai o Ddiffyg ar Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Flwyddyn	0		
Balans Terfynol y Gronfa Gyffredinol ym mis Mawrth 2019	(4,032)		

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r datganiad canlynol yn crynhoi'r adnoddau a gynhyrchwyd ac a ddefnyddiwyd wrth ddarparu gwasanaethau plismona a gostwng troseddu yn ystod y flwyddyn.

Mae Datganiad 2018/19 wedi cael ei ailddatgan i adlewyrchu newidiadau a wnaed i'r Trefniadau Adrodd. Darllenwch Nodyn 2 'Addasiadau Cyfnod Blaenorol' i gael esboniad o'r newidiadau hyn.

Y Grŵp			Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr 2019/20	Nodyn	Y Comisiynydd		
Gwariant Gros £'000	Incwm Gros £'000	Gwariant Net £'000			Gwariant Gros £'000	Incwm Gros £'000	Gwariant Net £'000
64,472	0	64,472	Cyflog Swyddogion yr Heddlu		0	0	0
2,272	0	2,272	Goramser Swyddogion yr Heddlu		0	0	0
16,362	0	16,362	Pensiynau Swyddogion yr Heddlu		0	0	0
30,819	0	30,819	Cyflog Staff yr Heddlu		1,421	0	1,421
108	0	108	Goramser Staff yr Heddlu		2	0	2
4,977	0	4,977	Pensiynau Staff yr Heddlu		429	0	429
1,240	0	1,240	Costau Eraill sy'n Gysylltiedig â Gweithwyr		26	0	26
4,107	0	4,107	Costau Safleoedd		3,641	0	3,641
1,929	0	1,929	Costau Trafnidiaeth		13	0	13
10,408	0	10,408	Cyflenwadau a Gwasanaethau		171	0	171
5,277	0	5,277	Gwasanaethau dan Gontract ac Asiantaeth		1,853	0	1,853
4,397	0	4,397	Costau Cyllido Cyfalaf		4,397	0	4,397
0	(7,533)	(7,533)	Grantiau	30	0	(7,533)	(7,533)
0	(9,427)	(9,427)	Incwm Arall		0	(13,115)	(13,115)
146,368	(16,960)	129,408	Cyfanswm Cost Gwasanaethau (cyn McCloud)		11,953	(20,648)	(8,695)
5,145	0	5,145	Pensiynau Swyddogion yr Heddlu - Effaith Bosibl yr Her Gyfreithiol (McCloud)	35	0	0	0
561	0	561	Pensiynau Staff yr Heddlu - Effaith Bosibl yr Her Gyfreithiol (McCloud)	35	24	0	24
152,074	(16,960)	135,114	Cyfanswm Cost y Gwasanaethau		11,977	(20,648)	(8,671)
220	(16,881)	(16,661)	Incwm a Gwariant Gweithredu Arall	10	220	(16,881)	(16,661)
34,544	(852)	33,692	Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi	11	728	(852)	(124)
0	(106,434)	(106,434)	Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol	12	0	(106,434)	(106,434)
0	0	0	Costau Comisiynu (trosglwyddo o fewn y grŵp)		177,601	0	177,601
186,838	(141,127)	45,711	Gwarged/Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau		190,526	(144,815)	45,711
		(13)	(Gwarged) neu ddiffyg ar ailbrisio asedau sefydlog				(13)
		29,012	(Enillion)/colledion actiwaraidd ar asedau/rhwymedigaethau pensiwn				999
		0	Costau Comisiynu (trosglwyddo o fewn y grŵp)				28,013
		74,710	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				74,710

COMISIYNYDD HEDDLU A THROSEDDU DYFED POWYS

Y Grŵp				Y Comisiynydd			
Gwariant Gros £'000	Incwm Gros £'000	Gwariant Net £'000	Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr 2018/19 (Wedi'i Ailddatgan)	Nodyn	Gwariant Gros £'000	Incwm Gros £'000	Gwariant Net £'000
62,236	0	62,236	Cyflog Swyddogion yr Heddlu		0	0	0
2,469	0	2,469	Goramser Swyddogion yr Heddlu		0	0	0
14,178	0	14,178	Pensiynau Swyddogion yr Heddlu		0	0	0
29,079	0	29,079	Cyflog Staff yr Heddlu		1,373	0	1,373
164	0	164	Goramser Staff yr Heddlu		0	0	0
3,802	0	3,802	Pensiynau Staff yr Heddlu		329	0	329
1,555	0	1,555	Costau Eraill sy'n Gysylltiedig â Gweithwyr		18	0	18
3,169	0	3,169	Costau Safleoedd		3,069	0	3,069
2,055	0	2,055	Costau Trafnidiaeth		20	0	20
9,548	0	9,548	Cyflenwadau a Gwasanaethau		113	0	113
3,502	0	3,502	Gwasanaethau dan Gontract ac Asiantaeth		1,384	0	1,384
4,372	0	4,372	Costau Cyllido Cyfalaf		4,372	0	4,372
0	(5,905)	(5,905)	Grantiau	30	0	(5,905)	(5,905)
0	(8,909)	(8,909)	Incwm Arall		0	(12,568)	(12,568)
136,129	(14,814)	121,315	Cyfanswm Cost Gwasanaethau (cyn McCloud)		10,678	(18,473)	(7,795)
75,453	0	75,453	Pensiynau Swyddogion yr Heddlu - Effaith Bosibl Her Gyfreithiol Pensiynau'r Heddlu (McCloud)	35	0	0	0
3,278	0	3,278	Pensiynau Staff yr Heddlu - Effaith Bosibl Her Gyfreithiol Pensiynau'r Heddlu (McCloud)	35	132	0	132
214,860	(14,814)	200,046	Cyfanswm Cost y Gwasanaethau		10,810	(18,473)	(7,663)
538	(19,710)	(19,172)	Incwm a Gwariant Gweithredu Arall	10	538	(19,710)	(19,172)
32,069	(935)	31,134	Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi	11	625	(935)	(310)
0	(99,422)	(99,422)	Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol	12	0	(99,422)	(99,422)
0	0	0	Costau Comisiynu (trosglwyddo o fewn y grŵp)		239,153	0	239,153
247,467	(134,881)	112,586	Gwarged/Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau		251,126	(138,540)	112,586
		81,200	(Enillion)/colledion actiwaraidd ar asedau/rhwymedigaethau pensiwn				286
		0	Costau Comisiynu (trosglwyddo o fewn y grŵp)				80,914
		193,786	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				193,786

Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn

Blwyddyn Ariannol 2019/20

	Cyfeirnod y Nodyn	Balans y Gronfa Gyffredinol £'000	Cronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd y Gronfa Gyffredinol £'000	Cyfanswm Balans y Gronfa Gyffredinol £'000	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn £'000	Grantiau Cyfalaf Nas Defnyddiwyd £'000	Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy £'000	Cronfeydd Wrth Gefn Annefyddiadwy £'000
Balans ar 31 Mawrth 2019		(4,032)	(11,757)	(15,789)	0	(427)	(16,216)	1,292,359
Symudiad mewn cronfeydd wrth gefn yn ystod 2019/20								
Gwarged neu (ddiffyg) ar ddarparu gwasanaethau	Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	45,711	0	45,711	0	0	45,711	0
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	0	0	0	0	0	0	28,999
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		45,711	0	45,711	0	0	45,711	28,999
Addasiadau rhwng y sail gyfrifyddu a'r sail gyllido o dan y Rheoliadau	8	(44,070)	0	(44,070)	0	0	(44,070)	44,070
Cynnydd/(Lleihad) Net cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd		1,641	0	1,641	0	0	1,641	73,069
Trosglwyddiadau i/o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd	9	(1,641)	1,641	0	0	0	0	0
(Cynnydd)/Lleihad yn 2019/20		0	1,641	1,641	0	0	1,641	73,069
Balans ar 31 Mawrth 2020		(4,032)	(10,116)	(14,148)	0	(427)	(14,575)	1,365,428

Blwyddyn Ariannol 2018/19

	Cyfeirnod y Nodyn	Balans y Gronfa Gyffredinol £'000	Cronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd y Gronfa Gyffredinol £'000	Cyfanswm Balans y Gronfa Gyffredinol £'000	Cronfa Derbyniad au Cyfalaf Wrth Gefn £'000	Grantiau Cyfalaf Nas Defnyddiwyd £'000	Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddia dwy £'000	Cronfeydd Wrth Gefn Annefnwyd iadwy £'000	Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn £'000
Balans ar 31 Mawrth 2018		(4,032)	(15,698)	(19,730)	0	(750)	(20,480)	1,102,837	1,082,357
Aiddosbarthiadau		0	(38)	(38)	0	0	(38)	38	0
Balans Diwygiedig ar 31 Mawrth 2018		(4,032)	(15,736)	(19,768)	0	(750)	(20,518)	1,102,875	1,082,357
Symudiad mewn cronfeydd wrth gefn yn ystod 2018/19									
Gwarged neu (ddiffyg) ar ddarparu gwasanaethau	Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfa wr	112,586	0	112,586	0	0	112,586	0	112,586
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfa wr	0	0	0	0	0	0	81,200	81,200
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		112,586	0	112,586	0	0	112,586	81,200	193,786
Addasiadau rhwng y sail gyfrifyddu a'r sail gyllido o dan y Rheoliadau	8	(108,607)	0	(108,607)	0	323	(108,284)	108,284	0
Cynnydd/(Lleihad) Net cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd		3,979	0	3,979	0	323	4,302	189,484	193,786
Trosglwyddiadau i/o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd	9	(3,979)	3,979	0	0	0	0	0	0
(Cynnydd)/Lleihad yn 2018/19		0	3,979	3,979	0	323	4,302	189,484	193,786
Balans ar 31 Mawrth 2019		(4,032)	(11,757)	(15,789)	0	(427)	(16,216)	1,292,359	1,276,143

Mantolen

Y Grŵp 2018/19 £'000	Y Comisiynydd 2018/19 £'000		Nodyn	Y Grŵp 2019/20 £'000	Y Comisiynydd 2019/20 £'000
73,613	73,613	Eiddo, offer a chyfarpar	13	73,990	73,990
3,912	3,912	Eiddo buddsoddi	14	3,975	3,975
10	10	Asedau anniriaethol		0	0
48	48	Asedau Dros Ben	13	394	394
104	104	Asedau sy'n cael eu Hadeiladu	13	240	240
6,414	6,414	Buddsoddiadau hirdymor	16	4,547	4,547
84,101	84,101	Asedau hirdymor		83,146	83,146
17,620	17,620	Buddsoddiadau byrdymor	16	9,935	9,935
463	0	Rhestrau eiddo		461	0
1,672	1,672	Asedau a ddelir i'w gwerthu	19	0	0
5,371	4,896	Dyledwyr byrdymor	17	9,829	9,046
2,712	2,712	Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod	18	4,829	4,829
0	938	Trosglwyddo o fewn y grŵp		0	1,244
27,838	27,838	Asedau cyfredol		25,054	25,054
(207)	(207)	Benthyca byrdymor	16	(227)	(227)
(13,259)	(2,935)	Credydwyr byrdymor	20	(11,931)	(3,369)
(768)	(768)	Darpariaethau byrdymor	21	(1,242)	(1,242)
0	(10,324)	Trosglwyddo o fewn y grŵp		0	(8,562)
(14,234)	(14,234)	Rhwymedigaethau cyfredol		(13,400)	(13,400)
(1,739)	(1,739)	Benthyca hirdymor	16	(1,511)	(1,511)
(1,371,157)	(1,371,157)	Rhwymedigaethau hirdymor eraill	35	(1,443,218)	(1,443,218)
(952)	(952)	Darpariaethau hirdymor	21	(924)	(924)
(1,373,848)	(1,373,848)	Rhwymedigaethau hirdymor		(1,445,653)	(1,445,653)
(1,276,143)	(1,276,143)	Asedau/rhwymedigaethau net		(1,350,853)	(1,350,853)
(16,216)	(16,216)	Cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy	9	(14,575)	(14,575)
1,292,359	1,292,359	Cronfeydd wrth gefn andefnyddiadwy	22	1,365,428	1,365,428
1,276,143	1,276,143	Cyfanswm y cronfeydd wrth gefn		1,350,853	1,350,853

Datganiad Llif Arian Parod

Y Grŵp 2018/19 £'000	Y Comisiynydd 2018/19 £'000		Nodyn	Y Grŵp 2019/20 £'000	Y Comisiynydd 2019/20 £'000
112,586	112,586	(Gwarged) neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau	Datganiad Incwm a Gwarant Cynhwysfawr	45,711	45,711
(117,883)	(117,883)	Addasiadau i warged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau ar gyfer symudiadau anariannol	23	(42,970)	(42,970)
1,151	1,151	Addasiadau ar gyfer eitemau wedi'u cynnwys yn y gwarged neu'r diffyg net ar ddarparu gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi ac ariannu	23	(1,651)	(1,651)
(4,146)	(4,146)	Llifau arian parod net o Weithgareddau Gweithredu	23	1,090	1,090
4,539	4,539	Gweithgareddau Buddsoddi	24	(5,330)	(5,330)
(677)	(677)	Gweithgareddau Cyllido	25	2,123	2,123
(284)	(284)	(Cynnydd) neu leihad net mewn arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod	18	(2,117)	(2,117)
2,428	2,428	Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod ar ddechrau'r cyfnod adrodd	18	2,712	2,712
2,712	2,712	Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod ar ddiwedd y cyfnod adrodd	18	4,829	4,829

Cronfa Bensiwn yr Heddlu

Y Grŵp 2018/19 £'000	Y Comisiynydd 2018/19 £'000	Cyfrif y Gronfa	Y Grŵp 2019/20 £'000	Y Comisiynydd 2019/20 £'000
		Cyfraniadau derbyniadwy		
(10,520)	0	Cyfraniadau'r cyflogwr	(13,337)	0
(256)	0	Incwm arall	(250)	0
(5,879)	0	Cyfraniadau swyddogion	(5,792)	0
(16,655)	0	Cyfraniadau derbyniadwy	(19,379)	0
(393)	0	Trosglwyddiadau i mewn o gronfeydd pensiwn eraill	(656)	0
		Buddiannau taladwy:		
26,483	0	Pensiynau	28,050	0
9,443	0	Cyfnewidiadau a buddiannau ymddeol ar ffurf cyfandaliadau	7,313	0
35,926	0	Buddiannau Taladwy	35,363	0
		Taliadau i'r rhai sy'n gadael ac ar gyfrif y rhai sy'n gadael:		
39	0	Trosglwyddo i gronfeydd pensiwn eraill	329	0
12	0	Ad-daliadau cyfraniadau	25	0
119	0	Taliadau treth Cynllun yn Talu	535	0
170	0	Taliadau i'r rhai sy'n gadael ac ar gyfrif y rhai sy'n gadael	889	0
19,048	(19,048)	Swm net sy'n daladwy am y flwyddyn	16,217	(16,217)
(19,048)	19,048	Cyfraniad ychwanegol o Gronfa'r Heddlu (parthed grant y Swyddfa Gartref)	(16,217)	16,217
0	0	Cyfanswm	0	0

Y Grŵp 2018/19 £'000	Y Comisiynydd 2018/19 £'000	Datganiad am Asedau Net	Y Grŵp 2019/20 £'000	Y Comisiynydd 2019/20 £'000
		Asedau Cyfredol		
908	0	Dyledwr - balansau net sy'n ddyledus gan gronfa'r Heddlu	0	0
908	0	Asedau Cyfredol	0	0
		Rhwymedigaethau Cyfredol		
(908)	0	Credydwr - buddiannau sy'n daladwy i swyddogion yn ymddeol ddiwedd mis Mawrth a dalwyd ym mis Ebrill	0	0
(908)	0	Rhwymedigaethau Cyfredol	0	0
0	0	Asedau Net	0	0

Nodiadau i'r Cyfrifon

1. Polisiâu cyfrifyddu

Egwyddorion Cyffredinol

Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn crynhoi trafodion y Grŵp ar gyfer blwyddyn ariannol 2019/20 a'r sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ar 31 Mawrth 2020. Mae'n ofynnol i'r Comisiynydd baratoi Datganiad o Gyfrifon blynyddol iddo'i hun a'r Grŵp o dan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 (fel y'i diwygiwyd), sy'n ei gwneud yn ofynnol iddynt gael eu paratoi'n unol ag arferion cyfrifyddu priodol. Mae'r arferion hyn yn cynnwys y Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019/20 a Chod Ymarfer Adrodd 2019/20 yr Heddlu yn bennaf, wedi'u hategu gan Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Y confensiwn cyfrifyddu a fabwysiadwyd yn y Datganiad o Gyfrifon yw cost hanesyddol yn bennaf, wedi'i addasu gan ailbricio categorïau penodol o asedau anghyfredol ac offerynnau ariannol.

Addasiadau Cyfnod Blaenorol, Newidiadau mewn Polisiâu Cyfrifyddu ac Amcangyfrifon a Gwallau

Gall addasiadau cyfnod blaenorol godi o ganlyniad i newid mewn polisiâu cyfrifyddu neu er mwyn cywiro gwall perthnasol. Cyfrifir am newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifyddu yn y dyfodol, h.y. yn y flwyddyn gyfredol a'r blynyddoedd yn y dyfodol y mae'r newid yn effeithio arnynt ac nid ydynt yn peri addasiad cyfnod blaenorol.

Dim ond pan fydd eu hangen yn unol ag arferion cyfrifyddu priodol neu pan fydd y newid yn rhoi gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol ynglŷn ag effaith trafodion, digwyddiadau eraill ac amodau ar sefyllfa ariannol neu berfformiad ariannol y Grŵp y bydd newidiadau i bolisiau cyfrifyddu. Pan fydd newid, caiff ei gymhwyso'n ôl-weithredol (oni nodir fel arall) drwy addasu balansau agoriadol a symiau cymaradwy ar gyfer y cyfnod blaenorol fel petai'r polisi newydd wedi'i gymhwyso erioed.

Caiff gwallau perthnasol a ddarganfyddir yn ffigurau cyfnodau blaenorol eu cywiro'n ôl-weithredol drwy ddiwygio balansau agoriadol a symiau cymaradwy ar gyfer y cyfnod blaenorol.

Croniadau Incwm a Gwariant

Cyfrifir am weithgarwch yn y flwyddyn y mae'n digwydd, ac nid pan fydd taliadau arian parod yn cael eu gwneud neu eu derbyn. Yn benodol:

- Cydnabyddir refeniw o werthu nwyddau pan fydd y Grŵp yn trosglwyddo risgiau a buddiannau sylweddol perchenogaeth i'r prynwr a'i bod yn debygol y bydd y buddiannau economaidd neu'r potensial am wasanaeth sy'n gysylltiedig â'r trafodyn yn llifo i'r Grŵp.
- Cydnabyddir refeniw o ddarparu gwasanaethau pan fydd y Grŵp yn gallu mesur canran y trafodyn a gwblhawyd yn ddibynadwy ac mae'n debygol y bydd y buddiannau economaidd neu'r potensial am wasanaeth sy'n gysylltiedig â'r trafodyn yn llifo i'r Grŵp.
- Cofnodir cyflenwadau fel gwariant pan gânt eu defnyddio – pan fydd bwch rhwng y dyddiad y derbynnir cyflenwadau a'r dyddiad y'u defnyddir cânt eu cario fel rhestrau eiddo ar y Fantolen.

- Cofnodir treuliau mewn perthynas â gwasanaethau a dderbyniwyd (gan gynnwys gwasanaethau a ddarperir gan gyflogaion) fel gwariant pan fydd y gwasanaethau yn cael eu derbyn yn hytrach na phan fydd y taliadau yn cael eu gwneud.
- Cyfrifir llog sy'n dderbyniadwy ar fuddsoddiadau ac sy'n daladwy ar fenthyciadau fel incwm a gwariant yn y drefn honno ar sail y gyfradd llog effeithiol ar gyfer yr offeryn ariannol perthnasol yn hytrach na'r llifau arian parod a bennir gan y contract.
- Pan fydd referniw a gwariant wedi'u cydnabod ond nad oes unrhyw arian parod wedi cael ei dderbyn na'i dalu, cofnodir dyledwr neu gredydwr am y swm perthnasol yn y Fantolen. Pan na chaiff dyledion eu setlo o bosibl, mae balans dyledwyr yn cael ei leihau a chodir tâl ar referniw am yr incwm na allai gael ei gasglu o bosibl.

Gorbenion a Gwasanaethau Cymorth

Codir am gostau gorbenion a gwasanaethau cymorth ar segmentau gwasanaethau yn unol â threfniadau'r Grŵp ar gyfer atebolrwydd a pherfformiad ariannol.

Eitemau Eithriadol

Pan fydd eitemau o incwm a gwariant yn berthnasol, datgelir eu natur a'r swm ar wahân, naill ai ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr neu yn y nodiadau i'r cyfrifon, yn dibynnu ar ba mor arwyddocaol yw'r eitemau i ddeall perfformiad ariannol y Grŵp.

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, ffafriol ac anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad y caiff y Datganiad o Gyfrifon ei awdurdodi i'w gyhoeddi. Gellir nodi dau fath o ddigwyddiadau:

- Y rhai hynny sy'n rhoi tystiolaeth o amodau a oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd – mae'r Datganiad o Gyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath.
- Y rhai hynny sy'n dangos amodau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd – nid yw'r Datganiad o Gyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath, ond lle byddai categori o ddigwyddiadau yn cael effaith berthnasol, datgelir natur y digwyddiadau a'u heffaith ariannol amcangyfrifedig yn y nodiadau.

Nid yw digwyddiadau ar ôl dyddiad awdurdodi cyhoeddi yn cael eu hadlewyrchu yn y Datganiad o Gyfrifon.

Eiddo, offer a chyfarpar

Caiff gwariant ar gaffael, creu neu wella eiddo, offer a chyfarpar ei gyfalafu ar sail cronïadau. Codir am wariant sy'n cynnal potensial ased i sicrhau buddiannau economaidd neu botensial am wasanaeth yn y dyfodol ond nad yw'n ychwanegu at hynny (h.y. gwaith atgyweirio a chynnal a chadw) fel traul pan eir iddo.

Caiff gwariant sy'n is na lefel de minimis o £6,000 fesul eitem ei drin fel Referniw a chodir amdano pan eir iddo.

Caiff asedau eu mesur ar gost i ddechrau ac yna'u cario yn y Fantolen gan ddefnyddio'r sylfeini mesur canlynol:

- Asedau sy'n cael eu hadeiladu – cost hanesyddol;
- Adeiladau Gweithredol – cost adnewyddu wedi'i dibrisio;
- Asedau dros ben / Asedau a ddelir i'w gwerthu – gwerth teg – a adolygir yn flynyddol;
- Eiddo Buddsoddi – gwerth teg a adolygir yn flynyddol;
- Pob ased arall - gwerth teg (a ail-brisir bob pum mlynedd), wedi'i bennu fel y swm a fyddai'n cael ei dalu am yr ased yn ei ddefnydd presennol.

Cyfatebir cynnydd mewn prisiadau gan gredydau i'r Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn er mwyn cydnabod enillion nas gwiredwyd. Mae'r Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn yn cynnwys enillion ailbrisio a gydnabuwyd ers 1 Ebrill 2007 yn unig, sef ei dyddiad gweithredu ffurfiol. Mae enillion sy'n codi cyn y dyddiad hwnnw wedi'u cyfuno yn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Asesir asedau ar ddiwedd pob blwyddyn o ran p'un a oes unrhyw arwydd y gall fod lleihad yng ngwerth yr ased. Lle mae arwyddion yn bodoli a lle yr amcangyfrifir bod unrhyw wahaniaethau posibl yn berthnasol, amcangyfrifir swm adenilladwy'r ased a, lle mae hwn yn llai na swm cario'r ased, cydnabyddir colled lleihad mewn gwerth ar gyfer y diffyg.

Lle y nodir colledion mewn gwerth, cyfrifir amdanynt fel a ganlyn:

- Lle mae balans o enillion ailbrisio ar gyfer yr ased yn y Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn, mae swm cario'r ased yn cael ei leihau yn erbyn y balans hwnnw (hyd at swm yr enillion cronedig).
- Lle nad oes unrhyw falans yn y Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn neu lle mae balans annigonol, mae swm cario'r ased yn cael ei leihau yn erbyn y llinellau gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Dibrisiant

Darperir ar gyfer dibrisiant ar yr holl asedau Eiddo, Offer a Chyfarpar drwy ddyrannu eu symiau dibrisiadwy yn systematig dros eu hoes ddefnyddiol. Ceir crynodeb o oes economaidd ddefnyddiol asedau a'u gwerthoedd gweddilliol yn y tabl isod:

Categori'r Ased	Oes Economaidd Ddefnyddiol	Gwerth Gweddilliol
Eiddo		
Tir	Dim dibrisiant	Dim dibrisiant
Adeiladau gweithredol	10-155 mlynedd	Dim
Eiddo buddsoddi	Dim dibrisiant	Dim Dibrisiant
Asedau dros ben	10-155 mlynedd	Dim
Asedau sy'n cael eu hadeiladu	Dim dibrisiant	Dim dibrisiant
Asedau a ddelir i'w gwerthu	Dim dibrisiant	Dim dibrisiant
Badau		
Bad 1 - Corff	32 mlynedd	Dim
Bad 2 - Injan	12 mlynedd	Dim
Bad 2	10 mlynedd	Dim
Cerbydau		
Ymateb cyflym	3 mlynedd	Dim
Arall	3-5 mlynedd	Dim
Cyfarpar		
Cyfrifiadur a chyfarpar arall	5 mlynedd	Dim
Asedau anniriaethol		
Arall	3-5 mlynedd	Dim

Pan fydd gan eitem o Eiddo, Offer a Chyfarpar gydrannau mawr y mae eu cost yn sylweddol o'i chymharu â chyfanswm cost yr eitem, caiff y cydrannau eu dibrisio ar wahân.

Mae'r Grŵp wedi cymhwyso'r terfynau de-minimis canlynol, nad yw'r gydran yn cael ei mesur ar wahan os yw islaw hynny:

Oes cydran (blynyddoedd)	0-10	10-15	15-20	20-30	30-40	Dros 40
De-minimis (£'000)	50	100	200	300	750	1,000

Mae enillion ailbriso hefyd yn cael eu dibrisio, gyda swm sy'n hafal i'r gwahaniaeth rhwng dibrisiant gwerth cyfredol a godir ar asedau a'r dibrisiant y gellid bod wedi ei godi yn seiliedig ar drosglwyddo eu cost hanesyddol bob blwyddyn o'r Gronfa Ailbriso Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Asedau Dros Ben

Asedau dros ben yw'r asedau hynny nad ydynt yn cael eu defnyddio'n weithredol yn y busnes (megis eiddo gwag) ac na ellir eu dosbarthu'n "asedau a ddelir i'w gwerthu". Caiff asedau dros ben eu mesur ar sail gwerth teg ar bob dyddiad adrodd, yn seiliedig ar y swm y gellir cyfnewid yr ased

amdano rhwng partïon gwybodus ar hyd braich. Cofnodir enillion a cholledion ailbriso ar linell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Cymhwysir yr un driniaeth at enillion a cholledion ar adeg gwaredu.

Gwarediadau ac Asedau a Ddelir i'w Gwerthu

Pan ddaw yn debygol y caiff swm cario'r ased ei adennill yn bennaf drwy drafodyn gwerthu yn hytrach na thrwy barhau i'w ddefnyddio, caiff ei ailddosbarthu'n Ased a Ddelir i'w Werthu. Caiff yr ased ei ailbriso ar unwaith cyn ei ailddosbarthu ac yna'i gario ar ba swm bynnag sydd isaf a gwerth teg llai costau i'w werthu. Lle mae lleihad canlyniadol mewn gwerth teg llai costau i'w werthu, caiff y golled ei chofnodi ar linell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Cydnabyddir enillion mewn gwerth teg dim ond hyd at swm unrhyw golledion blaenorol a gydnabuwyd yn y Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau. Ni chodir dibrisiant ar Asedau a Ddelir i'w Gwerthu.

Caiff symiau a dderbynnir am warediad sy'n fwy na £10,000 eu categoreiddio'n dderbyniadau cyfalaf. Mae'n rhaid i falans y derbyniadau gael ei gredydu i'r gronfa Derbyniadau Cyfalaf wrth gefn, a dim ond ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd (neu eu neilltuo i leihau angen sylfaenol y Grŵp i fenthycyca – y gofyniad ariannu cyfalaf) y gellir eu defnyddio.

Symiau a Godir ar Refeniw ar gyfer asedau Anghyfredol

Caiff gwasanaethau eu debydu â'r symiau canlynol er mwyn cofnodi cost dal asedau anghyfredol yn ystod y flwyddyn:

Dibrisiant y gellir ei briodoli i'r asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth perthnasol.

Colledion ailbriso a lleihad mewn gwerth ar asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth lle nad oes unrhyw enillion a gronnwyd yn y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn y gellir dileu'r colledion yn eu herbyn.

Eiddo buddsoddi

Eiddo buddsoddi yw eiddo a ddefnyddir i ennill arian rhent a/neu arbrisiant cyfalaf yn unig. Caiff eiddo buddsoddi ei fesur i ddechrau ar gost ac yna ar sail gwerth teg, yn seiliedig ar y swm y gellid cyfnewid yr ased amdano rhwng partïon gwybodus ar hyd braich. Cofnodir enillion a cholledion ailbriso ar linell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Cymhwysir yr un driniaeth at enillion a cholledion ar adeg gwaredu.

Cyfrifyddu ar gyfer Cyfraniad Blynyddol o Refeniw

Nid yw'n ofynnol i'r Grŵp godi'r dreth gyngor i dalu am ddibrisiant, ailbriso a cholledion lleihad mewn gwerth nag amorteiddiadau. Fodd bynnag, mae'n ofynnol iddo wneud cyfraniad blynyddol o refeniw tuag at y gostyngiad yn ei ofyniad benthyca cyffredinol. Felly caiff dibrisiant, ailbriso a cholledion mewn gwerth ac amorteiddiadau eu disodli gan y cyfraniad ym Malans y Gronfa Gyffredinol drwy addasu trafodiadau gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn ar gyfer y gwahaniaeth rhwng y ddau.

Asedau anniriaethol

Caiff gwariant ar asedau anariannol nad oes iddynt sylwedd ffisegol ond sy'n cael eu rheoli gan y Grŵp o ganlyniad i ddigwyddiadau yn y gorffennol (e.e. trwyddedau meddalwedd) ei gyfalafu pan

ddisgwylir y bydd buddiannau economaidd neu botensial am wasanaeth yn y dyfodol yn llifo o'r ased anniriaethol i'r Grŵp.

Caiff asedau anniriaethol eu mesur i ddechrau ar gost. Dim ond lle y gellir pennu gwerth teg yr asedau a ddelir gan y Grŵp drwy gyfeirio at farchnad weithredol y caiff symiau eu hailbrisio. Yn ymarferol, nid oes unrhyw un o asedau anniriaethol a ddelir gan y Grŵp yn bodloni'r maen prawf hwn, ac felly cânt eu cario ar gost wedi'i hamorteiddio.

Offerynnau Ariannol

Rhwymedigaethau Ariannol

Caiff y rhain eu mesur i ddechrau ar sail gwerth teg a'u cario ar eu cost wedi'i hamorteiddio. Mae symiau blynyddol a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant am log sy'n daladwy yn seiliedig ar swm cario'r rhwymedigaeth, wedi'i luosi â'r gyfradd llog weithredol ar gyfer yr offeryn. Y swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prifswm sy'n weddill ynghyd â llog cronedig.

Asedau Ariannol

Caiff Benthyciadau a Symiau sy'n Dderbyniadwy eu mesur i ddechrau ar sail gwerth teg a'u cario ar eu cost wedi'i hamorteiddio. Mae credydau blynyddol i'r Datganiad o Incwm a Gwariant am log sy'n dderbyniadwy yn seiliedig ar swm cario'r ased wedi'i luosi â'r gyfradd llog weithredol ar gyfer yr offeryn. Ar gyfer y rhan fwyaf o'r benthyciadau a wnaed gan y Grŵp, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prifswm sy'n dderbyniadwy sy'n weddill ynghyd â llog cronedig.

Trosi arian cyfred tramor

Lle mae'r Grŵp wedi ymrwymo i drafodyn wedi'i ddynodi mewn arian cyfred tramor, caiff y trafodyn ei drosi i sterling ar y gyfradd gyfnewid sy'n gymwys ar y dyddiad roedd y trafodyn yn weithredol.

Rhestrau eiddo

Mae rhestrau eiddo yn cael eu cynnwys yn y fantolen ar bris cost bresennol. Mae Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol (IAS) 2 yn nodi y dylai Rhestrau eiddo gael eu mesur ar gost neu werth gwireddadwy net pa bynnag yw'r isaf. Felly, nid yw'r polisi yn cydymffurfio ag IAS 2 ond nid yw'r gwahaniaeth yn berthnasol.

Arian parod a'r hyn sy'n Cyfateb i Arian Parod

Cynrychiolir arian parod gan arian mewn llaw ac adneuon gyda sefydliadau ariannol sy'n ad-daladwy heb gosb o roi rhybudd nad yw'n fwy na 24 awr.

Mae'r hyn sy'n cyfateb i arian parod yn golygu buddsoddiadau tra hylifol sy'n aeddfedu o fewn tri mis neu lai o'r dyddiad caffael ac y gellir eu trosi'n hawdd yn symiau hysbys o arian parod, â risg ansylweddol o newid mewn gwerth.

Darpariaethau

Gwneir darpariaethau lle bu digwyddiad sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu ddeongliadol i'r Grŵp y mae'n ofynnol ei setlo drwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial am wasanaeth yn fwy na thebyg, a gellir llunio amcangyfrif dibynadwy o swm y rhwymedigaeth.

Cronfeydd Wrth Gefn

Ystyrir bod symiau a neilltuir at ddibenion nad ydynt yn dod o dan y diffiniad o ddarpariaethau yn gronfeydd wrth gefn. Mae cronfeydd referniw wrth gefn ar gael i ariannu gwariant. Nid yw cronfeydd cyfalaf wrth gefn penodol a grëir o ganlyniad i'r cynllun cyfrifyddu cyfalaf ar gael i dalu am wariant cyfredol ac maent yn cynnwys:

- Cronfa Ailbrizio Wrth Gefn sy'n cofnodi'r enillion cronedig ar yr asedau sefydlog a ddelir gan y Grŵp sy'n codi o gynnydd mewn gwerth, i'r graddau nad yw'r enillion hyn wedi cael eu treulio gan symudiadau canlyniadol tuag i lawr mewn gwerth;
- Cyfrif Addasiadau Cyfalaf, sy'n rhoi dull mantoli rhwng y cyfraddau gwahanol y caiff asedau eu dibrisio yn unol â hwy a'u hariannu drwy'r system rheolaethau cyfalaf, drwy gronni:
 - O ran debyd – lleihau cost hanesyddol asedau sefydlog wrth iddynt gael eu treulio gan ddibrisiant a lleihad mewn gwerth neu eu dileu ar adeg eu gwaredu;
 - O ran credyd – mae'r adnoddau wedi'u neilltuo ar gyfer gwariant cyfalaf ariannu.

Trefniadau Cydweithio - Cyfrifyddu ar gyfer cyfuno trefniadau cydweithio

Lle mae'r Comisiynydd/Prif Gwnstabl wedi ymrwymo i drefniadau cydweithredol â Chomisiynwyr a Phrif Gwnstablaiad eraill, gwnaed asesiad yn erbyn IFRS 11 Trefniadau Cydweithio i benderfynu ar y broses gyfrifyddu briodol. Mae IFRS 11 yn ei gwneud yn ofynnol bod yr holl drefniadau o'r fath yn cael eu dosbarthu naill ai fel Cyd-fentrau neu Gyd-ymgyrchoedd. Mae'r holl drefniadau o'r fath gan y Comisiynydd/Prif Gwnstabl yn cael eu hystyried yn Gyd-ymgyrchoedd lle mae gan y Comisiynydd/Prif Gwnstabl yr hawl i'w cyfran deg o Asedau a Rhwymedigaethau'r Cyd-ymgyrch.

Ceir rhagor o fanylion o dan y nodyn Trefniadau Cydweithio.

Buddiannau cyflogeion

Buddiannau sy'n Daladwy yn ystod Cyflogaeth

Buddiannau byrdymor i gyflogeion yw'r buddiannau hynny a fydd yn cael eu setlo o fewn 12 mis i ddiwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys buddiannau megis cyflogau, gwyliau blynyddol â thâl ac absenoldeb oherwydd salwch â thâl, taliadau bonws a buddiannau anariannol (e.e. ceir) i gyflogeion cyfredol ac fe'u cydnabyddir fel traul am wasanaethau yn y flwyddyn y mae'r cyflogeion yn rhoi gwasanaeth. Gwneir cronriad ar gyfer cost hawliau gwyliau (gan gynnwys amser i fwrdd yn lle tâl ac absenoldeb hyblyg) a enillir gan gyflogeion ond nas cymerir cyn diwedd y flwyddyn, y gall cyflogeion eu cario ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf. Gwneir y cronriad ar gyfraddau cyflog sy'n gymwys yn y flwyddyn gyfrifyddu ganlynol, sef y cyfnod y mae'r cyflogeion yn cymryd y buddiant. Codir y cronriad ar Warged neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau, ond yna caiff ei wrthdroi drwy'r Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn fel y bydd buddiannau gwyliau yn cael eu codi i'r cyfrif referniw yn y flwyddyn ariannol y mae'r absenoldeb oherwydd gwyliau yn digwydd ynddi.

Buddiannau Terfynu

Buddiannau terfynu yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl i derfynu cyflogaeth swyddog cyn y dyddiad ymddeol arferol neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddo gwirfoddol.

Pan fydd buddiannau terfynu yn cynnwys pensiynau ychwanegol, mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol mai'r swm sy'n daladwy gan y Grŵp i'r gronfa bensiwn neu'r pensiynwr yn ystod y flwyddyn sy'n cael ei godi ar falans y Gronfa Gyffredinol, yn hytrach na'r swm a gyfrifir yn ôl y safonau cyfrifyddu perthnasol. Yn y Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn, mae angen

neilltuo arian i ac o'r Gronfa Bensiynau Wrth Gefn er mwyn dileu'r dyledion a'r credydau tybiannol ar gyfer buddiannau terfynu ar ffurf pensiwn ychwanegol a rhoi dyledion ar gyfer yr arian parod a delir i'r gronfa pensiwn a phensiynwyr ac unrhyw gyfryw symiau sy'n daladwy ond nas telir ar ddiwedd y flwyddyn yn eu lle.

Buddiannau Ôl-gyflogaeth

Mae swyddogion yr heddlu a staff yr heddlu yn cael dewis bod yn aelod o un o blith dau gynllun pensiwn ar wahân sy'n berthnasol iddynt:

- Cynllun Pensiwn Swyddogion yr Heddlu, a weinyddir drwy Gronfa Bensiwn i'r Heddlu
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gyngor Sir Caerfyrddin.

Mae'r ddau gynllun yn rhoi buddiannau diffiniedig i'w haelodau (cyfandaliadau ymddeol a phensiynau), a enillwyd fel cyflogeion a oedd yn gweithio i'r Grŵp.

Mae'r cynllun Pensiwn hwn i Swyddogion yr Heddlu "heb ei ariannu" sy'n golygu na chaiff unrhyw asedau buddsoddi eu cronni i dalu pensiynau a buddiannau eraill yn y dyfodol, ac felly ni chaiff unrhyw ddarpariaeth i fodloni'r rhwymedigaeth i dalu buddiannau yn y dyfodol ei chynnwys yn y fantolen. Mae rhwymedigaethau Cynllun Llywodraeth Leol y gellir eu priodoli i'r Grŵp wedi'u cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau – h.y. asesiad o daliadau yn y dyfodol a gaiff eu gwneud mewn perthynas â buddiannau ymddeol a enillir hyd yma gan gyflogeion, yn seiliedig ar ragdybiaethau ynglŷn â chyfraddau marwolaethau, cyfraddau trosiant cyflogeion ac ati ac amcanestyniadau o enillion ar gyfer cyflogeion presennol.

Buddiannau yn ôl Disgresiwn

Mae gan y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl bwerau cyfyngedig hefyd i dalu buddiannau ymddeol yn ôl disgresiwn yn achos ymddeol yn gynnar. Bydd unrhyw rwymedigaethau yr amcangyfrifir eu bod yn codi o ganlyniad i ddyfarndal i unrhyw aelod o staff yn cronni yn y flwyddyn y gwneir y penderfyniad i wneud y dyfarndaliad a chyfrifir amdanynt drwy ddefnyddio'r un polisiau ag a gymhwysir at y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

Grantiau a chyfraniadau'r Llywodraeth

P'un a ydynt yn cael eu talu ar gyfrif, drwy randaliadau neu fel ôl-ddyledion, cydnabyddir grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau trydydd partion fel symiau dyledus i'r Grŵp pan fo sicrwydd rhesymol:

- Y bydd y Grŵp yn cydymffurfio â'r amodau sydd ynghlwm wrth y taliadau;
- Y bydd y grantiau neu'r chyfraniadau yn cael eu derbyn.

Caiff arian a flaendelir fel grantiau a chyfraniadau na fodlonwyd eu hamodau eu cario yn y Fantolen fel credydwyr. Pan fydd yr amodau wedi'u bodloni, caiff y grant neu'r cyfraniad ei gredydu i'r gwasanaeth perthnasol (grantiau refeniw a chyfraniadau y gellir eu priodoli) neu Drethiant ac Incwm Grant Amhenodol (grantiau refeniw nas clustnodwyd yn benodol a phob grant cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Lle y caiff grantiau cyfalaf eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, cânt eu gwrthdroi o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Lle nad yw'r grant wedi cael ei ddefnyddio eto i ariannu gwariant cyfalaf, caiff ei gofnodi ar y gronfa Grantiau Cyfalaf nas Defnyddiwyd wrth gefn. Lle mae wedi cael ei ddefnyddio, caiff ei gofnodi ar y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf. Caiff symiau yn y gronfa Grantiau Cyfalaf nas Defnyddiwyd wrth gefn eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf unwaith eu bod wedi'u defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf.

Prydlesau

Caiff symiau rhent taladwy/derbyniadwy eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau.

Treth ar Werth (TAW)

Mae TAW sy'n daladwy yn cael ei chynnwys fel traul dim ond i'r graddau nad yw'r Grŵp yn gallu ei hadennill oddi wrth Gyllid a Thollau Ei Mawrhydi. Nid yw TAW sy'n dderbyniadwy wedi'i chynnwys mewn incwm.

2. Addasiadau cyfnod blaenorol

Addasu trefniadau adrodd yr heddlu

Mae'r Cod yn ei gwneud yn ofynnol i'r Dadansoddiad o'r Gwasanaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r Dadansoddiad o Wariant a Chyllid (EFA) gael ei baratoi ar yr un sail â'r wybodaeth a ddefnyddir gan y rheolwyr ar gyfer gwneud penderfyniadau.

Yn ystod 2019/20, gwnaed rhai newidiadau i drefniadau adrodd mewnol y Grŵp ac mae adroddiadau bellach yn cael eu paratoi ar sail oddrychol yn hytrach nag ar sail 'Cyfarwyddiaeth/Portffolio'.

Adlewyrchwyd y newidiadau hyn yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ac yn y Dadansoddiad o Wariant a Chyllid ar gyfer 2019/20. Mae ffigurau blwyddyn flaenorol 2018/19 wedi'u hailddatgan at ddibenion cymharu.

3. Safonau cyfrifyddu sydd wedi cael eu cyhoeddi ond nad ydynt wedi'u mabwysiadu eto

Mae'r Cod yn ei gwneud yn ofynnol i Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddau ddatgelu gwybodaeth sy'n ymwneud ag effaith newid cyfrifyddu a fydd yn ofynnol o dan safon gyfrifyddu newydd sydd wedi cael ei chyhoeddi ond nad yw wedi'i mabwysiadu eto o dan y Cod. Bydd y newidiadau canlynol yn ofynnol o 1 Ebrill 2020:

- diwygiadau i *IAS28 Buddsoddiadau mewn Partneriaethau Cyswllt a Chyd-fentrau*: Buddiannau Hirdymor mewn Partneriaethau Cyswllt a Chyd-fentrau;
- Gwelliannau Blyneddol i *Gylch Safonau IFRS 2015-2017*;
- Diwygiadau i *IAS19 Buddiannau Cyflogaion*: Diwygio, Cwtogi neu Setlo Cynllun;

Nid yw effaith y newidiadau uchod ar y Datganiadau Ariannol yn hysbys. Fodd bynnag, yn y Datganiadau Ariannol ar gyfer 2020/21, caiff effaith y newidiadau ei hasesu ac os bydd angen, caiff y ffigurau cymaradwy eu hailddatgan.

4. Dyfarniadau hollbwysig wrth gymhwyso polisïau cyfrifyddu

Mae cryn ansicrwydd o hyd ynghylch lefelau ariannu yn y dyfodol ar gyfer Comisiynydd Heddlu a Throseddau Dyfed Powys a bydd graddfa ymyriadau economaidd diweddar y Llywodraeth i ddelio â phandemig y Coronafeirws yn sicr yn effeithio'n sylweddol ar wasanaethau cyhoeddus a'u cyllid. Bydd gwaith yn parhau i asesu'r goblygiadau ariannol ar gyfer 2020/21 a thu hwnt, ond bydd hyn yn cymryd peth amser i grisialu o ran y materion lleol ond hefyd o fewn y dirwedd economaidd ehangach. Mae'r Comisiynydd wedi penderfynu nad yw'r ansicrwydd hwn yn ddigon eto i roi amcan o asedau y gallai eu gwerth leihau o ganlyniad i'r angen i gau cyfleusterau a lleihau lefelau gwasanaethau a ddarperir.

5. Rhagdybiaethau a ffynonellau mawr eraill o ansicrwydd amcangyfrif

Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn cynnwys ffigurau amcangyfrifedig sy'n seiliedig ar ragdybiaethau a wnaed gan y Comisiynydd ynglŷn â'r dyfodol neu eu bod fel arall yn ansicr. Llunnir amcangyfrifon gan ystyried profiad hanesyddol, tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, gan nad oes modd pennu balansau gyda sicrwydd, gallai canlyniadau gwirioneddol fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaethau a'r amcangyfrifon.

Mae'r eitemau yn y Fantolen ar 31 Mawrth 2020 y mae risg sylweddol y bydd angen addasiad perthnasol ar ei chyfer yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod fel a ganlyn:

Eitem	Ansicrwydd	Effaith os bydd y canlyniadau gwirioneddol yn wahanol i'r rhagdybiaethau
Prisiadau eiddo	Mae pandemig y Coronafeirws Newydd (COVID-19) wedi effeithio ar farchnadoedd ariannol byd-eang. Ar ddyddiad y prisio, mae'r prisiadau eiddo wedi'u cynnal ar sail 'ansicrwydd prisio materol'. Mae hyn yn golygu y dylai mwy o ofal fod yn gysylltiedig â'r prisiad nag a fyddai fel arfer. Mae'r priswyr wedi dweud nad yw hyn yn golygu na ellir dibynnu ar y prisiad, fodd bynnag mae llai o sicrwydd yn eu cylch nag arfer.	Ni ragwelir unrhyw effeithiau sylweddol.
Rhwymedigaeth pensiynau	Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaeth net i dalu pensiynau yn dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth sy'n ymwneud â'r gyfradd ddisgowntio a ddefnyddir, y gyfradd y rhagwelir y bydd cyflogau yn cynyddu yn unol â hi, newidiadau mewn oedran ymddeol, cyfraddau marwolaethau ac enillion disgwylid ar asedau'r gronfa pensiwn. Penodir cwmni o actiwariaid ymgynghorol i roi cyngor arbenigol ynglŷn â'r rhagdybiaethau i'w cymhwyso.	Gellir mesur effeithiau newidiadau mewn rhagdybiaethau unigol ar y rhwymedigaeth pensiynau net. Er enghraifft, byddai cynnydd o 0.1% yn y tâl a ddyfernir ar gyfer cynllun pensiwn swyddogion yr heddlu yn arwain at gynnydd o £1.369 miliwn i'r rhwymedigaeth pensiwn.

6. Digwyddiadau ar ôl y cyfnod adrodd

Awdurdodwyd y Datganiad o Gyfrifon drafft i'w gyhoeddi gan y Prif Swyddog Ariannol ar 29 Mai 2020. Nid oes unrhyw ddigwyddiadau ar ôl dyddiad y fantolen a fyddai'n effeithio ar sefyllfa ariannol y Grŵp ar gyfer 2019/20.

7. Nodyn i'r Dadansoddiad o Wariant a Chyllid

Mae'r nodyn yn cyflwyno rhagor o fanylion i ategu'r Dadansoddiad o Wariant a Chyllid ac mae'n cysoni'r prif addasiadau â Gwariant Net y gellir ei godi ar y Gronfa Gyffredinol er mwyn cyfrifo'r symiau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Esbonnir y trosglwyddiadau perthnasol rhwng cronfeydd wrth gefn yn y Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Mae nodyn 2018/19 wedi cael ei ailddatgan i adlewyrchu newidiadau a wnaed i Strwythurau Adrodd. Darllenwch Nodyn 2 'Addasiadau Cyfnod Blaenorol' i gael esboniad o'r newidiadau hyn.

2019/20

Addasiadau O'r Gronfa Gyffredinol i Bennu'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf (Colofn A) £'000	Newid net ar gyfer Addasiadau Pensiynau (Colofn B) £'000	Gwahaniaethau Eraill (Colofn C) £'000	Cyfanswm yr Addasiadau £'000
Cyflog Swyddogion yr Heddlu	0	0	503	503
Goramser Swyddogion yr Heddlu	0	0	0	0
Pensiynau Swyddogion yr Heddlu	0	14,716	0	14,716
Cyflog Staff yr Heddlu	0	0	554	554
Goramser Staff yr Heddlu	0	0	0	0
Pensiynau Staff yr Heddlu	0	4,977	0	4,977
Costau Eraill sy'n Gysylltiedig â Gweithwyr	0	0	(31)	(31)
Costau Safleoedd	0	0	(320)	(320)
Costau Trafnidiaeth	0	0	(54)	(54)
Cyflenwadau a Gwasanaethau	0	0	(162)	(162)
Gwasanaethau dan Gontract ac Asiantaeth	0	0	(110)	(110)
Costau Cyllido Cyfalaf	1,893	0	0	1,893
Grantiau	0	0	737	737
Incwm Arall	0	0	(531)	(531)
Cost Net Gwasanaethau (cyn McCloud)	1,893	19,693	586	22,172
Pensiynau Swyddogion yr Heddlu - Effaith Bosibl Her Gyfreithiol Pensiynau'r Heddlu (McCloud)	0	5,145	0	5,145
Pensiynau Staff yr Heddlu - Effaith Bosibl Her Gyfreithiol Pensiynau'r Heddlu (McCloud)	0	561	0	561
Cost Net Gwasanaethau	1,893	25,399	586	27,878
Incwm a Gwariant Arall	(1,121)	17,650	(337)	16,192
Gwarged / (Diffyg) ar gyfer y Flwyddyn	772	43,049	249	44,070

2018/19 (Wedi'i Ailddatgan)

Addasiadau O'r Gronfa Gyffredinol i Bennu'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf (Colofn A)	Newid net ar gyfer Addasiadau Pensiynau (Colofn B)	Gwahaniaethau Eraill (Colofn C)	Cyfanswm yr Addasiadau
	£'000	£'000	£'000	£'000
Cyflog Swyddogion yr Heddlu	0	0	(211)	(211)
Goramser Swyddogion yr Heddlu	0	0	0	0
Pensiynau Swyddogion yr Heddlu	0	12,803	0	12,803
Cyflog Staff yr Heddlu	0	0	285	285
Goramser Staff yr Heddlu	0	0	0	0
Pensiynau Staff yr Heddlu	0	3,802	0	3,802
Costau Eraill sy'n Gysylltiedig â Gweithwyr	0	0	(14)	(14)
Costau Safleoedd	0	0	(381)	(381)
Costau Trafnidiaeth	0	0	9	9
Cyflenwadau a Gwasanaethau	0	0	380	380
Gwasanaethau dan Gontract ac Asiantaeth	0	0	(520)	(520)
Costau Cyllido Cyfalaf	1,268	0	0	1,268
Grantiau	0	0	2,463	2,463
Incwm Arall	0	0	(1,648)	(1,648)
Cost Net Gwasanaethau (Cyn McCloud)	1,268	16,605	363	18,236
Pensiynau Swyddogion yr Heddlu - Effaith Bosibl Her Gyfreithiol Pensiynau'r Heddlu (McCloud)	0	75,453	0	75,453
Pensiynau Staff yr Heddlu - Effaith Bosibl Her Gyfreithiol Pensiynau'r Heddlu (McCloud)	0	3,278	0	3,278
Cost Net Gwasanaethau	1,268	95,336	363	96,967
Incwm a Gwariant Arall	(423)	12,431	(368)	11,640
Gwarged / (Diffyg) ar gyfer y Flwyddyn	845	107,767	(5)	108,607

Colofn A - Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf

Ar gyfer Gwasanaethau - ychwanegir dibrisiant, lleihad mewn gwerth ac enillion a cholledion ailbriso. Newidiadau statudol ar gyfer ariannu cyfalaf h.y. didynnir Isafswm Darpariaeth Refeniw a chyfraniadau refeniw eraill o wasanaethau gan nad yw'r rhain yn symiau y gellir codi amdanynt o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Caiff grantiau cyfalaf eu haddasu ar gyfer incwm na ellir codi amdano o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol.

Ar gyfer gwariant gweithredu arall – addesir ar gyfer gwarediadau cyfalaf drwy drosglwyddo incwm o waredu asedau a'r symiau a ddilëwyd ar gyfer yr asedau hynny.

Colofn B - Newid Net ar gyfer Addasiadau Pensiynau

Newid net ar gyfer dileu cyfraniadau pensiwn ac ychwanegu gwariant ac incwm *Buddiannau Cyflogeion* IAS19 sy'n ymwneud â phensiwn:

Ar gyfer Gwasanaethau – mae hyn yn cynrychioli dileu cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a wnaed gan y Grŵp fel y'i caniateir drwy statud a disodli costau gwasanaeth presennol a chostau gwasanaeth a roddwyd.

Ar gyfer incwm a gwariant ariannu a buddsoddi – codir y llog net ar y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Ar gyfer Incwm a Gwariant Gweithredu arall – credydir Grant 'Ychwanegol' Pensiynau'r Swyddfa Gartref i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Colofn C – Gwahaniaethau Eraill

Gwahaniaethau eraill rhwng symiau a ddebydwyd/credydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a symiau taladwy/derbyniadwy i'w cydnabod o dan statud:

Ar gyfer Gwasanaethau - addesir yn ôl y swm y mae cydnabyddiaeth i swyddogion a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau yn wahanol i gydnabyddiaeth y gellir codi amdani yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.

Ar gyfer incwm a gwariant ariannu a buddsoddi - addesir yn ôl y swm y mae costau cyllid a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr mewn perthynas ag Offerynnau Ariannol yn wahanol i gostau cyllid y gellir codi amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.

Mae nifer o addasiadau cyflwyno wedi'u gwneud hefyd rhwng Gwasanaethau ac Incwm a Gwariant Arall (h.y. uwchlaw'r llinell ac islaw'r llinell). Yn gyffredinol, ni chaiff yr addasiadau hyn unrhyw effaith.

8. Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifyddu a'r Sail Gyllido o dan y Rheoliadau

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a wneir i gyfanswm yr incwm a'r gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan y Grŵp/Comisiynydd yn ystod y flwyddyn yn unol ag arfer cyfrifyddu priodol i'r adnoddau y mae darpariaethau statudol yn pennu eu bod ar gael i'r Comisiynydd i fodloni gwariant cyfalaf a referniw yn y dyfodol.

2019/20	Balans y Gronfa Gyffredinol £'000	Grantiau Cyfalaf Nas Defnyddiwyd £'000	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn £'000	Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn Annefyddiwyd £'000
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf yn bennaf				
Gwrthdroi eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Taliadau a godir am ddibrisiant a lleihad yng ngwerth asedau anghyfredol	(4,386)	0	0	4,386
Colledion ailbrisio ar eiddo, offer a chyfarpar	(155)	0	0	(155)
Amorteiddio asedau anniriaethol	(10)	0	0	10
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gymhwyswyd	839	0	0	(839)
Symudiad yn y Cyfrif Asedau a Roddwyd yn Rhodd	0	0	0	0
Symiau asedau anghyfredol a ddilëwyd ar adeg gwaredu neu werthu fel rhan o'r ennill/golled o waredu ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,345)	0	0	1,345
Gosod eitemau nas debydwyd neu nas credydwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Gwariant cyfalaf a godir yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	2,496	0	0	(2,496)
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Grantiau nas Defnyddiwyd yn bennaf				
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau nas defnyddiwyd a gredydwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	0	0	0	0
Cymhwyso grantiau at ariannu cyfalaf a drosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	0	0	0	0
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn				
Trosglwyddo enillion gwerthu arian parod a gredydwyd fel rhan o'r ennill/golled o waredu ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	0	0	0	0
Defnyddio Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	1,789	0	0	(1,789)
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol				
Y swm y mae'r costau cyllid a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau cyllid y gellir codi amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	0	0	0	0
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn bennaf				
Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud â buddiannau ymddeol a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	16,217	0	0	(16,217)
Cyfraniadau pensiynau'r cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn	(59,266)	0	0	59,266

Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Balansau Cronedig yn bennaf				
Y swm y mae cydnabyddiaeth i swyddogion a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau yn wahanol i gydnabyddiaeth y gellir codi amdani yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(213)	0	0	213
Addasiadau o ran cyfran deg o Drefniadau Cydweithio	(36)	0	0	36
Cyfanswm yr addasiadau	(44,070)	0	0	44,070

2018/19	Balans y Gronfa Gyffredinol £'000	Grantiau Cyfalaf Nas Defnyddiwyd £'000	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn £'000	Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn Annefyddiadwy £'000
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf yn bennaf				
Gwrthdroi eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Taliadau a godir am ddibrisiant a lleihad yng ngwerth asedau anghyfredol	(4,289)	0	0	4,289
Colledion ailbrisio ar eiddo, offer a chyfarpar	45	0	0	(45)
Amorteiddio asedau anniriaethol	(83)	0	0	83
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gymhwyswyd	323	0	0	(323)
Symudiad yn y Cyfrif Asedau a Roddwyd yn Rhodd	0	0	0	0
Symiau asedau anghyfredol a ddilëwyd ar adeg gwaredu neu werthu fel rhan o'r ennill/golled o waredu ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(538)	0	0	538
Gosod eitemau nas debydwyd neu nas credydwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Gwariant cyfalaf a godir yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	3,104	0	0	(3,104)
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Grantiau nas Defnyddiwyd yn bennaf				
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau nas defnyddiwyd a gredydwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	0	0	0	0
Cymhwyso grantiau at ariannu cyfalaf a drosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	0	323	0	(323)
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn				
Trosglwyddo enillion gwerthu arian parod a gredydwyd fel rhan o'r ennill/golled o waredu ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(23)	0	0	23
Defnyddio Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	616	0	0	(616)
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol				
Y swm y mae'r costau cyllid a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau cyllid y gellir codi amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	0	0	0	0
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn bennaf				
Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud â buddiannau ymddeol a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	19,048	0	0	(19,048)
Cyfraniadau pensiynau'r cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn	(126,817)	0	0	126,817

Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Balansau Cronedig yn bennaf				
Y swm y mae cydnabyddiaeth i swyddogion a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau yn wahanol i gydnabyddiaeth y gellir codi amdani yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	306	0	0	(306)
Addasiadau o ran cyfran deg o Drefniadau Cydweithio	(299)	0	0	299
Cyfanswm yr addasiadau	(108,607)	323	0	108,284

9. Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd

Mae'r nodyn hwn yn nodi'r symiau a neilltuwyd o falans y Gronfa Gyffredinol mewn cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i ddarparu cyllid ar gyfer cynlluniau gwariant yn y dyfodol a'r symiau a drosglwyddwyd yn ôl o'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i fodloni gwariant y Gronfa Gyffredinol yn 2019/20.

Balans Wrth Gefn	Ar 1 Ebrill 2018 £'000	Trosglwyddiad au i mewn 18/19 £'000	Trosglwyddiad au allan 18/19 £'000	Ar 31 Mawrth 2019 £'000	Trosglwyddiad au i mewn 19/20 £'000	Trosglwyddiad au allan 19/20 £'000	Ar 31 Mawrth 2020 £'000
Cronfa Refeniw Wrth Gefn a Glustnodwyd	(3,495)	0	2,159	(1,336)	(415)	977	(774)
Cynllun Ailhyfforddi Gyrwyr	(1,002)	(354)	62	(1,294)	(213)	637	(870)
Deddf Enillion Troseddau	(241)	(16)	39	(218)	(32)	88	(162)
Cronfa Weithredol y Prif Gwnstabl	0	(385)	0	(385)	(100)	0	(485)
Cronfa Cynaliadwydd a Thrawsnewid	0	(494)	0	(494)	0	0	(494)
Ymyriadau Cyffuriau	(170)	0	35	(135)	0	0	(135)
Cronfa Wrth Gefn COVID-19	0	0	0	0	(650)	0	(650)
Cronfa Wrth Gefn ar gyfer Cydweithio Rhanbarthol	(465)	(127)	203	(389)	0	127	(262)
Cronfa Wrth Gefn Partneriaeth Diogelwch Ffyrdd 'Gan Bwyll'	(1,480)	(241)	0	(1,721)	0	400	(1,321)
Cronfeydd Cyfalaf Wrth Gefn	(9,633)	(318)	3,739	(6,212)	0	822	(5,390)
Cronfa Gyffredinol Wrth Gefn	(4,032)	0	0	(4,032)	0	0	(4,032)
Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn	(20,518)	(1,935)	6,237	(16,216)	(1,410)	3051	(14,575)

Nodir y Cronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd neu Annefnfyddiadwy a ddelir gan y Grŵp isod ynghyd â nodyn sy'n esbonio sut y cânt eu defnyddio:

Cronfa Refeniw Wrth Gefn a Glustnodwyd

Delir y gronfa wrth gefn hon i gefnogi'r gyllideb refeniw dros y 2 flynedd nesaf er mwyn lliniaru unrhyw fylchau ariannu yn y dyfodol.

Cynllun Ailhyfforddi Gyrwyr

Mae'r gronfa wrth gefn hon ar gyfer cefnogi gweithgareddau sy'n ymwneud â mentrau diogelwch cymunedol ac ar y ffyrdd.

Deddf Enillion Troseddau

Dyrennir arian yn sgil gorchmynion atafaelu sy'n deillio o enillion troseddau. Defnyddir y cronfeydd wrth gefn i gefnogi gweithgareddau gweithredol sy'n helpu i ddod â throseddwr o flaen eu gwell.

Cronfa Weithredol y Prif Gwnstabl

Mae'r gronfa hon yn helpu i liniaru'r costau dilynol sy'n deillio o gyfnodau prysur nodedig mewn gweithgarwch gweithredol.

Cronfa Cynaliadwyedd a Thrawsnewid

Sefydlwyd y gronfa hon er mwyn helpu i ariannu gweithgareddau 'buddsoddi i arbed', cynaliadwyedd a thrawsnewid.

Ymyriadau Cyffuriau

Defnyddir y gronfa wrth gefn hon er mwyn helpu i gynnal profion cyffuriau.

Cronfa Wrth Gefn COVID-19

Mae hon yn gronfa newydd sydd wedi'i sefydlu er mwyn helpu i liniaru'n rhannol y goblygiadau ariannol a ddaw yn sgil pandemig y Coronafeirws.

Cronfa Wrth Gefn ar gyfer Cydweithio Rhanbarthol

Mae'r gronfa hon yn cynrychioli cyfran yr arian a ddelir ar gyfer cyd-wasanaethau'r heddlu sy'n cynnwys yr Uned Troseddau Cyfundrefnol Ranbarthol a'r Tasglu Rhanbarthol. Defnyddir yr arian hwn yn unol â gofynion busnes er mwyn cefnogi gwaith gweithredol.

Cronfa Wrth Gefn Partneriaeth Diogelwch Ffyrdd 'Gan Bwyll'

Delir y Gronfa Wrth Gefn a Glustnodwyd hon ar ran Partneriaeth Diogelwch Ffyrdd Cymru Gyfan 'Gan Bwyll' a chaiff ei defnyddio yn unol â gofynion busnes y Bartneriaeth.

Cronfeydd Cyfalaf Wrth Gefn

Defnyddir y gronfa wrth gefn hon i gefnogi'r buddsoddiad cyfalaf sylweddol mewn Ystadau, Technoleg Gwybodaeth a'r Fflyd, fel yr amlinellwyd yn y Strategaeth Gyfalaf a'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig.

Cronfa Gyffredinol Wrth Gefn

Yn unol â Nodyn Cyfarwyddyd CIPFA ar Gronfeydd a Balansau Awdurdodau Lleol, mae'r Comisiynydd hefyd yn cynnal Cronfa Gyffredinol Wrth Gefn i weithredu fel balans gweithredol er mwyn helpu i leddfu effaith llifau arian parod anwastad ac osgoi benthyca dros dro diangen, a chronfa wrth gefn i leddfu effaith digwyddiadau annisgwyl neu argyfyngau.

10. Incwm a gwariant gweithredu arall

Mae'r llinell hon yn cynnwys eitemau corfforaethol o incwm a gwariant na ellir eu dyrannu na'u dosrannu'n rhesymol i wasanaethau.

Y Grŵp 2018/19 £'000	Y Comisiynydd 2018/19 £'000		Y Grŵp 2019/20 £'000	Y Comisiynydd 2019/20 £'000
(124)	(124)	(Ennill)/Colled o waredu asedau anghyfredol	(444)	(444)
(19,048)	(19,048)	Grant ychwanegol Pensiynau Swyddogion yr Heddlu gan y Swyddfa Gartref	(16,217)	(16,217)
(19,172)	(19,172)	Cyfanswm	(16,661)	(16,661)

11. Incwm a gwariant ariannu a buddsoddi

Mae'r llinell hon yn cynnwys eitemau corfforaethol o incwm a gwariant sy'n deillio o offerynnau ariannol a thrafodion tebyg sy'n cynnwys llog.

Y Grŵp 2018/19 £'000	Y Comisiynydd 2018/19 £'000		Nodyn	Y Grŵp 2019/20 £'000	Y Comisiynydd 2019/20 £'000
173	173	Llog sy'n daladwy a thaliadau tebyg a godir	16	156	156
31,481	37	Llog net ar rwymedigaeth buddiannau diffiniedig net	35	33,868	52
22	22	Gwariant Buddsoddi Arall – derbyniad cyfalaf gohiriedig ar yr hofrennydd	23	0	0
0	0	Gwarged/diffyg ar ailbrisiad eiddo buddsoddi	14	161	161
(235)	(235)	Llog sy'n dderbyniadwy ac incwm tebyg	16	(226)	(226)
(307)	(307)	Incwm a gwariant mewn perthynas ag eiddo buddsoddi a newidiadau yn eu gwerth teg		(267)	(267)
31,134	(310)	Cyfanswm		33,692	(124)

12. Trethiant ac incwm grant amhenodol

Mae'r eitem hon yn cyfuno'r holl grantiau a chyfraniadau sy'n dderbyniadwy na ellir eu priodoli i wariant gwasanaeth penodol.

Y Grŵp 2018/19 £'000	Y Comisiynydd 2018/19 £'000		Nodyn	Y Grŵp 2019/20 £'000	Y Comisiynydd 2019/20 £'000
(49,787)	(49,787)	Incwm y dreth gyngor		(55,247)	(55,247)
(8,823)	(8,823)	Ardrethi Annomestig Cenedlaethol		(8,900)	(8,900)
(40,490)	(40,490)	Grantiau'r Llywodraeth nas clustnodwyd yn benodol	30	(41,448)	(41,448)
(322)	(322)	Grantiau cyfalaf a chyfraniadau	30	(839)	(839)
(99,422)	(99,422)	Cyfanswm		(106,434)	(106,434)

13. Eiddo, offer a chyfarpar

Symudiad ar falansau yn y flwyddyn ariannol 2019/20:

	Tir	Adeiladau	Bad	Cerbydau	Cyfarpar	Cyfanswm Eiddo, Offer a Chyfarpar	Asedau Dros Ben	Asedau sy'n cael eu Hadeiladu
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad ar 1 Ebrill 2019	4,195	64,572	327	7,276	23,246	99,616	60	104
Ychwanegiadau	0	372	0	1,320	3,191	4,883	0	212
Cynnydd/(Ileihad) ailbriso a gydnabuwyd yn y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn	0	0	0	0	0	0	0	0
Cynnydd/(Ileihad) ailbriso a gydnabuwyd yn y gwarged/diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	0	0	0	0	0	0	0	0
Dadgydnabod – gwarediadau	0	0	0	(220)	0	(220)	0	(76)
Symudiadau eraill mewn cost neu brisiad	0	0	0	0	0	0	0	0
Asedau a aiddosbarthwyd	(235)	49	0	0	3	(183)	371	0
Ar 31 Mawrth 2020	3,960	64,993	327	8,376	26,440	104,096	431	240
Dibrisiant a lleihad mewn gwerth cronodig ar 1 Ebrill 2019	0	(3,448)	(74)	(4,394)	(18,086)	(26,002)	(12)	0
Tâl dibrisiant	0	(1,758)	(21)	(1,032)	(1,469)	(4,280)	(25)	0
Dibrisiant a ddilëwyd i'r Gronfa Ailbriso Wrth Gefn	0	0	0	0	0	0	0	0
Gwarediadau dadgydnabod	0	0	0	176	0	176	0	0
Dibrisiant a lleihad mewn gwerth cronodig ar 31 Mawrth 2020	0	(5,206)	(95)	(5,250)	(19,555)	(30,106)	(37)	0
Gwerth llyfr net - ar 31 Mawrth 2020	3,960	59,787	232	3,126	6,885	73,990	394	240
Gwerth llyfr net - ar 31 Mawrth 2019	4,195	61,124	253	2,882	5,160	73,613	48	104

Symudiad ar falansau yn y flwyddyn ariannol 2018/19:

	Tir	Adeiladau	Bad	Cerbydau	Cyfarpar	Cyfanswm Eiddo, Offer a Chyfarpar	Asedau Dros Ben	Asedau sy'n cael eu Hadeiladu
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad ar 1 Ebrill 2018	4,195	63,762	294	7,748	20,963	96,962	60	0
Ychwanegiadau	0	935	33	1,003	2,283	4,254	0	104
Cynnydd/(lleihad) ailbriso a gydnabuwyd yn y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn	0	0	0	0	0	0	0	0
Cynnydd/(lleihad) ailbriso a gydnabuwyd yn y gwarged/diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	0	0	0	0	0	0	0	0
Dadgydnabod – gwarediadau	0	0	0	(1,475)	0	(1,475)	0	0
Symudiadau eraill mewn cost neu brisiad	0	0	0	0	0	0	0	0
Asedau a ailddosbarthwyd	0	(125)	0	0	0	(125)	0	0
Ar 31 Mawrth 2019	4,195	64,572	327	7,276	23,246	99,616	60	104
Dibrisiant a lleihad mewn gwerth cronodig ar 1 Ebrill 2018	0	(1,729)	(53)	(4,543)	(16,745)	(23,070)	(6)	0
Tâl dibrisiant	0	(1,254)	(21)	(1,201)	(1,341)	(3,817)	(4)	0
Dibrisiant a ddilëwyd i'r Gronfa Ailbriso Wrth Gefn	0	(465)	0	0	0	(465)	(2)	0
Gwarediadau dadgydnabod	0	0	0	1,349	0	1,349	0	0
Dibrisiant a lleihad mewn gwerth cronodig ar 31 Mawrth 2019	0	(3,448)	(74)	(4,395)	(18,086)	(26,003)	(12)	0
Gwerth llyfr net - ar 31 Mawrth 2019	4,195	61,124	253	2,881	5,160	73,613	48	104

Ailbrisiadau

Mae'r Comisiynydd yn cynnal rhaglen sy'n sicrhau y caiff asedau y mae angen iddynt gael eu mesur ar sail gwerth teg eu mesur unwaith bob pum mlynedd fel arfer ar gyfer pob dosbarth o ased. Cynhaliwyd ailbrisiad llawn o dir ac adeiladau gan brisiwyr allanol ac roedd yn weithredol o 31 Mawrth 2017.

Cynhaliwyd prisiadau o rai adeiladau, eiddo buddsoddi ac asedau dros ben fel ag yr oeddent ar 31 Mawrth 2018 oherwydd gwariant sylweddol ar yr adeiladau hyn a newid defnydd.

Cynhaliwyd y rhain gan brisiwr allanol.

Mae prisiadau cerbydau, offer, dodrefn a chyfarpar yn seiliedig ar brisiau cyfredol lle mae marchnad ail-law weithredol neu'r prisiau rhestr diweddaraf wedi'u haddasu yn ôl cyflwr yr ased.

	Eiddo, Offer a Chyfarpar					
	Tir	Adeiladau	Cerbydau	Cyfarpar	Bad	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cariwyd ar gost hanesyddol	3,960	0	8,376	26,412	327	39,075
Prisiwyd ar sail gwerth teg ar						
31/3/20	0	421	0	0	0	421
31/3/19	0	(472)	0	0	0	(472)
31/3/18	0	(122)	0	34	0	(88)
31/3/17	0	7,277	0	(6)	0	7,271
31/3/16 ac ynghynt	0	57,889	0	0	0	57,889
Cyfanswm y gost neu'r prisiad	3,960	64,993	8,376	26,440	327	104,096

14. Eiddo buddsoddi

Mae'r tabl canlynol yn crynhoi'r symudiad yng ngwerth teg eiddo buddsoddi yn ystod y flwyddyn

2018/19 £'000		2019/20 £'000
3,904	Balans ar ddechrau'r flwyddyn	3,912
8	Ychwanegiadau yn ystod y flwyddyn	27
0	Aiiddosbarthiadau	184
0	Enillion/colledion net o addasiadau gwerth teg	(148)
3,912	Balans ar ddiwedd y flwyddyn	3,975

Mesurir eiddo buddsoddi ar sail gwerth teg yn seiliedig ar dystiolaeth y farchnad.

Mae manylion eiddo buddsoddi'r Comisiynydd a gwybodaeth am yr hierarchaeth gwerth teg ar 31 Mawrth 2020 a 31 Mawrth 2019 fel a ganlyn

31 Mawrth 2020	Prisiau a restrwyd mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau unfath (lefel 1) £'000	Mewnbynnau arsylladwy sylweddol eraill (lefel 2) £'000	Mewnbynnau anarsylladwy sylweddol (lefel 3) £'000	Gwerth teg ar 31 Mawrth 2020 £'000
Safleoedd Mastiau Radio	0	2,590	0	2,590
Unedau Swyddfa	0	1,385	0	1,385

31 Mawrth 2019	Prisiau a restrwyd mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau unfath (lefel 1) £'000	Mewnbynnau arsylladwy sylweddol eraill (lefel 2) £'000	Mewnbynnau anarsylladwy sylweddol (lefel 3) £'000	Gwerth teg ar 31 Mawrth 2019 £'000
Safleoedd Mastiau Radio	0	2,525	0	2,525
Unedau Swyddfa	0	1,387	0	1,387

Technegau priso a ddefnyddir i bennu gwerthoedd teg lefel 2 a 3 ar gyfer eiddo buddsoddi

Mewnbynnau arsylladwy sylweddol - lefel 2.

Mae gwerth teg yr unedau mastiau radio a'r unedau swyddfa wedi bod yn seiliedig ar ddull y farchnad, gan ddefnyddio amodau presennol y farchnad, a pharhad prydlesau ac incwm rhent.

15. Ymrwymadau Cyfalaf

Ar 31 Mawrth 2020, ymrwymodd y Comisiynydd Heddlu a Throseddau i gontract ar gyfer adeiladu eiddo. Mae'r costau ar gyfer 2020-21 a'r blynyddoedd i ddod wedi'u cyllidebu'n £1.005m (31 Mawrth 2019: Dim).

16. Offerynnau Ariannol

Offeryn ariannol yw unrhyw gontract sy'n rhoi ased ariannol i un endid a rhwymedigaeth ariannol neu offeryn ecwiti i endid arall. Nid yw trafodion nad ydynt yn rhai cyfnewid, megis y rhai sy'n ymwneud â threthi a grantiau'r llywodraeth, yn offerynnau ariannol.

Offerynnau Ariannol – Balansau

Caiff y categorïau canlynol o offerynnau ariannol eu cario yn y Fantolen ar 31 Mawrth 2019 a 31 Mawrth 2020:

Y Grŵp

	Hirdymor		Cyfredol	
	31 Mawrth 2019 £'000	31 Mawrth 2020 £'000	31 Mawrth 2019 £'000	31 Mawrth 2020 £'000
Benthyca (Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus)	(1,739)	(1,511)	(207)	(227)
Credydwy	0	0	(13,257)	(11,931)
Cyfanswm y Rhwymedigaethau Ariannol	(1,739)	(1,511)	(13,464)	(12,158)
Benthyciadau a symiau derbyniadwy				
Buddsoddiadau	6,414	4,547	17,620	9,935
Dyledwyr	0	0	5,371	9,829
Cyfanswm yr Asedau Ariannol	6,414	4,547	22,991	19,764

Y Comisiynydd

	Hirdymor		Cyfredol	
	31 Mawrth 2019 £'000	31 Mawrth 2020 £'000	31 Mawrth 2019 £'000	31 Mawrth 2020 £'000
Benthyca (Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus)	(1,739)	(1,511)	(207)	(227)
Credydwy	0	0	(2,933)	(3,369)
Cyfanswm y Rhwymedigaethau Ariannol	(1,739)	(1,511)	(3,140)	(3,596)
Benthyciadau a symiau derbyniadwy				
Buddsoddiadau	6,414	4,547	17,620	9,935
Dyledwyr	0	0	4,896	9,046
Cyfanswm yr Asedau Ariannol	6,414	4,547	22,516	18,981

Enillion a Cholledion

Offerynnau Ariannol – Enillion a Cholledion

Mae'r enillion a'r colledion a gydnabuwyd yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant mewn perthynas ag offerynnau ariannol yn cynnwys yr eitemau canlynol:

2018/19 £'000		Rhwymedigaethau Ariannol - Wedi'u mesur ar gost wedi'i hamorteiddio £'000	Asedau Ariannol - Benthyciadau a symiau derbyniadwy £'000	2019/20 £'000
(193)	Traul llog	(3)	(156)	(159)
235	Incwm llog	-	226	226
42	Ennill/(colled) net am y flwyddyn	(3)	70	67

Gwerthoedd Teg

Asedau ariannol sydd wedi'u dosbarthu'n rhai sydd ar gael i'w gwerthu a phob ased a rhwymedigaeth ddeilliannol sy'n cael eu cario yn y Fantolen ar sail gwerth teg. Ar gyfer y rhan fwyaf o asedau, gan gynnwys bondiau, biliau'r trysorlys a chyfundaliadau yng nghronfeydd marchnadoedd arian a chronfeydd cyfunedig eraill, daw'r gwerth teg o bris y farchnad. Mae gwerthoedd teg offerynnau eraill wedi cael eu hamcangyfrif drwy gyfrifo gwerth presennol net y llifau arian cytundebol sy'n weddill ar 31 Mawrth 2020, gan ddefnyddio'r dulliau a'r rhagdybiaethau canlynol:

- Mae tystysgrifau adneuo a chontractau blaenfenthyciadau wedi cael eu disgowntio ar gyfradd llog y farchnad ar gyfer offerynnau sydd â statws credyd a chyfnod sy'n weddill cyn aeddfedu tebyg.
- Mae'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus wedi rhoi symiau gwerth teg i'r Comisiynydd mewn perthynas â'i bortffolio dyled. Mae'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus wedi asesu'r Gwerthoedd Teg drwy gyfrifo'r symiau y byddai wedi bod yn rhaid i'r Comisiynydd eu talu i ddifodi'r benthyciadau ar y dyddiadau hyn.
- Ni chydabyddir unrhyw ad-daliad cynnar na lleihad mewn gwerth ar gyfer unrhyw offeryn ariannol.
- Tybir bod gwerth teg offerynnau byrdymor, gan gynnwys credydwy'r a dyledwy'r, yn agos at y swm cario.
- Ar gyfer credydwy'r a dyledwy'r, defnyddiwyd y gwerth cario fel brasamcan rhesymol o werth teg.
- Dangosir gwerthoedd teg yn y tabl ar y dudalen ganlynol, wedi'u rhannu yn ôl eu lefel yn yr hierarchiaeth gwerth teg:
- Lefel 1 – mae gwerth teg ond yn deillio o brisiau a restrwyd mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau neu rwymedigaethau unfath, e.e. prisiau bondiau.
- Lefel 2 – cyfrifir gwerth teg o fewnbynnau ac eithrio prisiau a restrwyd sy'n arsylladwy ar gyfer yr ased neu'r rhwymedigaeth, e.e. cyfraddau llog neu arenillion ar gyfer offerynnau tebyg
- Lefel 3 – pennir gwerth teg drwy ddefnyddio mewnbynnau anarsylladwy, e.e. data nad yw'n ddata'r farchnad megis rhagolygon o lifau arian parod neu statws credyd wedi'i amcangyfrif

Ni fu unrhyw drosglwyddiadau rhwng lefelau mewnbwn 1 a 2 yn ystod y flwyddyn ac ni fu unrhyw newid yn y dechneg brisio a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn.

Y Grŵp		2019/20		Y Comisiynydd	
Swm cario 31 Mawrth 2020 £'000	Gwerth teg 31 Mawrth 2020 £'000		Lefel Gwerth Teg	Swm cario 31 Mawrth 2020 £'000	Gwerth teg 31 Mawrth 2020 £'000
		Rhwymedigaethau Ariannol			
(1,511)	(2,068)	Benthyca Hirdymor	2	(1,511)	(2,068)
		Rhwymedigaethau nad yw gwerth teg wedi'i ddatgelu ar eu cyfer			
(227)	(227)	Benthyca Byrdymor		(227)	(227)
(11,931)	(11,931)	Credydwyr		(3,369)	(3,369)
(13,292)	(13,292)	Cyfanswm y Rhwymedigaethau Ariannol		(5,107)	(5,107)
		Asedau Ariannol			
4,547	4,547	Buddsoddiadau Hirdymor		4,547	4,547
		Asedau nad yw gwerth teg wedi'i ddatgelu ar eu cyfer	2		
9,935	9,935	Buddsoddiadau Byrdymor		9,935	9,935
9,829	9,829	Dyledwyr		9,046	9,046
24,311	24,311	Cyfanswm yr Asedau Ariannol		23,528	23,528

Y Grŵp		2018/19		Y Comisiynydd	
Swm cario 31 Mawrth 2019 £'000	Gwerth teg 31 Mawrth 2019 £'000		Lefel Gwerth Teg	Swm cario 31 Mawrth 2019 £'000	Gwerth teg 31 Mawrth 2019 £'000
		Rhwymedigaethau Ariannol			
(1,739)	(2,415)	Benthyca Hirdymor	2	(1,739)	(2,415)
		Rhwymedigaethau nad yw gwerth teg wedi'i ddatgelu ar eu cyfer			
(207)	(207)	Benthyca Byrdymor		(207)	(207)
(13,257)	(13,257)	Credydwyr		(2,933)	(2,933)
(15,203)	(15,879)	Cyfanswm y Rhwymedigaethau Ariannol		(4,879)	(5,555)
		Asedau Ariannol			
6,414	6,414	Buddsoddiadau Hirdymor	2	6,414	6,414
		Asedau nad yw gwerth teg wedi'i ddatgelu ar eu cyfer			
17,620	17,620	Buddsoddiadau Byrdymor		17,620	17,620
5,371	5,371	Dyledwyr		4,896	4,896
29,405	29,405	Cyfanswm yr Asedau Ariannol		28,930	28,930

17. Dyledwyr Byrdymor

Y Grŵp 31 Mawrth 2019 £'000	Y Comisiynydd 31 Mawrth 2019 £'000		Y Grŵp 31 Mawrth 2020 £'000	Y Comisiynydd 31 Mawrth 2020 £'000
2,091	2,091	Symiau masnach derbyniadwy	1,771	1,662
2,800	2,800	Symiau derbyniadwy eraill	7,384	7,384
480	5	Rhagdaliadau	674	-
5,371	4,896	Cyfanswm	9,829	9,046

18. Arian Parod a'r Hyn sy'n Cyfateb i Arian Parod

	31 Mawrth 2020 £'000	31 Mawrth 2019 £'000	Symudiad mewn Arian Parod ar'r Hyn sy'n Cyfateb i Arian Parod £'000
Arian parod a ddelir	20	20	0
Cyfrifon cyfredol banc	3,809	692	3,117
Adneuo byrdymor	1,000	2,000	(1,000)
Cyfanswm	4,829	2,712	2,117

19. Asedau a ddelir i'w gwerthu

	31 Mawrth 2019 £'000	31 Mawrth 2020 £'000
Balans sy'n weddill ar ddechrau'r flwyddyn	1,913	1,672
Asedau sydd newydd eu dosbarthu'n rhai a ddelir i'w gwerthu		
Eiddo, offer a chyfarpar	125	0
Asedau sydd wedi'u hailddosbarthu'n asedau dros ben	0	(372)
Enillion ailbriso	45	442
Asedau a werthwyd	(411)	(1742)
Dibrisiant	0	0
Balans sy'n weddill ar ddiwedd y flwyddyn	1,672	0

20. Credydwyr Byrdymor

Y Grŵp 31 Mawrth 2019 £'000	Y Comisiynydd 31 Mawrth 2019 £'000		Y Grŵp 31 Mawrth 2020 £'000	Y Comisiynydd 31 Mawrth 2020 £'000
1,446	476	Symiau masnach taladwy	3,170	835
11,813	2,459	Symiau taladwy eraill	8,761	2,534
13,259	2,935	Cyfanswm	11,931	3,369

21. Darpariaethau

Darpariaethau Byrdymor

Dyma'r symiau y disgwylir iddynt gael eu talu o fewn 12 mis i'r cyfnod adrodd.

Mae'r Balans Darpariaethau Byrdymor o £1,242k (£768k ar gyfer 2018/19) yn cynnwys swm o £753k (£551k ar gyfer 2018/19) mewn perthynas â Chronfeydd Statudol. Mae gan y Comisiynydd y pŵer i atafaelu arian neu eiddo a ddefnyddiwyd, neu y bwriedir eu defnyddio, at ddiben trosedd. Delir y symiau hyn nes y ceir dyfarniad gan y Llysoedd. Unwaith bod y dyfarniad wedi'i wneud gellir gwaredu'r arian yn unol â'r ddeddfwriaeth berthnasol.

Mae'r Comisiynydd hefyd wedi neilltuo £426k (£156k ar gyfer 2018/19) ar gyfer Dyfarniadau am Anafiadau posibl ac Ymddeoliadau ar sail Afiechyd.

Darpariaethau Hirdymor

Dyma'r symiau y disgwylir iddynt gael eu talu dros 12 mis ar ôl y cyfnod adrodd.

Mae'r Balans Darpariaethau Hirdymor o £924k yn cynnwys swm o £466k (£495k ar gyfer 2018/19) mewn perthynas â Hawliadau Yswiriant. Mae hwn yn asesiad o'r hawliadau yswiriant sy'n debygol o gael eu setlo gan y Comisiynydd.

Mae'r Comisiynydd hefyd wedi cynnwys Darpariaeth Hirdymor o £457k (£457k ar gyfer 2018/19) mewn perthynas â Municipal Mutual Insurance (MMI). Cyn-yswiriwr cyrff cyhoeddus yw MMI, a roddodd y gorau i fasnachu yn 1992. Mae'r Comisiynydd yn rhan o drefniant i fodloni'r holl hawliadau a oedd heb eu bodloni pan aeth y busnes i'r wal.

22. Cronfeydd wrth gefn anefnyddiadwy

Ar 1 Ebrill 2019 £'000		Ar 31 Mawrth 2020 £'000
(19,788)	Cronfa ailbriso wrth gefn	(19,243)
(59,572)	Cyfrif addasiadau cyfalaf	(59,356)
220	Cyfrif absenoldebau a gronnwyd	432
1,371,157	Cronfa bensynau wrth gefn	1,443,218
342	Cronfa Cyfran Deg o Drefniadau Cydweithio Wrth Gefn	377
1,292,359	Cyfanswm	1,365,428

Cronfa ailbrisió wrth gefn

Dim ond enillion ailbrisió a gronwyd ers 1 Ebrill 2007, sef y dyddiad y crewyd y Gronfa Wrth Gefn, a geir yn y Gronfa Wrth Gefn. Mae'r enillion a gronwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi'u cyfuno ym malans y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

2018/19 £'000		2019/20 £'000
(20,254)	Balans ar 1 Ebrill	(19,788)
0	Ailbrisió asedau tuag i fyny	(110)
0	Ailbrisió asedau tuag i lawr a cholledion lleihad mewn gwerth nas codir ar y Gwargedneu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	200
(20,254)	(Gwarged) neu ddiffyg o ailbrisió asedau anghyfredol nas cofnodir ar y gwarged neu'r diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	90
466	Gwahaniaeth rhwng dibrisiant gwerth teg a dibrisiant cost hanesyddol	455
(19,788)	Balans ar 31 Mawrth	(19,243)

Cyfrif Addasiadau Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf yn darparu ar gyfer y gwahaniaethau amseru sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau ar gyfer cyfrifyddu am ddefnyddio asedau anghyfredol ac ariannu caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny o dan ddarpariaethau statudol. Caiff cost caffael, adeiladu neu wella ei debydu o'r Cyfrif gan fod dibrisiant, colledion lleihad mewn gwerth ac amorteiddiadau yn cael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda chofnodion cysoni o'r Gronfa Ailbrisió Wrth Gefn i drosi ffigurau gwerth teg yn sail cost hanesyddol). Caiff y symiau a neilltuwyd gan y Comisiynydd fel cyllid ar gyfer costau caffael, adeiladu a gwella eu credydu i'r Cyfrif. Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronedig o Eiddo Buddsoddi ac enillion a gydnabuwyd yn asedau a roddwyd yn rhodd nad ydynt wedi cael eu defnyddio eto gan y Grŵp/Comisiynydd.

Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion ailbrisió a gronwyd ar Eiddo, Offer a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007.

2018/19 £'000		2019/20 £'000
(59,603)	Balans ar 1 Ebrill	(59,572)
	Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud a gwariant cyfalaf a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	
4,288	Taliadau a godir am ddibrisiant a lleihad yng ngwerth asedau anghyfredol	4,386
	Addasu symiau a ddilëwyd o'r gronfa ailbrisió wrth gefn	
(466)	- Ailbrisiad Gwerth Teg	(454)
0	- Cywiro balansau a ddilëwyd o'r Gronfa Ailbrisió Wrth Gefn yn y flwyddyn flaenorol	(103)
0	Colledion ailbrisió ar eiddo, offer a chyfarpar	(97)
(45)	Enillion ailbrisió ar eiddo, offer a chyfarpar	98
83	Amorteiddio asedau anniriaethol	10
538	Symiau asedau anghyfredol a ddilëwyd ar adeg gwaredu neu werthu fel rhan o'r ennill/golled o waredu ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,345

(55,205)		(54,387)
	Ariannu cyfalaf a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	
(616)	Defnyddio Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	(1,789)
(3,097)	Defnydd o'r Cronfeydd Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	(1,005)
(323)	Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a ddefnyddiwyd i ariannu cyfalaf	(839)
(324)	Defnydd o grantiau i ariannu cyfalaf o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf nas Defnyddiwyd	0
(7)	Gwariant cyfalaf a godir yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	(1,491)
(4,367)		(5,124)
0	Symudiadau yng ngwerth Eiddo Buddsoddi ar y farchnad a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	155
(59,572)	Balans ar 31 Mawrth	(59,356)

Cyfrif Absenoldebau a Gronnwyd

Mae'r cyfrif hwn yn darparu ar gyfer y gwahaniaethau a fyddai fel arall yn codi ar Falans y Gronfa Gyffredinol sy'n cronni o ddigolledu am absenoldebau a enillwyd ond nas cymerwyd yn ystod y flwyddyn. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol bod yr effaith ar Falans Cyffredinol y Gronfa yn cael ei niwtraleiddio gan drosglwyddiadau i'r Cyfrif neu allan ohono.

2018/19 £'000		2019/20 £'000
525	Balans ar 1 Ebrill	220
(525)	Setlo neu ganslo cronniad a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	(220)
220	Symiau a gronnwyd ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol	432
220	Balans ar 31 Mawrth	432

Cronfa Bensiwn Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn yn darparu ar gyfer gwahaniaethau amseru sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau ar gyfer cyfrifyddu am fuddiannau ôl-gyflogaeth ac am ariannu buddiannau yn unol â darpariaethau statudol. Mae'r Prif Gwnstabl yn cyfrif am fuddiannau ôl-gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gan fod y buddiannau a enillwyd gan gyflogaion sydd wedi cronni blynnyddoedd o wasanaeth, gan ddiweddarau'r rhwymedigaethau a gydnabyddir er mwyn adlewyrchu chwyddiant, tybiaethau sy'n newid ac enillion buddsoddi o unrhyw adnoddau a neilltuwyd i dalu am gostau. Fodd bynnag, mae'r trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i fuddiannau a enillwyd gael eu hariannu am fod y Prif Gwnstabl yn gwneud cyfraniadau'r cyflogwr i gronfeydd pensiwn neu yn y pen draw yn talu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Felly, mae'r balans debyd ar y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn dangos diffyg sylweddol yn y buddiannau a enillwyd gan gyn-gyflogaion a chyflogaion presennol a'r adnoddau y mae'r Comisiynydd wedi'u neilltuo i'w bodloni. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y bydd cyllid wedi'i neilltuo erbyn adeg talu'r buddiannau.

2018/19 £'000		2019/20 £'000
1,182,188	Balans ar 1 Ebrill	1,371,157
81,200	(Enillion) neu golledion actiwaraid ar asedau a rhwymedigaethau pensiynau	29,012
(19,048)	Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud a buddiannau ymddeol a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(16,217)
48,109	Cyfraniadau pensiynau'r cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn.	53,560
78,708	Effaith bosibl yr Her Gyfreithiol ddiweddar mewn perthynas â Phensiwn yr Heddlu (McCloud)	5,706
1,371,157	Balans ar 31 Mawrth	1,443,218

Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn yn dal yr enillion a gydnabuwyd o waredu asedau anghyfredol ond nad yw setliad arian parod wedi digwydd eto ar eu cyfer. O dan y trefniadau statudol, nid yw'r Comisiynydd yn trin yr enillion hyn fel symiau y gellir eu defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf newydd nes eu bod wedi'u hategu gan dderbyniadau arian parod. Pan fydd y setliad arian parod gohiriedig yn digwydd yn y pen draw, caiff symiau eu trosglwyddo i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn.

2018/19 £'000		2019/20 £'000
(23)	Balans ar 1 Ebrill	0
0	Trosglwyddo enillion gwerthu gohiriedig a gredydwyd fel rhan o'r ennill / golled o waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	0
23	Trosglwyddo i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn ar ôl derbyn arian parod	0
0	Balans ar 31 Mawrth	0

Cronfa Cyfran Deg o Drefniadau Cydweithio Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Cyfran Deg o Drefniadau Cydweithio Wrth Gefn wedi cael ei sefydlu i gynrychioli'r ailddatganiad o gostau cydweithio ac mae'n adlewyrchu'r gwahaniaeth rhwng gwerth teg costau cydweithio a'r gwariant gwirioneddol yr aed iddo yn unol â safonau cyfrifyddu.

2018/19 £'000		2019/20 £'000
42	Balans ar 1 Ebrill	342
(42)	Gwrthdroi addasiad a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	(342)
342	Symiau a addaswyd ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol	377
342	Balans ar 31 Mawrth	377

23. Datganiad Ilif arian parod – gweithgareddau gweithredu

2018/19 £'000		2019/20 £'000
112,586	(Gwarged) neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau	45,711
	Addasiadau ar gyfer symudiadau anariannol	
(4,372)	Dibrisiant	(4,391)
(107,770)	Enillion/colledion ailbriso ar Eiddo, Offer a Chyfarpar	281
100	Taliadau net a godir ar gyfer Buddiannau Ymddeol	(43,049)
(218)	Gwerthu Asedau Sefydlog (Gwerth Llyfr Net)	(1,786)
0	Cyfraniad at Ddarpariaethau	(446)
(8)	Cynnydd/(Lleihad) mewn Llog o Fuddsodiadau a gronnwyd	(7)
0	(Cynnydd)/Lleihad mewn Llog o Fenthyciadau a gronnwyd	2
4	Cynnydd/(Lleihad) mewn Stoc	(2)
(2,281)	Cynnydd/(Lleihad) mewn Dyledwyr	4,458
(3,338)	(Cynnydd)/Lleihad mewn Credydwyr	1,956
(117,883)		(42,970)
	Addasiadau ar gyfer eitemau wedi'u cynnwys yn y gwarged neu'r diffyg net ar ddarparu gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi ac ariannu	
(23)	Enillion o werthu eiddo, offer a chyfarpar, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	0
867	Taliadau eraill ar gyfer gweithgareddau ariannu – trefniadaeth Asiantaeth	(1,917)
307	Taliadau ar gyfer gweithgareddau buddsoddi a Derbyniadau o weithgareddau buddsoddi	266
1,151		(1,651)
(4,146)	Llifau arian parod net o weithgareddau gweithredu	1,090

24. Datganiad Llif arian parod – gweithgareddau buddsoddi

2018/19 £'000		2019/20 £'000
3,547	Prynu eiddo, offer a chyfarpar, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	4,495
87,804	Prynu buddsoddiadau byrdymor a hirdymor	54,983
373	Taliadau eraill ar gyfer gweithgareddau buddsoddi	359
23	Enillion o werthu eiddo, offer a chyfarpar, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	0
(86,528)	Enillion o fuddsoddiadau byrdymor a hirdymor	(64,542)
(680)	Derbyniadau eraill o weithgareddau buddsoddi	(625)
4,539	Llifau arian parod net o weithgareddau buddsoddi	(5,330)

25. Datganiad Llif arian parod – gweithgareddau ariannu

2018/19 £'000		2019/20 £'000
190	Ad-daliadau benthyciadau byrdymor a hirdymor	206
(867)	Taliadau eraill ar gyfer gweithgareddau ariannu	1,917
(677)	Llifau arian parod net o weithgareddau ariannu	2,123

26. Gwasanaethau Asiantaeth

Ers mis Ebrill 2015, mae Comisiynydd Heddlu a Throsedd Dyfed-Powys wedi bod yn arweinydd strategol gweinyddiaeth ariannol Partneriaeth 'Gan Bwyll'. 'Gan Bwyll' yw delwedd gyhoeddus Partneriaeth Lleihau Anafiadau Ffyrdd Cymru sy'n cynnwys pedwar Heddlu Cymru, y 22 o Awdurdodau Unedol yng Nghymru a Llywodraeth Cymru (fel yr awdurdod cefnffyrdd).

Ariennir Partneriaeth 'Gan Bwyll' o ddwy brif ffynhonnell: grant gan Lywodraeth Cymru, a defnyddio incwm a dderbynnir o bresenoldeb troseddwr ar Gyrsiau Ymwybyddiaeth o Gyflymder. Yn ystod 2019/20, cyflwynodd Comisiynydd Heddlu a Throsedd Dyfed-Powys hawliadau grant gwerth cyfanswm o £2.55m (£2.55m yn 2018/19), a gwnaeth daliadau credydwr gwerth £7.18m (£6.31m yn 2018/19), ar ran y Bartneriaeth.

Yn unol â gofynion IAS 18 *Refeniw*, mae'r Cod Ymarfer yn ei gwneud yn ofynnol, lle mae sefydliad yn gweithredu fel asiant, na fydd trafodion yn cael eu hadlewyrchu yn natganiadau ariannol awdurdod, ac eithrio arian parod a gasglwyd neu wariant yr aed iddo gan yr asiant ar ran y penadur. Os felly, ceir sefyllfa dyledwr neu gredydwr ac mae'r arian parod net wedi'i gynnwys yn y Gweithgareddau Ariannu yn y Datganiad Llif Arian Parod.

27. Trefniadau Cydweithio

Mae gan heddluoedd yng Nghymru hanes llwyddiannus, hir o gydweithio i ddatblygu meysydd plismona arbenigol. Roedd hyn yn cynnwys y rhai o dan gylch gwaith Cyd-bwyllgor Awdurdodau Heddlu Cymru gynt. Caiff cydweithio yn y dyfodol ei sbarduno gan yr angen i fodloni'r Gofyniad Plismona Strategol a chan ganlyniadau'r Asesiad Strategol Rhanbarthol o fygythiadau, risgiau a niwed i ranbarth deheuol Cymru.

Bydd Comisiynydd Heddlu a Throsedd pob heddlu yn gyfrifol am sicrhau bod y Gofyniad Plismona Strategol yn cael ei fodloni. Fel rhan o hyn, bydd y Comisiynydd yn ceisio cydweithio â'r Comisiynwyr a'r heddluoedd eraill i ddarparu'r gwasanaeth mwyaf effeithiol posibl. Caiff cytundebau o'r fath eu rheoleiddio gan Adran 22A o Ddeddf yr Heddlu 1996, fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Diwygio'r Heddlu a Chyfrifoldeb Cymdeithasol 2011.

Mae'r gwasanaethau cydweithio a'u cyllid yn parhau o dan Drefniadau Llywodraethu diwygiedig i'r Comisiynwyr a'r Heddluoedd. Ystyrir y rhain yn 'Gyllidebau Cyfunol' i bob diben, gyda chytundebau ar gyfer cyfraniadau cyllido yn cael eu gwneud a'u hamrywio o bryd i'w gilydd, a rhai grantiau penodol gan y Llywodraeth. Mae'r cyllidebau cyfunol yn cael eu cynnal gan Gomisiynydd Heddlu a Throsedd a Phrif Gwnstabl De Cymru a Heddlu De Cymru i bob diben ar ran y pedwar heddlu yng Nghymru.

Cyflwynir Incwm a Gwariant ar gyfer prif weithgareddau'r unedau cydweithredol isod, ynghyd â'r cyfraniadau ariannol gan bob heddlu sy'n cymryd rhan.

Wedi'i gynnwys yn y polisïau cyfrifyddu o dan Drefniadau Cydweithio ceir esboniad o'r gofynion cyfrifyddu ar gyfer cyd-ymgyrchoedd. Mae IFRS11, Cyfrifyddu ar gyfer Trefniadau Cydweithio, yn ei gwneud yn ofynnol i incwm a gwariant fod yn ddarostyngedig i driniaeth gyfrifyddu wahanol i'r hyn a ysgwyddir mewn gwirionedd. Yn unol â hynny, mae gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wedi'i gynyddu £1,660k ac mae incwm/grantiau wedi'u cynyddu £1,283k; cynnydd net o £377k mewn gwariant. Mae'r cynnydd net hwn wedi'i wrthdroi yn y Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn heb unrhyw effaith ar falans Cronfa'r Heddlu.

Mae asedau, dyledwyr a chredydwyr mewn perthynas â'r trefniadau wedi parhau i gael eu nodi ym mantolenni heddluoedd ar sail eu perthnasedd.

Mae'r Datganiadau o Wariant ac Incwm ar gyfer 2019/20 ar gyfer y prif drefniadau cydweithio fel a ganlyn:

Dosbarthiad y Gwasanaeth	Uned Cudd-wybodaeth Gwrthderfysgaeth	Cynghorwyr Gwrthderfysgaeth Arbenigol	Diogelwch Gwrthderfysgaeth Porthladdoedd/ Penodol	Uned Troseddau Cyfundrefnol Ranbarthol	Tasglu Rhanbarthol	Cyd-Uned Arfau Saethu	Cyfanswm £'000
	Plismona Cenedlaethol £'000	Plismona Cenedlaethol £'000	Plismona Cenedlaethol £'000	Cudd-wybodaeth Ymchwilio £'000	Cudd-wybodaeth £'000	Ymgyrchoedd Arbenigol £'000	
Gwariant ar Gyflogau	10,366	509	4,029	6,308	1,666	11,765	34,643
Gwariant nad yw'n Ymwneud â Chyflogau	1,500	50	224	1,278	504	1,856	5,412
Gwariant Gros	11,866	559	4,253	7,586	2,170	13,621	40,055
Incwm Grant Penodol	(11,831)	(559)	(4,253)	(3,764)	0	(1,271)	(21,678)
Incwm	(35)	0	0	(792)	(22)	(97)	(946)
Cyfanswm yr Incwm a Grantiau	(11,866)	(559)	(4,253)	(4,556)	(22)	(1,368)	(22,624)
(Gwarged) neu Ddiffyg - i'w ariannu o gyfraniadau'r heddlu fel a ganlyn:	0	0	0	3,030	2,148	12,253	17,431
Cyfraniadau'r heddlu (net)							
Dyfed-Powys	0	0	0	(616)	(437)	(3,438)	(4,491)
Gwent	0	0	0	(787)	(558)	(3,038)	(4,383)
Gogledd Cymru	0	0	0	0	0	0	0
De Cymru	0	0	0	(1,627)	(1,153)	(5,777)	(8,557)
Cyfanswm cyfraniadau'r heddlu	0	0	0	(3,030)	(2,148)	(12,253)	(17,431)

Mae cyfraniad pob Heddlu tuag at Wariant ac Incwm ar gyfer 2019/20 fel a ganlyn:

	Uned Cuddwybodaeth Gwrthderfy sgaeth	Cynghorwyr Gwrthderfy sgaeth Arbenigol	Diogelwch Gwrthderfy sgaeth Porthladdoedd/ Penodol	Uned Troseddau Cyfundrefnol Ranbarthol	Tasglu Rhanbarthol	Cyd-Uned Arfau Saethu	
Dosbarthiad y Gwasanaeth a'r sail ddosrannu y cytunwyd arni	Plismona Cenedlaethol (Poblogaeth – sail budd cenedlaethol) £'000	Plismona Cenedlaethol (Poblogaeth – sail budd cenedlaethol) £'000	Plismona Cenedlaethol (Poblogaeth – sail budd cenedlaethol) £'000	Cuddwybodaeth/ Ymchwilio (Poblogaeth – sail budd cenedlaethol) £'000	Cuddwybodaeth (Cyfraniad Ariannol y Cytunwyd arno – darpariaeth leol) £'000	Ymgyrchoedd Arbenigol (Cyfraniad Ariannol y Cytunwyd arno – darpariaeth leol) £'000	Cyfanswm £'000
Dyfed-Powys	1,959	92	412	1,610	441	4,235	8,749
Gwent	2,235	105	470	1,838	563	3,249	8,460
Gogledd Cymru*	2,640	124	2,313	0	0	0	5,077
De Cymru	5,032	237	1,058	4,137	1,165	6,138	17,767
Gwariant Gros	11,866	558	4,253	7,585	2,169	13,622	40,053
Dyfed-Powys	(1,959)	(92)	(412)	(967)	(4)	(425)	(3,859)
Gwent	(2,235)	(105)	(470)	(1,104)	(6)	(326)	(4,246)
Gogledd Cymru	(2,640)	(124)	(2,313)	0	0	0	(5,077)
De Cymru	(5,032)	(237)	(1,058)	(2,485)	(12)	(616)	(9,440)
Cyfanswm yr Incwm a Grantiau	(11,866)	(558)	(4,253)	(4,556)	(22)	(1,367)	(22,622)

* Mae Heddlu Gogledd Cymru yn seilio ei gostau Swyddi Diogelwch Penodol ar incwm a gwariant yn hytrach na dyraniad ar sail poblogaeth Cymru. Felly ni chaiff ei incwm a'i wariant ar gyfer Swyddi Diogelwch penodol eu cynnwys yn y tablau isod. Nid ydynt wedi'u cynnwys yn y Tasglu Rhanbarthol, sy'n gweithredu yn Heddluoedd y Rhanbarth Deheuol. O ran yr Uned Troseddau Cyfundrefnol Ranbarthol, mae Heddlu Gogledd Cymru yn cyfrannu at Ranbarth Gogledd-orllewin Lloegr a Gogledd Cymru.

Roedd y Datganiadau o Wariant ac Incwm ar gyfer 2018/19 ar gyfer y prif drefniadau cydweithio fel a ganlyn:

Dosbarthiad y Gwasanaeth	Uned Cudd-wybodaeth Gwrthderfysgaeth	Cynghorwyr Gwrthderfysgaeth Arbenigol	Diogelwch Gwrthderfysgaeth Porthladdoedd /Penodol	Uned Troseddau Cyfundrefnol Ranbarthol	Tasglu Rhanbarthol	Cyd-Uned Arfau Saethu	Cyfanswm £'000
	Plismona Cenedlaethol £'000	Plismona Cenedlaethol £'000	Plismona Cenedlaethol £'000	Cudd-wybodaeth/ Ymchwilio £'000	Cudd-wybodaeth £'000	Ymgyrchoedd Arbenigol £'000	
Gwariant ar Gyflogau	7,541	428	3,805	4,855	1,720	11,480	29,829
Gwariant nad yw'n Ymwneud â Chyflogau	1,644	46	380	2,333	575	1,656	6,634
Gwariant Gros	9,185	474	4,185	7,188	2,295	13,136	36,463
Incwm Grant Penodol	(9,146)	(474)	(4,159)	(3,787)	0	(1,167)	(18,733)
Incwm	(39)	0	(26)	(1,512)	(21)	(245)	(1,843)
Cyfanswm yr Incwm a Grantiau	(9,185)	(474)	(4,185)	(5,299)	(21)	(1,412)	(20,576)
(Gwarged) neu Ddiffyg - i'w ariannu o Gyfraniadau'r heddlu fel a ganlyn:	0	0	0	1,889	2,274	11,724	15,887
Cyfraniadau'r heddlu (net)							
Dyfed-Powys	0	0	0	(384)	(463)	(3,333)	(4,180)
Gwent	0	0	0	(491)	(590)	(2,913)	(3,994)
Gogledd Cymru	0	0	0	0	0	0	0
De Cymru	0	0	0	(1,014)	(1,221)	(5,478)	(7,713)
Cyfanswm Cyfraniadau'r Heddlu	0	0	0	(1,889)	(2,274)	(11,724)	(15,887)

Mae cyfraniadau heddluoedd unigol ar gyfer 2018/19 mewn perthynas â'r Cyd-uned Arfau Saethu wedi'u hailddatgan oherwydd bod y gwahaniaeth rhwng heddluoedd yn anghywir yn Natganiad o Gyfrifon 2018/19.

Roedd cyfraniad pob heddlu tuag at Wariant ac Incwm ar gyfer 2018/19 fel a ganlyn:

Dosbarthiad y Gwasanaeth a'r sail drosrannu y cytunwyd arni	Uned Cudd-wybodaeth Gwrthderfysg aeth	Cynghorwyr Gwrthderfysg aeth Arbenigol	Diogelwch Gwrthderfysg aeth Porthladdoedd /Penodol	Uned Troseddau Cyfundrefnol Ranbarthol	Tasglu Rhanbarthol	Cyfraniad Cyd-Uned Arfau Saethu	Cyfanswm £'000
	Plismona Cenedlaethol (Poblogaeth)	Plismona Cenedlaethol (Poblogaeth)	Plismona Cenedlaethol (Poblogaeth)	Cudd-wybodaeth / Ymchwilio (Poblogaeth)	Cudd-wybodaeth (Cyfraniad Ariannol y)	Ymgyrchoedd Arbenigol (Cyfraniad Ariannol y Cytunwyd)	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	
Dyfed-Powys	1,519	78	409	1,529	467	4,084	8,086
Gwent	1,727	89	465	1,739	596	3,133	7,749
Gogledd Cymru	2,046	106	2,262	0	0	0	4,414
De Cymru	3,893	201	1,049	3,920	1,232	5,919	16,214
Gwariant Gros	9,185	474	4,185	7,188	2,295	13,136	36,463
Dyfed-Powys	(1,519)	(78)	(409)	(1,127)	(4)	(439)	(3,576)
Gwent	(1,727)	(89)	(465)	(1,282)	(6)	(337)	(3,906)
Gogledd Cymru	(2,046)	(106)	(2,262)	0	0	0	(4,414)
De Cymru	(3,893)	(201)	(1,049)	(2,890)	(11)	(636)	(8,680)
Cyfanswm yr Incwm a Grantiau	(9,185)	(474)	(4,185)	(5,299)	(21)	(1,412)	(20,576)

* Mae Heddlu Gogledd Cymru yn seilio ei gostau Swyddi Diogelwch Penodol ar incwm a gwariant yn hytrach na dyraniad ar sail poblogaeth Cymru. Felly ni chaiff ei incwm a'i wariant ar gyfer Swyddi Diogelwch penodol eu cynnwys yn y tablau isod. Nid ydynt wedi'u cynnwys yn y Tasglu Rhanbarthol, sy'n gweithredu yn Heddluoedd y Rhanbarth Deheuol. O ran yr Uned Troseddau Cyfundrefnol Ranbarthol, mae Heddlu Gogledd Cymru yn cyfrannu at Ranbarth Gogledd-orllewin Lloegr a Gogledd Cymru.

28. Cydnabyddiaeth swyddogion

Uwch gyflogeion 2019/20

	Blwyddyn	O	I	Cyflog cyfwerth ag amser llawn ar 31.03.20 neu'r dyddiad gorffen £	Cyflog gwirioneddol, gan gynnwys lwfansau £	Buddion mewn nwyddau/gwasanaethau - ceir prydles (Nodyn 1) £	Buddion mewn nwyddau/gwasanaethau - treuliau adleoli £	Cyflog yn Lle Rhybudd / Taliad Ymadael £	Cyfanswm y gydnabyddiaeth heb gynnwys cyfraniadau pensiwn £	Cyfraniadau pensiwn £	Cyfanswm y gydnabyddiaeth £
Prif Gwnstabl	2019/20	01/04/2019	31/03/2020	142,986	144,817	0	0	0	144,817	43,848	188,665
Dirprwy Brif Gwnstabl Dros Dro (A)	2019/20	01/04/2019	27/04/2019	116,718	8,754	0	0	0	8,754	2,714	11,468
Dirprwy Brif Gwnstabl Dros Dro (B)	2019/20	03/04/2019	31/08/2019	116,718	49,029	0	0	0	49,029	14,875	63,904
Dirprwy Brif Gwnstabl	2019/20	01/09/2019	31/03/2020	119,637	71,251	0	0	0	71,251	21,634	92,885
Prif Gwnstabl Cynorthwyol Dros Dro (A)	2019/20	01/04/2019	31/03/2020	103,023	101,976	2,638	0	0	104,614	31,612	136,226
Prif Gwnstabl Cynorthwyol Dros Dro (B)	2019/20	08/12/2019	31/03/2020	103,023	33,123	5,644	0	0	38,767	10,045	48,812
Cyfarwyddwr Cyllid/ Prif Swyddog Cyllid y Prif Gwnstabl	2019/20	01/04/2019	31/03/2020	90,201	89,285	0	0	0	89,285	12,053	101,338
Y Comisiynydd*	2019/20	01/04/2019	31/03/2020	66,300	66,300	0	0	0	66,300	8,951	75,251
Prif Swyddog Cyllid y Comisiynydd*	2019/20	01/04/2019	31/03/2020	80,530	54,075	0	0	0	54,075	7,290	61,365
Pennaeth Staff*	2019/20	01/04/2019	31/03/2020	80,530	80,032	0	0	0	80,032	10,760	90,792
Cyfarwyddwr Ystadau*	2019/20	01/04/2019	31/03/2020	65,386	64,386	0	0	0	64,386	8,657	73,043
Cyfanswm 2019/20					763,028	8,282	0	0	771,310	172,439	943,749

*staff o dan gyfarwyddyd a rheolaeth y Comisiynydd

Nodyn 1: Darperir cerbydau ar gyfer y Prif Gwnstabl a'r Dirprwy Brif Gwnstabl ond nid oes yn rhaid talu treth incwm mewn perthynas â'r budd, gan fod y ddau swyddog hyn ar alwad drwy'r amser. Mae hyn yn unol ag Adran 248A o'r Ddeddf Treth Incwm (Enillion a Phensiynau) sy'n datgan: "1) This section applies where a) an emergency vehicle is made available to a person employed in an emergency service for the person's private use and b) the terms on which it is made available prohibit its private use otherwise than when the person is on call or engaged in on-call commuting and c) the person does not make private use of it other than in such circumstances, 2) No liability to income tax arises by virtue of Chapter 6 or 10 or Part 3 (taxable benefits: cars, vans etc and residual liability to charge) in respect of the benefit".

Uwch gyflogeion 2018/19

	Blwyddyn	O	I	Cyflwg sylfaenol cyfwerth ag amser llawn ar 31.03.18 neu'r dyddiad gorffen £	Cyflwg gwirioneddol, gan gynnwys lwfansau £	Buddion mewn nwyddau /gwasan aethau - ceir prydles (Nodyn 2) £	Buddion mewn nwyddau/gwasanaethau - treuliau adleoli £	Cyflwg yn Lle Rhybudd / Taliad Ymadael £	Cyfanswm y gydnabyddiaeth heb gynnwys cyfraniadau pensiwn £	Cyfraniadau pensiwn £	Cyfanswm y gydnabyddiaeth heb gynnwys cyfraniadau pensiwn £
Prif Gwnstabl	2018/19	01/04/2018	31/03/2019	139,410	141,645	0	0	0	141,645	33,462	175,107
Dirprwy Brif Gwnstabl	2018/19	01/04/2018	05/01/2019	116,718	94,875	0	0	0	94,875	9,231	104,106
Prif Gwnstabl Cynorthwyol – Llywodraeth Cymru	2018/19	01/04/2018	31/12/2018	113,475	86,360	2,670	0	0	89,030	8,974	98,004
Dirprwy Brif Gwnstabl Dros Dro	2018/19	18/11/2018	31/03/2019	116,718	43,121	0	0	0	43,121	10,435	53,556
Prif Gwnstabl Cynorthwyol	2018/19	22/04/2018	17/11/2018	100,509	56,807	0	0	0	56,807	13,747	70,554
Prif Gwnstabl Cynorthwyol Dros Dro (A)	2018/19	18/11/2018	31/03/2019	100,509	37,132	1,002	0	0	38,134	8,986	47,120
Prif Gwnstabl Cynorthwyol Dros Dro (B)	2018/19	03/04/2018	31/03/2019	87,327	90,625	0	0	0	90,625	20,782	111,407
Cyfarwyddwr Cyllid/ Prif Swyddog Cyllid y Prif Gwnstabl	2018/19	01/04/2018	31/03/2019	86,106	86,420	0	0	0	86,420	11,667	98,087
Y Comisiynydd*	2018/19	01/04/2018	31/03/2019	66,300	66,192	0	0	0	66,192	8,877	75,069
Prif Swyddog Cyllid y Comisiynydd*	2018/19	01/04/2018	31/03/2019	77,187	53,004	0	0	0	53,004	7,156	60,160
Pennaeth Staff*	2018/19	01/04/2018	31/03/2019	77,187	77,506	0	0	0	77,506	10,463	87,969
Cyfarwyddwr Ystadau*	2018/19	01/04/2018	31/03/2019	62,091	62,519	0	0	0	62,519	8,440	70,959
Cyfanswm 2017/18					896,206	3,672	0	0	899,878	152,220	1,052,098

*staff o dan gyfarwyddyd a rheolaeth y Comisiynydd

Nodyn 1: Cafodd y Prif Gwnstabl Cynorthwyol ei secondio i Lywodraeth Cymru am ran o'r flwyddyn a chafodd 50% o'i chostau eu hailgodi.

Nodyn 2: Darperir cerbydau ar gyfer y Prif Gwnstabl a'r Dirprwy Brif Gwnstabl ond nid oes yn rhaid talu treth incwm mewn perthynas â'r budd, gan fod y ddau swyddog hyn ar alwad drwy'r amser. Mae hyn yn unol ag Adran 248A o'r Ddeddf Treth Incwm (Enillion a Phensiynau) sy'n datgan: "1) This section applies where a) an emergency vehicle is made available to a person employed in an emergency service for the person's private use and b) the terms on which it is made available prohibit its private use otherwise than when the person is on call or engaged in on-call commuting and c) the person does not make private use of it other than in such circumstances, 2) No liability to income tax arises by virtue of Chapter 6 or 10 or Part 3 (taxable benefits: cars, vans etc and residual liability to charge) in respect of the benefit".

Cyflogeion eraill (heb gynnwys uwch swyddogion – y nodir eu manylion uchod)

Talwyd y symiau canlynol i gyflogeion eraill Grŵp a oedd yn cael cydnabyddiaeth o fwy na £60,000 ar gyfer y flwyddyn (heb gynnwys cyfraniadau pensiwn y cyflogwr):

2018/19 Nifer y cyflogeion		2019/20 Nifer y cyflogeion*
10	£60,000 - £64,999*	12
6	£65,000 - £69,999	4
3	£70,000 - £74,999	3
3	£75,000 - £79,999	4
2	£80,000 - £84,999	7
2	£85,000 - £89,999	0
1	£90,000 - £94,999	1
0	£95,000 - £99,999	0

Ni chafodd unrhyw aelod o staff a gyflogwyd gan y Comisiynydd gydnabyddiaeth a oedd yn fwy na £60,000 yn 2019/20.

Cymhareb Cydnabyddiaeth y Prif Gwnstabl/ Cydnabyddiaeth y Pennaeth Staff

Mae'r diwygiad i Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) yn 2014 wedi ychwanegu gofyniad newydd i nodi gwybodaeth ganlynol am gymhareb y gydnabyddiaeth:

- cydnabyddiaeth Prif Gwnstabl/Pennaeth Staff y corff yn ystod y flwyddyn y mae'r cyfrifon yn ymwneud â hi;
- cydnabyddiaeth cyfwerth ag amser llawn ganolrifol holl gyflogeion y corff a oedd mewn swydd ar 31 Mawrth 2020;
- y gymhareb rhwng y swm yn is-baragraff (a) a'r swm yn is-baragraff (b);

Mae cydnabyddiaeth yn cynnwys cyflog sylfaenol, goramser, lwfansau a buddion mewn nwyddau neu wasanaethau.

Y Comisiynydd

Cydnabyddiaeth y Pennaeth Staff ar gyfer 2019/20 oedd £80,032.

Cydnabyddiaeth cyfwerth ag amser llawn ganolrifol holl gyflogeion y Comisiynydd ar 31 Mawrth 2020 oedd £25,380.

Y gymhareb rhwng cydnabyddiaeth y Pennaeth Staff a chydabyddiaeth ganolrifol cyflogeion y Comisiynydd oedd 3.15:1 (3.01:1 yn 2018/19).

Prif Gwnstabl

Cydnabyddiaeth y Prif Gwnstabl ar gyfer 2019/20 oedd £144,817 (ni chafodd y Prif Gwnstabl unrhyw fuddion mewn nwyddau neu wasanaethau yn 2019/20, cyfeirwch at nodyn 1 o'r tabl Cydnabyddiaeth Swyddogion uchod).

Cydnabyddiaeth cyfwerth ag amser llawn ganolrifol holl gyflogeion y Prif Gwnstabl ar 31 Mawrth 2020 oedd £35,980.

Y gymhareb rhwng cydnabyddiaeth y Prif Gwnstabl a chydabyddiaeth ganolrifol cyflogeion y Prif Gwnstabl oedd 4:02:1 (4:03:1 yn 2018/19).

Aelodau'r Cyd – bwyllgor Archwilio

Talwyd y symiau canlynol i aelodau yn 2019/20 a 2018/19.

Y Grŵp 2018/19 £'000	Y Comisiynydd 2018/19 £'000		Y Grŵp 2019/20 £'000	Y Comisiynydd 2019/20 £'000
0	0	Cyflogau	0	0
3	3	Lwfansau	4	4
0	0	Treuliau	1	1
3	3	Cyfanswm	5	5

29. Costau archwilio allanol

Yn 2019/20 aeth y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl i gost o £79k mewn perthynas ag archwilio'r Datganiad o Gyfrifon, ardystio hawliadau grant ac arolygiadau statudol a gwasanaethau a ddarparwyd gan archwilwyr allanol yr heddlu nad ydynt yn rhai archwilio (2018/19: £79k).

30. Incwm Grant

Credydodd y Comisiynydd y grantiau canlynol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn 2018/19 a 2019/20:

2018/19 £'000		2019/20 £'000
	Credydwyd i Drethiant ac incwm grant Amhenodol	
(33,579)	Grant Refeniw'r Heddlu	(34,204)
(2,633)	Grant Gwaelodol Cymru	(2,789)
(4,278)	Grant Cynnal Refeniw	(4,455)
(322)	Grantiau Cyfalaf a Chyfraniadau	(839)
(40,812)	Cyfanswm	(42,287)
	Credydwyd i wasanaethau	
	<i>Grantiau refeniw</i>	
(1,531)	Grantiau sy'n Dderbyniadwy oddi wrth y Swyddfa Gartref	(1,872)
0	Grant Penodol - pensiynau	(1,302)
(2,479)	Swyddog Cymorth Cymunedol yr Heddlu	(2,479)
(600)	Gwasanaethau Cymorth i Ddiodefwy	(597)
(351)	Menter Cyllid Preifat	(338)
(320)	Rhaglen Graidd Cyswllt Ysgolion Cymru Gyfan	(302)
(195)	Grant Benthyciadau Cyfalaf	(195)
(26)	Grantiau Refeniw Eraill	(36)
	<i>Grantiau Cydweithredol</i>	
(403)	Swyddi Diogelwch Penodol (Uned y Porthladdoedd)	(412)
(5,905)	Cyfanswm	(7,533)

31. Partion cysylltiedig

Mae'n ofynnol i'r Grŵp/Comisiynydd ddatgelu trafodion perthnasol â phartion cysylltiedig, h.y. cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu ar y Grŵp/Comisiynydd neu'r potensial i'r Grŵp/Comisiynydd eu rheoli neu ddylanwadu arnynt. Drwy ddatgelu'r trafodion hyn gall darllenwyr asesu i ba raddau y gallai'r Grŵp/Comisiynydd fod wedi'i gyfyngu yn ei allu i weithredu'n annibynnol neu y gallai fod wedi sicrhau'r gallu i gyfyngu ar allu parti arall i fargeinio'n ddirwystr â'r Grŵp/Comisiynydd.

Llywodraeth Ganolog a Chyrff Cyhoeddus Eraill

Mae gan lywodraeth ganolog ddylanwad sylweddol ar weithrediadau cyffredinol y Grŵp/Comisiynydd – mae'n gyfrifol am ddarparu'r fframwaith statudol y mae'r Grŵp/Comisiynydd yn gweithredu oddi mewn iddo, yn darparu'r rhan fwyaf o'i gyllid ar ffurf grantiau ac yn rhagnodi telerau llawer o'r trafodion sydd gan y Grŵp/Comisiynydd â phartion eraill. Nodir y grantiau a dderbyniwyd oddi wrth adrannau'r llywodraeth ganolog yn nodyn 29, 'Incwm Grant', y mae gan y rhan fwyaf ohonynt delerau ac amodau caeth.

Uwch Swyddogion

Mae'r Comisiynydd yn eistedd ar fwrdd Cwmni TGCh yr Heddlu. Mae Cwmni TGCh yr Heddlu yn gwmni cyfyngedig trwy warant ac mae'n llwyr eiddo i Gomisiynwyr yr Heddlu a Throseddau ledled Cymru a Lloegr. Cafodd ei sefydlu er mwyn cefnogi gwaith plismona i wneud pobl yn fwy diogel drwy well TGCh a thrwy bontio'r bwch rhwng yr heddlu, y byd technolegol a'r byd masnachol. Yn ystod blwyddyn ariannol 2019/20, talodd Comisiynydd Heddlu a Throseddau Dyfed-Powys gyfanswm o £110,682 (2018/19: £99,592) i Gwmni TGCh yr Heddlu. Nid oedd unrhyw falansau dyledwyr na chredydwyr â Chwmni TGCh yr Heddlu ar ddiwedd y flwyddyn.

Mae'r Comisiynydd yn aelod o fwrdd Gwasanaeth Cymorth Awyr Cenedlaethol yr Heddlu. Mae Gwasanaeth Cymorth Awyr Cenedlaethol yr Heddlu'n darparu cymorth awyr i heddluoedd ledled Cymru a Lloegr. Yn ystod blwyddyn ariannol 2019/20, talodd Comisiynydd Heddlu a Throseddau Dyfed-Powys gyfanswm o £266,208 (2018/19: £117,276) fel cyfraniad i'r gwasanaeth. Mae gan yr heddlu hefyd dri swyddog ar secondiad (2018/19: pedwar swyddog a ostyngodd i dri swyddog ym mis Medi 2018) gyda'r Gwasanaeth ar sail adennill y gost yn llawn.

Ni wnaeth unrhyw uwch swyddogion eraill ddatgan unrhyw gydberthnasau â phartion cysylltiedig ar gyfer 2019/20.

Endidau y mae'r Grŵp/Comisiynydd yn eu Rheoli neu'n Dylanwadu'n Sylweddol arnynt

Mae'r Comisiynydd, y Prif Gwnstabl a'r ddau Brif Swyddog Ariannol yn ymddiriedolwyr ymddiriedolaeth "Safer Dyfed-Powys Diogel". Ceir rhagor o wybodaeth am yr Ymddiriedolaeth yn nodyn 38, 'Cronfeydd Ymddiriedolaeth'. Yn 2019/20, ni fu unrhyw drafodion ariannol rhwng Comisiynydd Heddlu a Throseddau Dyfed-Powys a Safer Dyfed-Powys Diogel (2018/19: £0).

Aelodau'r Cyd-bwyllgor Archwilio

Dangosir cyfanswm y lwfansau a'r treuliau a dalwyd i Aelodau yn ystod y flwyddyn yn nodyn 28.

Nid oes unrhyw un o'r aelodau, na phartion sy'n gysylltiedig â hwy, wedi cynnal unrhyw drafodion perthnasol â'r Comisiynydd yn 2019/20.

32. Gwariant cyfalaf ac ariannu cyfalaf

Dangosir cyfanswm y gwariant cyfalaf yr aed iddo yn ystod y flwyddyn yn y tabl isod, ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w ariannu. Lle y bwriedir ariannu gwariant cyfalaf yn y dyfodol drwy daliadau a godir ar refeniw wrth i asedau gael eu defnyddio gan y Grŵp/Comisiynydd, mae'r gwariant yn arwain at gynnydd yn y Gofyniad Ariannu Cyfalaf, sef mesur o'r gwariant cyfalaf yr aed iddo'n hanesyddol gan y Grŵp/Comisiynydd sydd eto i'w ariannu.

2018/19 £'000		2019/20 £'000
0	Gofyniad ariannu cyfalaf agoriadol:	0
(4,367)	Eiddo, Offer a Chyfarpar	(5,124)
	Ffynonellau cyllid	
616	Derbyniadau cyfalaf	1,789
647	Grantiau'r Llywodraeth a chyfraniadau eraill	1,839
3,097	Cronfeydd Cyfalaf Wrth Gefn	1,005
7	Cyfraniadau refeniw uniongyrchol	1,491
0	Gofyniad ariannu cyfalaf wrth gau:	0

33. Prydlesau

Y Grŵp/Comisiynydd fel Prydlesai

Prydlesau Gweithredu

Mae'r Grŵp/Comisiynydd yn prydlesu eiddo o berchenogion eiddo eraill lle y bo'n briodol ac yn fforddiadwy, er mwyn darparu swyddfeydd addas ar gyfer plismona gweithredol a chymorth. Mae gan y Grŵp/Comisiynydd brydlesau gweithredu hefyd ar gyfer offer a chyfarpar sy'n cynnwys llungopiwyd.

Yr isafswm taliadau prydles yn y dyfodol sy'n ddyledus o dan brydlesau na ellir eu canslo yn y dyfodol yw:

31 Mawrth 2019 £'000		31 Mawrth 2020 £'000
148	Dim hwyrach na blwyddyn	155
544	Yn hwyrach na blwyddyn a dim hwyrach na phum mlynedd	487
1,346	Yn hwyrach na phum mlynedd	1,242
2,038	Cyfanswm	1,884

Y gwariant a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â'r prydlesau hyn oedd:

2018/19 £'000		2019/20 £'000
187	Isafswm taliadau prydles	215
187	Cyfanswm	215

Y Grŵp/Comisiynydd fel Prydleswr

Prydlesau Gweithredu

Mae'r Grŵp/Comisiynydd yn prydlesu rhan o'i bortffolio eiddo er mwyn darparu swyddfeydd addas a fforddiadwy i awdurdodau eraill yn y sector cyhoeddus.

Yr isafswm taliadau prydles yn y dyfodol sy'n dderbyniadwy o dan brydlesau na ellir eu canslo yn y dyfodol yw:

Y Grŵp 31 Mawrth 2019 £'000	Y Comisiynydd 31 Mawrth 2019 £'000		Y Grŵp 31 Mawrth 2020 £'000	Y Comisiynydd 31 Mawrth 2020 £'000
53	53	Dim hwyrach na blwyddyn	160	160
212	212	Yn hwyrach na blwyddyn a dim hwyrach na phum mlynedd	551	551
89	89	Yn hwyrach na phum mlynedd	948	948
354	354	Cyfanswm	1,659	1,659

34. Buddiannau terfynu

Nodir nifer y pecynnau ymadael fesul band, ynghyd â chyfanswm cost ymadawiadau y cytunwyd arnynt ar gyfer 2019/20 yn y tabl isod.

Y Grŵp

2018/19 Nifer yr Ymadawiadau y cytunwyd arnynt FTE	2018/19 Cost yr ymadawiad (gan gynnwys cyflog yn lle rhybudd) £'000	Band cost pecyn ymadael	2019/20 Nifer yr Ymadawiadau y cytunwyd arnynt FTE	2019/20 Cost yr ymadawiad (gan gynnwys cyflog yn lle rhybudd) £'000
2.0	39	£0 - £20,000	1	10
12.7	477	£20,001 - £40,000	0	0
2.7	130	£40,001 - £60,000	0	0
17.4	646		1.0	10

Y Comisiynydd

Codwyd ar gyfer un pecyn ymadael o £10k ar gyfrifon y Comisiynydd yn 2019/20.

Codir tâl am gyfanswm costau pecynnau ymadael ar Ddatganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y Grŵp yn ystod y flwyddyn gyfredol.

Ymddeoliad Hyblyg

Mae'r heddlu wedi mabwysiadu'r polisi hwn yn ddiweddar ac yn ystod y flwyddyn, manteisiodd 1 aelod o staff yr heddlu ar yr opsiwn. Oherwydd yr ymddeoliadau hyblyg hyn, mae straen actiwaraidd wedi'i gymhwyso i'r Cynllun Llywodraeth Leol a arweiniodd at godi cost o £27k ar yr heddlu.

35. Cynlluniau pensiwn buddiannau diffiniedig

Cymryd rhan mewn Cynlluniau Pensiwn

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Grŵp yn gwneud cyfraniad tuag at gost buddiannau ôl-gyflogaeth. Er na fydd y buddiannau hyn yn daladwy mewn gwirionedd nes bod cyflogeion yn ymddeol, mae gan y Grŵp ymrwymiad i wneud y taliadau y mae angen eu datgelu ar yr adeg y mae cyflogeion yn ennill eu hawl iddynt yn y dyfodol.

Mae'r Grŵp yn cymryd rhan mewn dau gynllun ôl-gyflogaeth:

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir yn lleol gan Gyngor Sir Caerfyrddin – cynllun CARE (Enillion Gyrfa Cyfartalog a Ailbrisiwyd) buddiannau diffiniedig a ariannwyd ydyw, sy'n golygu bod y Grŵp a chyflogeion yn talu cyfraniadau i mewn i gronfa, a gyfrifir ar lefel y bwriedir iddi fantoli'r rhwymedigaethau pensiwn â'r asedau buddsoddi.

Cynllun Pensiwn Swyddogion yr Heddlu – cynllun CARE buddiannau diffiniedig nas ariannwyd ydyw, ac o ganlyniad nid oes gan y gronfa unrhyw asedau buddsoddi. Caiff buddiannau sy'n daladwy eu hariannu gan gyfraniadau gan gyflogwyr a chyflogeion a thelir unrhyw wahaniaeth rhwng buddiannau sy'n daladwy a chyfraniadau sy'n dderbyniadwy drwy grant ychwanegol gan y Swyddfa Gartref.

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Cynllun Pensiwn yr Heddlu			Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Cynllun Pensiwn yr Heddlu	
Y Grŵp	Y Comisiynydd	Y Grŵp	Y Comisiynydd		Y Grŵp	Y Comisiynydd	Y Grŵp	Y Comisiynydd
2018/19 £'000	2018/19 £'000	2018/19 £'000	2018/19 £'000		2019/20 £'000	2019/20 £'000	2019/20 £'000	2019/20 £'000
				Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
				Cost gwasanaethau				
(6,926)	(280)	(23,230)	0	Cost gwasanaeth cyfredol	(8,280)	(355)	(27,900)	0
(3,278)		(75,453)	0	Cost gwasanaeth a roddwyd (gan gynnwys McCloud)	(561)	0	(5,145)	0
(116)	0	0	0	Arall	(96)	0	0	0
				Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi				
(904)	(36)	(30,577)	0	Traul llog net	(1,211)	(52)	(32,657)	0
(11,224)	(316)	(129,260)	0	Cyfanswm y Buddiannau Ôl-gyflogaeth a godwyd ar Warged neu Ddiffyg Darparu Gwasanaethau	(10,148)	(407)	(65,702)	0
				Buddiant Ôl-gyflogaeth arall a godwyd ar y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant				
				Ailfesur y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig net sy'n cynnwys:				
4,500	0	0	0	Enillion ar asedau'r cynllun (heb gynnwys y swm a gynhwyswyd yn y draul llog net)	(11,394)	0	0	0
0	0	0	0	Ailfesur enillion a cholledion sy'n codi yn sgil newidiadau mewn rhagdybiaethau demograffig	5,538	0	21,207	0
(11,576)	(286)	(74,124)	0	Ailfesur enillion a cholledion sy'n codi yn sgil newidiadau mewn rhagdybiaethau ariannol	(4,247)	(998)	(26,902)	0
0	0	0	0	Ailfesur enillion/(colledion) yn deillio o brofiad	(13,214)	0	0	0
(18,300)	(602)	(203,384)	0	Cyfanswm y Buddiannau Ôl-gyflogaeth a Godwyd ar y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant	(33,465)	(1,405)	(71,397)	0
0	(17,698)	0	(203,384)	Costau Comisiynu (trosglwyddo o fewn y grŵp)	0	(32,060)	0	(71,397)
(18,300)	(18,300)	(203,384)	(203,384)	Cyfanswm y gost net	(33,465)	(33,465)	(71,397)	(71,397)

				Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn				
11,224	11,224	129,260	129,260	Gwrthdroi'r taliadau net a wnaed i'r Gwarged neu'r Diffyg ar gyfer Darparu Gwasanaethau ar gyfer buddiannau ôl-gyflogaeth yn unol â'r Cod	10,148	10,148	65,702	65,702
				Swm gwirioneddol a godwyd yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol ar gyfer pensiynau yn ystod y flwyddyn				
(3,240)	(3,240)	(29,475)	(29,475)	Cyfraniadau'r cyflogwr sy'n daladwy i'r cynllun	(3,399)	(3,399)	(29,402)	(29,402)

Trafodion sy'n ymwneud â Buddiannau Ôl-gyflogaeth

Cydnabyddir cost buddiannau ymddeol yng nghost gwasanaethau a nodwyd pan gânt eu hennill gan gyflogaeth, yn hytrach na phan delir y buddiannau ar ffurf pensiynau yn y pen draw.

Fodd bynnag, mae'r taliad y mae'n rhaid i'r Grŵp ei godi yn erbyn y dreth gyngor yn seiliedig ar yr arian parod sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn, felly caiff cost wirioneddol buddiannau ôl-gyflogaeth/buddiannau ymddeol ei gwrthdroi o'r Gronfa Gyffredinol drwy'r Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans y Gronfa Gyffredinol drwy'r Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn:

Proseswyd trosglwyddiad o fewn y grŵp o gyfrifon y Prif Gwnstabl i gyfrifon y Comisiynydd, gan nad yw'r Prif Gwnstabl yn gyfrifol am ddal cronfeydd wrth gefn.

Y swm cronol o enillion a cholledion actiwaraidd a gydnabuwyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y Grŵp a'r Comisiynydd hyd at 31 Mawrth 2020 yw colled o £23.3m (2018/19: colled o £7.1m).

Asedau a Rhwymedigaethau Pensiynau a gydnabuwyd yn y Fantolen

Mae'r swm a gynhwyswyd yn y Fantolen sy'n codi o rwymedigaeth y Grŵp mewn perthynas â'r cynlluniau buddiannau diffiniedig fel a ganlyn:

2019/20	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol £'000	Cynllun Pensiwn yr Heddlu £'000
Gwerth presennol y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig	(211,858)	(1,362,997)
Gwerth teg asedau'r cynllun	131,637	0
Rhwymedigaeth net sy'n codi o'r rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig	(80,221)	(1,362,997)

2018/19	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol £'000	Cynllun Pensiwn yr Heddlu £'000
Gwerth presennol y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig	(186,877)	(1,507,879)
Gwerth teg asedau'r cynllun	136,722	136,722
Rhwymedigaeth net sy'n codi o'r rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig	(50,155)	(1,371,157)

Rhwymedigaeth Pensiynau

Mae'r Rhwymedigaeth Pensiynau a ddatgelir ar Fantolen y Grŵp yn adlewyrchu ymrwymiadau sylfaenol y Prif Gwnstabl i dalu buddiannau ymddeol.

Mae cydnabod cyfanswm y rhwymedigaeth yn cael effaith sylweddol ar y gwerth net fel y'i cofnodwyd yn y Fantolen. Fodd bynnag, mae'r trefniadau statudol ar gyfer ariannu'r diffyg yn golygu bod sefyllfa ariannol y Grŵp yn dal i fod yn iach, gan fod pensiynau gwirioneddol a'r cyfandaliadau a gymudwyd yn cael eu talu'n uniongyrchol o Gyfrif Cronfa Bensiwn yr Heddlu, a ariennir gan y Swyddfa Gartref drwy law'r Comisiynydd. Yn 2020/21 bydd y Prif Gwnstabl yn gwneud cyfraniad pensiwn o 31% ar gyfer swyddogion yr heddlu ac 17.8% ar gyfer staff yr heddlu.

Cysoni'r symudiadau yng ngwerth teg asedau'r cynllun

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Cynllun Pensiwn yr Heddlu	
	2018/19 £'000	2019/20 £'000	2018/19 £'000	2019/20 £'000
Gwerth teg agoriadol asedau'r cynllun	126,534	136,722	0	0
Incwm llog	3,448	3,455	0	0
Ailfesur ennill / (colled)				
Yr enillion ar asedau'r cynllun heb gynnwys y swm a gynhwyswyd yn y draul llog net	4,500	(11,394)	0	0
Cyfraniadau gan y cyflogwr	3,240	3,399	29,475	29,402
Cyfraniadau gan gyflogeion i'r cynllun	1,501	1,552	5,879	5,792
Buddiannau a dalwyd	(2,385)	(2,001)	(35,354)	(35,194)
Arall (os yw'n gymwys)	(116)	(96)	0	0
Gwerth teg asedau'r cynllun wrth gau	136,722	131,637	0	0

Y Prif Gwnstabl sy'n mynd i'r rhan fwyaf o gostau cyflogaeth, felly mae asedau a rhwymedigaethau sy'n ymwneud â buddiannau ôl-gyflogaeth yn aros yng nghyfrifon y Prif Gwnstabl a'r Grŵp.

Cysoni gwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun (rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig)

	Rhwymedigaethau a Ariannwyd: Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Rhwymedigaethau nas Ariannwyd: Cynllun Pensiwn yr Heddlu	
	2018/19 £'000	2019/20 £'000	2018/19 £'000	2019/20 £'000
Balans Agoriadol ar 1 Ebrill	(161,629)	(186,877)	(1,147,093)	(1,321,002)
Cost gwasanaeth cyfredol	(6,926)	(8,280)	(23,230)	(27,900)
Cost llog	(4,352)	(4,666)	(30,577)	(32,657)
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	(1,501)	(1,552)	(5,879)	(5,792)
Ailfesur enillion a (colledion)				
Ailfesur enillion / (colledion) sy'n codi yn sgil newidiadau mewn rhagdybiaethau demograffig	0	5,538	0	21,207
Ailfesur enillion / (colledion) sy'n codi yn sgil newidiadau mewn rhagdybiaethau ariannol	(11,576)	(4,247)	(74,124)	(26,902)
Ailfesur enillion/(colledion) yn deillio o brofiad	0	(13,214)	0	0
Cost gwasanaeth a roddwyd (gan gynnwys McCloud)	(3,278)	(561)	(75,453)	(5,145)
Colledion / (enillion) o gwtogi	0	0	0	0
Buddiannau a Dalwyd	2,385	2,001	35,354	35,194
Balans wrth gau ar 31 Mawrth	(186,877)	(211,858)	(1,321,002)	(1,362,997)

Roedd asedau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cynnwys:

	Gwerth teg asedau'r cynllun	
	2018/19 £'000	2019/20 £'000
Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod	820	658
Offerynnau ecwiti	94,475	96,372
Bondiau	22,833	18,468
Eiddo	18,594	16,139
Cyfanswm yr asedau	136,722	131,637

Sail dros amcangyfrif Asedau a Rhwymedigaethau

Mae'r rhwymedigaethau wedi cael eu hasesu ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau, amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy yn y dyfodol yn dibynnu ar ragdybiaethau ynglŷn â chyfraddau marwolaethau, lefelau cyflog ac ati.

Mae rhwymedigaethau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a Chynllun Pensiwn Swyddogion yr Heddlu wedi cael eu hamcangyfrif gan Mercer Human Resource Consulting (Mercer), sef cwmni annibynnol o actiwarïaid, ac mae amcangyfrifon ar gyfer Cronfa Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn seiliedig ar y prisiad llawn diweddaraf o'r cynllun ar 31 Mawrth 2018.

Y rhagdybiaethau arwyddocaol a ddefnyddiwyd gan yr actiwari yw:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Cynllun Pensiwn yr Heddlu	
	2018/19	2019/20	2018/19	2019/20
Rhagdybiaethau ynglŷn â marwolaethau				
Hirhoedledd yn 65 (60 ar gyfer cynllun yr heddlu) ar gyfer pensiynwyr presennol				
Dynion	23.0	23.0	26.5	26.3
Menywod	25.7	24.9	28.4	28.4
Hirhoedledd yn 65 (60 ar gyfer cynllun yr heddlu) ar gyfer pensiynwyr yn y dyfodol				
Dynion	25.2	24.5	28.4	28.5
Menywod	28.1	27.1	30.4	30.6
Rhagdybiaethau eraill				
Cyfradd chwyddiant	2.2%	2.1%	2.2%	2.1%
Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau	3.7%	3.6%	3.7%	3.5%
Cyfradd y cynnydd mewn pensiynau	2.3%	2.2%	2.3%	2.2%
Cyfradd ar gyfer disgowntio rhwymedigaethau'r cynllun	2.5%	2.3%	2.5%	2.3%

Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwaraid a nodir yn y tabl uchod.

Mae'r dadansoddiadau o sensitifrwydd isod wedi'u pennu yn seiliedig ar newidiadau posibl rhesymol yn y rhagdybiaethau sy'n digwydd ar ddiwedd y cyfnod adrodd ac sy'n tybio ar gyfer pob newid bod y rhagdybiaeth a ddadansoddiwyd yn newid ond bod yr holl ragdybiaethau eraill yn aros yn gyson. Mae'r rhagdybiaethau o ran hirhoedledd, er enghraifft, yn tybio bod disgwyliad oes yn cynyddu neu'n gostwng ar gyfer dynion a menywod. Yn ymarferol, mae hyn yn annhebygol o ddigwydd, a gall newidiadau mewn rhai o'r rhagdybiaethau fod yn gydgysylltiedig. Mae'r amcangyfrifon yn y dadansoddiad o sensitifrwydd wedi dilyn y polisiau cyfrifyddu ar gyfer y cynllun h.y. ar sail actiwaraid gan ddefnyddio'r ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau. Ni newidiodd y dulliau a'r mathau o ragdybiaethau a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r dadansoddiad o sensitifrwydd isod o'r rhai a ddefnyddiwyd yn y cyfnod blaenorol.

Cynllun yr Heddlu Llywodraeth Leol 2019/20	Effaith ar y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig yn y cynllun	
	Cynnydd yn y rhagdybiaeth £'000	Lleihad yn y rhagdybiaeth £'000
Hirhoedledd (cynnydd neu leihad o flwyddyn)	5,495	
Cyfradd chwyddiant (cynnydd neu ostyngiad o 0.1%)	4,642	
Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau (cynnydd neu ostyngiad o 0.1%)	963	
Cyfradd ar gyfer disgowntio rhwymedigaethau'r cynllun (cynnydd neu ostyngiad o 0.1%)		4,542

Cynllun Pensiwn yr Heddlu 2019/20	Effaith ar y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig yn y cynllun	
	Cynnydd yn y rhagdybiaeth £'000	Lleihad yn y rhagdybiaeth £'000
Hirhoedledd (cynnydd neu leihad o flwyddyn)	36,960	
Cyfradd chwyddiant (cynnydd neu ostyngiad o 0.1%)	27,497	
Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau (cynnydd neu ostyngiad o 0.1%)	5,748	
Cyfradd ar gyfer disgowntio rhwymedigaethau'r cynllun (cynnydd neu ostyngiad o 0.1%)		26,902

Effaith ar lifau arian parod y Grŵp

Amcan y cynllun yw sicrhau bod cyfraniadau cyflogwyr mor gyson â phosibl. Mae'r Grŵp wedi cytuno ar strategaeth ag actiwari'r cynllun er mwyn cyflawni lefel ariannu o 100% dros y tair blynedd nesaf. Cwblhawyd y prisiad tair blynedd ar 31 Mawrth 2018 a dangosir manylion cyfraddau cyflogwyr yn y dyfodol isod:

Blwyddyn	Cyfradd y cyflogwr
2020/21	17.8%
2021/22	17.8%
2022/23	17.8%

Her Gyfreithiol Pensiwn yr Heddlu – Enillion Gyrfa Cyfartalog a Ailbrisiwyd (McCloud/Sargeant)

Ym mis Mehefin 2019 pasiwyd dyfarniad gan y Goruchaf Lys yn achos McCloud/Sargeant fod yr amddiffyniad trosianol a gynhwysir yn Niwygiad Rheoliadau Pensiwn y Farnwriaeth a Diffoddwyr Tân yn arwain at wahaniaethu anghyfreithlon ar sail oedran. Yn dilyn hynny, cyhoeddodd y Llywodraeth ei bod yn derbyn bod y dyfarniad yn berthnasol i bob un o gynlluniau pensiwn y prif wasanaethau cyhoeddus, gan gynnwys Cynlluniau Pensiwn yr Heddlu.

Er y gallai gymryd tan 2021 er mwyn penderfynu ar ateb terfynol, mae amcangyfrif actiwaraid o'r effaith ariannol wedi'i gynnwys fel cost gwasanaeth a roddwyd ac mae'r effaith bosibl ar rhwymedigaeth pensiynau wedi'i chynnwys yn y Fantolen a'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y blynyddoedd a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019 a 31 Mawrth 2020.

O ran Cynlluniau Pensiwn Llywodraeth Lleol ar gyfer Staff yr Heddlu, fel rhan o'r prisiad bob tair blynedd, cynyddwyd cyfradd cyfraniad y cyflogwr 1.2% o fis Ebrill 2020 er mwyn ystyried y costau ychwanegol rhagamcanol. O ran Cynllun Swyddogion yr Heddlu, mae'r broses brisio yn cael ei chychwyn yn 2020 ond nid oes disgwyl i newidiadau i gyfradd cyfraniadau pensiwn cyflogwyr swyddogion yr heddlu gael eu gweithredu tan 2023/24.

Effaith Covid-19 ar Bensiynau Staff yr Heddlu

Mewn cylchlythyr dyddiedig 31 Mawrth 2020, cadarnhaodd Mercer fod rhagdybiaethau actiwaraidd wedi eu pennu yn fuan ar ôl diwedd y flwyddyn – a olygai fod effaith y cythrwfl yn y farchnad a ddaeth yn sgil y pandemig Covid-19 wedi ei hymgorffori yn eu hasesiad. Ym mis Mawrth 2020, cafwyd gostyngiadau sylweddol mewn marchnadoedd ecwiti sydd wedi effeithio ar werth asedau a ddelir o dan y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a ariennir. Fel cynllun heb ei ariannu, nid yw hyn yn effeithio ar Gynllun Pensiwn yr Heddlu.

Yn ystod yr un mis, mae'r gostyngiadau yn y farchnad hefyd wedi ymestyn i elw bondiau corfforaethol gydag elw bondiau AA yn cynyddu tua 0.5% y flwyddyn. Mae'r gyfradd ddisgownt a ddefnyddir yn y cyfrifiadau wedi gostwng o 2.5% ar gyfer 2018/19 i 2.3% yn 2019/20 sy'n adlewyrchu amodau'r farchnad fel yr oeddent ar 31 Mawrth 2020 ac a fydd wedi cynyddu'r rhwymedigaeth ar gyfer Cynlluniau Pensiwn Swyddogion a Staff yr Heddlu.

Mewn cylchlythyr a gyhoeddwyd gan Gyngor Sir Gâr (gweinyddwyr ein pensiwn) ar effaith y pandemig, adroddwyd bod gwerthoedd asedau ar gyfer ei gynlluniau wedi gostwng tua 14% rhwng Rhagfyr 2019 a Mawrth 2020. Ni fydd effaith ariannol lawn tymor hwy hyn ar gyfraddau cyfraniadau yn cael ei phrofi ar gyllidebau tan y dyddiad prisio nesaf, h.y. 2023. Yn y tymor byr, amcangyfrifir y bydd y gymhareb asedau i gostau wedi gostwng o 100% i rhwng tua 90% a 95% yn seiliedig ar gylchlythyr diweddaraf y Gronfa Bensiwn Llywodraeth Leol.

Mae'r Coronafeirws (COVID-19), a ddatganwyd gan Sefydliad Iechyd y Byd fel "Pandemig Byd-eang" ar 11 Mawrth 2020, wedi effeithio ar farchnadoedd ariannol a marchnadoedd eiddo ar draws y byd. Oherwydd yr amodau marchnad hyn, mae ansicrwydd prisio perthnasol wedi'i gynnwys yn yr adroddiad gwerthuso diwedd flwyddyn ar gyfer cronfa fuddsoddi eiddo cyfunol Cronfa Bensiwn Dyfed. Y geiriad penodol yn yr adroddiad yw "Ar 31 Mawrth 2020, mae Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig wedi cynghori bod ansicrwydd prisio perthnasol ar hyn o bryd o ran Cronfeydd Ystâd Real y DU oherwydd amodau'r farchnad." Cyfanswm gwerth y gronfa hon ar 31 Mawrth 2020 yw £296.3 miliwn. Rhan Heddlu Dyfed-Powys o'r gronfa hon yw £16.3 miliwn (5.5%).

36. Rhwymedigaethau Digwyddiadol

Ymchwiliad i Blismona Cudd

Diben yr ymchwiliad hwn yw ymchwilio i ymgyrchoedd cudd a gynhaliwyd gan heddluoedd yng Nghymru a Lloegr ers 1968 a chyflwyno adroddiad arno. Mae'r ymchwiliad yn ystyried y cyfraniad y mae plismona cudd wedi'i wneud i fynd i'r afael â throsteddu, sut roedd/mae yn cael ei oruchwylio a'i reoleiddio, a'i effaith ar yr unigolion dan sylw – swyddogion yr heddlu ac eraill a ddaeth i gysylltiad â hwy.

Mae atebolrwydd wedi'i sefydlu a, gyda 11 o heddluoedd eraill, mae cyfreithwyr allanol wedi'u penodi i gynrychioli swyddog(ion) cyfredol. Cytunwyd y bydd Heddlu Dyfed-Powys yn talu 5% o gostau paratoi cyffredinol y cwmni cyfreithiol, ac adlewyrchwyd y rhain yn y cyfrifon. Ymdriniwyd ag unrhyw faterion cyfreithiol eraill yn ymwneud â Heddlu Dyfed-Powys yn fewnol.

Ar hyn o bryd, mae'n rhy gynnar yn ystod yr ymchwiliad eto i ragweld yn gywir gostau yn y dyfodol, felly ni wnaed unrhyw ddarpariaeth yn Natganiadau Cyfrifyddu 2019/20.

Hawliadau Lwfans Ar Alw Uned Ymdrin Ffynhonnell Benodedig

Mae Prif Gwnstabl Dyfed-Powys, ynghyd â Phrif Gwnstabiliaid eraill, yn wynebu hawliadau "Lwfans Ar Alw" o dan Reoliad 34 o Atodiad U i Reoliadau'r Heddlu 2003.

Mae'r hawlwr yn swyddogion yr heddlu cyfredol a/neu wedi ymddeol ac yn aelodau o "Uned Ymdrin Ffynhonnell Benodedig (Ffynonellau Cudd-wybodaeth Ddynol)". Dywed yr hawlwr fod eu rolau yn gofyn iddynt ateb ffonau symudol a delio â'r sawl sydd am roi cudd-wybodaeth i'r heddlu. Hefyd, dywedant iddynt oruchwylio ymdrinwyr ffynonellau a bod y tasgau hyn wedi gofyn iddynt fonitro eu ffonau bob dydd.

Ar y cam hwn, ni phennwyd atebolrwydd ac felly ni fyddai'n briodol gwneud unrhyw ddarpariaeth yn Natganiadau Cyfrifyddu 2019/20. Hefyd ni ellir darparu amcangyfrif rhesymol o atebolrwydd ar y cam hwn.

Lwfansau Cydredol

Ym mis Tachwedd 2019, derbyniodd y Prif Gwnstabl nifer o hawliadau gan staff yr heddlu mewn perthynas â cheisiadau am i oriau anghymdeithasol a lwfansau nos gael eu talu yr un pryd â chyflog goramser.

Caiff staff eu cynrychioli gan UNISON yn y mater hwn ac ni ddaethpwyd i gytundeb ffurfiol ar fodolaeth hawl o'r fath. Nid oes unrhyw rwymedigaeth wedi'i sefydlu ac ni wnaed unrhyw ddarpariaeth yn Natganiadau Cyfrifyddu 2019/20.

Achos Evans ac Ashcroft - Didyniadau Pensiwn yn ymwneud ag Anafiadau

Ym mis Hydref 2018, dyfarnodd y Llys Apêl o blaid Evans ac Ashcroft mewn achos a oedd yn ymwneud â didyniadau yn erbyn pensiwnau yn gysylltiedig â dyfarniadau anafiadau ar ddyletswydd. Gallai canlyniad o'r fath gynyddu rhwymedigaethau pensiwn. Nid yw'r heddlu yn gwneud unrhyw daliadau pensiwn lle y gallai didyniad o'r fath fod wedi'i gymhwyso, ac felly ni wnaed unrhyw ddarpariaeth yn y datganiadau hyn.

37. Natur a graddau'r risgiau sy'n deillio o offerynnau ariannol

Mae'r Comisiynydd wedi mabwysiadu Cod Ymarfer Diwygiedig CIPFA ar Reoli Trysorlys (fersiwn 2018) ac mae'n cydymffurfio â'r Cod Cyllid Cyfalaf Darbodus Diwygiedig i Awdurdodau Lleol (diweddarwyd yn 2018).

Fel rhan o'r broses o fabwysiadu'r Cod Rheoli Trysorlys, mae'r Comisiynydd yn cymeradwyo Strategaeth Rheoli Trysorlys cyn cychwyn pob blwyddyn ariannol. Mae'r Strategaeth yn nodi paramedrau ar gyfer rheoli'r risgiau sy'n gysylltiedig ag Offerynnau Ariannol. Mae'r Comisiynydd hefyd yn paratoi Arferion Rheoli Trysorlys sy'n nodi'r trefniadau ymarferol i'w dilyn er mwyn rheoli'r risgiau hyn.

Mae'r Strategaeth Rheoli Trysorlys yn cynnwys Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol sy'n cydymffurfio â Chanllawiau Buddsoddi Llywodraeth Cymru i awdurdodau lleol. Mae'r Canllawiau hyn yn pwysleisio bod yn rhaid rhoi blaenoriaeth i ddiogelwch a hylifedd, yn hytrach nag arenillion. Mae Strategaeth Rheoli Trysorlys y Comisiynydd, ynghyd â'i Arferion Rheoli Trysorlys yn seiliedig ar geisio'r gyfradd uchaf o enillion sy'n gyson â'r lefelau priodol o ddiogelwch a hylifedd.

Y prif risgiau a gwmpesir yw:

- *Risg Credyd:* Y posibilrwydd y bydd cydbarti ased ariannol yn methu â bodloni ei rwymedigaethau cytundebol, gan achosi colled i'r Comisiynydd.
- *Risg Hylifedd:* Y posibilrwydd na fyddai'r arian parod ar gael i'r Comisiynydd wneud taliadau cytundebol ar amser.
- *Risg y Farchnad:* Y posibilrwydd y bydd colled ariannol nas cynlluniwyd yn codi oherwydd newidiadau yn newidynnau'r farchnad, megis cyfraddau llog neu brisiau ecwiti.

Risg Credyd

Buddsoddiadau

Mae'r Comisiynydd yn rheoli risg credyd drwy sicrhau bod buddsoddiadau yn cael eu gwneud gyda Banciau a Chymdeithasau Adeiladu y mae eu statws credyd yn ddigon uchel fel y'i nodwyd yn y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol. Mae'r rhain yn cynnwys endidau masnachol sydd ag isafswm statws credyd hirdymor uchel o A-, Llywodraeth y DU, Awdurdodau Lleol eraill, a sefydliadau heb statws credyd y mae'r Comisiynydd wedi cael cyngor buddsoddi annibynol yn eu cylch.

Rhoddir terfyn o £2m ar y swm o arian y gellir ei fuddsoddi mewn un cydbarti (ac eithrio llywodraeth y DU).

Ni all amlygiad mwyaf y Comisiynydd i risg credyd mewn perthynas â buddsoddiadau 'amhenodol' o £40m gael ei asesu'n gyffredinol gan y bydd y risg y bydd unrhyw sefydliad yn methu â gwneud taliadau llog neu ad-dalu'r prifswm yn benodol i bob sefydliad unigol. Mae profiad diweddar wedi dangos mai anaml y bydd endidau o'r fath yn methu â bodloni eu hymrwymadau. Mae risg na fydd modd adennill symiau yn gymwys i bob un o adneuron y Comisiynydd, ond nid oedd unrhyw dystiolaeth ar 31 Mawrth 2020 bod hyn yn debygol o grisialu.

Mae'r tabl isod yn crynhoi gwerth nominal portffolio buddsoddi'r Comisiynydd ar 31 Mawrth 2020, ac yn cadarnhau i bob buddsoddiad gael ei wneud yn unol â meini prawf statws credyd cymeradwy'r Comisiynydd:

Cydbarti	A fodlonwyd y meini prawf ynglŷn â statws credyd pan wnaed y buddsoddiad?	A fodlonwyd y meini prawf ynglŷn â statws credyd ar 31 Mawrth 2020?	Balans a fuddsoddwyd ar 31 Mawrth 2020				Dros 12 mis	Cyfanswm
			Hyd at fis £'000	> 1 mis a < 3 mis £'000	> 3 mis a < 6 mis £'000	> 6 mis a < 12 mis £'000		
Banciau'r DU	Do	Do	0	1,998	0	0	0	1,998
Bondiau	Do	Do	0	0	0	1,920	4,547	6,467
Y Farchnad Arian	Do	Do	1,000	0	0	0	0	1,000
Awdurdodau Lleol	Amherthnasol	Amherthnasol	2,003	2,009	2,005	0	0	6,017
Cyfanswm			3,003	4,007	2,005	1,920	4,547	15,482

Mae'r dadansoddiad uchod yn dangos bod yr holl adneuoedd a oedd yn weddill ar 31 Mawrth 2020 yn bodloni meini prawf statws credyd y Comisiynydd ar 31 Mawrth 2020.

Symiau Masnach Derbyniadwy

Mae'r dadansoddiad canlynol yn crynhoi amlygiad posibl mwyaf y Comisiynydd i risg credyd, yn seiliedig ar y profiad a gafwyd dros y pum blwyddyn ariannol ddiwethaf ar lefel diffyg talu ymhlith dyledwyr masnach.

Dim ond y symiau derbyniadwy hynny sy'n bodloni'r diffiniad o ased ariannol sydd wedi'u cynnwys, h.y. dyledwyr sydd wedi codi o ganlyniad i weithgareddau masnachu.

	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2020
Dyledwyr Masnach Gros (£'000)	2,091	1,771
Darpariaeth Drwg-ddyledion fel % o Dyledwyr Masnach y Grŵp	2.45	13.0
Amlygiad i risg credyd	51	231

Risg Hylifedd:

Mae'r Comisiynydd yn gallu benthyca ar gyfraddau ffafriol gan y Bwrdd Benthyca Gwaith Cyhoeddus ac awdurdodau lleol eraill, ac ar gyfraddau uwch gan fanciau a chymdeithasau adeiladu. Nid oes unrhyw risg ganfyddedig na fydd y Comisiynydd yn gallu codi arian i fodloni ei ymrwymadau. Fodd bynnag, mae'n cael ei amlygu i'r risg y bydd angen ailariannu cyfran sylweddol o'i fenthyciadau pan fo cyfraddau llog anffafriol o uchel.

Mae'r dadansoddiad aeddfedu o'r rhwymedigaethau ariannol fel a ganlyn:

31 Mawrth 2019 £'000	Benthyciadau yn aeddfedu o fewn	31 Mawrth 2020 £'000
207	Llai na blwyddyn	227
207	Cyfanswm y Benthyciadau Cyfredol	227
227	1 – 2 flynedd	257
818	2 – 5 mlynedd	896
684	5 – 10 mlynedd	358
0	10 – 15 mlynedd	0
0	15 mlynedd a mwy	0
1,729	Cyfanswm y Benthyciadau Hirdymor dros 12 mis	1,511

Mae'r holl symiau masnach a symiau taladwy eraill yn ddyledus i'w talu mewn llai na blwyddyn.

Risg y Farchnad:

Risg Cyfraddau Llog

Mae'r Comisiynydd yn cael ei amlygu i risg o ran ei amlygiad i symudiadau mewn cyfraddau llog ar ei fenthyciadau a'i fuddsoddiadau. Mae symudiadau mewn cyfraddau llog yn cael effaith gymhleth ar yr awdurdod. Er enghraifft, byddai cynnydd mewn cyfraddau llog yn cael yr effeithiau canlynol:

- benthyciadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg benthyciadau rhwymedigaethau yn gostwng
- buddsoddiadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg yr asedau yn gostwng.

Risg Pris

Nid yw'r Comisiynydd yn buddsoddi mewn cronfeydd cyfunol na chyfranddaliadau ecwiti ac felly nid yw'n cael ei amlygu i risg prisiau (h.y. y risg y bydd y Comisiynydd yn wynebu colled o ganlyniad i symudiadau anffafriol ym mhris offerynnau ariannol).

Risg Cyfnewid Arian Tramor

Nid oes gan y Comisiynydd unrhyw ased ariannol na rhwymedigaethau sydd mewn arian cyfred tramor. Felly, nid yw wedi'i amlygu i golled sy'n codi o ganlyniad i symudiadau anffafriol mewn cyfraddau cyfnewid.

38. Cronfeydd Ymddiriedolaeth

Mae Safer Dyfed-Powys Diogel yn mynd drwy gyfnod o newid ar hyn o bryd. Nid yw'r Ymddiriedolaeth yn codi arian yn rhagweithiol ar hyn o bryd ac mae'n defnyddio'r balansau sydd ganddi i ariannu gwariant. Bydd yr Ymddiriedolwyr yn penderfynu ar y ffordd orau i'r Ymddiriedolaeth weithredu yn y dyfodol. Y bwriad yw y bydd 2020/21 yn gyfnod o gynnydd i'r elusen, gydag opsiynau cyffrous o'i blaen.

Mae'r set ddiweddaraf o gyfrifon ar gyfer yr elusen mewn perthynas â blwyddyn ariannol 2018/19 a chwblhawyd y rhain ym mis Ionawr 2020.

Yn ystod 2018/19, cynhaliodd yr Elusen raglen grantiau bychain â'r nod o ariannu prosiectau cymunedol a oedd yn bodloni nodau ac amcanion yr elusen. Dyfarnwyd cyfanswm o £6,791 i brosiectau cymunedol ar draws Dyfed-Powys. Cafodd yr elusen gyfanswm o £3,923 mewn rhoddion yn ystod 2018/19, gyda chyllid yn cael ei sicrhau gan sefydliadau lleol fel Her WAAT4, Tinopolis a Chyngor Cymuned Llandysul.

Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar y Cyd 2019-20

Cyflwyniad a Chwmpas Cyfrifoldebau

Mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl yn gyfrifol am sicrhau bod eu busnes yn cael ei weinyddu yn unol â'r gyfraith, i'r safonau priodol a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu, bod cyfrif priodol yn cael ei roi amdano a'i fod yn cael ei ddefnyddio mewn ffordd effeithiol, effeithlon a darbodus. Mae dyletswydd arnynt hefyd i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus yn y ffordd y caiff eu swyddogaethau eu cyflawni.

Wrth gyflawni eu cyfrifoldeb cyffredinol, mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl hefyd yn gyfrifol am roi trefniadau priodol ar waith i lywodraethu materion a hwyluso eu swyddogaethau, sy'n cynnwys sicrhau bod system gadarn o reolaeth fewnol yn cael ei chynnal drwy gydol y flwyddyn a bod trefniadau ar waith i reoli risg.

Mae'r Datganiad hwn yn egluro sut mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl wedi cydymffurfio â'r Cod Llywodraethu Corfforaethol, sy'n adlewyrchu egwyddorion canllawiau Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) *Delivering Good Governance: Guidance Notes for Policing Bodies in England and Wales 2016 Edition*. Mae hefyd yn bodloni gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 (fel y'u diwygiwyd), mewn perthynas â'r datganiad rheolaeth fewnol a chyhoeddi'r datganiad llywodraethu blynyddol. Mae'r dull gweithredu a ddilynwyd eleni yn wahanol i'r un blaenorol yn yr ystyr bod y ddogfen hon yn amlinellu canfyddiadau gwerthuso i drefniadau llywodraethu a chaiff ei hategu gan fatrics tystiolaeth sy'n nodi sut mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl yn arddangos yr egwyddorion a'r ymddygiadau sy'n gysylltiedig â llywodraethu da.

Egwyddorion Llywodraethu Da

Mae Cyd-Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol <http://www.dyfedpowys-pcc.org.uk/media/9265/corporate-governance-framework-2020-21.pdf> yn nodi'r systemau, y prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd a fydd yn sail i'r ffordd yr aiff Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a Heddlu Dyfed-Powys ati i lywodraethu eu gweithgareddau, ar y cyd ac ar wahân. Mae'r Fframwaith yn galluogi Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl i fonitro cyflawniadau yn erbyn y Cynllun Heddlu a Throseddau ac ystyried p'un a ydynt wedi arwain at ddarparu gwasanaethau priodol a chost-effeithiol, gan gynnwys gwerth am arian.

Mae'r system rheolaeth fewnol yn rhan sylweddol o'r fframwaith hwnnw a'i nod yw rheoli risg i lefel resymol a rhagweladwy. Ni all atal pob risg o fethu â chyflawni polisiau, nodau ac amcanion. Dim ond sicrwydd rhesymol, nid sicrwydd llwyr, o effeithiolrwydd y gall ei gynnig. Mae'r system rheolaeth fewnol yn seiliedig ar broses barhaus sydd wedi'i chynllunio i nodi a blaenoriaethu'r risgiau i gyflawni nodau ac amcanion y sefydliad, gwerthuso'r tebygolrwydd o wireddu'r risgiau hynny a'r effaith pe caent eu gwireddu, a'u rheoli'n effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarbodus.

Mae Fframwaith CIPFA/Solace Delivering Good Governance in Local Government, sy'n berthnasol i gyrrff plismona, yn nodi'r saith egwyddor sy'n sail i drefniadau llywodraethu effeithiol er mwyn sicrhau bod y canlyniadau arfaethedig yn cael eu diffinio a'u cyflawni. Mae'r Datganiad hwn yn rhoi asesiad yn erbyn pob un o'r egwyddorion hynny.

Ymateb Dyfed-Powys i Bandemig y Coronafeirws

Wrth awduro'r Datganiad hwn, roedd y pandemig COVID-19 byd-eang wedi cyrraedd y DU. Ar adeg ysgrifennu'r datganiad hwn, mae effaith pandemig y coronafeirws ar blismona yn Nyfed-Powys yn

aneglur. Fodd bynnag, mae elfen o sicrwydd y bydd goblygiadau sylweddol o ran costau er mwyn sicrhau bod gwasanaethau plismona yn parhau i gael eu darparu'n lleol. Ymhellach, mae'n rhaid i ni sicrhau bod y gwasanaeth a ddarparwn yn bodloni disgwyliadau rhesymol y cyhoedd yn ogystal â gorfodi deddfwriaeth Cymru a Phrydain - sy'n prysur ddatblygu – ar gyfer llywodraethu masnach, manwerthu a diwydiant yn ogystal â symudiad cyffredinol y cyhoedd.

Llywodraethu

Mae strwythur llywodraethu Aur, Arian ac Efydd wedi'i roi ar waith sy'n sicrhau deialog â'r strwythurau rhanbarthol a chenedlaethol. Mae'r strwythurau Trefn Reoli Aur, Arian ac Efydd yn gweithio ar y cyd â Grŵp Trefn Reoli Strategol, Grŵp Trefn Reoli Tactegol a'r Fforwm Cydnerthedd Lleol. Cefnogir y strwythur lleol gan nifer o is-grwpiau a chelloedd sy'n sicrhau bod penderfyniadau'n cael eu llywio, bod risg yn cael ei rheoli, bod lles yn cael ei gefnogi a'n bod yn dysgu o'r sefyllfa. Mae'r strwythur a grëwyd o fewn Dyfed-Powys yn llywio strwythur Cymru Gyfan sy'n cefnogi Llywodraeth Cymru, Llywodraeth y DU, ystafell friffio'r Cabinet a sefydliadau eraill megis Canolfan Gydgyssylltu Genedlaethol yr Heddlu (NPoCC). Mae strwythur Cymru'n llywio strwythurau Aur ac Arian Cenedlaethol y mae'r Swyddfa Gartref yn ganolog iddynt.

Caiff penderfyniadau a chymau a wneir o fewn y strwythurau llywodraethu lleol fel y'u hamlinellir uchod eu cofnodi a'u cadw ar safle SharePoint penodol. Caiff yr adran gyllid ei chynrychioli ar grwpiau gweithredol Aur ac Arian er mwyn monitro cyllidebau a hwyluso prosesau adrodd ac uwchgyfeirio priodol (os yw'n briodol) i Grŵp y Prif Swyddogion a'r Bwrdd Plismona.

Yn ogystal, mae'r heddlu, yn unol â'r arferion gorau, wedi sefydlu Celloedd Dysgu ac Adfer Sefydliadol i gynllunio ac i ddelio ag effeithiau'r pandemig. Bydd hyn yn cwmpasu unrhyw wersi a ddysgwyd, arferion gwaith sydd i'w cynnal, gwaith blaenoriaethu a chynllunio ar gyfer ailddechrau prosiectau strategol ac ystyriaethau parhaus o ran lles staff. Mae pob cyfarfod llywodraethu yn elwa o bresenoldeb (rhithwir) gan bersonél o Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd sy'n galluogi tryloywder, atebolrwydd a chraffu yn ogystal â ffocws manwl ar wasanaethu'r cyhoedd.

Mae popeth a nodir uchod wedi golygu bod llawer o'r cyfarfodydd o fewn strwythur llywodraethu "Gweithredol yr Heddlu" i bob pwrpas wedi cael eu gohirio o ganlyniad i angen yr heddlu i ymateb i'r pandemig. Mae nifer fach o gyfarfodydd allweddol fel y Grŵp Llywodraethu Corfforaethol, y Grŵp Ystadau Strategol a Chyllid, Effeithlonrwydd a Dyfodol wedi parhau i gwrdd er mwyn sicrhau bod penderfyniadau tyngedfennol sy'n ymwneud â busnes fel arfer yn cael eu rheoli. At hynny, mae unrhyw faterion eraill y mae angen rhoi sylw iddynt ar frys wedi'u sianelu drwy gyfarfodydd Grŵp y Prif Swyddogion i sicrhau bod awdurdodiad a/neu gymeradwyaeth briodol ar gael. Rhan o rôl yr heddlu, yn ogystal â'r GIG a sectorau cyhoeddus allweddol eraill, yw ymateb i ddigwyddiadau mawr y datblygwyd profion a chynlluniau ar eu cyfer dros amser. Roedd yr angen i weithredu gweithdrefnau gweithredol cymhleth ar frys er mwyn galluogi ymateb brys cenedlaethol yn golygu bod adnoddau'r heddlu a'i bartneriaid yn canolbwyntio'n llwyr ar sicrhau gwaith llywodraethu da a oedd yn cefnogi ein hymagwedd tuag at y Pandemig.

Mae cydymffurfiaeth â'r Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol wedi'i chynnal ac ychydig iawn o newidiadau sydd eu hangen. Yr unig newid o bwys oedd cynorthwyo'r Heddlu i oresgyn yr heriau yr oedd pob sector ledled y DU yn eu hwynebu wrth gaffael a chyflenwi Cyfarpar Diogelu Personol (PPE). Yn dilyn adroddiad i'r Bwrdd Plismona, penderfynwyd y byddai'r heddlu yn mabwysiadu gweithdrefn archebu brys mewn perthynas â PPE ac yn gweithredu'r Hysbysiad Polisi Caffael 02/20 (PPN) mewn perthynas â darpariaethau brys yn cynnwys dyfarniad uniongyrchol ac awdurdodiad caffael ôl-weithredol ar gyfer nifer cyfyngedig o gyflenwadau. Ar y cyfan, prynwyd cyflenwadau PPE drwy fframweithiau presennol y sector cyhoeddus. Mae'r Heddlu wedi bod yn dilyn y dull

Cenedlaethol o weithredu o ran hyn, gan gefnogi cyflenwyr er enghraifft drwy wneud taliadau cyflymach ar anfonebau sy'n ddyledus e.e. drwy BACS neu EFT mewn rhai achosion sydd wedi golygu talu cyn derbyn i gefnogi rhai sectorau a gwarantu cyflenwadau PPE. Mae hyn yn unol â'r PPN.

Ymgysylltu â'r Cyhoedd

Wrth wraidd plismona a chyfiawnder troseddol y mae'r cymunedau yr ydym yn eu gwasanaethu, y dioddefwyr yr ydym yn eu cefnogi a'r troseddwyr yr ydym yn dod â hwy o flaen eu gwell. Fodd bynnag, mae'n anochel fod y modd yr ydym yn ymgysylltu â phobl wedi gorfod newid er mwyn sicrhau y cedwir at ofynion ymbellhau cymdeithasol lle bynnag y bo modd. Cymerodd yr Heddlu ymagwedd a oedd, i'r graddau y bo'n bosibl, yn ceisio perswadio pobl i ufuddhau i ganllawiau ymbellhau cymdeithasol a pheidio â theithio'n ddiangen. Gellir crynhoi dull gweithredu Heddlu Dyfed-Powys fel hyn:

- Ymgysylltu â'r cyhoedd
- Esbonio pam mae gwasgaru'n hanfodol i leihau lledaeniad y feirws
- Annog pobl i wasgaru a mynd adref
- Gorfodi lle bo angen

At hynny, pan fyddant ar batrôl neu mewn ceir gyda chriw dwbl, mae'n ofynnol i swyddogion ufuddhau i ganllawiau ymbellhau cymdeithasol eu hunain neu wisgo cyfarpar priodol i liniaru'r risg y bydd y feirws yn ymledu.

Er mwyn galluogi'r CHTh i ddwyn yr heddlu i gyfrif ar ran y cyhoedd, mae'n bwysig iddo wrando ar, a deall y materion y mae cymunedau ac unigolion yn eu hwynebu yn y cyfnod digyffelyb hwn. Felly, mae'r CHTh wedi cynnal 'Diwrnod Ymgysylltu Cymunedol Rhithwir' ar gyfer ardal Sir Benfro. Caiff hyn ei ailadrodd bob tair wythnos mewn gwahanol siroedd er mwyn sicrhau bod preswylwyr yn cael y cyfle i rannu eu barn yn uniongyrchol â'r CHTh.

Mae'r Heddlu a'r SCHTh wedi parhau i ymateb i'r holl ohebiaeth a'r cwynion a dderbyniwyd. Yn dilyn gweithredu Deddf Coronafeirws 2020, derbyniodd Adran Safonau Proffesiynol Heddlu Dyfed-Powys nifer sylweddol o gwynion yn ymwneud â'r Coronafeirws. Fodd bynnag, ni wnaeth hyn arwain at gynnydd cyffredinol mewn cwynion, gan fod lleihad mewn cwynion nad ydynt yn ymwneud â'r coronafeirws yn gwrthbwyso cyfanswm nifer y cwynion a gafwyd. Defnyddir cynnwys yr ohebiaeth a dderbynnir yn yr SCHTh i lywio ymgysylltiad y CHTh a'r cyhoedd a phartneriaid ac mae'n cael ei fwydo i Dîm y Prif Swyddogion pan fo'n briodol i fynd i'r afael ag unrhyw faterion wrth iddynt godi.

Rheoli Risgiau

Mae'r parodrwydd i dderbyn risg, y mae risgiau Corfforaethol yn cael eu hasesu yn ei erbyn, wedi'i osod yn 'Agored' ar hyn o bryd. Nid yw hyn wedi newid ers dyfodiad y Pandemig. Caiff risgiau gwybodaeth ar y Gofrestr Risg Gwybodaeth eu hasesu o fewn parodrwydd mwy 'gofalus' i dderbyn risg. Rheolir risgiau sy'n gysylltiedig â phandemig y coronafeirws o fewn cofrestr risg newydd ar wahân, sef 'Ymgyrch Talla'. Caiff y risgiau hyn eu hasesu gan ddefnyddio'r meini prawf asesu BRAG.

Mae risgiau'n deillio o'r Pandemig bob dydd. Ymdrinnir â'r risgiau hyn ar lefel Aur, Arian a'r 7 is-grŵp. Gellid mynd i'r afael ag unrhyw rai o'r risgiau hyn mewn oriau neu ddyddiau yn unig, ac mae gweithgareddau i'w datrys, eu lliniaru a'u rheoli yn cael eu cofnodi o fewn gweithredoedd y Grwpiau. Cofnodir y risgiau mwyaf sylweddol yn y gofrestr risg ar gyfer 'Ymgyrch Talla'.

Mae un risg ar y Gofrestr Risgiau Corfforaethol mewn perthynas â'r pandemig coronafeirws sy'n ystyried *"rheoli risgiau ac ansicrwydd sy'n ymwneud â'r coronafeirws (COVID-19) a'r risg ganlyniadol i argaeledd adnoddau plismona sydd eu hangen i ddarparu gwasanaethau plismona yn*

unol â blaenoriaethau Cynllun yr Heddlu a Throsedd". Cafodd y risg hon ei lliniaru drwy sefydlu Grŵp Aur Coronafeirws a gadeiriwyd gan Brif Swyddog.

Yn y lle cyntaf, gweithiodd yr Heddlu gydag lechyd Cyhoeddus ac asiantaethau eraill i gynorthwyo i liniaru effaith pandemig y coronafeirws ar gymunedau Dyfed-Powys. Sefydlwyd yr amcanion strategol canlynol:

- Lleihau'r risg i'r cyhoedd drwy helpu lechyd Cyhoeddus i ffrwyno lledaeniad y feirws a chefnogi'r gwaith o olrhain cysylltiadau;
- Lle bo'n ymarferol, sicrhau diogelwch ein staff drwy ddarparu cyngor a PPE priodol lle bo angen;
- Sicrhau bod cynlluniau parhad busnes ar waith i alluogi'r heddlu i barhau i ddarparu gwasanaeth i'r cyhoedd;
- Tawelu meddwl y cyhoedd drwy gefnogi canllawiau lechyd Cyhoeddus a negeseuon lechyd Cyhoeddus;
- Sicrhau bod tensiwn, gwybodaeth a chudd-wybodaeth mewn perthynas â chymunedau yn cael eu rheoli'n effeithiol drwy strwythurau sy'n bodoli eisoes;
- Cefnogi asiantaethau partner Fforymau Lleol Cymru Gydnerth a chymunedau Dyfed Powys i liniaru effeithiau'r feirws.

Mae pandemig y coronafeirws wedi effeithio ar risgiau Corfforaethol eraill, fodd bynnag mae'r rhain yn cael eu rheoli'n ofalus. Darperir y swyddogaeth lywodraethu gan Fwrdd Gweithredol yr Heddlu a'r Bwrdd Plismona, a cheir gwaith craffu ehangach gan y Cyd-bwyllgor Archwilio.

Parhad Busnes

Mae diogelwch a llesiant y gweithlu wedi bod yn hollbwysig yn yr ymateb plismona. Mae pandemig COVID-19 wedi ei gwneud yn ofynnol i'r gweithlu ymateb mewn ffordd ystywyth, hyblyg ac ymatebol. Mae cynlluniau parhad busnes wedi'u profi ac mae rhai wedi'u rhoi ar waith er mwyn sicrhau bod gwasanaethau plismona'n parhau i gael eu darparu yn Nyfed-Powys. Mae llawer o'r gweithlu mewn swyddogaethau swyddfa gefn yn gweithio gartref gyda dim ond ychydig yn gweithio mewn swyddfeydd sy'n galluogi ymbellhau cymdeithasol. Mae camau wedi'u cymryd i sicrhau parhad busnes, cadernid a gallu i ddarparu gwasanaeth hanfodol. Mae rhai enghreifftiau yn cynnwys rhannu Canolfan Gyswilt yr Heddlu rhwng dau safle, ailflaenoriaethu a dyrannu offer TG i rolau hanfodol, a chyfuno adnoddau i ateb y newid yn y galw.

Er mwyn gallu gwneud penderfyniadau gwybodus, bu angen data o fewn amserlenni â llawer tynnach nag o'r blaen. Er mwyn diwallu'r angen hwn, mae dadansoddwyr o Adran Cudd-wybodaeth yr Heddlu, Perfformiad a Galw a Gwelliant Parhaus wedi cael eu cyfuno (mewn modd rhithwir) er mwyn gallu darparu data amser real i lywio'r broses o wneud penderfyniadau ac ymateb. Mae dangosfyrddau wedi'u creu ac mae senarios amrywiol wedi'u modelu i alluogi paratoi os yw'r heddlu'n profi lefelau uchel o alw neu ofyn am weithwyr.

Mae pob un o'r uchod wedi cyflymu prosiect gweithio ystywyth yr Heddlu gan y nodwyd nifer o fanteision o alluogi cynifer o bersonél i weithio gartref. Mae'r Prif Swyddogion a'r Comisiynydd yn gweithio gyda'i gilydd i bennu Gweledigaeth a strategaeth ategol sy'n hwyluso mwy o ddefnydd o weithio gartref a gweithio ystywyth ac yn elwa, hefyd, o well cynhyrchiant ar lefel unigol a sefydliadol.

Ystyriodd y Bwrdd Plismona adroddiad yn amlinellu effaith ariannol debygol pandemig y coronafeirws ym mis Ebrill 2020 a thynnodd hyn sylw at gynnydd posibl mewn costau uniongyrchol, rhai arbedion a cholledion o ran incwm. Mae'r sefyllfa o ran cyllid ychwanegol gan y Llywodraeth yn dal i fod yn aneglur ar Lefel Genedlaethol ar hyn o bryd, fodd bynnag mae'r Heddlu yn adrodd ei

gostau ychwanegol i'r Swyddfa Gartref yn fisol. Yn lleol, neilltuwyd cronfa wrth gefn i fodloni goblygiadau llif arian posibl tra bod y sefyllfa o ran ariannu ar lefel Genedlaethol yn dod yn gliriach. Fel yr amlinellwyd yn adroddiad naratif y Datganiad o Gyfrifon, bydd yr Heddlu a'r SCHTh yn gwerthuso effaith tymor hwy'r pandemig ar setliadau/cyllidebau yn y dyfodol, gofynion PPE parhaus ac incwm dros y misoedd nesaf ac mae gwaith eisoes yn mynd rhagddo i ddiweddarau'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig a'r gyllideb ar gyfer 2021/22.

Galw ac Ymateb

O ran y galw, yn unol â'r holl heddluoedd eraill, mae Dyfed-Powys wedi gweld gostyngiad ystadegol arwyddocaol yn nifer y troseddau y rhoddir gwybod amdanynt. Fodd bynnag, mae adroddiadau am achosion o Ymddygiad Gwrthgymdeithasol wedi cynyddu'n gyflym, yn bennaf o ganlyniad i adroddiadau o dorri rheolau'r cyfyngiadau symud. Hyd yma, mae ein gallu i ymateb i'r adroddiadau hyn yn dda, yn enwedig o ystyried y lefelau isel o dynnu gweithwyr o'n gweithlu. Adroddir ar y broses barhaus o fonitro'r sefyllfa drwy amrywiaeth o lwyfannau er mwyn sicrhau ein bod yn cynnal cydnerthedd i ymdrin â'r galw. Wrth i gyfyngiadau symud gael eu llacio, rhagwelir y bydd y galw ar yr heddlu'n dychwelyd i'r lefelau a gofnodwyd yn flaenorol. O ystyried daearyddiaeth Dyfed-Powys a'r diwydiant twristiaeth sydd wedi ffynnu yn y blynyddoedd diwethaf, rhagwelir hefyd y bydd hyn yn galw am reolaeth ac ymateb gofalus, gan weithio ar y cyd â phartneriaid i gwrdd â'r cynnydd disgwylidig yn y galw wrth i'r diwydiant ailagor yng Nghymru.

Cynllunio Strategol

Rhoddir manylion am ymagwedd yr Heddlu tuag at Ddatganiad Rheoli'r Heddlu isod. Gwnaed pob ymdrech i sicrhau bod y gwaith cynllunio strategol a'r Dyletswyddau cysylltiedig yn cael eu bodloni o fewn yr amserlenni a bennwyd yn wreiddiol. Er clod i natur ystywyth, hyblygrwydd ac ymrwymiad llawer o'n gweithlu, cyflawnwyd gwaith adrodd a chynllunio ariannol, Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus a'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol, i gyd o fewn y targedau a bennwyd cyn y pandemig. Fodd bynnag, o ganlyniad i'r angen i'r Heddlu ymateb ar frys i argyfwng y pandemig, ni fydd Datganiad Rheoli'r Heddlu ar gael i'r AHGTAEM tan yr Hydref eleni. Caiff hyn ei dderbyn yn llwyr gan yr AHGTAEM ac mae hyn yn gyson â'r rhan fwyaf o Heddluoedd yn genedlaethol.

Sicrwydd

Yn anochel, effeithiodd y gofyniad i gadw pellter cymdeithasol yn y gweithle ar waith archwilio mewnol gan i staff gael eu hanfon i weithio gartref a chan i ymwelwyr gael eu cadw oddi ar y safleoedd. Yr ymateb cyntaf ym mis Mawrth oedd canolbwyntio ar barhad busnes, ac o'r herwydd, gohiriwyd gwaith archwilio. Fodd bynnag, daeth hwn yn drefniant gweddol fyrdymor, ac erbyn diwedd Mai, roedd gwaith ymgysylltu ag archwilwyr mewnol wedi aildechrau. Ers hynny mae archwiliadau wedi eu cynnal o bell gan ddefnyddio dulliau rhannu sgrin, galwadau ffôn a Skype a chyfnewid dogfennau drwy e-bost. Roedd rhaglen 19/20 wedi'i chwblhau i raddau helaeth adeg dechrau'r cyfyngiadau ac er bod ymateb i gamau terfynol adroddiadau archwilio wedi cymryd ychydig yn fwy o amser na'r blynyddoedd blaenorol, fe'i cwblhawyd ddechrau mis Gorffennaf.

Cafodd y rhaglen 2021 ei haildrefnu ym mis Mai er mwyn targedu'r meysydd busnes hynny sydd yn y sefyllfa orau ar gyfer archwiliad o bell ac mae dau archwiliad eisoes wedi'u gwneud, gyda thrydydd un ar y gweill. Mae'r heddlu i gyd, Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throseddau a'r archwilwyr mewnol wedi addasu'n gyflym i ofynion gweithio o bell ac nid ydynt yn rhagweld unrhyw effaith andwyol ar gyflawni oherwydd amodau archwilio amgen.

Ataliwyd gweithgarwch arolygu AHGTAEM hefyd yn dilyn yr angen i bob Heddlu flaenoriaethu ei ymateb i'r pandemig a sefydlu trefniadau i fynd i'r afael â'r digwyddiad mawr. Yn ddiweddar,

hysbyswyd Prif Swyddogion gan AHGTAEM y bydd gweithgarwch Archwilio yn aildechrau yn Hydref 2020 ac mae'r Arolygiaeth yn ymgynghori â Heddluoedd i sicrhau y deallir y dulliau arfaethedig.

A. Ymddwyn gydag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol a pharchu rheolaeth y gyfraith

Mae'r ddwy Gorfforaeth Undyn yn gweithio mewn ffordd agored a thryloyw, ac mae ganddynt brosesau ar waith i gefnogi egwyddor graidd moeseg ac uniondeb sy'n unol â Chod Moeseg y Coleg Plismona. Mae gan Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl bolisiau a gweithdrefnau sy'n cydymffurfio â'r gyfraith yn ogystal â safonau moesegol priodol a safonau ymddygiad proffesiynol. Cyhoeddir datganiadau o fuddiannau a chofrestrau rhoddion a lletygarwch ar gyfer Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl ac mae gweithdrefnau ar waith i gofnodi unrhyw wrthdaro buddiannau lle bo angen.

Yn ôl adolygiad o effeithiolrwydd, effeithlonrwydd a dilysrwydd yr heddlu (adolygiad PEEL) a gynhaliwyd gan Arolygiaeth Cwnstabiliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Mawrhydi (yr Arolygiaeth) yn 2018, mae Dyfed-Powys yn 'Dda' yn annog penderfyniadau moesegol, ac mae arweinwyr yn hyrwyddo Cod Moeseg yr heddlu ac yn gosod cywair moesegol. Caiff hyfforddiant ei ddarparu i arweinwyr sy'n cynnwys dilemâu moesegol.

Mae gan Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl bolisi chwythu'r chwiban yn ogystal â pholisi a phroses Tegwch yn y Gwaith sydd newydd gael eu rhoi ar waith ac sy'n hygyrch iawn. Mae ganddynt hefyd raglen profion cyffuriau ar hap i warchod rhag achosion o gamddefnyddio sylweddau.

Mae'r Pwyllgor Moeseg sy'n cyfarfod yn chwarterol yn cynnwys cynrychiolwyr o swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r heddlu ac mae ganddo gadeirydd annibynnol o'r byd academiaidd. Mae'r Pwyllgor yn cael atgyfeiriadau gan y gweithlu drwy fewnwyd yr heddlu, a gellir gwneud atgyfeiriadau o'r fath yn ddiennw. Ar ôl i atgyfeiriad ddod i law, mae'r Pwyllgor yn penderfynu a yw'n fater moesegol ai peidio. Os yw'n fater moesegol, mae'r Pwyllgor yn comisiynu gwaith ymchwil pellach ac yn cael cyngor cyfreithiol, lle bo angen, er mwyn penderfynu sut i ymateb a chaiff yr atgyfeiriad ei uwchgyfeirio i Fwrdd Pobl yr Heddlu os tybir bod hynny'n briodol.

Fodd bynnag, yn gyffredinol, asesodd yr Arolygiaeth fod 'Angen Gwella' dilysrwydd Heddlu Dyfed-Powys. Mae'r meysydd i'w gwella yn cynnwys y canlynol:

- Y gallu a'r capasiti cyfyngedig i swyddogaethau gwrthlygredd fonitro pob system yn effeithiol ac yn gyflawn er mwyn nodi achosion o dorri rheolau a chamddefnydd yn rhagweithiol.
- Angen gwella mynediad at weithdrefnau tegwch yn y gwaith a thryloywder y gweithdrefnau hynny.
- Yr angen i sefydlu prosesau i nodi unrhyw anghymesuredd o ran recriwtio, cadw a dilyniant y gweithlu ynghyd â phrosesau dyrchafu teg a hygyrch.

Mae'r argymhellion wedi'u monitro'n ofalus drwy Fwrdd Llywodraethu'r Arolygiaeth o fewn strwythur llywodraethu'r heddlu. Yn wir, er mwyn sicrhau bod digon o bwyslais yn cael ei roi ar ddatblygu meysydd i'w gwella fel y'u hadroddwyd gan yr Arolygiaeth, cafodd y cyfarfod ei ddirchafu o fewn y strwythur i fod yn gyfarfod Bwrdd wedi'i gadeirio gan y Dirprwy Brif Gwnstabl. Mae meysydd i'w gwella'n cael eu haseinio i unigolion i'w datblygu ac mae adroddiadau o'r fath yn cael eu rhoi i'r cyfarfod llywodraethu perthnasol sy'n berchen ar y maes busnes hwnnw. Unwaith y cânt eu cymeradwyo, caiff y rhain eu hadrodd i Fwrdd Llywodraethu'r Arolygiaeth i'w hystyried.

Nodwyd Dyfed-Powys fel heddlu peilot ar gyfer y gyfran gyntaf o archwiliadau PEEL yn 2020; serch hynny, mae hyn wedi'i ohirio o ganlyniad i bandemig y coronafeirws. Gobeithir y bydd graddau'r heddlu wedi gwella ers yr arolygiad diwethaf yn 2018 gan fod llawer o waith wedi'i wneud i ysgogoi cynnydd.

B. Sicrhau bod yn agored ac ymgysylltu â rhanddeiliaid mewn ffordd gynhwysfawr

Mae ymgysylltu'n effeithiol â'r cyhoedd yn un o gyfrifoldebau statudol Comisiynwyr yr Heddlu a Throseddu, ac mae'n rhaid iddynt ofyn am farn y gymuned er mwyn pontio'r bwch rhwng plismona a'r cyhoedd. Mae'r gwaith ymgysylltu hwn yn llywio'r blaenoriaethau plismona lleol a bennir gan Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddu fel y nodir yng Nghynllun Heddlu a Throseddu Dyfed-Powys ar gyfer 2017-2021, y caiff y Prif Gwnstabl ei ddwyn i gyfrif amdano.

Mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu a'r Prif Gwnstabl yn cyhoeddi gwybodaeth yn rheolaidd am waith a chyflawniadau'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl drwy eu priod wefannau, y cyfryngau cymdeithasol ac adroddiadau newyddion lleol a chenedlaethol. Mae hyn yn cynnwys cyhoeddi Adroddiad Blyneddol, cylchlythyrau deufisol y Comisiynydd, papurau a chofnodion cyfarfodydd cyhoeddus, yn ogystal â chofnodion o unrhyw benderfyniadau a wneir gan Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddu.

Ymgynghorir â'r cyhoedd yn barhaus er mwyn llywio penderfyniadau a chefnogi gweithgarwch craffu Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu. Cynhelir ymgynghoriadau penodol mewn perthynas â phenderfyniadau penodol, fel yr ymgynghoriad cyhoeddus ar braesept y dreth gyngor, ac i graffu ar weithgarwch yr heddlu, megis y defnydd o rym a'r ffordd y mae'n ymdrin â'r defnydd o gyffuriau anghyfreithlon. Mae Panel yr Heddlu a Throseddu yn craffu ar Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddu ac mae'r Panel hwn yn cynnwys aelodau o awdurdodau lleol sydd hefyd yn ymgynghori â'u cymunedau lleol ac yn cynnig adborth i Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddu. Dau o briif gyfrifoldebau Panel yr Heddlu a Throseddu yw adolygu lefel y praesept a ddymunir yn ogystal â chymeradwyo penodiad y Prif Gwnstabl a rolau statudol o fewn Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu.

Mae 'Cysylltu â Chymunedau' yn un o flaenoriaethu'r Cynllun Heddlu a Throseddu ac er bod tystiolaeth o arfer da, ceir hanes o beidio â chydgyssylltu gweithgarwch yr heddlu a Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu yn ddigonol. Aethpwyd i'r afael â hyn drwy sefydlu "Grŵp Cysylltu â Chymunedau" o fewn y strwythur llywodraethu. Mae'r cyfarfodydd yn cael eu cadeirio ar y cyd gan Bennaeth Staff Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throseddu a Dirprwy Brif Gwnstabl yr heddlu. Mae cwmpas a chylch gwaith y Grŵp wedi'u nodi o fewn Cylch Gorchwyl. Rhagwelir y bydd y cyfarfodydd yn hwyluso aliniad strategaethau ymgysylltu'r Comisiynydd Heddlu a Throseddu a rhai'r Prif Gwnstabl.

C. Pennu canlyniadau o ran buddiannau economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy

Y Cynllun Heddlu a Throseddu yw'r cynllun corfforaethol pum mlynedd a bennir gan Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddu ac a gaiff ei roi ar waith gan y Prif Gwnstabl. I gefnogi hyn, datblygodd y Prif Gwnstabl Gynllun Cyflenwi a rhoddir adroddiadau i Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddu ar gynnydd yn erbyn y Cynllun Cyflenwi hwn. Mae Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu yn rhoi

gwybodaeth i'r cyhoedd am weithgarwch drwy'r wefan a thrwy weithgareddau ymgysylltu amrywiol, fel y daflen ar y dreth gyngor a gaiff ei hanfon i bob cartref yn ardal Dyfed-Powys.

Fodd bynnag, yn ôl arolygiad PEEL Arolygiaeth Cwnstablâeth a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Mawrhydi, mae cynllunio i'r dyfodol yn faes lle mae angen i'r Heddlu wella. Mae angen i'r heddlu gael dealltwriaeth well o alw a'r hyn sy'n effeithio arno, fel y gall ddefnyddio ei adnoddau'n effeithlon a chynllunio i'r dyfodol yn effeithiol. I'r perwyl hwnnw, mae'r heddlu wedi diwygio ei ddull o lunio Datganiad Rheoli'r Heddlu (DRhH) ar gyfer 2020 er mwyn sicrhau ei fod yn mynd i'r afael â rhai o'r argymhellion a wnaed gan yr Arolygiaeth. Mae'r dull newydd ar gyfer y DRhH wedi sefydlu dull wedi'i ganoli o gydgyssylltu'r ddogfen, sef cynllun strategol yr heddlu ar gyfer y flwyddyn nesaf, gyda'r galw disgwylidiedig a ragwelir ar gyfer y 4 blynedd nesaf. Mae'r dadansoddiad o ddata'r galw - y data cyfredol a rhagfynegol - yn cael ei gynnal yn ganolog ac mae'n ofynnol i arweinwyr busnes gymhwyso barn broffesiynol ac arbenigedd i'r sylfaen dystiolaeth. Mae'r broses yn cael ei goruchwyllo gan Brif Arolygydd o fewn Adran Gwella Busnes yr heddlu. Rhagwelir y bydd y dull a ddilynir eleni yn sicrhau gwaith cynllunio strategol mwy effeithiol sy'n llywio'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig, y Strategaeth Ystadau a'r gwaith o gynllunio Adnoddau ar gyfer yr ychydig flynyddoedd nesaf. Bydd y gwendidau a nodir drwy'r broses hon yn cael eu monitro drwy strwythur llywodraethu'r heddlu ac adroddir ar gynnydd mewn perthynas â phob un yn rheolaidd.

Yn 2018, cyhoeddodd Llywodraeth ei Mawrhydi ddwy strategaeth, gyda'r cyntaf yn ceisio mynd i'r afael â thrais difrifol a'r llall ar gyfer mynd i'r afael â throeddau difrifol a threfnedig. Disodlodd y Strategaeth Troeddau Difrifol a Threfnedig strategaeth 2013 a oedd wedi cyflwyno'r fframwaith cyflawni ar gyfer Atal (Prevent), Amddiffyn (Protect), Ymlid (Pursue), Paratoi (Prepare) (4xP). Er mwyn bodloni gofynion y strategaethau, lansiodd Heddlu Dyfed-Powys ei Strategaeth Trais Difrifol a Throeddau Trefnedig 2019-21, o'r enw "Prosiect Diogel". Mae'r strategaeth amlasiantaeth yn amlinellu'r ymdrechion i fynd i'r afael â thrais difrifol a throeddau trefnedig fel system unedig, gydlynol. Nod y strategaeth yw mynd i'r afael â Thrais Difrifol a Throeddau Trefnedig sy'n effeithio ar gymunedau Dyfed a Phowys, ynghyd â lleihau'r achosion, drwy gydweithio er mwyn sicrhau canlyniadau gwell i'n dinasyddion. Un o elfennau allweddol y strategaeth hon yw sicrhau fframwaith ar gyfer cysylltedd rhwng arweinyddiaeth strategol, ymyrraeth a darpariaeth leol. Mae'r Strategaeth Troeddau Difrifol a Threfnedig yn ei gwneud yn ofynnol i Gomisiynwyr Heddlu a Throeddau ddatblygu Byrddau Partneriaeth Troeddau Difrifol a Threfnedig yn eu hardal i arwain gwaith amlasiantaethol er mwyn rhwystro a lleihau niwed grwpiau troeddol cyfundrefnol. Yn Nyfed-Powys, sefydlwyd Byrddau Trais Difrifol a Throeddau Trefnedig (SVOC) ar lefel heddlu a lefel leol.

D. Penderfynu ar yr ymyriadau sydd eu hangen i sicrhau y cyflawnir y canlyniadau arfaethedig.

Caiff cynlluniau adnoddau manwl eu llunio'n flynyddol a'u cyhoeddi yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig. Mae'r rhain yn asesu'r adnoddau sydd eu hangen ar sail tybiaethau priodol er mwyn galluogi Comisiynydd yr Heddlu a Throeddau a'r Prif Gwnstabl i flaenoriaethu galwadau sy'n cystadlu am wasanaethau. Mae hyn yn cynnwys Rhaglen Gyfalaf 10 mlynedd sy'n cynnwys buddsoddiadau strategol mewn ystadau, fflyd a TG.

Mae'r trefniadau llywodraethu a gyflwynwyd yn ystod 2019/20 yn cefnogi camau i wneud penderfyniadau cadarn er mwyn cyflawni'r canlyniadau gofynnol. Mae'r strwythur yn dwyn ynghyd nifer o gyfarfodydd gwahanol a chynnig llwybr adrodd clir ar gyfer gwneud penderfyniadau a chymryd camau gweithredu. Roedd trefniadau llywodraethu wedi'u harwain yn bennaf gan Brif

Swyddogion, ond drwy leihau nifer y cyfarfodydd, mae cyfrifoldebau penderfynu wedi cael eu datganoli mewn llawer o gyfarfodydd fel y gellir cymryd camau hyblyg ac ymatebol a sicrhau canlyniadau gwell. Caiff atebolrwydd ei gefnogi gan y strwythur a'r prosesau llywodraethu sydd ar waith. Mae systemau monitro perfformiad yn cael eu hadolygu o hyd er mwyn gallu gwneud penderfyniadau sy'n seiliedig ar dystiolaeth.

O fewn y strwythur, caiff risgiau eu rheoli a'u trin yn ystod cyfarfodydd fel y nodir yn y Cofrestrau Risgiau Corfforaethol a Dynamig; argymhellion sy'n deillio o arolygiadau thematig ac ad hoc gan Arolygiaeth Cwnstabiliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Mawrhydi; ynghyd ag unrhyw gamau gweithredu sy'n deillio o Ddatganiad Rheoli'r Heddlu, dogfen flynyddol sy'n edrych i'r dyfodol.

Mae dysgu'r gwersi yn hollbwysig er mwyn sicrhau y caiff gwelliannau parhaus eu gwneud fel y gellir darparu gwasanaeth effeithlon ac effeithiol sy'n ddynamig ac yn ymateb i anghenion cymunedau. Mae adolygiad o'r Pwyllgor Cod Moeseg wedi arwain at ddull symlach o ymdrin â'r modd yr eir i'r afael ag adroddiadau am achosion o gyfyng-gyngor moesegol posibl. Mae hyn wedi arwain at gyfeirio llawer o adroddiadau at fecanwaith mwy priodol er mwyn galluogi'r Pwyllgor i ganolbwyntio ar achosion o gyfyng-gyngor moesegol yn unig, yn hytrach nag anfodlonrwydd mwy cyffredinol.

Defnyddir proses achosion busnes ffurfiol i ystyried prosiectau ac mae byrddau prosiect ar gael hefyd sy'n monitro'r ffordd y caiff mentrau a chynlluniau y cytunwyd arnynt eu rhoi ar waith a'u cyflawni.

Mae cynnydd amlwg wedi cael ei wneud i ystyried cyfleoedd i gydweithio ag eraill er mwyn gwella effeithlonrwydd a darparu gwasanaeth gwell a mwy cadarn. Fodd bynnag, mae pryderon wedi'u mynegi mewn perthynas â threfniadau llywodraethu sy'n ymwneud â rhywfaint o weithgarwch cydweithio rhanbarthol yr heddlu ac mae gwaith yn mynd rhagddo drwy astudiaeth Gwerth am Arian Swyddfa Archwilio Cymru sy'n canolbwyntio ar y maes hwn. Bydd yr adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Cyd-bwyllgor Archwilio ac ymdrinnir ag unrhyw gamau sy'n codi yn y cyfarfodydd priodol o fewn y strwythur llywodraethu. At hynny, er mwyn parhau i ganolbwyntio'n briodol ar sefydlu trefniadau llywodraethu a rheoli ariannol da ar gyfer yr holl drefniadau cydweithio, cymeradwywyd y Gofrestr Risgiau Corfforaethol yn unol â hynny. Yn olaf, daeth y Comisiynydd Heddlu a Throseddau yn Gadeirydd Grŵp Plismona Cymru Gyfan yn 2019 a chyda hynny, cyflwynodd bwysigrwydd canolbwyntio ar waith llywodraethu da ym maes cydweithio.

Mae Bwrdd Comisiynu'r Comisiynydd Heddlu a Throseddau, sy'n cynnwys aelod o Banel yr Heddlu a Throseddau, aelod o'r Cyd-bwyllgor Archwilio a chynrychiolwyr o gynlluniau gwirfoddoli'r Comisiynydd, wedi ymsefydlu yn ystod y flwyddyn ac mae'n chwarae rhan bwysig wrth ganolbwyntio ar graffu ar wasanaethau a dwyn darparwyr gwasanaethau i gyfrif. Fodd bynnag, hyd yma nid yw'r Bwrdd wedi cymryd llawer o ran mewn dyfarnu cyllid grant na'r broses o dendro am wasanaethau - mater a amlygwyd gan weithgarwch Archwilio Mewnol ac yr eir i'r afael ag ef yn ystod y misoedd nesaf. Cafwyd mwy o weithgarwch i werthuso gwasanaethau a gomisiynir yn ystod 2019/20 ac mae cynllun ar waith i fynd â hyn ymhellach yn 2020/21, ond ar hyn o bryd, nid yw'r broses hon yn un sydd wedi'i hymgorffori'n llawn ac sy'n sicrhau bod dealltwriaeth glir o effaith gwasanaethau o'r fath a'r enillion a wneir ar fuddsoddiadau mewn gwasanaethau o'r fath.

Yn fwyaf diweddar, mae'r heddlu wedi ymgymryd ag ymarfer caffael ar gyfer System Rheoli Cofnodion (RMS) newydd er mwyn mynd i'r afael â gwendidau yn ei seilwaith TG mewnol. Rhoddwyd ystyriaeth i gynaliadwyedd y systemau a nodwyd cyfleoedd i gydweithio, er nad ydynt wedi'u datblygu eto. Rhagwelir y bydd angen 18 mis i 2 flynedd i newid y seilwaith presennol ag RMS newydd cyn cyflwyno'r system. Adroddir ar gynnydd o fewn strwythur llywodraethu'r heddlu ac

o ystyried y goblygiadau ariannol sylweddol, y Comisiynydd Heddlu a Throseddau sy'n gyfrifol yn gyffredinol am awdurdodi.

Er mwyn gwella ymateb yr heddlu i adroddiadau am Gam-drin Domestig, sy'n faes a nodwyd gan yr Arolygiaeth fel un sydd angen ei wella, lansiodd Desg Bregusrwydd ar 1 Ebrill 2019. Mae'r ddesg wedi'i lleoli yng Nghanolfan Reoli'r Heddlu, a chaiff ei gwasanaethu gan bum heddwes a dau aelod o staff cymorth sy'n gweithio 24/7. Gwelwyd cynnydd aruthrol o ran nodi Digwyddiadau Cam-drin Domestig ynghyd â gwelliant sylweddol o ran cofnodi troseddau'n gywir a thrwy hynny mae cywirdeb data ar y troseddau wedi gwella. Mae'r dull hwn wedi sicrhau bod dioddefwyr yn cael eu hadnabod, eu diogelu a'u cyfeirio'n briodol ar gyfer derbyn y cymorth angenrheidiol. Hefyd, sicrhodd fod gan y sefydliad ddealltwriaeth well o'r galw o ran Cam-drin Domestig, a gyfrannodd at ein hymateb.

Yn deillio o'r cynnydd uchod mewn troseddau a nodwyd, oedd nifer yr atgyfeiriadau i'r Gynhadledd Asesu Risg Amlasiantaeth (MARAC) (+150%) a oedd yn peryglu'r gwasanaeth a ddarperid i ddiodefwyr. Er mwyn mynd i'r afael â hyn, lansiodd Uned Asesu Risg Eilaidd (SRAU) ar 25 Tachwedd 2019 yn unol â Diwrnod y Rhuban Gwyn, gyda phedwar asesydd Risg, dau swyddog gweinyddol a Chydlynnydd MARAC. Mae'r SRAU yn cynnal asesiad risg eilaidd, amlasiantaeth ar yr holl achosion o Gam-drin Domestig o fewn cyfnod o 24-48 awr a bydd yn sicrhau bod atgyfeiriadau at MARAC yn briodol ac yn prosesu ceisiadau Cyfraith Claire yn amserol. Cyflawnir hyn drwy 'Drafodaethau Dyddiol' amlasiantaeth a gynhelir ar ddydd Mawrth, dydd Mercher a dydd Gwener ar adegau penodol yn ardaloedd pedwar Awdurdod Lleol Dyfed a Phowys.

E. Datblygu gallu'r endid, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth ac unigolion ynddo

Mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl wedi diffinio strwythurau a rolau o fewn y sefydliadau er mwyn sicrhau arweinyddiaeth effeithiol. Caiff hyn ei gefnogi gan y Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol sy'n nodi'r rolau a'r cyfrifoldebau ac sy'n hollbwysig er mwyn cyflawni'r strategaeth a'r cynlluniau sydd ar waith.

Cyflwynwyd y Proffil Asesu Datblygiad yn lle'r system berfformiad flaenorol nad oedd yn diwallu anghenion y sefydliad mwyach. Fe'i treialwyd yn 2018 am ran o'r flwyddyn a chafodd ei lansio'n ffurfiol ym mis Ebrill 2019. Mae'r arwyddion cynnar yn awgrymu bod llawer o unigolion wedi ymgysylltu â'r broses newydd, a rhagwelir y bydd y gyfradd gwblhau yn uwch na 85% o'r gweithlu. Mae hyn yn welliant sylweddol ar ymgysylltu â systemau a phrosesau blaenorol. Bydd nifer fach o ddiwygiadau'n cael eu gwneud i'r Proffil Asesu Datblygiad yn barod ar gyfer Ebrill 2020 er mwyn gwella ei alluoedd ymhellach. Fe'i defnyddiwyd mewn pedwar bwrdd dyrchafu yn yr heddlu hyd yn hyn ac mae cynlluniau i adeiladu ar hyn ymhellach. Mae sefydlu proses effeithlon ac effeithiol i unigolion gofnodi eu tystiolaeth o waith ac i'r heddlu allu defnyddio hyn yn fudd sefydliadol a dim ond gwella y bydd hyn dros amser gyda swyddogaeth a gwerth ychwanegol.

Mae Rhaglen Arweinyddiaeth Weddnewidiol y Sefydliad wedi parhau i gefnogi newid mewn diwylliant tuag at arddull hyfforddi a gwelliant parhaus o fewn yr heddlu a swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau. Drwy barhau i roi'r rhaglen hon ar waith, bydd pob swyddog ar reng arolygydd neu uwch a staff yr heddlu sydd ar lefel gyfatebol yn cael hyfforddiant i wreiddio ethos arweinyddiaeth weddnewidiol ymhellach.

Drwy ddadansoddi galw'n well, cynllunio'r gweithlu'n strategol a rhagweld y dyfodol, bydd modd recriwtio a hyfforddi staff fel bod capasiti'r heddlu'n parhau i fod yn briodol ac yn gynaliadwy i ateb y

galw yn y dyfodol. Mae'r ymagwedd at FMS yn cefnogi hyn ymhellach ac yn dwyn ynghyd yr asesiad o alw, gwaith cynllunio'r gweithlu, gwaith pennu cyllidebau a'r strategaeth ystadau er mwyn sicrhau cynllunio strategol cadarn.

Yn 2019/20, mae Adran Safonau Proffesiynol yr Heddlu wedi parhau i berfformio'n dda o ran ymdrin â chwynion, yn enwedig o ran prydlondeb. Mae hyn yn dilyn patrwm o welliant parhaus dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf. O ran yr amser a gymerir i gofnodi achosion o gwynion a chau achosion drwy brosesau datrys lleol ac ymchwilio lleol, mae'r data diweddaraf gan y Swyddfa Annibynnol ar gyfer Ymddygiad yr Heddlu yn dangos bod perfformiad yr heddlu yn well na chyfartaleddau'r Heddlu Mwyaf Tebyg a'r cyfartaledd cenedlaethol.

Mae'n werth nodi, ar 1 Chwefror 2020, bod Diwygiadau Cam 3 i drefn gwyno a chamymddwyn yr heddlu o dan Ddeddf Plismona a Throseddu 2017, wedi dod i rym. Yn ogystal â symleiddio'r system gwynion, mae'r newidiadau'n golygu y bydd gan Gomisiynwyr yr Heddlu a Throseddu fwy o rôl i gynyddu annibyniaeth a gwella'r broses o ymdrin â chwynion. O 1 Chwefror 2020, os yw cwyn wedi'i chofnodi o dan Atodlen 3 o Ddeddf Diwygio'r Heddlu 2002 a bod unigolyn yn anhapus â chanlyniad ei gŵyn neu'r modd yr ymdriniwyd â hi, gall gyflwyno cais am adolygiad i Gomisiynydd Heddlu a Throseddu Dyfed Powys. Bydd yr adolygiad yn ystyried a yw canlyniad y gŵyn neu'r modd yr ymdriniwyd â hi yn rhesymol ac yn gymesur. Er mwyn helpu i gynnal adolygiadau o'r fath, ar y cyd â Gogledd Cymru a Gwent, mae'r Comisiynydd Heddlu a Throseddu wedi cyflogi cwmni allanol i ystyried unrhyw adolygiadau yn y lle cyntaf, a fydd wedyn yn gwneud argymhellion i'w hystyried. At hynny, ac yn olaf, mae fframwaith perfformiad cwbl newydd gan Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu (IOPC) yn y broses o gael ei ddatblygu.

Mae'r Adran Safonau Proffesiynol yn cynnal cyfarfodydd dwywaith y flwyddyn gyda swyddog cyswllt yr IOPC ac yn ystod y rheini caiff Heddlu Dyfed-Powys ei ddwyn i gyfrif am berfformiad o ran delio â chwynion ac ymddygiad. Yn 2019/20 ni chafwyd unrhyw argymhellion sylweddol gan yr IOPC.

F. Rheoli Risgiau a Pherfformiad drwy Reolaeth Fewnol Gadarn a Threfniadau Rheoli Ariannol Cyhoeddus Cadarn

Mae diwylliant rheoli risg wedi'i wreiddio ar bob lefel yn y ddau sefydliad, ac mae prosesau cadarn ar waith i sicrhau bod risgiau'n cael eu nodi a'u monitro drwy gofrestrau risgiau corfforaethol a dynamig. Mae risgiau yn eitem sefydlog ar agendâu pob bwrdd yn yr heddlu, a chânt eu hadolygu'n rheolaidd gan Fwrdd Gweithredol yr Heddlu a'r Bwrdd Plismona. Mae'r Cydbwyllgor Archwilio yn goruchwyllo trefniadau rheoli risg ac yn rhoi cyngor ac arweiniad yn rheolaidd.

Mae trefniadau sicrwydd Heddlu Dyfed-Powys yn cynnwys y tair llinell o amddiffyn. Y cyntaf yw cyfrifoldeb goruchwyliol; yr ail yw prosesau hapsamplu a gwiriadau sicrhau ansawdd a gynhelir gan reolwyr a'r gwasanaeth archwilio mewnol; a'r trydydd yw sicrwydd annibynnol drwy brosesau craffu yn y byrddau llywodraethu, swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu, a'r tîm archwilio allanol ac arolygiaethau eraill.

Mae'r system rheolaeth fewnol yn rhan sylweddol o'r Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol a'i nod yw rheoli risg i lefel resymol a rhagweladwy. Ni all ddileu pob risg o fethu â chyflawni polisïau, nodau ac amcanion. Dim ond sicrwydd rhesymol, nid sicrwydd llwyr, o effeithiolrwydd y gall ei gynnig. Caiff canfyddiadau'r adolygiad blynyddol o'r system rheolaeth fewnol eu hystyried gan y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl, a chânt eu hadolygu'n annibynnol gan y Cydbwyllgor Archwilio.

Mae hyfforddiant arwain ar reoli ariannol wedi'i ddarparu i'r holl reolwyr nad ydynt yn rheolwyr cyllid er mwyn gwella'r trefniadau ar gyfer rheoli cyllidebau'n gadarn, gan sicrhau y caiff penderfyniadau

cost effeithiol eu gwneud ar y lefel fwyaf lleol. Roedd y cam gweithredu'n rhan o becyn o fesurau i wella arferion rheoli ariannol ar draws yr heddlu. Gwerthuswyd hyfforddiant allanol ond barnwyd nad oedd yn gost-effeithiol. Yn hytrach, crëwyd rhaglen fewnol a oedd yn golygu cyflwyniad 2.5 awr mewn ystafell ddosbarth. Rhwng mis Mai a mis Medi 2019, mae'r Uwcharolygwyr, Cyfarwyddwyr Cynorthwyol, uwch reolwyr dethol, gan gynnwys personél o Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throseddu a Phrif Arolygwyr dethol wedi cael eu hyfforddi. Y manteision a wireddir yw na wnaeth yr heddlu orwario eleni. Hyd at Chwefror 2020, cafodd y gyllideb goramser, a oedd yn ffynhonnell llawer o'r gorwariant blaenorol, ei thanwario'n sylweddol a'i rheoli. Gellid dadlau bod y dull hwn, ar y cyd ag adroddiadau cyllidebol misol newydd, wedi caniatáu mwy o reolaeth dros gostau a rheolaeth fwy effeithiol ar y gyllideb.

Mae trefniadau llywodraethu yn helpu i fonitro perfformiad a rheolaeth ariannol mewn ffordd amserol a phenodol ar wahanol lefelau yn y sefydliadau. Wrth gyflawni ei gyfrifoldebau statudol, mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu'n dwyn y Prif Gwnstabl i gyfrif yn gyhoeddus am berfformiad yr Heddlu yng nghyfarfodydd chwarterol Bwrdd Atebolrwydd yr Heddlu, lle mae'n cynnig her adeiladol ac yn annog trafodaeth am berfformiad gweithredol.

Fodd bynnag, o ganlyniad i bandemig y coronafeirws, mae cyfarfodydd llywodraethu "busnes fel arfer" yr heddlu wedi cael eu hatal gan i strwythur llywodraethu i gefnogi ymateb yr heddlu i'r pandemig gael ei sefydlu. Cafodd y cyfarfodydd busnes fel arfer eu gohirio neu eu haildrefnu ac yn wir cafodd llawer eu canslo oherwydd nad oedd gwir angen eu cynnal. Serch hynny, rhoddodd hyn gyfle i adolygu'r trefniadau llywodraethu er mwyn dod â mwy o synergedd i strwythur llywodraethu (pandemig) Ymgyrch Talla, yn ogystal â gwella effeithlonrwydd a chyfathrebu rhwng cyfarfodydd pan fyddant yn ailgychwyn.

Caiff data adnoddau dynol a data ariannol eu hadrodd i gyfarfodydd misol y Bwrdd Plismona lle gall Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu sicrhau bod perfformiad y sefydliad yn foddhaol, a dwyn y Prif Gwnstabl i gyfrif lle mae angen gwella.

Yn ychwanegol at y trefniadau hyn, mae Panel yr Heddlu a Throseddu yn dwyn Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu i gyfrif bob chwarter am y ffordd y mae'n cyflawni ei gyfrifoldebau statudol. Mae'r heddlu a Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throseddu wedi gweithio'n agos i sicrhau bod y cynhyrchion a ddatblygir er mwyn gwasanaethu pob un o Fyrddau'r Comisiynydd yn addas at y diben ac yn rhoi digon o wybodaeth iddo ef a'r Prif Gwnstabl i ddeall perfformiad sefydliadol a gweithredol yr heddlu.

Yn fwyaf diweddar, mae'r heddlu wedi wynebu ôl-groniad o waith Diogelu Data. Mae hyn yn peri pryder gan fod rhai o'r ceisiadau am wybodaeth yn amodol ar amserlenni deddfwriaethol, mae rhai yn gysylltiedig â materion diogelu, mae rhai yn destun cyfarwyddyd gan lysoedd fel CAF/CASS a Gorchmynion Llys ac ati. Mae'r ôl-groniad wedi codi o ganlyniad i nifer o ffactorau. Er mwyn lliniaru'r sefyllfa, mae cynllun gweithredu wedi'i sefydlu. Mae'r cynllun gweithredu yn cynnwys adolygu prosesau ac ystyried a fyddai'n fwy priodol ymdrin â rhai ceisiadau mewn manau eraill. Caiff y wybodaeth ddiweddaraf mewn perthynas â'r Cynllun hwn ei rhoi i'r Bwrdd Plismona'n rheolaidd.

At hynny, fel rhan o'r rhaglen Archwilio Mewnol, derbyniwyd dau adroddiad yn ystod y cyfnod a gafodd sicrwydd Cyfyngedig. Roedd y rhain yn ymwneud ag Adroddiadau a Rheoli Cwynion a Sicrwydd Data – MOPI a PNI. Mae'r argymhelliad ar gyfer Adrodd Cwynion yn cynrychioli diffyg dogfennaeth i ddangos tystiolaeth o brosesau a gweithdrefnau, yn ogystal â diffyg sicrwydd ansawdd mewnol parhaus. Roedd yr argymhellion o ran sicrwydd data yn canolbwyntio ar faint o ddata MOPI sydd i'w gael a'r dyblygu a'r anghysonderau a nodwyd ynddo. Mae camau unioni sylweddol ar y gweill i fynd i'r afael â'r materion sy'n hysbys ac a nodwyd. Un o'r atebion i ddelio ag

achos sylfaenol yr argymhelliad yw system rheoli cofnodion y bydd RMS, unwaith y bydd ar waith, yn mynd i'r afael â hi. Mae'r holl argymhellion wedi'u derbyn ac mae arferion wedi gwella. Bydd y Grŵp Llywodraethu Archwilio yn parhau i fonitro a chraffu ar gynnydd.

Er bod trefniadau wedi'u sefydlu i fonitro perfformiad, nodwyd hyn yn y Datganiad Llywodraethu Blyneddol diwethaf a hefyd drwy weithgarwch arolygu'r Arolygiaeth bod lle i wella ein dealltwriaeth o fuddiannau busnes. Er mwyn dwyn ynghyd yr enghreifftiau o arferion da mewn cynlluniau gwireddu busnes ac ymgorffori'r rhain drwy'r sefydliad cyfan, gan sicrhau bod penderfyniadau'n cael eu gwneud yn seiliedig ar wybodaeth gywir a chadarn, mae Swyddog Buddiannau Busnes wedi'i benodi. Dechreuodd yr unigolyn yn ei swydd ym mis Mawrth 2020 a rhagwelir y bydd hyn yn sicrhau bod dull cydgyssylltiedig o wireddu buddiannau yn cael ei fabwysiadu ar draws yr heddlu.

G. Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd ac archwilio er mwyn sicrhau atebolrwydd effeithiol

Mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl yn sicrhau bod penderfynwyr sy'n ymwneud â darparu gwasanaethau yn atebol iddynt drwy'r trefniadau llywodraethu sydd ar waith yn y ddau sefydliad. Mae gwefannau'r ddau ohonynt yn cynnwys gwybodaeth sy'n berthnasol i'r cyhoedd a rhanddeiliaid, yn unol â'r ddeddfwriaeth. Am yr ail flwyddyn yn olynol, mae'r Comisiynydd wedi cael Nod Ansawdd Tryloywder gan Comparing Police and Crime Commissioners (CoPaCC), sef sefydliad cenedlaethol sy'n monitro trefniadau llywodraethu heddluoedd i gydnabod hyd a lled y wybodaeth a geir ar y wefan.

Caiff penderfyniadau a wneir gan Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddau eu cyhoeddi ar ei wefan mewn ffordd amserol ac fe'u cyflwynir yn gyhoeddus i Banel yr Heddlu a Throseddau fel y gall graffu arnynt bob chwarter.

Mae'r Cydbwyllgor Archwilio yn rhoi cyngor ar y rhaglen flynyddol o waith archwilio mewnol ac yn llunio adroddiad blyneddol sy'n crynhoi prif ganfyddiadau a chanlyniadau'r holl waith archwilio. Caiff argymhellion o ran gwella gwasanaethau eu rhoi ar waith a chyflwynir adroddiadau arnynt i'r Pwyllgor, ond mae pryderon o hyd ynghylch pa mor gyflym y caiff camau gweithredu eu cymryd. Mae trefniadau wedi bod ar waith i grŵp ar y cyd o fewn y strwythur llywodraethu fonitro canfyddiadau gweithgarwch Archwilio Mewnol. Fodd bynnag, gan mai cylch gwaith y cyfarfod oedd goruchwyllo gwaith archwilio/sicrhau ansawdd busnes fel arfer hefyd, mae cwmpas a chylch gwaith y Grŵp wedi'u hadolygu. Cylch gwaith y Grŵp Llywodraethu Archwilio newydd fydd monitro cynnydd yn erbyn Argymhellion Archwilio Mewnol yn unig yn ystod y 12 mis cyntaf. Yn dilyn hyn, bydd cwmpas y Grŵp yn cael ei adolygu eto, a phe bai angen ymestyn y cylch gwaith i edrych ar brosesau sicrhau ansawdd mewnol eraill, bydd hyn yn cael ei ystyried. Mae'r Grŵp yn parhau i fod yn gyfarfod a gaiff ei gadeirio ar y cyd gan Bennaeth Staff Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throseddau a'r Cyfarwyddwr Cyllid Cynorthwyol o fewn yr heddlu. Rhagwelir y bydd hyn yn arwain at fwy o atebolrwydd o ran datblygiad camau gweithredu.

Mae gweithgarwch arolygu ac archwilio gan gyrff craffu allanol, gan gynnwys Swyddfa Archwilio Cymru a'r Arolygiaeth, yn parhau i sbarduno gwelliannau o ran busnes. Caiff argymhellion eu hystyried a'u rhoi ar waith lle y bo'n briodol. Caiff allbynnau'r Arolygiaeth eu monitro drwy grŵp llywodraethu'r Arolygiaeth sy'n cael ei Gadeirio gan y Dirprwy Brif Gwnstabl. Mae nifer o argymhellion wedi cael eu gollwng gan yr Arolygiaeth yn dilyn gweithredu'r dull hwn.

Yn olaf, mae'r Cyd-bwyllgor Archwilio wedi dod â gwerth ychwanegol wrth gyflawni eu cyfrifoldeb o graffu annibynnol a rhoi barn ar adroddiadau a dderbyniwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru, Argymhellion yr Arolygiaeth ac ar Nodi a Rheoli Risgiau.

Adolygu Effeithiolrwydd

Mae'r Prif Gwnstabl a'r Comisiynydd, o leiaf bob blwyddyn, yn gyfrifol am gynnal adolygiad o effeithiolrwydd eu fframwaith llywodraethu, gan gynnwys y system rheolaeth fewnol. Caiff yr adolygiad o effeithiolrwydd ei lywio gan waith y Grŵp Llywodraethu Corfforaethol, uwch-reolwyr o fewn y sefydliadau sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu, adroddiad blynyddol y pennaeth archwilio mewnol a hefyd gan sylwadau a wneir gan yr archwilydd allanol ac asiantaethau ac arolygiaethau adolygu eraill. Mae'r Grŵp Llywodraethu Corfforaethol yn bennaf cyfrifol am adolygu trefniadau llywodraethu, gyda champau gweithredu yn cael eu hadolygu gan y Cydbwyllgor Archwilio. Mae Cadeirydd y Cydbwyllgor Archwilio yn aelod o'r Grŵp Llywodraethu Corfforaethol.

Cyfarfu'r Grŵp Llywodraethu Corfforaethol bedair gwaith yn ystod y flwyddyn ddiwethaf er mwyn coladu tystiolaeth ac asesu cynnydd yn erbyn matrices tystiolaeth a gynlluniwyd i ddangos cydymffurfiaeth Gwasanaethau Plismona â'r Egwyddorion Craidd. Y matrices hwn yw'r sylfaen dystiolaeth ar gyfer y Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn.

Yn y cyfarfod diweddaraf ym mis Chwefror 2020, cyfarfu'r Grŵp Llywodraethu Corfforaethol i adolygu trefniadau llywodraethu ac yn ystod y cyfarfod hwn penderfynwyd y dylid gosod amseroldeb datblygu argymhellion Archwilio Mewnol o fewn cylch gwaith y Grŵp Llywodraethu Archwilio.

Yn unol â'r rheoliadau, mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl wedi adolygu effeithiolrwydd y gwasanaeth archwilio mewnol. Mae'r gwasanaeth wedi cydymffurfio â holl Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus (PSIAS).

Prif rôl Archwilydd Mewnol yw rhoi sicrwydd i'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl ynglŷn ag effeithiolrwydd y rheolaethau sydd ar waith i reoli risgiau. I'r perwyl hwn, mae'r Archwilydd Mewnol yn cyflwyno barn flynyddol ar effeithiolrwydd y rheolaethau a adolygwyd gan y tîm archwilio mewnol yn ystod y flwyddyn. Mae'r farn flynyddol hon, a nodir yn adroddiad blynyddol yr Archwilydd Mewnol, yn un o'r ffynonellau allweddol o dystiolaeth sy'n ategu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Mae Barn Flynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol ar gyfer 2019/20 fel a ganlyn:

Mae TIAA yn fodlon bod gwaith archwilio mewnol digonol wedi'i wneud i'm galluogi i ddod i gasgliad cadarnhaol o ran digonolrwydd ac effeithiolrwydd prosesau rheoli risg, rheoli a llywodraethu'r Comisiynydd Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl. Yn fy marn i, mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl brosesau trefnu, rheoli a llywodraethu digonol ac effeithiol ar waith i reoli'r gwaith o gyflawni eu hamcanion ar gyfer y meysydd a adolygwyd yn ystod y flwyddyn.

Seilir y farn hon ar y materion a ddaeth i sylw TIAA yn ystod yr adolygiadau archwilio mewnol a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn yn unig ac nid yw'n farn ar bob elfen o'r prosesau rheoli risg, rheoli a llywodraethu na'r hyfywedd ariannol parhaus nac eich gallu i fodloni rhwymedigaethau ariannol y mae'n rhaid i Swyddfa Comisiynydd Heddlu a Throseddau Dyfed-Powys a Phrif Gwnstabl Heddlu Dyfed-Powys ei gael o'i wahanol ffynonellau sicrwydd.

Rhoddodd Swyddfa Archwilio Cymru farnau archwilio diamod o ran cyfrifon 2018/19 i'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl ac roedd yn fodlon bod gan y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl drefniadau priodol ar waith yn ystod y flwyddyn er mwyn sicrhau gofal, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran eu defnydd o adnoddau. Bydd SAC yn cynnal archwiliad o'r Datganiadau yn ystod y misoedd nesaf a darperir y farn gyffredinol unwaith y bydd hyn wedi'i gwblhau.

Mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl wedi cydymffurfio â'r gofyniad statudol newydd i gau cyfrifon yn derfynol erbyn diwedd mis Gorffennaf. Mae'r dyddiad cau cynharach hwn wedi cael effaith fawr ar yr amserlenni ar gyfer llunio'r datganiad o gyfrifon a'r datganiad llywodraethu blynyddol, ond gwnaed paratodau digonol ar gyfer hyn a llwyddwyd i'w bodloni.

Isod, ceir crynodeb o'r camau sydd wedi'u cwblhau neu eu cyflawni, fel y'u rhestrwyd yn y Datganiadau Llywodraethu Blynyddol ar gyfer 2017/18, 2018/19 a 2019/20:

	Camau Gweithredu 17/18	Cynnydd
1.2	Cwblhau'r Meysydd i'w Gwella Hanesyddol a oedd wedi'u cynnwys yn arolygiadau Effeithlonrwydd Effeithiolrwydd a Chyfreithlondeb yr Heddlu (PEEL) Arolygiaeth Cwnstabiliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Mawrhydi er mwyn gwella graddio ym mhob un o'r pedwar maes.	Cwblhawyd: Mae gan yr heddlu 17 o argymhellion hanesyddol sy'n ymwneud â pholisi cudd. Ni ellir cyflawni'r rhain hyd nes y cynhelir arolygiad ROCU pellach. Nid yw'r un o'r rhain yn peri risg i'r heddlu. Mae Bwrdd Llywodraethu Arolygiaeth Cwnstabiliaeth ei Mawrhydi, a gadeirir gan y Dirprwy Brif Gwnstabl, yn cynnal gwaith craffu a goruchwyllo manwl ar holl argymhellion yr Arolygiaeth, sy'n lliniaru'r gofyniad i'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn gadw'r rhain fel cam gweithredu.
1.3	Pennu a chyhoeddi cynllun o'n prosesau a'n systemau archwilio a'n profion cydymffurfiaeth ein hunain. Cysylltu'r cynllun gweithredu llywodraethu corfforaethol â'r gofrestr risg.	Gollwng (cyfunwyd 1.3, 2.1 a 3.9 yn y Camau nesaf isod): Mae adolygiad o'r Grŵp Llywodraethu Archwilio a gadeirir ar y cyd wedi arwain at ddistyllu Cylch Gorchwyl y Grŵp i ganolbwyntio'n llwyr ar gynnydd yn erbyn Argymhellion Archwilio Mewnol. Ar ôl 12 mis, caiff cwmpas y Grŵp ei ailystyried i ymgorffori risg ac archwiliad a chydymffurfiaeth ehangach os tybir bod hynny'n briodol.
	Camau Gweithredu 2018/19	
2.1	Sefydlu ac ymgorffori'n gyson systemau archwilio a sicrhau ansawdd er mwyn gwella ansawdd data a gwella dull Heddlu Dyfed-Powys o reoli gwybodaeth.	Gollwng (cyfunwyd 1.3, 2.1 a 3.9 yn y Camau nesaf isod): Mae Niche RMS yn cael ei gaffael gan yr heddlu a bydd hyn yn dod ag ansawdd data gwell ar draws systemau'r heddlu. Bydd prosesau i sicrhau ansawdd yn rhan o'r broses o gyflwyno Niche ac fe'u hystyrir ar adeg briodol. Mae dull systematig o baru enwol yn mynd rhagddo er mwyn gwella ansawdd data a pharatoi ar gyfer mudo i Niche RMS. Bydd y Cylch Gorchwyl diwygiedig ar gyfer y Grŵp Llywodraethu Archwilio yn dod ag atebolrwydd penodol i Argymhellion Archwilio Mewnol.

2.2	Gwella trefniadau rheoli ariannol er mwyn sicrhau bod pwysau ariannol yn cael eu nodi'n gynnar er mwyn hwyluso cynlluniau lliniaru cadarn.	Cwblhawyd: Mae'r Grŵp Cyllid Aur wedi'i ddadsefydlu ac mae pob cyfrifoldeb bellach yn perthyn i'r Bwrdd Cyllid, Effeithlonrwydd a Dyfodol o fewn y strwythur llywodraethu sefydliadol. Cwblhawyd yr holl gamau gweithredu a oedd yn deillio o'r Grŵp Aur. Bydd Datganiad Rheoli'r Heddlu'n cefnogi ymhellach allu'r sefydliad i nodi pwysau o ran galw ar gyfle cynharach, gan wella'r gallu i wneud rhagolygon ariannol ar gyfer hyn.
2.3	Cynnal adolygiad o strwythurau llywodraethu er mwyn sicrhau effeithiolrwydd a phrosesau atebolrwydd a chyfathrebu cadarn.	Cwblhawyd: yn dilyn mewnbwn i Fwrdd Gweithredol yr Heddlu lle daethpwyd i gytundeb ar y diwygiadau sydd i'w gwneud i'r strwythur llywodraethu yn dilyn adolygiad manwl, mae'r rhain wedi cael eu gweithredu a byddant bellach yn destun adolygiad parhaus fel rhan o'r busnes arferol.
2.4	Sefydlu ac ymgorffori systemau sicrwydd er mwyn ategu a chefnogi gweithgarwch archwilio a sicrwydd Heddlu Dyfed-Powys, gan sicrhau y creffir ar berfformiad mewn modd annibynnol, sy'n canolbwyntio ar y cyhoedd	Cwblhawyd: Mae ymarferion craffu manwl a phaneli craffu wedi'u sefydlu. Defnyddir adborth gan y cyhoedd i roi ffocws i themâu craffu yn y dyfodol. Mae fframwaith craffu manylach wedi cynyddu'r amrywiaeth o systemau sicrwydd sydd gan Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throseddu, sy'n ymwneud â rhanddeiliaid ehangach, yn cynnwys y cyhoedd.
Camau Gweithredu 19/20		
3.7	Gwreiddio'r Proffil Asesu Datblygiad (PAD) yn y sefydliad	Cwblhawyd - Roedd blwyddyn adrodd y PAD cyfredol i fod i ddod i ben ar 31 Mawrth 2020, ond fe'i hestynnwyd oherwydd pwysau gweithredol yn deillio o COVID-19. Mae llawer o unigolion wedi ymgysylltu â'r broses newydd. Adroddwyd mai 84% oedd y gyfradd gwblhau ar gyfer y cam adolygu dros dro. Bydd PAD yn parhau am y flwyddyn rhwng Ebrill 2020 a Mawrth 2021, gyda rhai mân ddiwygiadau a gwelliannau.
3.9	Amseroldeb wrth roi argymhellion Archwilio Mewnol ar waith	Gollwng (cyfunwyd 1.3, 2.1 a 3.9 yn y Camau nesaf isod): Mae adolygiad o'r Grŵp Llywodraethu Archwilio a gadeirir ar y cyd wedi arwain at ddistyllu Cylch Gorchwyl y Grŵp i ganolbwyntio'n llwyr ar gynnydd yn erbyn Argymhellion Archwilio Mewnol. Ar ôl 12 mis, caiff cwmplas y Grŵp ei ailystyried i ymgorffori risg ac archwiliad a chydymffurfiaeth ehangach os tybir bod hynny'n briodol.

3.11	Purdah ar gyfer etholiadau Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu – rheoli cydberthnasau a sicrhau tegwch a chydaddoldeb.	Cwblhawyd: Mae etholiadau'r CHTH wedi'u gohirio tan 2021, gan liniaru'r gofyniad i gadw hyn fel cam gweithredu ar gyfer 19/20.
------	--	--

Isod, ceir crynodeb o'r camau sy'n parhau i fynd rhagddynt yn y Datganiadau Llywodraethu Blynyddol ar gyfer 2017/18, 2018/19 a 2019/20:

	Camau Gweithredu 17/18	Cynnydd
1.1	Ystyried egwyddorion datblygu cynaliadwy ar gyfer pob datblygiad allweddol fel rhan o broses drws ffrynt newydd ar gyfer syniadau, achosion busnes a gwaith cynllunio yn y dyfodol	Yn mynd rhagddo: Fel rhan o'r adolygiad o drefniadau llywodraethu, sefydlwyd Grŵp Newid a Thrawsnewid i gyfuno cylch gwaith nifer o gyfarfodydd llywodraethu blaenorol. Disgwylir y bydd y grŵp hwn yn gweithredu fel y drws ffrynt ar gyfer pob syniad newydd sy'n cyflwyno newidiadau o ran prosesu, arloesi neu gydweithio. Mae'r Grŵp yn ei ddyddiau cynnar ac mae disgwyl y bydd, dros gyfnod 2020/21, yn gweithio ar y cyd ag allbynnau Datganiad Rheoli'r Heddlu er mwyn gwella effeithlonrwydd ein sefydliadau.
	Camau Gweithredu 19/20	
3.1	Y gallu a'r capasiti i fynd i'r afael â llygredd yn effeithiol a monitro systemau'n llawn er mwyn nodi achosion o dorri rheolau a chamddefnydd yn rhagweithiol	Yn mynd rhagddo: Datblygwyd cynllun gweithredu i ysgogi gwelliant. Mae llawer o gamau wedi'u cwblhau. I gydnabod y lefel o alw a oedd ar yr Uned Gwrth Lygreddigaeth, cytunodd Grŵp y Prif Swyddogion i recriwtio i'r Uned. Bydd hyn yn cynnwys un neu ddau aelod o staff/swyddogion yr heddlu. At hynny, mae defnydd cynyddol o'r system atgyfeirio mewnol "Bad Apple" yn dangos hyder cynyddol yn y system. Yn olaf, mae gwaith partneriaeth gwell gydag asiantaethau allanol wedi sicrhau dulliau gwell o nodi a mynd i'r afael â chamddefnyddio.
3.2	Hygyrchedd a thryloywder nifer o brosesau adnoddau dynol	Yn mynd rhagddo: Bydd templed polisi heddlu newydd yn cysoni cynnwys polisi ag amcanion sefydliadol, a fydd yn ei dro yn arwain at ddull cyson o wneud penderfyniadau. Mae gwaith ar y gweill i ddiweddarau'r holl bolisiau presennol ac i greu dogfennau canllaw newydd i gyd-fynd â'r polisiau. Rhagwelir y bydd yn cael ei gwblhau yn ystod haf 2020.
3.3	Cydgysylltu gweithgarwch Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu a Heddlu Dyfed-Powys	Yn mynd rhagddo: Mae'r strwythur llywodraethu wedi cael ei ddiwygio ac mae wedi cyflwyno Bwrdd Cysylltu â Chymunedau sy'n cael ei gadeirio ar y cyd gan yr heddlu a'r SCHTh. Fel rhan o gylich gwaith y Grŵp, bydd yn ceisio nodi'r holl bwyntiau cyffwrdd presennol ar gyfer cyswllt

		cymunedol â'r heddlu a'u datblygu ymhellach er mwyn cael dull cydlynol o ymgysylltu â'r gymuned.
3.4	Dealltwriaeth well o alw nawr ac yn y dyfodol er mwyn cefnogi gwaith cynllunio i'r dyfodol a llywio strategaethau'r sefydliad	Yn mynd rhagddo: Cymerwyd dull diwygiedig ar gyfer Datganiad Rheoli'r Heddlu er mwyn sicrhau gwell dealltwriaeth o'r galw presennol a disgwyliedig ar ein sefydliad. Bydd y sylfaen dystiolaeth hon a'r dadansoddiad yn cael eu cyfuno â barn broffesiynol i ffurfio'r sail ar gyfer adnodd cynllunio strategol cadarnach a fydd yn llywio gwaith cynllunio ariannol a chynllunio'r gweithlu.
3.5	Ffordd fwy strwythuredig a chyson o ddysgu o ddatrys problemau, camgymeriadau a gwersi a ddysgir.	Yn mynd rhagddo: Sefydlwyd Grŵp Llywio Datrys Problemau i gynyddu atebolrwydd am gynlluniau problemus. Penodwyd Cydlynnydd POP (Plismona sy'n Canolbwyntio ar Broblemau). Mae llwyfannau i raeadrur dysgu wedi cael eu creu. Mae POP ar dudalen yn cael ei ddatblygu er mwyn rhannu arferion. Mae ARDAL yn gallu storio mentrau atal troseddu sydd wedi cael eu defnyddio a'u gwerthuso. Mae hyfforddiant datrys problemau ar y cyd yn cael ei drefnu gyda phartneriaid. Mae 28 o Bwyntiau Cyswllt Sengl ar gyfer Datrys Problemau ar draws ardal yr heddlu.
3.6	Strwythurau llywodraethu a rheolaeth ariannol ar gyfer trefniadau cydweithio.	Yn mynd rhagddo: Bydd arolwg SAC yn adrodd i Grŵp Plismona Cymru Gyfan ym mis Mawrth ac yna'n cael ei ystyried gan y Cyd-bwyllgor Archwilio. Mae angen ailedrych ar drefniadau llywodraethu ariannol. Mae angen gwella adroddiad amserol ac ariannol.
3.8	Dealltwriaeth well o fuddiannau busnes	Yn mynd rhagddo: Mae Swyddog Buddiannau Busnes wedi'i benodi a chychwynnodd yn ei swydd ar 9 Mawrth 2020. Ar ôl cyfnod o ymsefydlu, rhagwelir y bydd y rôl hon yn sicrhau y caiff buddiannau busnes eu cydgysylltu, eu nodi a'u cofnodi'n ganolog, yn arbennig mewn perthynas â Datganiad Rheoli'r Heddlu a chynlluniau strategol.
3.10	Gwerthuso gwasanaethau a gomisiynwyd	Yn mynd rhagddo: Mae cynlluniau ar waith i gynnal gwaith gwerthuso pellach yn ystod 2020/21, ac mae angen i hyn ddod yn broses wedi'i ymgorffori'n llwyr sy'n sicrhau bod dealltwriaeth glir o effaith a buddion buddsoddi mewn gwasanaethau o'r fath. Mae hyn yn ategu ymhellach y gwaith a wnaed drwy Fwrdd Comisiynu'r SCHTh sy'n darparu lefel uwch o graffu ar wasanaethau a gomisiynir.

Camau nesaf

	Camau Gweithredu 20/21	Perchennog
4.1	Monitro'r ymateb gweithredol i bandemig y coronafeirws yn lleol gyda ffocws penodol ar yr effaith ar gyflenwi gwasanaethau a'r costau cysylltiedig.	Prif Gwnstabl Cynorthwyol
4.2	Sefydlu a monitro cynllun adfer er mwyn nodi dulliau newydd a gwell ar gyfer darparu gwasanaethau'n sefydliadol ac yn weithredol ac er mwyn deall y gwersi a ddysgwyd o'n hymateb i bandemig y coronafeirws.	Prif Gwnstabl Cynorthwyol
4.3	Monitro'r strategaeth a'r dull a gymerwyd i ailgyflwyno a gweithredu prosiectau strategol cyfredol a newydd fel y pennwyd yn y Cynllun Cyfalaf	Yr Adran Gyllid/Prif Swyddog Cyllid
4.4	Nodi'r broses y mae'r Adran Gwella Busnes a Rheoli Gwybodaeth yn ei defnyddio i gyflawni ei swyddogaethau archwilio sydd â'r nod o ysgogi gwelliant o ran uniondeb data. Sicrhau, lle nodir bylchau gan archwiliadau Arolygiaeth Cwnstabiliaeth ei Mawrhydi, gweithgarwch craffu dwys yr Heddlu a Datganiad Rheoli'r Heddlu, bod y rhain yn cael eu monitro ac yr ymdrinnir â hwy gan ddefnyddio'r dulliau priodol.	Prif Uwch-arolygydd Gwella Busnes a Rheoli Gwybodaeth
4.5	Cynnal adolygiad o drefniadau llywodraethu, gan sicrhau synergedd rhwng y strwythur llywodraethu "busnes fel arfer" a strwythur llywodraethu Ymgyrch Talla yn ogystal â chreu cymaint o gyfleoedd â phosibl i sicrhau mwy o effeithlonrwydd, llif cyfathrebu ac awdurdodiad yn unol â'r Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol.	Dirprwy Brif Gwnstabl
4.6	Purdah ar gyfer etholiadau 2021 Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau – rheoli cydberthnasau a sicrhau tegwch a chydaddoldeb.	Pennaeth Staff, SCHTh

Barn

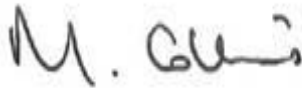
Ni all unrhyw ddatganiad rheolaeth fewnol roi sicrwydd absoliwt yn erbyn colled berthnasol; bwriad y datganiad hwn yw rhoi sicrwydd rhesymol.

Ar ôl adolygu'r ffynonellau sicrwydd a nodir yn y datganiad hwn, rydym yn fodlon bod trefniadau llywodraethu boddhaol ar waith gan Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl, gan gynnwys systemau priodol ym maes rheolaeth fewnol a rheoli risgiau sy'n helpu i sicrhau y caiff swyddogaethau eu cyflawni'n effeithiol.

Casgliad

Mae'r adolygiad o drefniadau llywodraethu Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl dros y flwyddyn ddiwethaf wedi nodi nifer o feysydd o fewn y Gwasanaethau Plismona a fyddai, o'u cyflawni, yn dangos gwell atebolrwydd, tryloywder a threfniadau gweithio effeithiol, yn ogystal ag atgyfnerthu ymhellach y trefniadau llywodraethu sydd ar waith.

Mae'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl yn ymrwymedig i broses o wella trefniadau llywodraethu'n barhaus a byddant yn cymryd camau i fynd i'r afael â'r meysydd i'w gwella a nodwyd. Nodir y rhain o fewn y camau a restrwyd uchod a byddant yn parhau i gael eu monitro drwy gydol 2020 gan eu bod yn parhau i fod yn ddilys ac o bwys. Bydd y camau a gaiff eu cymryd a'u rhoi ar waith yn cael eu monitro fel rhan o'r adolygiad blynyddol nesaf.

 Llofnodwyd	 Llofnodwyd
Dafydd Llywelyn	Mark Collins
Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau	Prif Gwnstabl
Dyddiad: 2 Medi 2020	Dyddiad: 2 Medi 2020

 Llofnodwyd	 Llofnodwyd	 Llofnodwyd
Edwin Harries	Beverley Peatling	Carys Morgans
Cyfarwyddwr Cyllid	Prif Swyddog Ariannol, Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau	Pennaeth Staff a Swyddog Monitro
Dyddiad: 2 Medi 2020	Dyddiad: 2 Medi 2020	Dyddiad: 2 Medi 2020